

กระบวนการเรียนรู้ของเยาวชนเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม

นางสาวชมพูนุช ลลิตมงคล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2556

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR) are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

THE LEARNING PROCESSES OF THE YOUTH FOR CULTURAL IMMUNITY
ENHANCEMENT

Miss Chompoonooch Lalitmongkol

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Development Education

Department of Educational Policy, Management, and Leadership

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2013

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

กระบวนการเรียนรู้ของเยาวชนเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน
ทางวัฒนธรรม

โดย

นางสาวชมพูนุช ลลิตมงคล

สาขาวิชา

พัฒนศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

อาจารย์ ดร. อุบลวรรณ หงษ์วิทยากร

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์

.....คณบดีคณะครุศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร. ชนิตา รักษ์พลเมือง)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร. หทัยรัตน์ ทับพร)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(อาจารย์ ดร. อุบลวรรณ หงษ์วิทยากร)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(อาจารย์ ดร. วัฒนะ บุญจับ)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ชมพูชวลิตมงคล : กระบวนการเรียนรู้ของเยาวชนเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม. (THE LEARNING PROCESSES OF THE YOUTH FOR CULTURAL IMMUNITY ENHANCEMENT) อ. ที่ปริกษาวิทยานิพนธ์หลัก: อ. ดร. อุบลวรรณ หงษ์วิทยากร, 251 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสถานะภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมตามการรับรู้ของเยาวชน 2) เพื่อวิเคราะห์สภาพ ปัจจัยและเงื่อนไขในการเรียนรู้ของเยาวชนเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม 3) เพื่อนำเสนอกระบวนการเรียนรู้ของเยาวชน เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากเยาวชนอายุ 15-24 ปี ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 568 คน จากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS FOR WINDOW นอกจากนี้ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวัฒนธรรม และผู้เชี่ยวชาญด้านเด็กและเยาวชนจำนวน 6 ท่าน สนทนากลุ่ม (focus group) ตัวแทนกลุ่มเยาวชน โรงเรียน ครอบครัว ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 7 คน รวมทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth interview) ตัวแทนกลุ่มเยาวชน ครอบครัว ชุมชน และโรงเรียน จำนวน 8 คน เพื่อนำผลมาวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปเป็นกระบวนการเรียนรู้ของเยาวชนเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม

ผลการวิเคราะห์พบว่า สถานะภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมตามการรับรู้ของเยาวชนใน 4 ด้านดังนี้ 1) วัฒนธรรมการบริโภค พบว่าเยาวชนในกรุงเทพมหานครที่มีวัฒนธรรมการบริโภคแบบเน้นความสะดวกและรวดเร็วเป็นหลัก มีความเข้าใจเรื่องการอนุรักษ์ด้วยการสนับสนุนอาหารไทยท้องถิ่นมากที่สุด และการเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ และสะอาด 2) วัฒนธรรมการแต่งกาย พบว่า เยาวชนส่วนใหญ่นิยมแต่งกายตามแบบที่ตนเองชอบ มีแนวคิดเรื่องการอนุรักษ์ว่าควรแต่งชุดไทยในโอกาสสำคัญ มีแนวทางการเลือกและปรับเปลี่ยนการแต่งกายที่สุภาพเรียบร้อยและเหมาะสม 3) วัฒนธรรมการใช้ภาษา พบว่า เยาวชนส่วนใหญ่ให้ความหมายของการอนุรักษ์ภาษาไทยคือ การฟัง พูด อ่าน เขียนภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง แนวทางการเลือกใช้ภาษาให้เหมาะสมและถูกกาลเทศะ และแนวทางปรับเปลี่ยนเรียนรู้ภาษาที่หลากหลาย 4) วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศ พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่ไม่เคยมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน และไม่เห็นด้วยกับการอยู่ก่อนแต่ง โดยเยาวชนให้ความหมายของการแสดงออกทางเพศที่เหมาะสมคือ แสดงออกให้ถูกที่ ถูกเวลา และเหมาะสม มีการปรับเปลี่ยนการแสดงออกไปตามยุคสมัยแต่อยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม ผลการวิเคราะห์สภาพ ปัจจัยและเงื่อนไขในการเรียนรู้ของเยาวชน พบว่า เยาวชนส่วนใหญ่มีวิธีการเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่องมากที่สุดในวัฒนธรรมทุกด้าน ในขณะที่บ้านเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมที่สุดและครอบครัวเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลมากที่สุดในการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมด้านการบริโภค และแสดงออกทางเพศ สถานศึกษาเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมที่สุดในวัฒนธรรมการใช้ภาษา และการแต่งกาย ดังนั้นแนวทางในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม ควรมีการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกันระหว่างครอบครัว ชุมชนและสถานศึกษา โดยบูรณาการเรื่องภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมเข้ากับเนื้อหาวิชาเรียนในทุกกลุ่มสาระ พัฒนาบุคลากรในการให้ความรู้และจัดกิจกรรม ปรับปรุงสื่อและกิจกรรม และจัดหาแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสม อันจะก่อให้เกิดการเรียนรู้และได้ประโยชน์จากการเรียนรู้สูงสุด

ภาควิชา นโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทาง การศึกษา .....
 สาขาวิชา พัฒนศึกษา .....
 ปีการศึกษา 2556

ลายมือชื่อนิสิต .....
 ลายมือชื่อ อ.ที่ปริกษาวิทยานิพนธ์หลัก .....

5383325327 : MAJOR DEVELOPMENT EDUCATION

KEYWORDS: CULTURAL IMMUNITY / YOUTH'S LEARNING PROCESS

CHOMPOONOOCH LALITMONGKOL: THE LEARNING PROCESSES OF THE YOUTH FOR CULTURAL IMMUNITY ENHANCEMENT. ADVISOR: DR. UBONWAN HONGWITYAKORN, 251 pp.

Abstract

This research is a quantitative research and qualitative research. The objectives of this research were 1) to study cultural immunity state of youth base on their acknowledge 2) to analyze state factors and conditions of youth's learning process for enhancing cultural immunity and 3) to propose guidelines for youth's learning process for enhancing cultural immunity. The research sample comprised by collecting data from 568 youth with aged between 15-24 years in Bangkok, then analyzed statistical data by a computer program SPSS FOR WINDOW. In addition, the researchers interviewed of 6 experts in culture, children and youth professionals, focus group of 7 persons representing youth groups, families, communities and involved agencies, including In depth interview of 8 persons from representing youth groups, families, communities and involved agencies. The researchers will present the results of a questionnaire and interviews.

The results of the study were as follows:-

Cultural immunity of youth based on their perception in four aspects: 1) Cultural immunity in terms of consumer, most popular costume dress according to their own preferences. Conservation by supporting local Thai food, select cleans eating and useful. 2) Cultural immunity in terms of propriety of dress, most popular costume dress according to their own preferences. Conservation by wearing Thai dress only on occasion, selection of appropriate dress and modifying dressing modestly. 3) Culture immunity in terms of language, most Bangkok youth have meaning of conservation of Thai language to listen, speak, read and write correctly. Selection of the appropriate language and timely, and modifying by learning various languages. The majority of the youth never had sex in study age and disagree with premarital sex. Definition of sexual appropriate expression of youth is expression for the right time and right place. Modifying sexual expression with age, but is in reasonable limits. The analysis Factors and conditions in the learning of youth as follows, the majority of the youth think that a consecutive and systematic process is the most effective way of enhancing cultural immunity regarding language. While home is the most important learning resource and family is the most influential factor in determining cultural immunity regarding consumer culture, sexuality and propriety of dress. Therefore, the proposed guidelines for enhancing cultural immunity through the learning process consists of building relationships and partnerships between families communities and schools, the integration of cultural immunity into the content of all subjects, training personnel in imparting knowledge and managing activities, improving media and providing appropriate learning resources. These measures will improve the learning process and allow the youth to get the most out of learning.

Department: Educational Policy, Management, 251
Leadership

Student's Signature .....

Advisor's Signature .....

Field of Study: Development Education

Academic Year: 2013

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความรู้และความกรุณาของอาจารย์ ดร.อุบลวรรณ หงษ์วิทยากร อาจารย์ที่ปรึกษาได้ให้ความรู้ คำแนะนำตรวจทาน และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ ทุกขั้นตอน เพื่อให้การเขียนรายงานค้นคว้าอย่างอิสระฉบับนี้สมบูรณ์ที่สุด ผู้วิจัยตระหนักถึงความตั้งใจจริงและความทุ่มเทของอาจารย์ และขอขอบพระคุณ อาจารย์หทัยรัตน์ ทับพร ประธานสอบ วิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร. วัฒนะ บุญจับ ที่กรุณาให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไข จนทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณอาจารย์ในสาขาพัฒนศึกษาทุกท่านที่ได้ให้ความหวังใจและคอย แนะนำมาโดยตลอด นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐภรณ์ หลาวทอง อาจารย์ ดร.วิชุดา กิจธรรรม อาจารย์ ดร.วรุฒิ สุภาพ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการ ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และคำแนะนำในการทำแบบสอบถามในงานวิจัยชิ้นนี้

และขอขอบพระคุณ ผอ.ยุพา ทวีวัฒนกิจบรรณาจารย์ นายแพทย์สุริยเดว ทรีปาตี อาจารย์อัญชลี ยนต์ฉิมพลี ผอ.ชาญณรงค์ ลักษณะียนาวิน ดร.พรรณฉวี ประยูรพรหม เครือข่ายยูว ทัศน์ กรุงเทพมหานครอาจารย์ เครือข่ายเยาวชนชนดินสอสีขาว และเครือข่ายเยาวชนและครอบครัว สร้างสรรค์ ที่ได้ให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์

ขอบคุณพี่ๆ เพื่อนๆ และน้องๆ ในสาขาพัฒนศึกษาทุกคนที่ในการสืบค้นข้อมูลแลกเปลี่ยน ความรู้ความคิด และให้กำลังใจในการศึกษาค้นคว้าตลอดมา

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อและคุณแม่ที่เข้าใจ และทุ่มเทร่างกายแรงใจ อดทนกับผู้วิจัยตลอดระยะเวลาที่ผู้วิจัยทำการศึกษางานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาพระคุณคุณพ่อ และคุณแม่ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือ และขอน้อมบูชาท่านบูรพาจารย์ ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ด้วยความรักและเมตตา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
บทที่ 2 แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
รายการอ้างอิง	234
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	251

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ซ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	6
1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
1.5 ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย.....	7
1.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
บทที่ 2 ทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
2.1 แนวคิดเรื่องภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม.....	11
2.2 เยาวชนกับการมีส่วนร่วมของในการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม.....	38
2.3 กระบวนการเรียนรู้ของเยาวชนเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม	46
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	62
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	66
3.1 วิธีการวิจัยตอนที่ 1.....	66
3.2 วิธีการวิจัยตอนที่ 2.....	72
3.3 วิธีการวิจัยตอนที่ 3.....	76
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
4.1 ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเพื่อสรุปสถานะภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมตาม การรับรู้ของเยาวชน.....	79
4.2 ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพ ปัจจัยและเงื่อนไขในการเรียนรู้ของเยาวชนเพื่อ	

เสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม.....	194
4.3 ตอนที่ 3 นำเสนอกระบวนการเรียนรู้ของเยาวชนเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทาง วัฒนธรรม.....	206
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	219
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	220
5.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	226
5.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัย.....	228
รายการอ้างอิง.....	234
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	245

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรอายุตั้งแต่ 15-24 ปีจำแนกตามศาสนา พ.ศ. 2553.....	67
ตารางที่ 4.1 จำนวน (ความถี่) สัดส่วนของข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ.....	80
ตารางที่ 4.2 จำนวน (ความถี่) และสัดส่วนของลักษณะครอบครัว จำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจและบริเวณที่อยู่อาศัย.....	83
ตารางที่ 4.3 จำนวน (ความถี่) และสัดส่วนของรายได้ครอบครัว จำแนกตามบริเวณที่อยู่อาศัย.....	84
ตารางที่ 4.4 จำนวน (ความถี่) และสัดส่วนการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมจำแนกตามความถี่ในการเข้าร่วม.....	85
ตารางที่ 4.5 การเปรียบเทียบสัดส่วนของอาหารที่นิยมรับประทานจำแนกตามเพศและระดับการศึกษา.....	87
ตารางที่ 4.6 การเปรียบเทียบสัดส่วนของเหตุผลที่เลือกรับประทานอาหารจำแนกตามเพศและระดับการศึกษา.....	88
ตารางที่ 4.7 การเปรียบเทียบสัดส่วนของการอนุรักษ์วัฒนธรรมการบริโภคจำแนกตามเพศและระดับการศึกษา.....	88
ตารางที่ 4.8 การเปรียบเทียบสัดส่วนของวิถีการกินแบบไทยจำแนกตามเพศและระดับการศึกษา.....	89
ตารางที่ 4.9 การเปรียบเทียบสัดส่วนการให้ความหมายของการเลือกรับวัฒนธรรมการบริโภคจำแนกตามเพศและระดับการศึกษา.....	89
ตารางที่ 4.10 การเปรียบเทียบสัดส่วนของการเลือกรับวัฒนธรรมการบริโภคจำแนกตามเพศและระดับการศึกษา.....	89
ตารางที่ 4.11 การเปรียบเทียบสัดส่วนของการแต่งกายแบบที่นิยมจำแนกตามเพศและระดับการศึกษา.....	91
ตารางที่ 4.12 การเปรียบเทียบสัดส่วนของเหตุผลที่เลือกแต่งกายจำแนกตามเพศและระดับการศึกษา.....	91
ตารางที่ 4.13 การเปรียบเทียบสัดส่วนของแนวทางในการแต่งเครื่องแบบจำแนกตามเพศและระดับการศึกษา.....	92
ตารางที่ 4.14 การเปรียบเทียบสัดส่วนของความเหมาะสมในการแต่งเครื่องแบบจำแนกตาม	

เพศและระดับการศึกษา.....	92
ตารางที่ 4.15 การเปรียบเทียบสัดส่วนของการถูกตำหนิเรื่องการแต่งกายจำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา.....	92
ตารางที่ 4.16 การเปรียบเทียบสัดส่วนของบุคคลที่ตำหนิเรื่องการแต่งกายจำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา.....	93
ตารางที่ 4.17 การเปรียบเทียบสัดส่วนของบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการแต่งกายจำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา.....	93
ตารางที่ 4.18 การเปรียบเทียบสัดส่วนของชุดประจำชาติที่เยาวชนต้องการแต่งจำแนกตาม เพศและระดับการศึกษา.....	95
ตารางที่ 4.19 การเปรียบเทียบสัดส่วนของเหตุผลที่เลือกแต่งกายจำแนกตามเพศและระดับ การศึกษา.....	95
ตารางที่ 4.20 การเปรียบเทียบสัดส่วนของการแต่งชุดไทยจำแนกตามเพศและระดับ การศึกษา.....	95
ตารางที่ 4.21 การเปรียบเทียบสัดส่วนของสาเหตุที่ทำให้คนแต่งชุดไทยน้อยจำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา.....	96
ตารางที่ 4.22 การเปรียบเทียบสัดส่วนของการให้ความหมายของวัฒนธรรมการแต่งกาย แบบไทยจำแนกตามเพศและระดับการศึกษา.....	96
ตารางที่ 4.23 การเปรียบเทียบสัดส่วนของแนวทางการสืบทอดวัฒนธรรมการแต่งกายแบบ ไทยจำแนกตามเพศและระดับการศึกษา.....	96
ตารางที่ 4.24 การเปรียบเทียบสัดส่วนของเยาวชนในการพูดคำแสลงจำแนกตามเพศและ ระดับการศึกษา.....	98
ตารางที่ 4.25 การเปรียบเทียบสัดส่วนของความเหมาะสมในการพูดคำทับศัพท์จำแนกตาม เพศและระดับการศึกษา.....	98
ตารางที่ 4.26 การเปรียบเทียบสัดส่วนของการให้ความหมายของการอนุรักษ์ภาษาไทย จำแนกตามเพศและระดับการศึกษา.....	99
ตารางที่ 4.27 การเปรียบเทียบสัดส่วนของแนวทางการเลือกรับวัฒนธรรมการใช้ภาษา จำแนกตามเพศและระดับการศึกษา.....	99
ตารางที่ 4.28 การเปรียบเทียบสัดส่วนของบุคคลที่เยาวชนเลือกปรึกษาเรื่องความรักจำแนก ตามเพศและระดับการศึกษา.....	100

ตารางที่ 4.29 การเปรียบเทียบสัดส่วนของการปรึกษาปัญหาเรื่องความรักกับพ่อแม่จำแนกตามเพศและระดับการศึกษา.....	100
ตารางที่ 4.30 การเปรียบเทียบสัดส่วนของการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนจำแนกตามเพศและระดับการศึกษา.....	101
ตารางที่ 4.31 การเปรียบเทียบสัดส่วนของความคิดเห็นเรื่องค่านิยมในการอยู่ก่อนแต่งงานจำแนกตามเพศและระดับการศึกษา.....	102
ตารางที่ 4.32 การเปรียบเทียบสัดส่วนขององค์ความรู้ที่ขาดในการป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากการคุกคามทางเพศจำแนกตามเพศและระดับการศึกษา.....	102
ตารางที่ 4.33 การเปรียบเทียบสัดส่วนของการให้ความหมายของการแสดงออกทางเพศที่เหมาะสมจำแนกตามเพศและระดับการศึกษา.....	104
ตารางที่ 4.34 การเปรียบเทียบสัดส่วนของแนวทางการเลือกรับพฤติกรรมการที่เกี่ยวข้องกับแสดงออกทางเพศจำแนกตามเพศและระดับการศึกษา.....	104
ตารางที่ 4.35 การเปรียบเทียบสัดส่วนของแนวทางการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการแสดงออกทางเพศจำแนกตามเพศและระดับการศึกษา.....	104
ตารางที่ 4.36 การเปรียบเทียบสัดส่วนของอาหารที่รับประทานนิยมจำแนกตามศาสนา.....	106
ตารางที่ 4.37 การเปรียบเทียบสัดส่วนของเหตุผลที่เลือกรับประทานอาหารจำแนกตามเพศและระดับการศึกษา.....	107
ตารางที่ 4.38 การเปรียบเทียบสัดส่วนของการอนุรักษ์วัฒนธรรมการบริโภคจำแนกตามเพศและระดับการศึกษา.....	108
ตารางที่ 4.39 การเปรียบเทียบสัดส่วนของวิถีการกินแบบไทยจำแนกตามเพศและระดับการศึกษา.....	109
ตารางที่ 4.40 การเปรียบเทียบสัดส่วนการให้ความหมายของการเลือกรับวัฒนธรรมการบริโภคจำแนกตามเพศและระดับการศึกษา.....	110
ตารางที่ 4.41 การเปรียบเทียบสัดส่วนของการเลือกรับวัฒนธรรมการบริโภคจำแนกตามเพศและระดับการศึกษา.....	111
ตารางที่ 4.42 การเปรียบเทียบสัดส่วนของการแต่งกายแบบที่นิยมจำแนกตามเพศและระดับการศึกษา.....	112
ตารางที่ 4.43 การเปรียบเทียบสัดส่วนของเหตุผลที่เลือกแต่งกายจำแนกตามเพศและระดับการศึกษา.....	113

ตารางที่ 4.44 การเปรียบเทียบสัดส่วนของแนวทางในการแต่งเครื่องแบบจำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา.....	113
ตารางที่ 4.45 การเปรียบเทียบสัดส่วนของความเหมาะสมในการแต่งเครื่องแบบจำแนกตาม เพศและระดับการศึกษา.....	114
ตารางที่ 4.46 การเปรียบเทียบสัดส่วนของการถูกตำหนิเรื่องการแต่งกายจำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา.....	115
ตารางที่ 4.47 การเปรียบเทียบสัดส่วนของบุคคลที่ตำหนิเรื่องการแต่งกายจำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา.....	116
ตารางที่ 4.48 การเปรียบเทียบสัดส่วนของบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการแต่งกายจำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา.....	116
ตารางที่ 4.49 การเปรียบเทียบสัดส่วนของชุดประจำชาติที่เยาวชนต้องการแต่งจำแนกตาม เพศและระดับการศึกษา.....	117
ตารางที่ 4.50 การเปรียบเทียบสัดส่วนของเหตุผลที่เลือกแต่งกายจำแนกตามเพศและระดับ การศึกษา.....	118
ตารางที่ 4.51 การเปรียบเทียบสัดส่วนของการแต่งชุดไทยจำแนกตามเพศและระดับ การศึกษา.....	119
ตารางที่ 4.52 การเปรียบเทียบสัดส่วนของสาเหตุที่ทำให้คนแต่งชุดไทยน้อยจำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา.....	119
ตารางที่ 4.53 การเปรียบเทียบสัดส่วนของการให้ความหมายของวัฒนธรรมการแต่งกาย แบบไทยจำแนกตามเพศและระดับการศึกษา.....	120
ตารางที่ 4.54 การเปรียบเทียบสัดส่วนของแนวทางการสืบทอดวัฒนธรรมการแต่งกายแบบไทย จำแนกตามเพศและระดับการศึกษา.....	121
ตารางที่ 4.55 การเปรียบเทียบสัดส่วนของเยาวชนในการพูดคำแสลงจำแนกตามเพศและ ระดับการศึกษา.....	122
ตารางที่ 4.56 การเปรียบเทียบสัดส่วนของความเหมาะสมในการพูดคำทับศัพท์จำแนกตาม เพศและระดับการศึกษา.....	123
ตารางที่ 4.57 การเปรียบเทียบสัดส่วนของการให้ความหมายของการอนุรักษ์ภาษาไทย จำแนกตามเพศและระดับการศึกษา.....	123
ตารางที่ 4.58 การเปรียบเทียบสัดส่วนของแนวทางการเลือกรับวัฒนธรรมการใช้ภาษา	

จำแนกตามเพศและระดับการศึกษา.....	124
ตารางที่ 4.59 การเปรียบเทียบสัดส่วนของบุคคลที่เยาวชนเลือกปรึกษาเรื่องความรักจำแนกตามเพศและระดับการศึกษา.....	125
ตารางที่ 4.60 การเปรียบเทียบสัดส่วนของการปรึกษาปัญหาเรื่องความรักกับพ่อแม่จำแนกตามเพศและระดับการศึกษา.....	126
ตารางที่ 4.61 การเปรียบเทียบสัดส่วนของการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนจำแนกตามเพศและระดับการศึกษา.....	126
ตารางที่ 4.62 การเปรียบเทียบสัดส่วนของความคิดเห็นเรื่องค่านิยมในการอยู่ก่อนแต่งจำแนกตามเพศและระดับการศึกษา.....	128
ตารางที่ 4.63 การเปรียบเทียบสัดส่วนขององค์ความรู้ที่ขาดในการป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากการคุกคามทางเพศจำแนกตามเพศและระดับการศึกษา.....	129
ตารางที่ 4.64 การเปรียบเทียบสัดส่วนของการให้ความหมายของการแสดงออกทางเพศที่เหมาะสมจำแนกตามเพศและระดับการศึกษา.....	129
ตารางที่ 4.65 การเปรียบเทียบสัดส่วนของแนวทางการเลือกรับพฤติกรรมการที่เกี่ยวข้องกับแสดงออกทางเพศจำแนกตามเพศและระดับการศึกษา.....	130
ตารางที่ 4.66 การเปรียบเทียบสัดส่วนของแนวทางการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการแสดงออกทางเพศจำแนกตามเพศและระดับการศึกษา.....	131
ตารางที่ 4.67 การเปรียบเทียบสัดส่วนของบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคจำแนกตามเพศ.....	132
ตารางที่ 4.68 การเปรียบเทียบสัดส่วนของบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคจำแนกตามศาสนา.....	133
ตารางที่ 4.69 การเปรียบเทียบสัดส่วนของบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคจำแนกตามระดับชั้น.....	135
ตารางที่ 4.70 บุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายจำแนกตามเพศ.....	137
ตารางที่ 4.71 บุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายจำแนกตามศาสนา.....	138
ตารางที่ 4.72 บุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายจำแนกตามระดับชั้น.....	140
ตารางที่ 4.73 บุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาจำแนกตามเพศ.....	141
ตารางที่ 4.74 บุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาจำแนกตามศาสนา.....	143
ตารางที่ 4.75 บุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาจำแนกตามระดับชั้น.....	144

ตารางที่ 4.76 บุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศจำแนกตาม เพศ.....	146
ตารางที่ 4.77 บุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศจำแนกตาม ศาสนา.....	147
ตารางที่ 4.78 บุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศจำแนกตาม ระดับชั้น.....	149
ตารางที่ 4.79 การเปรียบเทียบสัดส่วนของวิธีการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคจำแนกตาม เพศ.....	151
ตารางที่ 4.80 การเปรียบเทียบสัดส่วนของวิธีการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคจำแนกตาม ศาสนา.....	152
ตารางที่ 4.81 การเปรียบเทียบสัดส่วนของวิธีการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคจำแนกตาม ระดับชั้น.....	154
ตารางที่ 4.82 การเปรียบเทียบสัดส่วนของวิธีการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายจำแนกตาม เพศ.....	156
ตารางที่ 4.83 การเปรียบเทียบสัดส่วนของวิธีการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายจำแนกตาม ศาสนา.....	157
ตารางที่ 4.84 การเปรียบเทียบสัดส่วนของวิธีการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายจำแนกตาม ระดับชั้น.....	159
ตารางที่ 4.85 การเปรียบเทียบสัดส่วนของวิธีการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาจำแนกตาม เพศ.....	161
ตารางที่ 4.86 การเปรียบเทียบสัดส่วนของวิธีการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาจำแนกตาม ศาสนา.....	162
ตารางที่ 4.87 การเปรียบเทียบสัดส่วนของวิธีการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาจำแนกตาม ระดับชั้น.....	164
ตารางที่ 4.88 การเปรียบเทียบสัดส่วนของวิธีการเรียนรู้วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศ จำแนกตามเพศ.....	166
ตารางที่ 4.89 การเปรียบเทียบสัดส่วนของวิธีการเรียนรู้วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศ จำแนกตามศาสนา.....	167
ตารางที่ 4.90 การเปรียบเทียบสัดส่วนของวิธีการเรียนรู้วัฒนธรรมการแสดงออกทาง เพศจำแนกตามระดับชั้น.....	169

ตารางที่ 4.91 การเปรียบเทียบสัดส่วนของแหล่งการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคจำแนกตาม เพศ.....	171
ตารางที่ 4.92 การเปรียบเทียบสัดส่วนของแหล่งการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคจำแนกตาม ศาสนา.....	172
ตารางที่ 4.93 การเปรียบเทียบสัดส่วนของแหล่งการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคจำแนกตาม ระดับชั้น.....	174
ตารางที่ 4.94 การเปรียบเทียบสัดส่วนของแหล่งการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายจำแนกตาม เพศ.....	176
ตารางที่ 4.95 การเปรียบเทียบสัดส่วนของแหล่งการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายจำแนกตาม ศาสนา.....	177
ตารางที่ 4.96 การเปรียบเทียบสัดส่วนของแหล่งการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายจำแนก ตามระดับชั้น.....	179
ตารางที่ 4.97 การเปรียบเทียบสัดส่วนของแหล่งการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาจำแนก ตามเพศ.....	180
ตารางที่ 4.98 การเปรียบเทียบสัดส่วนของแหล่งการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาจำแนก ตามศาสนา.....	182
ตารางที่ 4.99 การเปรียบเทียบสัดส่วนของแหล่งการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาจำแนก ตามระดับชั้น.....	183
ตารางที่ 4.100 การเปรียบเทียบสัดส่วนของแหล่งการเรียนรู้วัฒนธรรมการแสดงออกทาง เพศจำแนกตามเพศ.....	185
ตารางที่ 4.101 การเปรียบเทียบสัดส่วนของแหล่งการเรียนรู้วัฒนธรรมการแสดงออกทาง เพศจำแนกตามศาสนา.....	186
ตารางที่ 4.102 การเปรียบเทียบสัดส่วนของแหล่งการเรียนรู้วัฒนธรรมการการแสดงออก ทางเพศจำแนกตามระดับชั้น.....	188

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศในโลกยุคโลกาภิวัตน์ ทำให้การติดต่อสื่อสารสามารถทำได้อย่างรวดเร็ว โดยที่ระยะทางไม่เป็นอุปสรรคอีกต่อไป ทำให้การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเป็นไปอย่างรวดเร็วไม่เพียงแต่ในประเทศเท่านั้น แต่ยังทำให้ประเทศต่างๆ ติดต่อเชื่อมโยงกันได้ง่ายและรวดเร็วอีกด้วย ดังนั้นสภาพการณ์ภายนอกประเทศจึงมีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงภายในประเทศไทยในหลายมิติ รวมทั้งมิติทางวัฒนธรรม

จากปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมที่เป็นอยู่ในสังคมไทยทำให้ทราบได้ว่า วัฒนธรรมของไทยในปัจจุบันอยู่ในห้วงเวลาของการเปลี่ยนแปลงในอัตราที่รวดเร็ว เนื่องจากสังคมไทยเป็นสังคมประชาธิปไตย ประชาชนมีเสรีภาพในการดำเนินชีวิตมาก จึงมีสิทธิเลือกและรับเอาวัฒนธรรมที่ตนพึงพอใจมาปฏิบัติได้อย่างเสรี ซึ่งผลกระทบในภาพรวมจากการไหลเวียนเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของโลกที่มีต่อวัฒนธรรมและสังคมไทยที่สำคัญ ได้แก่ วิถีชีวิต ทักษะคิด ความเชื่อ กระบวนการเรียนรู้ ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และพฤติกรรมการบริโภค (กฤตินี ฌัญญูภูมิสิทธิ์ และคณะ, 2553) นอกจากนี้ยังพบว่า เยาวชนไทย ซึ่งเป็นวัยที่อ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลง เกิดความคล้อยตามได้ง่ายด้วยความอ่อนด้อยในวัยวุฒิที่ขาดทักษะในการรับเอาวัฒนธรรม จึงถูกอิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกครอบงำวิถีชีวิต ทั้งในด้านรับประทานอาหารฟาสต์ฟู้ด การแต่งกาย การคบเพื่อนต่างเพศ สังคมของวัยรุ่นไทยกลายเป็นสังคมบริโภคที่แทบจะไม่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ

รุ่งแสง อรุณไพโรจน์ (2547) กล่าวว่า อิทธิพลวัฒนธรรมต่างชาติที่มีต่อพฤติกรรมสังคมของเยาวชนไทยเป็นไปได้อย่างกว้างขวางและทางลบ การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยเนื่องจากการรับวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามา ล้วนมีผลต่อการเอาแบบอย่างของเยาวชนไทยทั้งสิ้น

การรับผลกระทบทางลบจากสภาพสังคมในปัจจุบัน ส่งผลให้เด็กเยาวชนไทยบางส่วนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมอันดีงาม กรมอนามัย (2551) ได้กล่าวถึงสถานการณ์และแนวโน้มสภาวะสุขภาพและผลกระทบที่เกิดขึ้นในกลุ่มเด็กวัยรุ่นและวัยรุ่น พบว่ามี 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1. การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร 2. การสูบบุหรี่ การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และใช้สารเสพติด 3. สภาวะสุขภาพจิต และ 4. การบาดเจ็บ อุบัติเหตุและความรุนแรง นอกจากนี้ยังมีเรื่องของความนิยมในกลุ่มเพื่อนที่มีการรับเอาวัฒนธรรมที่ไม่เหมาะสมมาใช้โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และคิดว่าเป็นความทันสมัย อีกทั้งยัง 모르สึกว่าเสียหายเนื่องจากเพื่อนส่วนมากก็ประพฤติเช่นเดียวกัน ใครทำไม่เหมือนเพื่อนก็เข้ากลุ่มไม่ได้ นอกจากนี้เด็กวัยรุ่นถูกดึงดูดจากโฆษณา

ให้ใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย นิยมแพชชั่นราคาแพงหรือของมีเยื่อหุ้ม อาทิ โทรศัพท์มือถือ กระเป๋าถือ นาฬิกา เป็นต้น

การรับเอาวัฒนธรรมจากต่างชาติเข้ามาผสมผสานโดยขาดการคัดกรอง จึงก่อให้เกิดปัญหาอื่นๆตามมามากมายเช่น ปัญหาอาชญากรรมทางเพศ การล่วงละเมิดทางเพศ ปัญหาท้องก่อนวัยอันควร ปัญหาสุขภาพทั้งทางกายและจิตใจ เหล่านี้ล้วนเป็นผลมาจากความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีในการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมในยุคโลกาภิวัตน์

แม้ว่าวัฒนธรรมมีความเป็นพลวัตต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพการณ์ของโลก แต่การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจในการที่จะเลือกรับเอาวัฒนธรรมต่างๆมาใช้ปรับได้อย่างเหมาะสม (สุญาดา สุนทรสารทูล, 2552; ณรงค์ เส็งประชา, 2539) จากสถานการณ์ปัญหาเด็กและเยาวชนในด้านต่างๆ ที่นับวันจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น สังคมไทยจึงต้องตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างภูมิคุ้มกันที่เข้มแข็งให้กับสังคม โดยเฉพาะในกลุ่มของเด็กและเยาวชนเพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้น ซึ่งก็คือการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเยาวชนนั่นเอง

การสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมให้แก่สังคมต้องเน้นที่เยาวชนเพราะเป็นกลุ่มเสี่ยงที่ได้รับผลกระทบจากการเบี่ยงเบนทางวัฒนธรรม ในปัจจุบันพฤติกรรมของเยาวชนไทย มีแนวโน้มที่เสื่อมลงมากซึ่งก็เกิดจากค่านิยมที่ไม่ถูกต้อง ภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ควรเร่งสร้างเสริมให้กับเยาวชนไทย ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในเรื่องวัฒนธรรม พระองค์ทรงเน้นย้ำให้ปลูกฝังเด็กและเยาวชนไทยให้เห็นคุณค่าในความเป็นไทย เอกลักษณ์ไทย วัฒนธรรมไทย ถือเป็นอัตลักษณ์ที่แสดงถึงความเป็นชาติไทยที่แตกต่างจากชาติอื่น มีลักษณะเฉพาะที่แสดงชัดถึงความเป็นไทย เป็นตัวกำหนดวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของสังคม สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรม ความเจริญรุ่งเรืองและความประณีตในทางความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งล้วนแล้วแต่บ่งบอกถึงความเป็นอัตลักษณ์ของความเป็นไทย ซึ่งบรรพบุรุษได้สร้างไว้ จึงเป็นหน้าที่ของเยาวชนไทยที่จะต้องช่วยกันอนุรักษ์ สืบทอดเจตนารมณ์ ไม่ทำลายให้สูญหาย

ทั้งนี้จากแนวคิดในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ที่เน้นการสร้างฐานทางปัญญาเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันให้กับคนและสังคมไทย โดยการสร้างภูมิคุ้มกันแก่เด็กและเยาวชนเยาวชนควรได้รับการชี้แนะหรือปลูกฝังโดยการอบรมสั่งสอนเพื่อที่จะเลือกรับบริโภควัฒนธรรมที่ดีงาม และความสามารถในการเลือกรับวัฒนธรรมภายนอกที่มีความเหมาะสมกับตนเองและสังคม และต่อเนื่องมายังแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) โดยมีการเร่งสร้างภูมิคุ้มกันเพิ่มขึ้นในมิติการพัฒนาต่างๆ รวมทั้งด้านวัฒนธรรม ให้เยาวชนก้าวทันต่อการ

เปลี่ยนแปลง เนื่องจากเยาวชนเป็นความหวังและทรัพยากรบุคคลที่มีส่วนอย่างมากในการพัฒนาประเทศชาติ

การสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมให้แก่เยาวชนเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยเป็นเสมือนเกราะช่วยป้องกันตัวเยาวชนของชาติให้ปลอดภัยจากวัฒนธรรมภายนอกที่ไม่เหมาะสมกับตนเองและสังคมไทย ด้วยเหตุนี้ จึงมีงานวิจัยจำนวนมากที่ให้ความสำคัญในการศึกษาเกี่ยวกับการสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม ทั้งในส่วนที่เป็นเรื่องเร่งด่วนที่ต้องแก้ไข และส่วนที่เป็นอัตลักษณ์ของชาติที่ต้องจรรักษ์ไว้ โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศ หมายถึง การแสดงออกในเรื่องเพศอย่างเหมาะสม รู้จักรักษานวลสงวนตัว การให้เกียรติเพศตรงข้าม วัฒนธรรมการบริโภค หมายถึง การรู้จักบริโภคอาหารที่เป็นประโยชน์แก่ร่างกาย การรู้จักเลือกรับเอาวัฒนธรรมการบริโภคอาหารที่ดี วัฒนธรรมการแต่งกาย หมายถึง การรู้จักแต่งกายให้เรียบร้อย เหมาะสมต่อรูปร่าง เพศ วัย รวมทั้งสถานที่และสถานการณ์ และวัฒนธรรมด้านการใช้ภาษา หมายถึง การใช้ภาษาไทยได้ถูกต้องและเหมาะสม ทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน (จงชัย สมบูรณ์, 2549; สายชล สัตยานุรักษ์, 2550; ศิริพร วุฒิกุล, 2549; เปรม ตินสุตานนท์, 2543 และภิญญามล กระต่ายแก้ว, 2550)

การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมให้แก่เยาวชน ควรเป็นกระบวนการต่อเนื่อง ประกอบด้วย การอนุรักษ์ เลือกรับ และปรับเปลี่ยนวัฒนธรรม สำหรับการอนุรักษ์วัฒนธรรม ซึ่งหมายถึงการสงวนและรักษาอัตลักษณ์วัฒนธรรมของชาติ ควรเสริมสร้างความรู้และความสามารถด้านวัฒนธรรมเพื่อที่จะสามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้ หากคนในสังคมมีความรู้และความเข้าใจในพื้นฐานวัฒนธรรมของสังคม ก็จะสามารถบำรุงรักษาวัฒนธรรมให้เจริญงอกงามต่อไป

นอกจากการอนุรักษ์แล้ว เยาวชนยังต้องมีความสามารถในการเลือกรับวัฒนธรรมภายนอกที่มีความเหมาะสมกับตนเองและสังคม เนื่องจากวัฒนธรรมที่หลั่งไหลและเกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา นั้น มีทั้งวัฒนธรรมที่เหมาะสมกับเยาวชนไทย และที่ไม่เหมาะสม ดังนั้นความสามารถในการคัดกรอง จึงเป็นเรื่องสำคัญที่เยาวชนต้องได้รับการให้ความรู้ ความเข้าใจอย่างถูกต้อง เพื่อเป็นเกราะป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบด้านลบหรือเกิดน้อยที่สุด แต่การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ในบางวัฒนธรรมที่ล้ำหลัง ก็อาจไม่เหมาะสมในบางสถานการณ์ จึงจำเป็นที่จะต้องมีการปรับและเปลี่ยนวัฒนธรรมนั้นให้มีความสอดคล้องกับบริบท สภาพแวดล้อม และปัจจัยต่างๆ เพื่อให้วัฒนธรรมนั้นยังสามารถดำรงต่อไปได้ ดังนั้น การที่เยาวชนมีความรู้และความสามารถที่จะปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมให้มีความเหมาะสมกับตนเอง และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม จะช่วยให้เยาวชนสามารถมีภูมิคุ้มกันมากพอจะสามารถในการรับมือกับกระแสวัฒนธรรมที่ยังคงเคลื่อนไหว และยังดำรงรักษาอัตลักษณ์ความเป็นไทยไว้ได้ท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรม (เริงฤทธิ์ พลนามอินทร์, 2552; Roger, E.M. 1976; Saaksjarvi, M. 2003; Luthje, C. 2004)

ปัจจุบันมีหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งทางภาครัฐและเอกชนที่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมเยาวชนในด้านต่างๆ เพื่อเสริมสร้างสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมให้แก่เยาวชน เช่น กระทรวงวัฒนธรรม สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพเยาวชน (สสค.) และสำนักส่งเสริมและพิทักษ์เยาวชนรวมถึงสถานศึกษาต่างๆ ที่มีการจัดการศึกษา การจัดกิจกรรม การรณรงค์ การเผยแพร่ความรู้ทางวัฒนธรรม และการก่อตั้งโครงการต่างๆ เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจทางวัฒนธรรมและส่งเสริมความสามารถและทักษะทางวัฒนธรรมของเยาวชน และพบว่ามียุวกะลาที่มีกลุ่มเยาวชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม เช่น กลุ่มเยาวชนที่เน้นการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย กลุ่มเยาวชนที่สามารถปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมสากลให้เข้ากับวัฒนธรรมไทยได้อย่างสร้างสรรค์ และกลุ่มเยาวชนที่มีการเลียนแบบวัฒนธรรมที่ดีของชาวต่างชาติ โดยรูปแบบการมีส่วนร่วมนั้นอาจเป็นกลุ่มเยาวชนเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมดังกล่าว หรือการร่วมเป็นสมาชิกของกิจกรรมที่หน่วยงานต่างจัดขึ้น

จากการสำรวจกลับพบว่า ยังมีเยาวชนบางกลุ่มที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมและมีค่านิยมผิดๆ ดังจะเห็นได้จาก พฤติกรรมการแสดงออก การแต่งตัวที่ไม่เหมาะสม การเผยแพร่ภาพโป๊เปลือยของตนเองหรือคลิปเต้นท่าทางยั่ววนผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต เช่น ยูทูบ (you tube) เฟสบุค (face book) ซึ่งเยาวชนกลุ่มนี้นับวันจะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น

จากข้อมูลทางสถิติ เช่น ในปี 2551 สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัยได้สำรวจภาวะสุขภาพนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-4 ในประเทศไทย พบว่า นักเรียนมีเพศสัมพันธ์ก่อนอายุ 13 ปี ร้อยละ 4.5 ในปีเดียวกันนี้สำนักกระบวนวิทยามีการเฝ้าระวังพฤติกรรมเสี่ยงในกลุ่มนักเรียนชาย-หญิง พบว่า สัดส่วนของนักเรียนที่มีเพศสัมพันธ์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และก่อให้เกิดปัญหาสังคมอื่นๆ ตามมา เช่น การตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร โดยในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ระหว่างปี 2548-2552 สถิติการตั้งครรภ์ของวัยรุ่นอายุ 10-19 ปี มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 14.3 ในปี 2548 เป็นร้อยละ 16 ในปี 2552 (สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์, 2553)

ข้อมูลเหล่านี้สามารถบ่งชี้ได้ว่าแม้จะมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการสนับสนุน หรือคอยสอดส่องดูแล แต่ก็ยังไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเหล่านี้ได้ หรือมีกลุ่มเยาวชนที่เป็นแบบอย่างที่ดีแล้วแต่การดำเนินการของกลุ่มเยาวชนก็ยังไม่เพียงพอที่ไปขับเคลื่อนให้กับเยาวชนด้วยตนเองในการสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม ทั้งนี้ส่วนใหญ่พบว่าปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มเยาวชนได้แก่ ขาดการประชาสัมพันธ์ ขาดเวลา เพราะเวลาว่างของเยาวชนในกลุ่มไม่ตรงกัน ขาดความรู้เชิงวิชาการในเรื่องที่กำลังดำเนินงานและความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างกิจกรรมรูปแบบใหม่ ขาดงบประมาณ และอุปสรรคในการทำกิจกรรม (กมลทิพย์ ชนะกานนท์, 2543) จึงทำให้การขยายกลุ่มน้อยกว่าที่ควรจะเป็น

แนวทางการแก้ไขปัญหาการขาดภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมของเยาวชนโดยภาพรวมนั้น จึงจำเป็นต้องประสานร่วมมือกันทุกฝ่าย ทั้งครอบครัว ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แม้กระทั่งตัวเยาวชนเองก็สามารถเป็นกลไกที่จะขับเคลื่อนเยาวชนด้วยกันเองให้เกิดภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม ควรมีการสนับสนุน ส่งเสริมให้เยาวชนเกิดกระบวนการเรียนรู้ในด้านความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมแต่ละด้านที่ถูกต้อง ทั้งวัฒนธรรมของตนเองและวัฒนธรรมต่างชาติ มีความตระหนักถึงความสำคัญของเอกลักษณ์ความเป็นไทย ตระหนักถึงหน้าที่ของเยาวชนไทยที่ต้องช่วยกันอนุรักษ์ สืบทอดเจตนารมณ์ ไม่ให้สูญหายไปตามกาลเวลา และทักษะทางวัฒนธรรมในการเลือกรับ ปรับเปลี่ยน และผสมผสานวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม โดยเน้นในด้านองค์ความรู้ที่ถูกต้อง การจัดสาระการเรียนรู้ ต้องมีความสมดุลและเหมาะสมกับวัย ความต้องการ และความคาดหวังของสังคม ทั้งนี้ผลการเรียนรู้ จะต้องทำให้เกิดการเรียนรู้ ความคิด ความสามารถ และมีความสุขในการเรียนรู้

วิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเยาวชนแต่ละคนที่มีความแตกต่างทั้งทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษากระบวนการเรียนรู้ของเยาวชนในด้านเนื้อหา วิธีการการเรียนรู้ที่เหมาะสม รูปแบบกิจกรรมต่างๆ และแหล่งการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ที่เยาวชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย มีความหลากหลาย และเพียงพอที่จะใช้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตามความถนัด ความต้องการ และความสนใจของเยาวชน รวมถึงสภาพ ปัจจัยและเงื่อนไขต่างๆ ในการเรียนรู้ของเยาวชนเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม เช่น การใช้เวลาว่างของเยาวชน การสนับสนุนจากคนในครอบครัว ความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในด้านการให้ความรู้ ทรัพยากร และงบประมาณ เป็นต้น เพื่อกระตุ้นให้เยาวชนเกิดการเรียนรู้ พัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย สามารถเลือกรับวัฒนธรรมที่เหมาะสมกับตนเองและสังคมไทย รวมถึงการปรับประยุกต์ ผสมผสานวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม และเพื่อให้กระบวนการเรียนรู้ของเยาวชนเกิดการขยายผลในวงกว้าง ควรมีการเชื่อมโยงกับเครือข่ายอื่นๆ เช่น ครอบครัว ชุมชน และสังคมเพื่อสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกัน อันก่อให้เกิดการเรียนรู้และได้ประโยชน์จากการเรียนรู้สูงสุด

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาวะภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมตามการรับรู้ของเยาวชน
2. เพื่อวิเคราะห์สภาพ ปัจจัยและเงื่อนไขในการเรียนรู้ของเยาวชนเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม
3. เพื่อนำเสนอกระบวนการเรียนรู้ของเยาวชน เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตเชิงเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาแนวทางการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมของเยาวชน โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. การศึกษากระบวนการเรียนรู้ของเยาวชนในด้านเนื้อหา วิธีการ กลไกการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ เพื่อให้เกิด ความรู้ความเข้าใจ ความตระหนักและทักษะทางวัฒนธรรม
2. การวิเคราะห์สภาพ ปัจจัยและเงื่อนไขในการเรียนรู้ของเยาวชนเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม ได้แก่ ความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและให้การสนับสนุนในด้านต่างๆ ระยะเวลาในการดำเนินงาน ทรัพยากรและงบประมาณ
3. แนวทางการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม เป็นการนำเสนอแนวทางการเรียนรู้ของเยาวชน เพื่อให้เกิดความสามารถในการอนุรักษ์ การเลือกรับ และการปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรมอย่างน้อย 4 มิติ คือ วัฒนธรรมการบริโภค วัฒนธรรมการแต่งกาย วัฒนธรรมการใช้ภาษา และวัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศ ได้อย่างเหมาะสม

ขอบเขตเชิงพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษาครั้งนี้ คือ กรุงเทพมหานคร เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายของประชากรสูง เนื่องจากการอพยพมาอยู่อาศัยและทำงานในพื้นที่ของประชากรจากหลายภูมิภาค ส่งผลให้มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมจากการกระจายตัวของประชากร การใช้ที่ดิน ความหลากหลายทางศาสนา ระดับเศรษฐกิจ ระดับการศึกษา รูปแบบการทำงานและการใช้ชีวิต จึงมีความเหมาะสมในการเป็นพื้นที่ศึกษาเรื่องภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม

นิยามศัพท์เฉพาะ

ภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม หมายถึง ความสามารถในการอนุรักษ์ การเลือกรับ และการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมให้มีความเหมาะสมกับตนเองและสังคม ในวัฒนธรรมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่

วัฒนธรรมการบริโภค หมายถึง การรู้จักบริโภคอาหารที่เป็นประโยชน์แก่ร่างกาย การรู้จักเลือกรับเอาวัฒนธรรมการบริโภคอาหารที่ดี

วัฒนธรรมการแต่งกาย หมายถึง การรู้จักแต่งกายให้เรียบร้อย เหมาะสมต่อรูปร่าง เพศ วัย รวมทั้งสถานที่และสถานการณ์

วัฒนธรรมด้านการใช้ภาษา หมายถึง การใช้ภาษาไทยได้ถูกต้องและเหมาะสม ทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน และ

วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศ หมายถึง การแสดงออกในเรื่องเพศอย่างเหมาะสม การวางตัวต่อเพศตรงข้ามอย่างเหมาะสม เช่น การรู้จักรักษานวลสงวนตัว การให้เกียรติเพศตรงข้าม

การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม หมายถึง การส่งเสริมการเรียนรู้ในด้านความรู้ความเข้าใจ ความตระหนัก และทักษะทางวัฒนธรรมของเยาวชนให้ดียิ่งขึ้นและสามารถปรับใช้ได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

เยาวชน หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 15 -24 ปีบริบูรณ์ ที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร

กลุ่มเยาวชน หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 15-24 ปีบริบูรณ์ ที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร และมีส่วนร่วมในกิจกรรมในการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม

กระบวนการเรียนรู้ของเยาวชน หมายถึง ขั้นตอนการเรียนรู้ของเยาวชนในด้านเนื้อหาเชิงวิชาการ วิธีการที่เหมาะสมที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ กลไกในการขับเคลื่อนและแหล่งการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ของเยาวชนในการสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม

ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงสภาพการมีภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมอย่างน้อย 4 ด้าน ได้แก่ วัฒนธรรมการบริโภค วัฒนธรรมการแต่งกาย วัฒนธรรมด้านการใช้ภาษา และวัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศ รวมถึงลำดับความสำคัญของภูมิคุ้มกันในแต่ละด้านตามการรับรู้ของเยาวชน

2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการเรียนรู้ของเยาวชนเพื่อ เสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม

3. ทำให้ทราบถึงแนวทางการส่งเสริมการสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมของเยาวชนด้วยกระบวนการเรียนรู้

4. สามารถเพิ่มจำนวนเยาวชนที่มีภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม และสามารถธำรงรักษาอัตลักษณ์ความเป็นไทยไว้ได้ ท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรม

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง กระบวนการเรียนรู้ของเยาวชนเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมครั้งนี้ ประกอบด้วย

การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมให้มีความสามารถในการอนุรักษ์ การเลือกรับ และการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมให้มีความเหมาะสมกับตนเองและสังคม ในวัฒนธรรม 4 ด้าน ได้แก่ วัฒนธรรมการบริโภค วัฒนธรรมการแต่งกาย วัฒนธรรมการใช้ภาษา และวัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศ

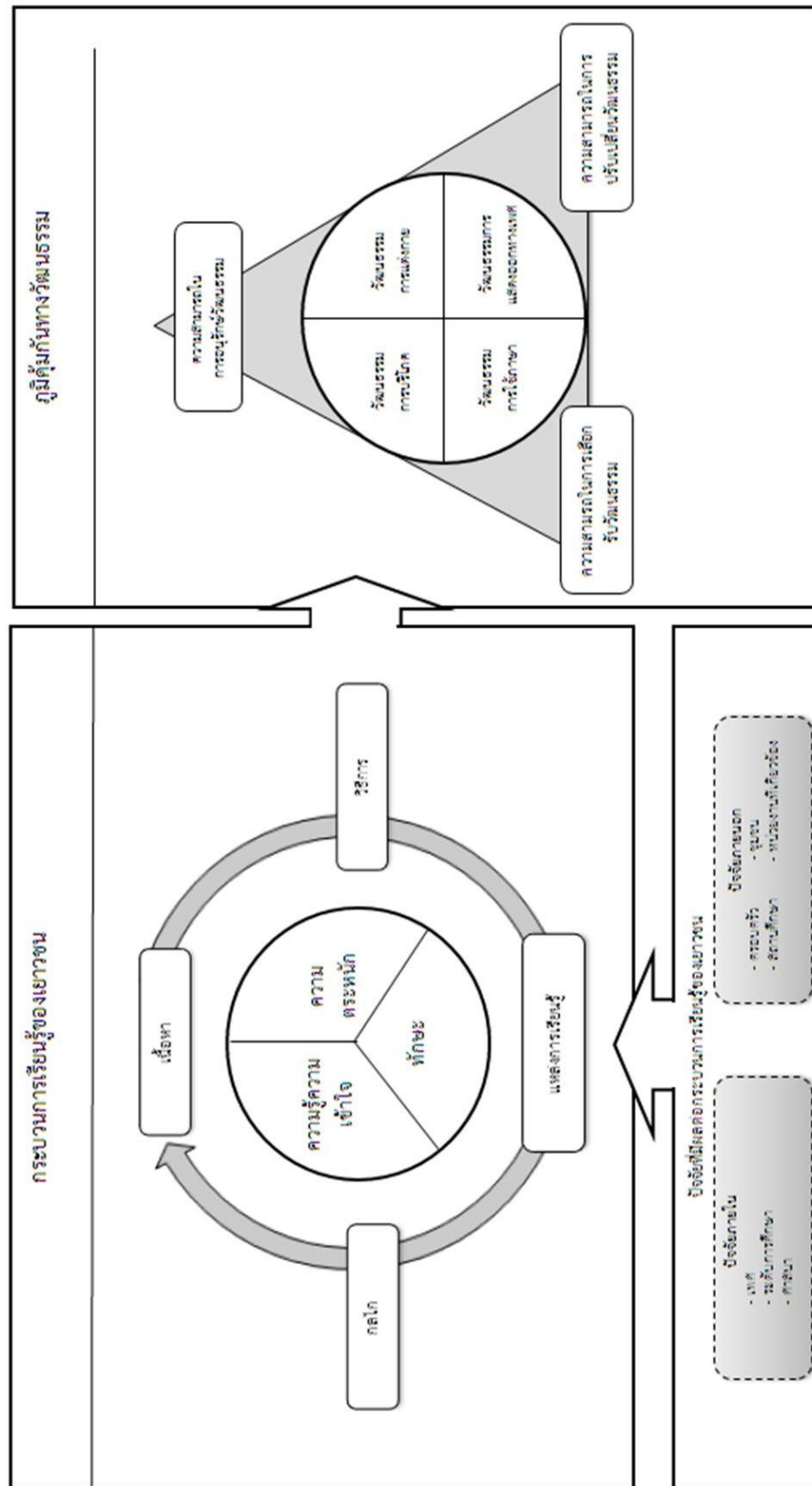
แนวทางในการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมของเยาวชน ประกอบด้วย เนื้อหาการเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ กลไกการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ เพื่อให้เยาวชนเกิดการเรียนรู้ด้านความเข้าใจ ด้านความตระหนัก และทักษะทางวัฒนธรรม

ปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการเรียนรู้ของเยาวชน แบ่งออกเป็น ปัจจัยภายใน ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และศาสนา ปัจจัยภายนอก ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จากปัจจัยต่างๆที่กล่าวมา สามารถสรุปกรอบแนวคิดได้ดังนี้ เยาวชนจะมีความสามารถในการอนุรักษ์วัฒนธรรม การเลือกรับวัฒนธรรม และการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมทั้ง 4 ด้าน ได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของสังคม มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยที่ยังธำรงรักษาอัตลักษณ์ความเป็นไทยไว้ได้ท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรม เยาวชนจำเป็นต้องมีขั้นตอนและวิธีการเรียนรู้ต่างๆที่ทำให้เยาวชนเกิดการเรียนรู้ด้านความรู้ความเข้าใจ ความตระหนัก และมีทักษะทางวัฒนธรรม นำไปสู่การมีภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม โดยได้รับการสนับสนุน และส่งเสริมจากครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน และหน่วยงานต่างๆที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำเสนอเป็นแผนภาพได้ดังนี้

กระบวนการเรียนรู้ของเยาวชนเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม

บทที่ 2

แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นพื้นฐานความคิดในการวิจัย และเป็นข้อมูลประกอบการศึกษาวิเคราะห์ อภิปรายผลการวิจัย จึงขอเสนอตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แนวคิดเรื่องภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม

- 1.1 ความหมายและความสำคัญของภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม
- 1.2 เป้าหมายของภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม
- 1.3 องค์ประกอบของภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม
- 1.4 ทฤษฎีทางวัฒนธรรมและแนวความคิดเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมเพื่อเป็นแนวทางการสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม

ตอนที่ 2 เยาวชนกับการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม

- 2.1 ความสำคัญของเยาวชนกับการสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม
- 2.2 รูปแบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมของเยาวชน
- 2.3 กิจกรรมในการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมของเยาวชน
- 2.4 ปัญหาและอุปสรรคในการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมของเยาวชน

ตอนที่ 3 กระบวนการเรียนรู้ของเยาวชนเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม

- 3.1 แนวคิดเรื่องกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม
- 3.2 องค์ประกอบของกระบวนการเรียนรู้
- 3.3 ลักษณะของกระบวนการเรียนรู้
- 3.4 รูปแบบของกระบวนการเรียนรู้
- 3.5 ลำดับขั้นของกระบวนการเรียนรู้
- 3.6 ขั้นตอนการจัดกระบวนการเรียนรู้
- 3.7 ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 แนวความคิดเรื่องภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม

ปัจจุบันสังคมโลกได้พัฒนามาสู่ยุคโลกาภิวัตน์ หรือยุคไร้พรมแดนอันเป็นผลมาจากความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ สังคมและวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่คู่กัน หากสังคมเปลี่ยน วัฒนธรรมจะเปลี่ยนไปด้วย เช่นเดียวกันเมื่อวัฒนธรรมเปลี่ยนสังคมจะเปลี่ยนแปลงไปด้วย สังคมในปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นสังคมพหุวัฒนธรรม ซึ่งประกอบด้วยผู้คนหลายหลากเชื้อชาติ สัญชาติ เผ่าพันธุ์ ภาษา ศาสนา และวิถีทางดำเนินชีวิตมาอยู่ร่วมกัน ประกอบกับวัฒนธรรมของทุกประเทศมิได้หยุดนิ่งอยู่กับที่หรือคงอยู่ในรูปเดิมอย่างไม่มีเปลี่ยนแปลง ตรงกันข้ามวัฒนธรรมอยู่ในภาวะของการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยเข้าไปมีอิทธิพลกับวัฒนธรรมอื่นๆ ด้วยในเวลา เดียวกัน ซึ่งอาจจะออกมาในรูปแบบของการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกันด้วยความสมัครใจ ดังนั้น วัฒนธรรมในแต่ละประเทศ จึงสะท้อนให้เห็นถึงประวัติศาสตร์ สถาบัน เจตคติ กระแสความเคลื่อนไหวทางสังคม ความขัดแย้ง การต่อสู้ และการช่วงชิงอำนาจทางการเมืองทั้งระดับภายในประเทศและในภาพรวมของโลกวัฒนธรรมจึงมีความเป็นพลวัตและมีวิวัฒนาการอย่างต่อเนื่อง (คณะกรรมาธิการโลกว่าด้วยวัฒนธรรมและการพัฒนา, 2540)

สร้อยพัฒน์ ต้นสุขเกษม (2547) กล่าวถึงสาเหตุการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม มี 2 ประการ คือ สาเหตุการเปลี่ยนแปลงเกิดจากปัจจัยภายนอกระบบสังคม และ การเปลี่ยนแปลงเกิดจากปัจจัยภายในระบบสังคม

1) การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมเกิดจากปัจจัยภายนอกระบบสังคม หมายถึง การรับวัฒนธรรมต่างชาติ หรือวัฒนธรรมตะวันตกทั้งโดยเจตนาและไม่เจตนา อันเป็นผลจากการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมจากสังคมหนึ่งไปสู่อีกสังคมหนึ่ง เพราะระบบสื่อสารคมนาคมมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ความเจริญทางเศรษฐกิจขยายตัวเร็ว รวมทั้งการติดต่อธุรกิจและการค้ากับต่างชาติทำให้มีการรับเทคโนโลยีใหม่ๆ มากขึ้น แต่ถ้าหากประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการเลือกสรรกลั่นกรองวัฒนธรรมใหม่ๆ ซึ่งเผยแพร่เข้ามาให้เหมาะสมกับสภาพสังคมก็จะเป็นหนทางหนึ่งที่จะพัฒนาไปสู่ความก้าวหน้า

2) การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมเกิดจากปัจจัยภายในระบบสังคม การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมจากปัจจัยภายในระบบสังคมเกิดจากสาเหตุหลายประการ คือ

- สภาพเศรษฐกิจ ปัจจุบันสภาพการดำเนินชีวิตโดยทั่วไปต้องการความรวดเร็ว คนในสังคมจึงไม่ค่อยมีเวลาพิจารณาด้านวัฒนธรรมและศีลธรรมมากนัก ทำให้ความเชื่อ ค่านิยมและวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมบางอย่างเปลี่ยนไป และบางครั้งก็ไม่เอื้ออำนวยต่อการดำรงรักษา ทำให้คุณค่าของวัฒนธรรมบางประการเสื่อมถอยลงอันเป็นผลจากสภาวะทางเศรษฐกิจหรือค่านิยมทางวัตถุที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

- ระบบการศึกษา ระบบการศึกษาปัจจุบันมุ่งเน้นความสำคัญของหลักวิชาและวิธีการสอนขาดแก่นแท้ของการดำเนินชีวิต หรือ วัฒนธรรม อันได้แก่ ศาสนา ความเชื่อ ปรัชญา ค่านิยม คุณธรรมและ จริยธรรม เป็นผลให้คนรุ่นใหม่ขาดความซาบซึ้งทางวัฒนธรรมไทยและยอมรับอิทธิพลวัฒนธรรมตะวันตกอย่างง่ายดาย ขาดจุดยืนการเลือกสรรสิ่งที่เหมาะสมกับสภาพของสังคมและของตนเอง

- อิทธิพลของสื่อมวลชน สื่อมวลชนทำหน้าที่ถ่ายทอดวัฒนธรรม ความคิดแลทัศนคติ ทำให้ประชาชนเกิดการรับรู้และมีผลในการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรม และ วิถีชีวิต สังคมไทยเป็นสังคมที่เปิดให้วัฒนธรรมหลากหลายจากนานาประเทศ สื่อมวลชนคือช่องทางที่นำเสนอและสะท้อนวัฒนธรรมเหล่านี้สู่ประชาชนได้รวดเร็วและกว้างขวางที่สุด แต่ปัจจุบันสื่อมวลชนยังขาดการกำหนดจุดมุ่งหมายและเลือกสรรวัฒนธรรมรูปแบบที่เหมาะสมอย่างจริงจัง ส่วนใหญ่ยังหวังผลทางการค้ามากกว่าบริการสังคม

- การถ่ายทอดวัฒนธรรมในสถาบันครอบครัว ปัจจุบัน รูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวเริ่มเปลี่ยนแปลง เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้บิดามารดามีเวลาที่จะอบรมและให้ความสำคัญทางด้านจิตใจต่อบุตรน้อยลง ประกอบกับเด็กให้ความสำคัญกับการรับรู้สิ่งต่างๆผ่านทางสื่อมวลชนเพิ่มมากขึ้น ทำให้แนวคิดในการดำเนินชีวิตเปลี่ยนแปลงไป เกิดช่องว่างระหว่างวัยขาดความต่อเนื่องในการถ่ายทอดทางวัฒนธรรม ขาดความประสานกลมกลืนระหว่างคนรุ่นเก่าและคนรุ่นใหม่ ก่อให้เกิดปัญหาทางด้านพฤติกรรมและระเบียบแบบแผนประเพณีอยู่เสมอ

นภาพกรณ์ หะวานนท์ (2540) ได้อธิบายมูลเหตุของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมว่าเกิดจากปัจจัย ดังต่อไปนี้

1) การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการคิดหรือประดิษฐ์สิ่งใหม่ๆ (Invention) สิ่งใหม่นี้อาจจะเป็นเรื่องของความคิด อุดมการณ์ หรืออาจจะเป็นสิ่งของหรือวัตถุใดๆ ก็ได้ เช่น การเกิดผู้นำศาสนาขึ้นในโลก ได้มีผลทำให้ระบบความสัมพันธ์ของบุคคลในหลายสังคมเปลี่ยนแปลงไปหรือคนชนบทอาจมีความสัมพันธ์ในเชิงธุรกิจมากขึ้น มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันน้อยลง

2) การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการแพร่กระจาย (Diffusion) ความคิดหรือวัตถุ การแพร่กระจายความคิด อุดมการณ์ วัตถุหรือสิ่งประดิษฐ์ต่างๆ นี้ อาจจะเป็นการแพร่กระจายไปภายในกลุ่มสังคม หรือเป็นการแพร่กระจายจากสังคมหนึ่งไปยังอีกสังคมหนึ่งหรือไปยังอีกสังคมหนึ่งก็ได้ ส่วนใหญ่แล้วการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นมีมูลเหตุมาจากการแพร่กระจาย เช่นการที่สังคมไทยรับแนวความคิดในเรื่องประชาธิปไตยมาจากประเทศในโลกละตะวันตก มีผลทำให้ระบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับผู้ถูกปกครองเปลี่ยนแปลงไป

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมอาจก่อให้เกิดผลลัพธ์ 3 ประการ คือ

1) วัฒนธรรมรวมตัว (Cultural Homogenization) เนื่องจากโลกาภิวัตน์นำมาซึ่ง "มาตรฐาน" การยอมรับในระดับสากล จนเกิดเป็นการบีบบังคับให้เปลี่ยนตามหรือลอกเลียนด้วยความเต็มใจ เมื่อเป็นดังนี้ วัฒนธรรมท้องถิ่นจึงสูญเสียมูลค่าที่เคยมี ทำให้เกิดการแปรสภาพและเปลี่ยนไปตามกระแสความนิยมของโลก

2) วัฒนธรรมแตกตัว (Cultural Heterogenization) โลกาภิวัตน์ทำให้เกิดการแปลกแยกระหว่างวัฒนธรรม จนยากเกินกว่าจะรวมขอมกันได้ ต่างฝ่ายต่างรักษาความบริสุทธิ์หรือวัฒนธรรม "พันธุ์แท้" ของตนเอง จนผลที่เกิดตามมาคือการปะทะถึงขั้นแตกหักรุนแรง หรืออย่างดีที่สุดก็คือสภาพต่างคนต่างอยู่ โดยไม่ยุ่งเกี่ยวกันอีกต่อไป

3) วัฒนธรรมลูกผสม (Cultural Hybridization) หรืออีกนัยหนึ่งคือการผสมผสาน จนยากเกินกว่าจะแยกส่วนใดส่วนหนึ่งออกจากกันได้ วัฒนธรรมพันธุ์ทางมักเกิดขึ้นเสมอ หากมีการไปมาหาสู่กันรวมทั้งเมื่อติดต่อสื่อสารแบบรวมขอม ถ้อยทีถ้อยอาศัย

ท่ามกลางความแตกต่างหลากหลายนี้เอง โลกาภิวัตน์ทางวัฒนธรรมนำมาซึ่งความเป็นพันธุ์ทางวัฒนธรรมอันเกิดขึ้นจากการแลกเปลี่ยนระหว่างกัน เพื่อโน้มนำไปสู่ประชาสังคมโลก (Global Civil Society) พลวัตภายในสังคม จะเป็นตัวกำหนด "วัฒนธรรมลูกผสม" ของแต่ละสังคมนั้น (อัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว, 2547)

เมอร์ดอค (Murdock อ้างถึงในพิทยา พิณสาร, 2543) ได้เสนอรูปแบบการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมไว้ 4 รูปแบบคือ

1) นวัตกรรม การคิดและทำสิ่งใหม่ขึ้น โดยมีผู้ริเริ่มพฤติกรรมใหม่ๆขึ้นมาและต่อมาก็มีคนอื่นทำตามและกลายเป็นวัฒนธรรมในที่สุด นวัตกรรมแบ่งได้เป็น 4 ลักษณะ คือ

(1) ปรับเปลี่ยนจากเดิมเล็กน้อย เช่น พิธีแต่งงานที่มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปบ้างเล็กน้อย

(2) การประดิษฐ์ขึ้นใหม่ เป็นการสังเคราะห์จากสิ่งที่มีอยู่เดิมให้เป็นของใหม่ เช่น การประดิษฐ์อุปกรณ์การเกษตรขึ้นมาใหม่

(3) การทดลองปฏิบัติ พฤติกรรมที่มีลักษณะลองผิดลองถูก เมื่อแน่ใจว่าได้ผลก็จะทำสิ่งนั้นในสถานการณ์นั้นต่อไป พฤติกรรมนี้ส่วนมากจะเป็นเรื่องของการแก้ปัญหา เช่น เมื่อเกิดความอดอยากขึ้นก็จะมีการลองรับประทานอาหารที่ไม่เคยมีมาก่อน

(4) การยืมทางวัฒนธรรม เป็นการลอกเลียนวัฒนธรรมอื่นมาใช้เพื่อแก้ปัญหาของตน เช่น การยืมภาษามาใช้ ระบบการปกครอง การยืมสถาปัตยกรรม การยืมได้มาจากการติดต่อกับวังคม

อื่น การยืมไม่จำเป็นต้องเหมือนของเดิมทุกอย่าง ส่วนมากเป็นการยืมรูปแบบมาแต่ไม่ได้นำสาระมาด้วย

2) การยอมรับทางสังคม นวัตกรรมไม่ว่าเป็นแบบใดหรือริเริ่มโดยใครก็ตาม หากกระทำแล้วสังคมไม่ยอมรับก็ไม่สามารถเป็นวัฒนธรรมได้ สังคมในที่นี้หมายถึง ทุกส่วนของสังคม กลไกสำคัญที่ทำให้เกิดการยอมรับของสังคมคือ การเลียนแบบ ซึ่งเกี่ยวกับ บุคคลกลุ่มเล็กๆกลุ่มคนทั้งชุมชนทางเลือกและการแพร่กระจาย บุคคลที่มีความสำคัญในชุมชน เช่น ผู้นำ มีอิทธิพลและส่งผลให้เกิดการยอมรับทางวัฒนธรรมได้มากกว่า ถ้าทำอะไรใหม่ๆ แล้วคนอื่นมักทำตาม

3) การเลือกรับ สิ่งใหม่ๆที่สังคมยอมรับอาจจะมีประโยชน์มากหรือน้อยต่างกัน ดังนั้นการเลือกสิ่งใหม่ๆเข้ามาและเป็นประโยชน์มากก็จะคงอยู่ ที่เป็นประโยชน์น้อยก็อาจถูกละเลยหรือถูกลืมไป การเลือกรับจึงอยู่ได้ภาวะบริบท ปัจจัยและเงื่อนไขอื่นๆ

4) การผสมผสาน วัฒนธรรมของสังคมส่วนมากจะไม่มีความสำเร็จครบถ้วน 100% และด้วยเหตุนี้จึงมีการต่อเติมให้สมบูรณ์ขึ้น การผสมผสานเป็นการปรับของเก่าให้เข้ากับของใหม่ อาจด้วยวิธีการยืมทางวัฒนธรรม การลองผิดลองถูก หรือวิธีการอื่นๆ เช่น การละเล่นทางวัฒนธรรมพื้นบ้านที่มีการผสมผสานจากหลายแหล่ง เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปคือ การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมมีด้วยกันหลายสาเหตุทั้งภายในคือ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากคนในประเทศที่มีอิทธิพลก่อให้เกิดค่านิยม หรือการเอาอย่าง ผ่านกระบวนการต่างๆทั้ง ระบบการศึกษา ระบบเศรษฐกิจ สื่อมวลชน หรือการถ่ายทอดในครอบครัว และการเปลี่ยนแปลงภายนอก คือ การรับวัฒนธรรมแนวคิด เทคโนโลยี สิ่งประดิษฐ์ต่างๆภายนอกประเทศเข้ามา โดยอาจมีการเลียนแบบ การเลือกรับ การผสมผสาน การปรับเปลี่ยน เป็นต้น เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในประเทศ และได้รับการยอมรับจาก คนในประเทศ เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่หลากหลายมากขึ้น นำมาซึ่งทั้งประโยชน์หากวัฒนธรรมที่เปลี่ยนนั้นผ่านการคัดกรองที่ดี แต่จะเป็นโทษหากไม่มีการผ่านการคัดกรองวัฒนธรรมให้เหมาะสม หรือนำมาใช้อย่างรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ขณะที่ประเทศไทยเอง วัฒนธรรมเกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสความนิยมของโลกเช่นเดียวกัน สอดคล้องกับ ถาวร คำพิระ (2546) ที่กล่าวถึง การเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรมในหมู่บ้านจากกระแสโลกาภิวัตน์ ว่าในด้านวัฒนธรรมนั้นมีการปรับให้เข้ากับความเป็นสากลมากยิ่งขึ้น ในการปรับตัวนั้น ชาวบ้านก็มีการใช้ทุนทางสังคมเข้ามามีส่วนในการปรับตัวด้วย เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น จิตสำนึกในชุมชน การตอบแทนกัน การใช้ประโยชน์ร่วมกัน และการไว้วางใจซึ่งกันและกัน

ธนิษฐ์ ตรีธนานนท์ (2539) ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมไทยดังนี้

1) โอกาสของผลกระทบในแง่ลบที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมไปในทางเสื่อมสลายเสียหายกระทั่งสาบสูญไปในบางด้านบางส่วน โดยเฉพาะในส่วนของวัฒนธรรมของคนกลุ่มเล็กๆ วัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่น

2) โอกาสของผลกระทบในแง่บวก ที่ทำให้เกิดการเปิดเสรีทางวัฒนธรรมให้วัฒนธรรมหลุดจากการควบคุมผูกขาดกำหนดนิยามของราชการมาเป็นสินค้าเปิดขายในตลาดเสรี

3) เครื่องมืออุปกรณ์ ขีดความสามารถและทุนทางวัฒนธรรมที่จำเป็นสำหรับการเข้าถึงและฉวยใช้โอกาสทางวัฒนธรรมอันเกิดจากโลกาภิวัตน์ เพื่อประโยชน์ของตกกระจายไปไม่เท่ากันในแต่ละกลุ่มสังคม คนชั้นกลางในสังคมเมืองจะฉวยใช้โลกาภิวัตน์ทางวัฒนธรรมได้มากกว่าคนชนบท

รายงานของสำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจแห่งชาติ 2553 กล่าวว่า ผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์นำไปสู่กระแสวัฒนธรรมใหม่ (Emerging Culture) 6 กระแสอันเกิดจากการประสานรวม (Hybridization) การกลืนทางวัฒนธรรม (Homogenization) และการต่อต้าน (Resistance) ประกอบด้วย กระแสวัฒนธรรมสากล (Cosmopolitan Culture) เป็นกระแสที่สะท้อนภาพความเป็นธรรม การยอมรับในความแตกต่าง และความเสมอภาค กระแสวัฒนธรรมเสมือนจริง (Virtual Culture) เกิดเป็นเครือข่ายทางสังคม (Social Networking) นำมาสู่การไหลเวียนและความหลากหลายทางวัฒนธรรม (Cultural Diversity) กระแสวัฒนธรรมที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทันควัน (Reflexive Culture) นำมาสู่วิถีชีวิตที่เร่งรีบ เพื่อตอบสนองต่อสิ่งรอบข้างอย่างฉับพลันกระแสวัฒนธรรมตามจริต/ใจฉัน (“Me” Culture) ซึ่งเป็นกระแสที่อาจนำไปสู่สภาวะความล่มสลายทางจิตวิญญาณ อันเกิดจากการแข่งขันในระบบทุนนิยม บริโภคนิยม กระแสวัฒนธรรมรำลึก (Cultural Reminiscence) เป็นกระแสที่สะท้อนถึงการหวนรำลึกถึงมรดกทางวัฒนธรรมเพื่อคงจุดยืนและรักษาอัตลักษณ์ของตนไว้ และกระแสวัฒนธรรมธรรมาภิบาล (Governance Culture) สะท้อนถึงความจำเป็นที่สังคมมนุษย์จะต้องปรับไปสู่สังคมแห่งธรรมาภิบาลที่เป็นเครื่องมือกลไกในการกำกับการขับเคลื่อนของแต่ละวัฒนธรรม

กฤตินี ญัฐวุฒิสวัสดิ์ และคณะ (2553) ได้ให้ความเห็นเรื่องผลกระทบในภาพรวมจากการไหลเวียนเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของโลกที่มีต่อวัฒนธรรม และสังคมไทย ส่งผลเป็นทั้งอุปสรรคและโอกาสโดยอาจพิจารณาจากนัยยะทางสังคมที่สำคัญ ได้แก่ วิถีชีวิต ทศนคติ ความเชื่อ กระบวนการเรียนรู้ ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และพฤติกรรมกรบริโภค ผลกระทบในภาพรวมดังกล่าวยังส่งผลเชิงลึกถึงโครงสร้างและรากฐานทางวัฒนธรรม-สังคมไทย โดยการวิเคราะห์ในบทต่อไปจะได้นำเสนอถึงผลกระทบเชิงลึกจากการไหลเวียนเปลี่ยนแปลง ทางวัฒนธรรมของโลกต่อโครงสร้างรากฐานของสังคมไทย ทั้งในระดับครอบครัว ระดับชุมชนระดับประเทศ และระดับสากล

ดังนั้นเพื่อไม่ให้วัฒนธรรมในประเทศถูกกลืนกลาย กระทรวงวัฒนธรรมจึงได้มีการริเริ่มให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนเกิดการรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้น และมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทางวัฒนธรรม โดยการจัดกิจกรรมรณรงค์เผยแพร่องค์ความรู้ทางวัฒนธรรมเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ประชาชนเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้สอดคล้องตามแผนแม่บทวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2550-2559

1.1 ความหมายและความสำคัญของภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม

สังคมและวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่คู่กัน หากสังคมเปลี่ยนวัฒนธรรมจะเปลี่ยนไปด้วย เช่นเดียวกันเมื่อวัฒนธรรมเปลี่ยนสังคมจะเปลี่ยนแปลงไปด้วย การเปลี่ยนแปลงทางสังคมสามารถเกิดได้แบบค่อยเป็นค่อยไป หรือเปลี่ยนแปลงแบบฉับพลัน ขอบเขตของการเปลี่ยนแปลงอาจเปลี่ยนแปลงได้ทั้งระดับจุลภาคซึ่งเกิดในวงแคบ และระดับมหภาค ซึ่งเกิดขึ้นในวงกว้าง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมอาจก่อให้เกิดความล่าช้าทางวัฒนธรรม (cultural lag) อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงแต่ละประเภทไม่ได้สัดส่วน ซึ่งอาจก่อให้เกิดความไม่เข้าใจกันระหว่างคนรุ่นหนึ่งกับคนอีกรุ่นหนึ่งได้ ซึ่งเรียกว่า ช่องว่างทางวัฒนธรรม (culture gap) (แผนแม่บทวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2550-2559) การเตรียมความพร้อมในการรับมือความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จึงจำเป็นต้องทำให้คนในสังคมมีความรู้ความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพื่อที่จะรู้เท่าทันและเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบในด้านลบ หรือเกิดน้อยที่สุดจากการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ด้วยการสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมให้กับสังคม

การที่คนเราสามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างเป็นปกติสุขได้นั้น ต้องอาศัยกลไกต่างๆ ของร่างกายทำหน้าที่สอดประสานกันอย่างเป็นระบบ การป้องกันอันตรายจากเชื้อโรคเข้าสู่ร่างกายต้องพึ่งพากลไกภูมิคุ้มกันที่ทำหน้าที่ดักจับและกำจัดสิ่งแปลกปลอมก่อนที่ร่างกายจะได้รับผลกระทบ หากเปรียบเทียบโครงสร้างทางร่างกายของมนุษย์กับโครงสร้างทางสังคม ที่มีวัฒนธรรมเป็นแบบแผนในการดำรงชีวิต ระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายทำหน้าที่เป็นเกราะกำบังป้องกันสิ่งแปลกปลอมที่ก่อให้เกิดผลเสียต่างๆ แก่ร่างกาย ในระบบสังคม การจะสร้างเกราะป้องกันสิ่งที่ไม่ดีไม่เหมาะสมกับสังคม คงต้องเริ่มตั้งแต่การสร้างภูมิคุ้มกันตั้งแต่แบบแผนการดำรงชีวิต ระบบภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมเปรียบเสมือนการปลูกฝังภูมิคุ้มกันด้านจริยธรรม คุณธรรมการสร้างทัศนคติให้กับสมาชิกในสังคมเพื่ออำนวยความสะดวกดำรงอยู่ได้อย่างมีคุณภาพเป็นระเบียบเรียบร้อย

สุญาดา สุนทรศารทูล (2552) ได้กล่าวว่า ภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม หมายถึง สมรรถนะของเด็กและเยาวชนในการป้องกันตัวเองให้ปลอดภัยจากวัฒนธรรมภายนอกที่ไม่เหมาะสมกับตนเองและสังคมไทย และความสามารถในการเลือกรับวัฒนธรรมภายนอกที่มีความเหมาะสมกับตนเองและสังคม ในด้านปัญหาการใช้สื่อในทางไม่เหมาะสม ปัญหาด้านยาเสพติด ปัญหาด้านการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ปัญหาบริโภคนิยมและปัญหาความรุนแรงในกลุ่มเด็กและเยาวชน

สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2548) ได้ให้ความหมายของคำว่า การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

ดร.ณิ มนัสวานิช (2537) ได้กล่าวว่า แนวทางการสร้างภูมิคุ้มกัน คือ ต้องมีความตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่ตนมี และมีแนวทางการดำเนินไปสู่จุดหมายอย่างสร้างสรรค์ และมีทักษะในการใช้เหตุผลแก้ปัญหาได้ จึงจะก่อให้เกิดภูมิคุ้มกันปัญหาให้บุคคลได้

สมจิต แคนสีแก้ว (2548) ได้กล่าวว่า การสร้างภูมิคุ้มกัน ต้องพยายามลดปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการกระทำอันก่อให้เกิดผลเสีย นั้น เสริมสร้างความเข้มแข็ง เน้นการให้ความรู้ที่ถูกต้อง และการเสริมสร้างการให้คุณค่าของตนเอง

ปริญานุช พิบูลสรารุช (2549) ได้บรรยายเกี่ยวกับการสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมว่า หมายถึง การสร้างความสมดุลพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งปัจจุบันและอนาคต ในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อมและสมดุลด้านวัฒนธรรม

กล่าวโดยสรุปคือ ภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม หมายถึง ความสามารถในการอนุรักษ์ การเลือกรับและการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมให้มีความเหมาะสมกับตนเองและสังคม โดยยังสามารถธำรงรักษาอัตลักษณ์วัฒนธรรมไทยไว้ได้ท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรม

1.2 เป้าหมายในการสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม

เป้าหมายในการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถธำรงรักษาอัตลักษณ์วัฒนธรรมไทย จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจว่า อัตลักษณ์วัฒนธรรมไทย มีความหมายครอบคลุมมิติด้านใดบ้าง จึงจะสามารถรักษาไว้ได้ จากการตรวจสอบเอกสาร พบข้อมูลดังนี้

แผนแม่บทวัฒนธรรมแห่งชาติ (พ.ศ. 2555-2559) ได้วางเป้าหมายในที่สุดคล้องกับการสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม โดยการใช้มิติทางศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ดังนี้

- 1) คนไทยแสดงออกซึ่งลักษณะไทยท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรม
- 2) คนไทยมีวิถีชีวิตอย่างพอเพียงและเหมาะสมกับบริบทของชุมชนและสังคมที่เปลี่ยนแปลงท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์
- 3) คนไทยแสดงความภาคภูมิใจในความเป็นไทยและแสดงความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรม
- 4) คนไทยมีคุณธรรมในการอยู่ร่วมกันในสังคมธรรมาภิบาล

สมบุญ (2549) กล่าวว่า อัตลักษณ์ชาติไทยคือ ลักษณะที่เด่นชัด ของสังคมไทยและประชาชนชาวไทยซึ่งเมื่อรวมกันแล้วทำให้ประเทศไทยมีความแตกต่างจากประเทศอื่นๆ ทั้งยังเป็นสิ่งซึ่งผลักดันให้ชาติก้าวไปข้างหน้า ในขณะที่ยังสามารถดำรงความเป็นไทยอยู่ได้ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา

ในประวัติศาสตร์ อัตลักษณ์ชาติไทยที่มีความเด่นชัดและสามารถบ่งบอกถึงความเป็นชาติไทยได้ชัดเจน และมีการสืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน จนกลายเป็นวัฒนธรรมของชาติไทยมี 6 ลักษณะคือ

1) ภาษาไทย คือภาษาที่ใช้สื่อสารกันได้อย่างเข้าใจ ถึงแม้จะมีสำเนียงที่แตกต่างกันไปบ้างในแต่ละพื้นที่ รวมถึงการใช้ศัพท์กับบุคคลในระดับต่างๆ และอักษรไทยที่ใช้ในภาษาเขียนทั่วไป

2) การแต่งกาย ถึงแม้ว่าในปัจจุบัน การแต่งกายของชาวไทยจะเป็นสากลมากขึ้น แต่ก็ยังคงเครื่องแต่งกายของไทยไว้ในโอกาสสำคัญต่างๆ เช่น ในงานพิธี งานที่เป็นพิธีการ หรือในโอกาสพบปะสังสรรค์ระหว่างผู้นำ พิธีแต่งงาน เทศกาลประเพณีที่จัดขึ้น หรือในกิจกรรมต่างๆ ที่ต้องการแสดงให้เห็นถึงความเป็นไทยอย่างชัดเจน ในบางหน่วยงานราชการมีการรณรงค์ให้แต่งกายในรูปไทยๆด้วย ซึ่งก็ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

3) การแสดงความเคารพด้วยการไหว้และกราบ ซึ่งแบ่งแยกได้อย่างชัดเจน เช่น กราบพระพุทธรูป กราบพระสงฆ์ กราบไหว้บุคคลในฐานะหรือวัยต่างๆกัน ตลอดจนการวางตนด้วยความสุภาพอ่อนน้อมถ่อมตน การแสดงความกตัญญูทวดที่ต่อผู้มีพระคุณ ความมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมไปถึงความเกรงใจ

4) สถาปัตยกรรม เห็นได้จากชิ้นงานที่ปรากฏในศาสนสถาน โบสถ์ วิหาร ปราสาท ราชวัง และอาคารบ้านทรงไทย

5) ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี ประเทศไทยมีการติดต่อหลายเชื้อชาติ ทำให้มีการรับเอาวัฒนธรรมของชาติต่างๆมา แต่คนไทยสามารถนำเอามาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมและปฏิบัติสืบทอดกันมาจนกลายเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตของไทย

6) ดนตรีไทย กีฬาไทยและการละเล่นต่างๆ

ทั้งนี้อัตลักษณ์ไทยนั้นประกอบไปด้วย 3 สถาบันที่สำคัญ คือ สถาบันชาติ สถาบันศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์

ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช (อ้างถึงใน สายชล สัตยานุรักษ์, 2550) กล่าวว่า อัตลักษณ์ไทยที่เป็น “ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์” ชาติไทยดีกว่าชาติอื่น เพราะมีความเป็นไทย อันมีคุณค่าหลายอย่าง ได้แก่ พระมหากษัตริย์ไทยที่ควรค่าแก่การเคารพบูชา ภาษาไทยที่เป็นภาษาของชนชาติไทยแต่โบราณ ศิลปะไทย เช่น วรรณคดีไทย นาฏศิลป์ ตลอดจนมารยาทไทย และขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ

ศิริพร วุฒิกุล (2549) พบว่า ประเทศไทยมีการนำเสนออัตลักษณ์ด้านวัฒนธรรม (Cultural Identity) ในชิ้นงานโฆษณาของโครงการรณรงค์ทางการท่องเที่ยว เพื่อใช้อัตลักษณ์ของชาติสร้าง

ความแตกต่างจากประเทศอื่นๆ และสะท้อนสิ่งที่เรียกว่า “ความเป็นไทย” อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของประเทศไทย เป็นสิ่งที่คนไทยเลือกรับวัฒนธรรมจากประเทศต่างๆ ผ่านการรับพุทธศาสนา และการค้าขายแล้ว นำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกลมกลืนกับตน จนผสมผสานกลมกลืนกลายเป็นอัตลักษณ์ของไทย โดยแบ่งออกเป็นวัฒนธรรมที่เป็นวัตถุ และวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ ดังนี้

1) อัตลักษณ์ด้านวัฒนธรรมที่เป็นวัตถุ คือ วัฒนธรรมที่เป็นสิ่งที่สามารถจับต้องได้ ได้แก่ สถาปัตยกรรม จิตรกรรม เครื่องแต่งกาย ยานพาหนะหัตถกรรม และอาหาร และสมุนไพรไทย

2) อัตลักษณ์ด้านวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ ได้แก่ ศาสนาพุทธ โดยประเทศไทยแต่งตั้งให้ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ คนตรีไทย ภาษาไทย เป็นภาษาประจำชาติ ลักษณะนิสัย ได้แก่ ความเป็นมิตร ต้อนรับขับสู้ นักท่องเที่ยว และมีน้ำใจ ทั้งนี้การต้อนรับขับสู้ สัญญะสิ่งหนึ่งที่แสดงออกถึงการต้อนรับขับสู้คือรอยยิ้ม ประเทศไทยได้รับการเรียกขานจากนักท่องเที่ยวว่าเป็น “Land of Smile” หรือ ดินแดนแห่งรอยยิ้ม ความมีน้ำใจ นอกจากการต้อนรับขับสู้แล้ว คนไทยยังโดดเด่นเรื่องความมีน้ำใจ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

เปรม ติณสูลานนท์ (2543) กล่าวว่า ความเป็นคนไทยเป็นคุณสมบัติพื้นฐานของคนไทยซึ่งมีสิ่งดีงามต่างๆ ของชาติบ้านเมืองที่พึงอนุรักษ์และพึงพัฒนาให้เหมาะสมกับวิถีชีวิตของคนไทยนั้น มีหลายสิ่งหลายประการแต่ที่ถือเป็นอัตลักษณ์ของชาติได้แก่

1) การแต่งกาย เป็นอัตลักษณ์ของคนไทย เป็นลักษณะเด่น ลักษณะเฉพาะตั้งแต่โบราณและได้ประยุกต์และพัฒนาเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน แต่กระแสโลกาภิวัตน์มีบทบาทสำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการแต่งกายของทั้งสุภาพบุรุษและสุภาพสตรี สื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์และภาพยนตร์ต่างประเทศมีอิทธิพลต่อการแต่งกายของคนไทยทำให้คนไทยเลียนแบบการแต่งกายแบบตะวันตก ซึ่งไม่เหมาะสมกับคนไทยโดยเฉพาะวัยรุ่นที่แต่งกายล่อแหลมกระตุ้นอารมณ์ทางเพศ ทำให้อาชญากรรมทางเพศเพิ่มขึ้น

2) บุคลิกภาพ และ กิริยามารยาท อัตลักษณ์อย่างหนึ่งของคนไทยที่รู้จักกันดี คือ บุคลิกภาพและกิริยามารยาทที่สุภาพอ่อนโยน ลักษณะการกราบ การไหว้ การสำรวมกิริยา การเคลื่อนไหวที่นุ่มนวล โดยเฉพาะการเคลื่อนไหวของผู้หญิงไทย การมีสัมมาคารวะ ให้ความเคารพผู้ใหญ่ รู้จักเกรงใจ มีความอ่อนน้อมถ่อมตน กตัญญูรู้คุณและรักนวลสงวนตัว มารยาทของคนไทยเยี่ยงนี้เป็นอัตลักษณ์ของคนไทยอย่างแท้จริง

3) อาหารไทย คนไทยได้อุรักษ์และพัฒนาอาหารไทยสืบทอดกันมา อาหารไทยมีรสอร่อย ถูกสุขลักษณะและมีสารอาหารครบทั้ง 5 หมู่ แม้แต่ชาวต่างชาติก็นิยมรับประทานอาหารไทย แต่เป็น

ที่น่าสังเกตว่าคนไทยในสังคมชั้นสูงมีค่านิยมในการรับประทานอาหารฝรั่ง ถ้าใครไม่เคยรับประทาน ถือว่าไม่ทันสมัย ไม่มีรสนิยม เรื่องรสนิยมในการรับประทานอาหารฝรั่งนี้น่าวิตกกังวลฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ควรจะพิจารณาแก้ไขไม่ควรปล่อยไป

4) ภาษาไทย ภาษาไทยเป็นวัฒนธรรมที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของชาติ เป็นภาษาประจำชาติที่มีคุณค่า และมีความสำคัญยิ่งเป็นหน้าที่ของคนไทย ทุกคนจะต้องหวงแหนและรักษาไว้ คนไทยทุกคนต้องภูมิใจในภาษาไทย และต้องพยายามใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง ทั้งในการพูดและเขียน

ภัญญามล กระจ่างแก้ว (2550) กล่าวว่า วัฒนธรรมไทยทางด้านการประพฤติปฏิบัติที่มีคุณค่าเป็นมาตรฐานที่สำคัญได้แก่

1) รู้จักกินดี คือ รู้จักบริโภคอาหารที่เป็นประโยชน์แก่ร่างกาย รู้จักรักษาความสะอาดในเรื่องอาหาร ตลอดจนภาชนะที่ใช้ประกอบอาหาร รับประทานอาหารเป็นมือเป็นครวตามเวลาไม่รับประทานอาหารจุกจิกและรับประทานมากเกินไป

2) รู้จักการอยู่ดี มีที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมกับสภาพ รู้จักสร้างบ้านเรือนที่อยู่เป็นหลักฐานและถูกต้องตามหลักสุขวิทยา

3) รู้จักทำเครื่องใช้หรือทำงานเล็กๆน้อยๆได้ เพื่อเป็นการช่วยเหลือในการครองชีพงานใดหรือเครื่องใช้ที่คนในครอบครัวอาจทำได้ก็ทำเองไม่ต้องจ้างผู้อื่นทำหรือซื้อหามาโดยสิ้นเปลือง

4) รู้จักรักษาความสะอาดร่างกาย เครื่องแต่งตัว และบ้านเรือน

5) รู้จักแต่งกายให้เรียบร้อย คือ การสวมใส่เสื้อผ้าที่เหมาะสม คำนึงถึงรูปร่าง เพศและวัย โอกาสที่สวมใส่ เสื้อผ้าไม่จำเป็นต้องผ้าดีราคาแพง แต่รู้จักรักษาให้สะอาดเรียบร้อยตามควร มีข้ออยู่ที การนุ่งโจงกระเบนใส่เสื้อคอปิดหรือใส่เสื้อม่อฮ่อมหรือชุดไทย แต่ลักษณะเป็นการแต่งแบบนุ่งเจียมหม่อม เจียม ปิดสิ่งที่ควรปิด เปิดสิ่งที่ควรเปิด ไม่ประเจิดประเจ้อ และอายในสิ่งที่ควรอาย

6) รู้จักรักษาโบราณวัตถุ โบราณสถานและศิลปวัตถุ ไม่ขีดเขียนหรือทำลายหรือขนส่งออกนอกประเทศ คนไทยควรศึกษาให้เห็นคุณค่า เก็บรักษาและอบรมสั่งสอนลูกหลานต่อไปให้รู้จักลักษณะของโบราณวัตถุและศิลปวัตถุที่ควรแก่การเก็บรักษา และสงวนไว้เป็นสมบัติล้ำค่าของชาติ

7) ช่วยกันรักษาสาธารณสมบัติ เช่น ที่ทำการรัฐบาล โรงเรียน สาธารณูปโภคต่างๆสายโทรเลขโทรศัพท์ และทางรถไฟ

8) รู้จักสร้างเครื่องมือ เครื่องใช้ขึ้นเอง เช่น เครื่องสีข้าว เครื่องทอผ้า ระเบิดวิดน้ำ เครื่องใช้จำเป็นบางอย่าง เช่น เสื้อผ้า ถ้วยชาม วัสดุอุปกรณ์

9) รู้จักสร้างความเจริญทางวัตถุให้แก่ตนและประเทศชาติ เช่น ปุชนีย์สถาน ปุชนีย์วัตถุ อนุสาวรีย์ สาธารณสถาน ถนนหนทาง โรงเรียน ห้องสมุด ห้องประชุม เป็นต้น เมื่อช่วยกันสร้างแล้วก็ช่วยกันรักษาให้คงอยู่ในสภาพเดิม

10) พยายามประกอบอาชีพ เพื่อเพิ่มพูนรายได้อันจักเป็นเหตุให้ยกฐานะความเป็นอยู่ของตนเองให้สูงขึ้น

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2548 ได้รายงานการวิจัยคุณลักษณะเด็กไทยที่พึงประสงค์ (ด้านความเป็นไทย) ความเป็นไทย หมายถึง การมีความตระหนักและความภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย การมีความรู้ ความเข้าใจ ให้มีความสำคัญและเห็นคุณค่าอัตลักษณ์ที่ดีของไทย ซึ่งวัดจากคุณลักษณะดังต่อไปนี้

- 1) มีจิตสำนึกในความเป็นไทย
- 2) ไม่หลงใหลตามกระแสวัฒนธรรมต่างชาติ
- 3) มีความรู้และใช้ภาษาไทยได้ถูกต้อง
- 4) มีทัศนคติที่ดีต่ออาหารไทย
- 5) อนุรักษ์ศิลปะและวัฒนธรรมไทย
- 6) รู้จักใช้ หวงแหนและส่งเสริมภูมิปัญญาไทย
- 7) ใช้คำว่า “สวัสดี” ในการทักทาย
- 8) สามารถสืบสานและถ่ายทอดวัฒนธรรมไทย
- 9) มีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่
- 10) อนุรักษ์การแต่งกายแบบไทย

จากเอกสารข้างต้นจะเห็นได้ว่าสิ่งที่สะท้อนความเป็นไทย อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของประเทศไทยนั้นมีผู้ให้ความหมายด้วยกันหลายด้าน แต่ด้านที่เป็นเรื่องที่เป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องธำรงรักษาไว้ให้ได้และกล่าวถึงเหมือนกันจากหลายๆท่าน ได้แก่วัฒนธรรมด้าน ภาษาไทย เนื่องจากภาษาเป็นวัฒนธรรมที่บ่งบอกถึงความเจริญทางวัฒนธรรมของชาติ เป็นภาษาประจำชาติที่มีคุณค่าและมีความสำคัญยิ่งเป็นหน้าที่ของคนไทย ทุกคนจะต้องหวงแหนและรักษาไว้ และวัฒนธรรมเรื่องการแต่งกายที่เป็นอัตลักษณ์ของคนไทย แม้ว่ากระแสโลกาภิวัตน์มีบทบาทสำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

ในการแต่งกาย วัฒนธรรมการแต่งกายของคนไทย มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย แต่สิ่งที่ต้องรักษาไว้คือ การรู้จักแต่งกายให้เรียบร้อย เหมาะสม คำนึงถึงรูปร่าง เพศและวัยโอกาสที่สวมใส่ เสื้อผ้าไม่จำเป็นต้องนุ่งโจงกระเบนใส่เสื้อคอปิดหรือใส่เสื้อม่อฮ่อมหรือชุดไทย แต่ในปัจจุบันเยาวชนส่วนหนึ่งกลับมีการแต่งกายที่ไม่เหมาะสมเนื่องจากได้รับอิทธิพลผ่านสื่อต่างๆ เช่น อินเทอร์เน็ต โทรทัศน์และภาพยนตร์ต่างประเทศมีอิทธิพลต่อการแต่งกายของเยาวชนไทย ซึ่งไม่เหมาะสมกับคนไทยโดยเฉพาะวัยรุ่นที่แต่งกายล่อแหลมกระตุ้นอารมณ์ทางเพศ ทำให้อาชญากรรมทางเพศเพิ่มขึ้น

นอกจากนี้ในปัจจุบันความเสี่ยงด้านสุขภาพและการพัฒนาที่สำคัญอีกประการหนึ่งของวัยรุ่นในประเทศไทยคือการมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกันตั้งแต่อายุน้อย รายงานผลการเฝ้าระวังพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวีประจำปี พ.ศ. 2551 ของกรมควบคุมโรคระบุว่าในกลุ่มเด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (อายุเฉลี่ย 16 ปี) อัตราส่วนของนักเรียนชายที่เคยมีประสบการณ์ทางเพศเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 11.1 ใน พ.ศ. 2543 เป็นร้อยละ 24.1 ใน พ.ศ. 2550 และนักเรียนหญิงเพิ่มจากร้อยละ 2.6 เป็นร้อยละ 14.7 และจากการสำรวจภาวะอาหารและโภชนาการของประเทศไทยปี 2546 (น้ำหนักตามเกณฑ์ส่วนสูง) พบว่าภาวะโภชนาการเกิน พบอัตราสูงในช่วงวัยทารกและลดลงในช่วงวัยก่อนเรียนอายุ 1-5 ปี จากนั้นค่อยๆ เพิ่มสูงขึ้นอีกครั้งจนถึงในช่วงอายุ 12-14 ปี และเพิ่มขึ้นอีกครั้งในอายุ 15-18 ปี ซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดถึงร้อยละ 12.9 สอดคล้องกับรายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชน 2554 กล่าวถึงปัญหาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน มีพฤติกรรม "เด็กพันธุ์ใหม่" ที่ไม่เหมาะสม สะท้อนออกมาในรูปของปัญหาด้านสุขภาพ สุขภาพจิต ภาวะโรคอ้วน การรับสื่ออย่างไม่เหมาะสม การติดเกม ติดสารเสพติด ใช้ความรุนแรง และมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ขาดหลักจริยธรรมและคุณธรรม ไม่รู้จักหน้าที่ของการเป็นพลเมืองที่ดี เป็นต้น จะเห็นได้ว่าวัฒนธรรมด้านการบริโภคของเยาวชน เป็นอีกเรื่องที่เป็นปัญหาที่ต้องเร่งแก้ไข อุบัติการณ์โรคอ้วนในเด็กไทยเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งพฤติกรรมการบริโภคของเด็กไทยที่น่าเป็นห่วงถือเป็นวาระสำคัญของประเทศ ที่ทุกฝ่ายโดยเฉพาะโรงเรียนต้องเร่งให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชน

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางในการรักษาอัตลักษณ์วัฒนธรรมไทยของเยาวชนที่ควรธำรงรักษาไว้ ได้แก่ วัฒนธรรมด้านภาษา วัฒนธรรมการแต่งกาย และศึกษาวัฒนธรรมที่เป็นเรื่องที่ควรได้รับการแก้ไขเร่งด่วน ได้แก่ วัฒนธรรมเรื่องเพศ และวัฒนธรรมการบริโภค รวมกันเป็น 4 ด้านที่สำคัญ โดยมีรายละเอียดดังนี้

- 1) วัฒนธรรมการบริโภค คือ รู้จักเลือกบริโภคอาหารที่เป็นประโยชน์แก่ร่างกาย การรู้จักเลือกรับเอาวัฒนธรรมการบริโภคอาหารที่ดี
- 2) วัฒนธรรมการแต่งกาย คือ รู้จักแต่งกายให้เรียบร้อย เหมาะสมต่อรูปร่าง เพศ วัยและโอกาสที่สวมใส่

- 3) วัฒนธรรมด้านการใช้ภาษา การใช้ภาษาไทยได้ถูกต้อง และ
- 4) วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศคือการแสดงออกในเรื่องเพศอย่างเหมาะสม รู้จักรักษาวลิตสงวนตัว

1.3 ทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมและแนวความคิดเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมเพื่อเป็นแนวทางการสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม

การให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมไทย และการพัฒนาวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์นั้นเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง ทุกภาคส่วนต่างต้องมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ ดูแลและแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ในประเทศไทยมีกระทรวงวัฒนธรรมเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบหลัก โดยมีเป้าหมายหลักคือ การธำรงไว้ซึ่งสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและการทำให้ประชากรโดยส่วนรวมมีคุณภาพ มีความสามารถ มีความเข้าใจในรากฐานทางวัฒนธรรมของตนและนำมาใช้ในการดำรงชีวิต จากการทบทวนเอกสารพบว่า มีทฤษฎีและแนวความคิดที่เกี่ยวข้องดังนี้

1.3.1 ทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม (Cultural Diffusions)

ทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม (Cultural Diffusion) การยืมวัฒนธรรมและการรับวัฒนธรรมจากสังคมข้างเคียงเป็นผลจากการที่วัฒนธรรมแพร่กระจายออกไป ปัจจุบันคนมักจะมีความรู้สึกว่าวัฒนธรรมของชาวยุโรปหลายๆ กลุ่มนี้ก็เหมือนๆ กัน เรียกว่า “วัฒนธรรมตะวันตก” วัฒนธรรมตะวันตกที่แพร่กระจายเข้ามามีอิทธิพลในประเทศต่างๆ ในซีกตะวันออกของโลกที่เห็นชัดที่สุดก็คือวัฒนธรรมทางด้านเทคโนโลยี สำหรับเมืองไทย วัฒนธรรมตะวันตกที่คนไทยรับมาจนแทบจะยึดถือเป็นของตัวเองก็คือ ในเรื่องการแต่งตัว ปัจจุบันการนุ่งกางเกงและนุ่งกระโปรงเป็นสิ่งที่คนไทยไม่คิดและไม่มีความรู้สึกว่าเป็นวัฒนธรรมชาวตะวันตกที่เรารับมา (อมรา พงศาพิชญ์, 2537) การแพร่กระจายทางวัฒนธรรมที่เห็นในระยะหลังๆ เมื่อการคมนาคมเจริญก้าวหน้าและมนุษย์ต่างวัฒนธรรมได้มีโอกาสใช้ชีวิตในบริเวณใกล้เคียงกัน การรับวัฒนธรรมซึ่งกันและกันนักวิชาการสาขามานุษยวิทยาและสังคม ได้แยกลักษณะการรับวัฒนธรรม สรุปได้ดังนี้

1) การบูรณาการทางวัฒนธรรม (Integration) คือการที่กลุ่มชาติพันธุ์ต่างกันที่มีวัฒนธรรมต่างกัน สามารถอยู่ด้วยกันได้โดยต่างฝ่ายต่างยอมรับเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมและคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมของตนเองนิยพรณ (ผลวัฒน์) วรณศิริ (2540)

จำนง อติวัฒนสิทธิ์ และคณะ (2540) ได้กล่าวถึง การผสมผสานทางวัฒนธรรม (Acculturation) ไว้ว่า เป็นสภาวะการหนึ่งของวัฒนธรรมที่เกิดจากวัฒนธรรมต่างสังคมมากระทบกันโดยการที่บุคคลจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกันมาติดต่อกัน และมีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมต่างๆ ในระบบวัฒนธรรมดั้งเดิมของกลุ่มหนึ่งหรือทั้งสองกลุ่ม นั่นคือ บุคคลหรือกลุ่มคน

ยอมรับวัฒนธรรมอื่น ซึ่งมีใช้วัฒนธรรมดั้งเดิมของตนซึ่งเป็นกระบวนการสองทาง (Two-Way process) คือเมื่อกลุ่มหนึ่งถ่ายทอดให้อีกกลุ่มหนึ่งในขณะเดียวกันก็อาจจะรับวัฒนธรรมของกลุ่มที่ตนถ่ายทอดมาด้วยก็ได้ การผสมผสานทางวัฒนธรรมจะเกิดขึ้นในสถานะแห่งความสอดคล้อง (Strain to Consistency) ซึ่งเป็นจุดที่เกิดความพอดีหรือสมดุลกันการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมจะเป็นไปอย่างช้าหรือเร็วเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับการผสมผสานทางวัฒนธรรมนั่นเองว่าจะมีมากน้อยและมีความรุนแรงเพียงไร การผสมผสานทางวัฒนธรรมจะเกิดขึ้นได้ง่ายเมื่อวัฒนธรรมทั้งสองมีความคล้ายกัน รวมทั้งทัศนคติของคนด้วยหากฝังแน่นอยู่กับขนบธรรมเนียมและความเชื่อเดิมอยู่มาก โอกาสที่จะรับวัฒนธรรมใหม่ย่อมเป็นไปได้น้อยมาก ในทางกลับกันหากมีความเห็นหรือทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมใหม่จะทำให้มีความพร้อมที่จะรับวัฒนธรรมใหม่มากขึ้น

นิยพรรณ (ผลวัฒนธรรม) วรรณศิริ (2540) ได้กล่าวถึง การผสมผสานทางวัฒนธรรมอย่างบูรณาการ (Culture Integration) ว่า วัฒนธรรมที่ต่างกันสองวัฒนธรรมมาพบกัน สัมผัสกันและเกิดการหยิบยืมแลกเปลี่ยนกันใช้ในระยะเวลาที่สม่ำเสมอและยาวนาน พอสมควร วัฒนธรรมทั้งสองผสมผสานกัน ปะปนกันหมด แต่ก็ยังรู้ว่าเป็นวัฒนธรรมของใครไม่ถึงกับปนกันจนแยกไม่ออก เมื่อผู้หยิบยืมวัฒนธรรมผู้อื่นกลับเข้าสู่กลุ่มชนเดิมของตน วัฒนธรรมเดิมนั้นก็จะดำรงรูปแบบเดิมได้ดี อยู่บุคคลผู้นั้นก็ยังคงยังประพฤติตามวัฒนธรรมเดิมของตนไปตามเดิม แต่เมื่อออกมาพบปะหรือเผชิญกับคนจากวัฒนธรรมอื่นอีกเขาก็จะผสมผสานวัฒนธรรมของเขาเข้าวัฒนธรรมใหม่ที่มาสัมผัสกันอีก

2) การปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรม (Acculturation) การปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรม เป็นแนวความคิดหนึ่งที่มีความหมายใกล้เคียงกับความหมายของคำว่า การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม (Assimilation) คำว่า การปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรม (Acculturation) หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่เนื่องจากกลุ่มบุคคลต่างวัฒนธรรมกัน มีการติดต่อโดยตรงต่อเนื่องกัน ยังผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในแบบอย่างวัฒนธรรมดั้งเดิมของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือทั้งสองกลุ่ม อย่างไรก็ตามแต่แต่ละกลุ่มก็ยังคงดำรงชีวิตตามแบบอย่างวัฒนธรรมส่วนใหญ่ของตนอยู่ ไม่ได้ถูกทำให้ผสมกลมกลืนกันเข้าไปในอีกกลุ่มหนึ่งทีเดียว อย่างไรก็ตาม การปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรม เป็นแนวความคิดที่ถือเป็นกระบวนการที่จะนำไปสู่การผสมกลมกลืนในระยะหลัง

3) การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม (Assimilation) แนวคิดเรื่องการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม (Assimilation) เป็นนโยบายที่รัฐบาลไทยพยายามใช้ เพื่อให้ชนกลุ่มน้อยเข้าผสมกลมกลืนกับชนกลุ่มใหญ่ โดยพยายามให้ชนกลุ่มน้อยค่อยๆ เปลี่ยนวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม ประเพณีของตนให้กลมกลืน หรือสอดคล้องกับวัฒนธรรมของชนกลุ่มใหญ่จนในที่สุดชนกลุ่มน้อยจะไม่มีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง

เบอเคีย (1989 อ้างถึงใน ศิริรัตน์ แอดสกุล. 2542) เสนอกระบวนการผสมกลมกลืนว่าจะต้องเกิดจาก 2 ฝ่าย คือ เกิดจากชนกลุ่มน้อยเองและชนกลุ่มใหญ่ เพราะเมื่อชนกลุ่มน้อยต้องอาศัยอยู่อย่างถาวรในประเทศนั้นๆ ก็จำเป็นต้องประพฤติปฏิบัติตามค่านิยม บรรทัดฐาน กฎระเบียบ ต่างๆ ที่สังคมใหญ่บัญญัติขึ้น ชนกลุ่มใหญ่ซึ่งเป็นเจ้าของประเทศก็ต้องสร้างกฎเกณฑ์ขึ้นเพื่อสร้างจิตสำนึกและความรู้สึกว่าเป็นพวกเดียวกัน กระบวนการต่างๆที่เกิดขึ้นในการสร้างความผสมกลมกลืนจะต้องมีความสัมพันธ์สอดคล้องกันทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านวัฒนธรรม สังคม ประชากร เอกลักษณ์ ฯลฯ เพราะแต่ละส่วนต่างมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันคือ เมื่อวัฒนธรรมเปลี่ยนไปเนื่องจากการยอมรับวัฒนธรรมของสังคมใหญ่มาประพฤติปฏิบัติโครงสร้างทางสังคมก็ต้องเปลี่ยนไปเพื่อรองรับวัฒนธรรมใหม่ เอกลักษณ์ ทัศนคติ ก็จำเป็นต้องเปลี่ยนให้ผสมกลมกลืนด้วย

ฟอสเตอร์ (1988 อ้างถึงในนิยพรรณ (ผลวัฒน์) วรณศิริ 2540: 68) อธิบายถึงการกลืนกลายทางวัฒนธรรมไว้ว่า การกลืนกลายทางวัฒนธรรมคือปรากฏการณ์ที่วัฒนธรรมที่แตกต่างกันสองวัฒนธรรมมาพบและสัมพันธ์กันอย่างสม่ำเสมอในระยะเวลาอันยาวนานและต่อเนื่อง และได้มีการหยิบยืมแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกันใช้ในที่ที่สุด ต่างฝ่ายต่างรับเอาวัฒนธรรมของอีกฝ่ายหนึ่งมาเป็นของตนอย่างแยกไม่ออกจนเกิดเป็นวัฒนธรรมใหม่ขึ้นมา ซึ่งไม่มีร่องรอยของวัฒนธรรมเดิมหลงเหลืออยู่เลย

สไปเซอร์ และบาร์เนสต์ (2001 อ้างถึงใน นิยพรรณ (ผลวัฒน์) วรณศิริ 2540: 69) ต่างก็อธิบายไว้ตรงกันว่า กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมจะจบลงตรงที่วัฒนธรรมที่แตกต่างกันสองวัฒนธรรมถูกกลืนกลายไปเป็นวัฒนธรรมใหม่ไปแล้วกล่าวคือวัฒนธรรมเดิมถูกเปลี่ยนไปอย่างสมบูรณ์ (ตามแนวคิดอุดมการณ์) การกลืนกลายทางวัฒนธรรมเกิดขึ้นได้ใน 2 ระดับ ระดับแรกเป็นการกลืนกลายทางสังคม (Social Assimilation) และการกลืนกลายทางชีวภาพ (Biological Assimilation) ซึ่งเป็นขั้นสูงสุดของปรากฏการณ์ของการกลืนกลายทางวัฒนธรรม หมายความว่า สองวัฒนธรรมกลืนกันจริงๆ อย่างสมบูรณ์เพราะจะมีสมาชิกรุ่นใหม่เกิดขึ้นมาแสดงตนเป็นคนในวัฒนธรรมใหม่อันเกิดจากวัฒนธรรมเดิมสองวัฒนธรรมมารวมกัน

4) การผสมผสานวัฒนธรรม (Acculturation) ลินตัน และเฮอคอฟวิค (2003 อ้างถึงใน ฉวีวรรณ ประจวบเหมาะ. 2525: 207) ได้นิยามการผสมผสานวัฒนธรรมว่า “เป็นปรากฏการณ์ซึ่งเกิดขึ้นจากการที่กลุ่มบุคคลซึ่งมีวัฒนธรรมต่างกัน (กลุ่มชาติพันธุ์) ได้เข้ามาติดต่อกัน ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในแบบแผนวัฒนธรรมของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือทั้งสองกลุ่ม” แนวคิดนี้จึงมีขอบข่ายกว้างมาก และไม่ได้กำหนดทิศทางที่แน่นอนของการเปลี่ยนแปลงไว้ด้วยว่าจะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด แม้ว่าแนวคิดนี้จะไม่อาจถูกจัดว่า เป็นทฤษฎีในแง่ของการอธิบายความสัมพันธ์ปรากฏการณ์ก็จริงแต่นักมานุษยวิทยาก็ได้ใช้แนวคิดนี้และพยายามพัฒนาวิธีการศึกษา และประเด็นสำคัญใน

การศึกษา เพื่อรวบรวมข้อมูลนำมาเปรียบเทียบและสร้างกฎเกณฑ์ทั่วไปแนวความคิดการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม ในยุคสมัยโลกาภิวัตน์ การติดต่อสื่อสารข้ามชาติ ข้ามประเทศเป็นเรื่องง่าย สะดวก รวดเร็ว จึงทำให้ระยะทางไม่เป็นอุปสรรคต่อความสัมพันธ์ของบุคคล ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ได้แพร่กระจายถึงกันอย่างทั่วถึงทำให้บุคคลมีปฏิสัมพันธ์ถึงกันทั่วถึง ทำให้บุคคลมีปฏิสัมพันธ์ถึงกันทั่วโลก

5) การรับเอามาใช้ (Adoption) เอมมาลย์ ราชภัณฑารักษ์ (2520) ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับการรับสิ่งใหม่ไว้ว่า สิ่งสำคัญที่สุดในการดำเนินการเปลี่ยนแปลงใดๆนั้น อยู่ที่การสื่อสารความคิดระหว่างผู้ให้การเปลี่ยนแปลงหรือตัวแทนการเปลี่ยนแปลงและผู้รับการเปลี่ยนแปลง การจะสำเร็จผลเพียงใด ก็ย่อมขึ้นอยู่กับพื้นเพความรู้ ความคิด และทัศนคติ จากแบบสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของฝ่ายผู้ให้และฝ่ายผู้รับและแม้ว่าทั้งสองฝ่ายจะอยู่ในสังคมและวัฒนธรรมเดียวกันแต่ถ้าต่างกันในเรื่องความรู้ ความคิด ทัศนคติตลอดจนประสบการณ์ การสื่อสารความคิดระหว่างบุคคลทั้งสองฝ่ายนี้ก็อาจไม่เกิดขึ้นได้อย่างสมบูรณ์

Roger (1996) ให้ความหมายของนวัตกรรมว่า คือ ความคิด (idea) การปฏิบัติ (practice) หรือวัตถุ (Object) ซึ่งบุคคลพิจารณาเห็นว่าใหม่ ไม่ว่าจะสิ่งนั้นจะเป็นของใหม่โดยนับเวลา ตั้งแต่แรกพบหรือไม่ แต่ขึ้นอยู่กับที่บุคคลรับรู้ว่าเป็นของใหม่โดยความเห็นของบุคคลเอง ซึ่งเป็นเครื่องตัดสินการตอบสนองของบุคคลที่มีต่อสิ่งนั้น ถ้าบุคคลใดเห็นว่าอะไรเป็นสิ่งใหม่สำหรับตน สิ่งนั้นก็จะเป็นนวัตกรรมประเภทของกลุ่มผู้รับนวัตกรรม (Adopter categories) หมายถึง ลักษณะของผู้รับนวัตกรรมหรือสินค้าใหม่ ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 5 กลุ่มใหญ่ คือ

(1) กลุ่มนักบุกเบิก (Innovator) เป็นกลุ่มคนกลุ่มแรกในสังคมที่รับนวัตกรรมหรือสินค้าใหม่ ลักษณะเด่นของคนกลุ่มนี้คือ กล้าได้กล้าเสีย (Venturesome) เป็นกลุ่มคนที่กล้าได้กล้าพร้อมที่จะเสี่ยงในการลองของใหม่ เนื่องจากมีความพร้อมในทุกด้าน ทั้งในด้านรายได้และการศึกษารวมทั้งสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมจัดอยู่ในระดับสูง มีความคิดที่เป็นสากล มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง ไม่สนใจทำตามบรรทัดฐานของสังคม กล่าวคือ เป็นกลุ่มคนที่ค่อนข้างแยกตัวออกจากสังคม มักทำตามความต้องการของตนเอง เชื่อในสิ่งที่เห็นเหตุและผลที่พิสูจน์ได้ทางวิทยาศาสตร์เป็นหลัก จัดเป็นกลุ่มคนที่มีความสำคัญมากต่อกระบวนการแพร่กระจายนวัตกรรมหรือสินค้าใหม่ เนื่องจากคนกลุ่มนี้เปรียบเสมือนปรากฏการณ์แรกสำหรับนวัตกรรมหรือสินค้าใหม่โดยทำหน้าที่เป็นหน้าด่านที่จะคอยนำนวัตกรรมหรือสินค้าใหม่มาสู่สังคม แต่คนกลุ่มนี้มีจำนวนไม่มากนักในสังคม คือ ประมาณ 2.5% เท่านั้น ลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งของกลุ่มนักบุกเบิก คือ การยอมรับนวัตกรรม (Innovativeness) ที่มีความคิดริเริ่มและนิยมที่จะซื้อสินค้าใหม่ค่อนข้างบ่อยและเร็วกว่าคนอื่นๆ ถึงแม้จะยังไม่ซื้อสรุปเกี่ยวกับนิยามที่แน่นอนของคำคำนี้ แต่เราสามารถสังเกตได้ว่าความเป็นนัก

บุกเบิกเป็นลักษณะหนึ่งของผู้บริโภคที่เราไม่สามารถจับต้องได้ และมีความแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคลเช่นเดียวกับลักษณะความเกี่ยวพัน(Involvement) ระหว่างผู้บริโภคกับสินค้า หรือการเป็นผู้นำทางความคิด (Opinion leadership) เป็นต้น ยิ่งผู้บริโภคมีลักษณะความเป็นนักบุกเบิกมากเท่าไร ผู้บริโภคก็มีแนวโน้มที่จะซื้อสินค้าใหม่ก่อนผู้อื่นมากเท่านั้น (Foxal et al, 1998)

(2) กลุ่มผู้นำ (Early adopter) คนกลุ่มนี้มีจำนวนประมาณ 13.5% เป็นกลุ่มคนกลุ่มที่สองที่จะรับนวัตกรรมหรือสินค้าใหม่หลังจากที่สังเกตเห็นว่ากลุ่มนักบุกเบิกใช้นวัตกรรมหรือสินค้าใหม่นั้นแล้วได้ผลดี คนกลุ่มนี้ค่อนข้างมีความเป็นท้องถิ่น (Localite) มากกว่ากลุ่มนักบุกเบิก กล่าวคือมีความคิดและพฤติกรรมต่างๆคล้ายกับคนในสังคมทั่วไปมากกว่า จัดเป็นกลุ่มคนที่มีความรู้ความสามารถเป็นผู้นำ(Opinion leader)มากที่สุด เนื่องจากคนทั่วไปในสังคมมักให้ความนับถือ (Respectable) ประกอบกับสามารถเข้ากับคนในสังคมได้มากกว่ากลุ่มนักบุกเบิก ดังนั้น คนกลุ่มนี้จึงมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อความเร็วในการแพร่กระจายนวัตกรรมหรือสินค้าใหม่ จัดเป็นกลุ่มคนต้นแบบหรือผู้นำในการรับนวัตกรรมหรือสินค้าใหม่สำหรับคนทั่วไปในสังคม มักเป็นกลุ่มคนที่มีอายุไม่มาก มีการศึกษา สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่สูงกว่ามาตรฐานของคนทั่วไปในสังคม

(3) คนส่วนใหญ่กลุ่มแรก (Early majority) เป็นกลุ่มคนกลุ่มที่สามที่รับนวัตกรรมหรือสินค้าใหม่ก่อนคนส่วนใหญ่ในสังคมเพียงเล็กน้อย มีจำนวนคิดเป็น 34% ของคนในสังคมทั้งหมดคนกลุ่มนี้จะใช้ความคิดและพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบ (Deliberate) ก่อนตัดสินใจรับนวัตกรรมหรือสินค้าใหม่ เป็นกลุ่มคนที่มีการศึกษา สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงกว่ามาตรฐานของคนทั่วไปในสังคมเพียงเล็กน้อย จัดเป็นกลุ่มคนที่เป็นตัวกลางสำคัญในการติดต่อเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มผู้นำและกลุ่มคนส่วนใหญ่ของสังคม เนื่องจากคนกลุ่มนี้มักจะมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มผู้นำอยู่บ่อยครั้ง คติประจำใจของคนกลุ่มนี้คือ “ไม่ใช่คนแรกที่รับนวัตกรรม แต่ในขณะที่เดียวกันก็ไม่ใช่คนสุดท้ายที่จะรับนวัตกรรมเช่นกัน” (Alexander Pope, cited in Rogers, 1985)

(4) คนส่วนใหญ่กลุ่มหลัง (Late majority) มีจำนวนคิดเป็น 34% ของคนในสังคมทั้งหมดเช่นเดียวกับกลุ่มคนส่วนใหญ่กลุ่มแรก แต่มีลักษณะช่างสงสัย (Skeptical) โดยเฉพาะสงสัยในตัวนวัตกรรมหรือสินค้าใหม่ จึงเป็นกลุ่มคนที่รับนวัตกรรมหรือสินค้าใหม่ช้ากว่าคนส่วนใหญ่ในสังคมโดยอาจรับนวัตกรรมหรือสินค้าใหม่ด้วยเหตุผลเพราะความจำเป็นต่างๆหรือเพื่อรักษาสถานะและลดแรงกดดันจากสังคมที่อาจมองว่าตนเองเป็นคนเขลาหลังหากไม่ใช่สินค้านั้นๆ คนในกลุ่มนี้มักมีอายุค่อนข้างมาก มีการศึกษา สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมค่อนข้างต่ำกว่ามาตรฐานทั่วไปของสังคมเล็กน้อย

(5) กลุ่มล่าช้า (Laggards) มีจำนวนประมาณ 16% เป็นคนกลุ่มสุดท้ายที่จะรับนวัตกรรมหรือสินค้าใหม่ คนกลุ่มนี้มีลักษณะความเป็นท้องถิ่นสูง (Localize) อาจกล่าวได้ว่า

เป็นคนกลุ่มรากหญ้าที่บางครั้งอาจถูกกลืนหรือมองข้ามจากคนในสังคม ลักษณะเด่นของคนกลุ่มนี้คือมีลักษณะธรรมเนียมนิยม (Traditional) การตัดสินใจพิจารณาเรื่องต่างๆจะขึ้นอยู่กับธรรมเนียมต่างๆของสังคมว่าในอดีตที่ผ่านมาคนในสังคมตัดสินใจหรือเชื่ออย่างไร คนกลุ่มนี้ก็จะทำตามและเชื่อเช่นนั้น คนกลุ่มนี้มักจะเกิดความสงสัยในตัวนวัตกรรมหรือสินค้าใหม่รวมไปถึงบุคคลที่นำนวัตกรรมหรือสินค้าใหม่มาเสนอด้วย ทำให้ระยะเวลาในกระบวนการแพร่กระจายนวัตกรรมหรือสินค้าใหม่ไปยังคนกลุ่มนี้ต้องใช้เวลานาน คนกลุ่มนี้มักมีการศึกษา สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับต่ำ มักเป็นกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ค่อยมีติดต่อกับหรือเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆในสังคม มักมีปฏิสัมพันธ์กับคนวัยเดียวกัน

Saaksjarvi (2003) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการรับของผู้บริโภคกับนวัตกรรมของเทคโนโลยี โดยแบ่งกลุ่มของผู้บริโภคกับการรับนวัตกรรม (Segment of adopters) ออกเป็น 4 กลุ่มโดยใช้ความรู้ของผู้บริโภค (Knowledge) และความเข้ากันได้กับนวัตกรรมของผู้บริโภค (Compatibility) เป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่ม

(1) Technovators เป็นกลุ่มที่ทราบถึงประโยชน์ของเทคโนโลยีใหม่ๆ ได้มากกว่ากลุ่มอื่นๆ และสามารถสื่อสารถึงประโยชน์ของเทคโนโลยีไปยังกลุ่มอื่นๆ ได้ ซึ่งคนกลุ่มนี้จะมีทั้งความรู้ที่มีติดตัวอยู่ก่อนแล้ว (Core knowledge) และความรู้ที่ต้องแสวงหาเพิ่มเติม (Supplemental knowledge) สูง

(2) Supplemental experts เป็นกลุ่มที่มีความสนใจในเรื่องเทคโนโลยี แต่ความรู้ที่มีอยู่ในขณะนั้นของคนกลุ่มนี้เป็นความรู้ทั่วไปไม่เฉพาะเจาะจง แต่เมื่อมีความสนใจสิ่งใดสิ่งหนึ่งมักจะทำการเรียนรู้เพิ่มเติม ดังนั้นจึงมีความรู้ที่มีติดตัวอยู่ก่อนแล้ว (Core knowledge) ต่ำ แต่มีความรู้ที่ต้องแสวงหาเพิ่มเติม (Supplemental knowledge) สูง

(3) Novices เป็นกลุ่มที่ถูกกระตุ้นหรือจูงใจได้ง่าย กล้าที่จะเสี่ยง แต่ไม่มีความรู้และไม่เข้าใจประโยชน์ที่เกี่ยวกับเทคโนโลยี เมื่อมีความสนใจมักจะสอบถามจากคนรอบข้างหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งคนกลุ่มนี้จะมีทั้งความรู้ที่มีติดตัวอยู่ก่อนแล้ว (Core knowledge) และความรู้ที่ต้องแสวงหาเพิ่มเติม (Supplemental knowledge) ต่ำ

(4) Core experts กลุ่มนี้จัดได้ว่าเป็นพวกอนุรักษ์นิยมและล้าสมัย มักจะใช้ประสบการณ์ที่ผ่านมาพิจารณา และส่วนใหญ่จะทำการต่อต้านเทคโนโลยี ดังนั้นกลุ่มนี้จึงมีความรู้ที่มีติดตัวอยู่ก่อนแล้ว (Core knowledge) สูง แต่มีความรู้ที่ต้องแสวงหาเพิ่มเติม (Supplemental knowledge) ต่ำอันเนื่องมาจากการปฏิเสธความคิดใหม่ๆ

Luthje (2004) ได้ทำการแบ่งลักษณะของผู้บริโภค โดยใช้จุดมุ่งหมายที่ผู้บริโภคคาดหวังกับนวัตกรรมเป็นเกณฑ์ได้ 3 กลุ่มหลักๆ คือ

(1) Commitment to product field ผู้บริโภคกลุ่มนี้จะมีแนวความคิดเกี่ยวกับนวัตกรรม และพฤติกรรมพยายามแสวงหาความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าใหม่อยู่เสมอ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ผู้เชี่ยวชาญ (Professional)”

(2) Innovation-related core benefit ผู้บริโภคในกลุ่มนี้จะเกี่ยวข้องกับความเร็วในการรับ (Speed of adoption) ซึ่งเป็นตัววัดความคาดหวังประโยชน์จากนวัตกรรม และยังพบว่าผู้บริโภคที่คำนึงถึงความทันสมัย (Innovating consumer) จะทำการรับสินค้าโดยทันทีที่มีการแนะนำทางการตลาด (24.6%) และเมื่อได้ใช้สินค้านั้นเป็นครั้งแรก (61.4%) มากกว่าผู้บริโภคที่ไม่คำนึงถึงความทันสมัย (Non-innovating consumer) ที่ส่วนใหญ่จะทำการรับเมื่อรู้จักสินค้านั้นดีพอ (50.5%)

(3) Expected financial benefit ในกลุ่มนี้พบว่าไม่มีความแตกต่างระหว่างผู้บริโภคที่คำนึงถึงความทันสมัย (Innovating consumer) และผู้บริโภคที่ไม่คำนึงถึงความทันสมัย (Non innovating consumer) ซึ่งแสดงว่าผู้ตอบในกลุ่มนี้ไม่ได้คาดหวังจากเทคโนโลยีของสินค้า แต่จะคำนึงถึงความคุ้มค่าในการใช้จ่ายมากกว่า

1.3.2 แนวทางการสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม

จากการแบ่งระดับการรับวัฒนธรรมตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น เมื่อเทียบกับการรับวัฒนธรรมและทฤษฎีเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม สามารถสรุปเป็นแนวทางการสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับการดำเนินการของหน่วยงาน หรือองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องและ การจัดกิจกรรมของเยาวชนได้ดังนี้

1.3.2.1 การอนุรักษ์วัฒนธรรม

ความหมายของคำว่า “การอนุรักษ์” ตามคำจำกัดความของระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการอนุรักษ์โบราณสถาน พ.ศ. 2528 ดังนี้

การอนุรักษ์ หมายความว่า การดูแล รักษา เพื่อให้ทรงคุณค่าไว้ และให้หมายรวมถึง การป้องกัน การรักษา การสงวน การปฏิสังขรณ์ และการบูรณะด้วย สำหรับการอนุรักษ์ในวิธีการต่างๆ ได้ระบุความหมายไว้ดังนี้

(1) การสงวนรักษา หมายถึง การดูแลรักษาไว้ตามสภาพของเดิม เท่าที่เป็นอยู่ และป้องกันมิให้เสียหายต่อไป

(2) การปฏิสังขรณ์ หมายถึง การทำให้กลับคืนสู่สภาพอย่างที่เคยเป็นมา

(3) การบูรณะ หมายถึง การซ่อมแซมและปรับปรุงให้มีรูปทรงลักษณะกลมกลืนเหมือนของเดิมมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ แต่ต้องแสดงความแตกต่างของสิ่งที่มีอยู่เดิม และสิ่งที่ทำขึ้นใหม่

การอนุรักษ์วัฒนธรรม หมายถึง การสงวนรักษาอัตลักษณ์วัฒนธรรมของชาติคือหัวใจของการพัฒนาประเทศให้เกิดความยั่งยืน ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความเจริญรุ่งเรืองมาช้านาน มีศิลปวัฒนธรรม มีขนบธรรมเนียมประเพณี มีภาษาพูด การแต่งกายและมีตัวอักษรเป็นของตนเอง ศิลปวัฒนธรรมไทยมีความละเอียดอ่อนสะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรม ความเจริญรุ่งเรือง และความประณีตในทางความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งล้วนแล้วแต่บ่งบอกถึงความเป็นอัตลักษณ์ของความเป็นไทย ซึ่งบรรพบุรุษได้เพียรพยายามประดิษฐ์คิดสร้างไว้ด้วยความบรรจงวิจิตร และได้หวงแหนพิทักษ์รักษาสืบสานให้เป็นมรดกตกทอดมาจนถึงลูกหลานไทยในปัจจุบันนี้ จึงเป็นหน้าที่ของเยาวชนไทยที่จะต้องช่วยกันอนุรักษ์สืบทอดเจตนารมณ์ ไม่ทำลายให้สูญหาย แม้ว่าวัฒนธรรมจะมีความเป็นพลวัตคือมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา แต่วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีบางอย่างจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องรักษาไว้ไม่ให้สูญหาย เช่น งานพระราชพิธีที่สำคัญต่างๆ ที่ต้องรักษาหลักการถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด การใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง การให้ความเคารพนับถือผู้ที่อาวุโสกว่า เป็นต้น สอดคล้องกับปรียานุช พิบูลสรารุช (2549) ได้กล่าวว่าหากศึกษาพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในเรื่องวัฒนธรรมจะพบว่า พระองค์ทรงเน้นย้ำมาโดยตลอดให้ปลูกฝังเด็กและเยาวชนไทยให้เห็นคุณค่าในความเป็นไทย อัตลักษณ์ไทย เห็นประโยชน์และคุณค่าของภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันที่มีกระแสโลกาภิวัตน์ถ้าโถมเข้ามา การเสริมสร้างความพอเพียงทางวัฒนธรรม จะเป็นเสมือนภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม ที่จะทำให้เด็กไทย คนไทย อยู่รอดได้ในยุคโลกาภิวัตน์ ดำรงตนอยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรี ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงต่างๆ การปลูกฝังให้เด็กเยาวชนโดยเฉพาะเด็กรุ่นใหม่มีความภูมิใจในความเป็นไทยจึงมีความจำเป็น เด็กจะารู้จักรากเหง้า ประวัติศาสตร์และความเป็นมาของประเทศ ภูมิใจในความเป็นไทย และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมในชาติตน และรู้จักเลือกรับและแยกแยะวัฒนธรรมอื่นๆ ที่ไหลเข้ามาสู่ตนในยุคโลกาภิวัตน์ได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวยุทธศาสตร์เชิงรับเพื่อลดอุปสรรคจากการไหลเวียนเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของโลกที่มีผลต่อการบริหารจัดการวัฒนธรรมไทย ว่าการสร้างภูมิคุ้มกันจะประสบผลสำเร็จได้อย่างสูงก็เมื่อมีแก่นสำคัญคือ การที่บุคคลหรือสังคมเข้าใจและภาคภูมิใจในอัต

ลักษณะของตนเอง ไม่ว่าสภาพแวดล้อมจะผันแปรไปในทางใดก็ไม่อาจบั่นทอนแก่นคุณค่านี้ได้ โดยสำนักพื้นฐานคนไทยมีความภูมิใจในความเป็นไทยอันมีรากเหง้าประวัติศาสตร์ หากแต่เงื่อนไขกาลเวลาได้ส่งผลการตระหนักถึงความสำคัญในคุณค่าอันเป็นมรดกวัฒนธรรมดังกล่าว นั่นคือ การสร้างการรับรู้ในคุณค่าวัฒนธรรมจากการเรียนรู้อดีต (กฤตินี ญัฐวุฒิสีทธิ และคณะ 2553)

ในแผนแม่บทวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559 ได้วางแนวทางในการอนุรักษ์และสืบทอดการดำเนินงานด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม บนพื้นฐานความหลากหลายทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นไว้หลายประการด้วยกัน เช่น จัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อ ศาสนา และวัฒนธรรม ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทยให้เป็นพื้นที่บริการทางวัฒนธรรม การจัดให้มีลานวัฒนธรรม อาทิ การแสดงสังคีตสังฤจร การแสดงดนตรีสำหรับประชาชน การแสดงงานศิลปะ การเสวนาเรื่องดนตรี และศิลปะ เป็นต้น

การอนุรักษ์วัฒนธรรม จำเป็นต้องมีความรู้ทางวัฒนธรรมเพื่อที่จะสามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้ วัฒนธรรม คือวิถีชีวิต และวัฒนธรรมมีการถ่ายทอดวิถีคิดหรือแนวคิดจากคนรุ่นหนึ่ง ไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง และกระบวนการถ่ายทอดที่ดีที่สุดคือ การศึกษา และช่วยกันรักษาวัฒนธรรม (ประกิต อมรเลิศกุล 2526) และหากคนในสังคมมีความรู้และความเข้าใจในพื้นฐานวัฒนธรรมของสังคม ก็จะสามารถบำรุงรักษาวัฒนธรรมให้เจริญงอกงามต่อไป (ทองสาย ศักดิ์วีระกุล 2540)

1.3.2.2 การเลือกรับวัฒนธรรม

ท่ามกลางกระแสความหลากหลายทางวัฒนธรรมทั้งวัฒนธรรมต่างชาติหรือวัฒนธรรมสากลที่เข้ามาผสมผสานกับวัฒนธรรมไทยอย่างรวดเร็วในปัจจุบันนี้มีทั้งวัฒนธรรมที่ดีงาม และวัฒนธรรมที่ไม่ดีไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมไทยผสมปนเปกันไป ดังนั้นการเลือกรับวัฒนธรรมสากลที่แพร่เข้ามาอย่างมีวิจารณ์ญาณจึงเป็นสิ่งสำคัญ โดยวัฒนธรรมสากลต้องสามารถผสมผสานเข้ากับโครงสร้างทางสังคม ค่านิยม และขนบธรรมเนียมไทยได้ มีส่วนเกื้อหนุนให้เกิดการพัฒนาวัฒนธรรมไทยให้ก้าวหน้า เช่น การนำวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในการผลิต การศึกษา และการดำเนินชีวิตในสังคม หรือการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น และแลกเปลี่ยนข้อมูลเหล่านั้นไปยังศูนย์วัฒนธรรม สถานศึกษาและผู้สนใจอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว อีกทั้งสามารถนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้ประโยชน์ในด้านธุรกิจอุตสาหกรรมเชิงพาณิชย์ได้ ทั้งนี้การคัดกรอง พิจารณาแยกแยะเลือกรับวัฒนธรรมที่ดี จะช่วยสามารถผสมผสานวัฒนธรรมให้มีความกลมกลืนและช่วยพัฒนาประเทศไทยให้เจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้นไปได้ จะทำให้สังคมไทยรอดพ้นจากการครอบงำของวัฒนธรรมสากลได้ สอดคล้องกับ นิคม มุสิกะคามะ (2545) ได้กล่าวถึง วิธีการจัดภูมิคุ้มกันให้พ้นจากการครอบงำของต่างชาติ คือการปรับปรุงวัฒนธรรมชาติ ซึ่งโลกปัจจุบันเล็กกว่าโลกในอดีต ประเทศใดประเทศหนึ่งจะยืนอย่างโดดเด่นโดย

การปิดประเทศไม่ได้ ความเจริญทางเทคโนโลยีการสื่อสารได้แพร่ข่าวสารทั้งที่เป็นโทษ และเป็นประโยชน์อย่างมากมาย ถ้าสังคมใดขาดการกลั่นกรองคัดเลือก (Filtering) ในการรับวัฒนธรรมเหล่านั้น จะทำให้ต้องสูญเสียอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของเผ่าพันธุ์ตนเองไป และได้เสนอวิธีการจัดภูมิคุ้มกันให้พ้นจากการครอบงำของต่างชาติว่า คือการปรับปรุงวัฒนธรรม และการกลั่นกรองคัดเลือก (Filtering) ในการรับวัฒนธรรม

1.3.2.3 การปรับเปลี่ยนวัฒนธรรม

กรมวิชาการ (2540) ได้เสนอว่าสังคมไทยจะเข้มแข็งได้ จำเป็นที่สังคมไทยและวัฒนธรรมไทยจะต้องมีความมั่นใจในตัวเองที่จะเผชิญหน้ากับโลกภายนอก และเผชิญหน้ากับความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความมั่นใจนี้น่าจะเกิดมาจากการผนึกกำลังกันระหว่างความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่มีอยู่สังคมไทย การมีบทเรียนของการประสานความหลากหลายทางวัฒนธรรมภายในสังคมจะช่วยให้สามารถเก็บรับบทเรียนนั้นไปสร้างสรรค์ความหลากหลายในระดับสากลมากขึ้น

กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคโลกาภิวัตน์ยังคงเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลาไม่อาจต้านทานได้ฉับใด กระแสวัฒนธรรมที่หลั่งไหลจากประเทศหนึ่งไปยังอีกหลายๆประเทศก็ไม่อาจต้านทานได้ฉับนั้น เราจึงต้องยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิด ซึ่งความจริงแล้วการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมในสังคมไทยได้มีมานานแล้ว คือเป็นการผสมผสานเป็นการปรับของเก่าให้เข้ากับของใหม่ อาจด้วยวิธีการยืมทางวัฒนธรรม การลอกผิดลอกถูก หรือวิธีการอื่นๆ เช่น การละเล่นทางวัฒนธรรมที่บ้านที่มีการผสมผสานจากหลายแหล่ง เป็นต้น วิถีชีวิตของชนทุกกลุ่มย่อมมีการปรับประยุกต์ไปตามเงื่อนไขที่แปรเปลี่ยนไปตามยุคตามสมัย เทคโนโลยีก้าวหน้าไป วิถีชีวิต ความเชื่อ ค่านิยมต่างๆ และทัศนคติต่อสิ่งต่างๆรอบตัวเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา แต่ในปัจจุบันเป็นยุคที่ข้อมูลมีการเผยแพร่ได้อย่างรวดเร็ว การติดต่อสื่อสารแบบไร้พรมแดน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้วยอัตราเร็วสูง คนในสังคมจำเป็นต้องการเผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม เพื่อจะได้สามารถปรับปรุง เปลี่ยนรูปแบบหรือลดขั้นตอนทางวัฒนธรรมลง หรือพัฒนาวัฒนธรรมให้เหมาะสมกับยุคสมัย เหมาะสมกับการดำเนินชีวิตของคนไทย ถือเป็นวัฒนธรรมที่สร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่โดยมีรากฐานมาจากวัฒนธรรมเดิมหรืออาจไม่มีก็ได้ แต่ยังคงไว้ซึ่งวัตถุประสงค์หลักอันเป็นแก่นของวัฒนธรรมเดิมไว้ ดังเช่น กรณีศึกษาการปรับตัวทางวัฒนธรรมในกระแสโลกาภิวัตน์ของวงโปงลางสะออน (ต๋นยา ก้อนแก้ว, 2551) นั้น พบว่าวงโปงลางสะออนมีการผสมผสานทางวัฒนธรรม โดยผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมที่เป็นพื้นบ้านอีสานกับวัฒนธรรมสมัยใหม่ ทั้งด้านดนตรีพื้นบ้านอีสาน นาฏศิลป์ และการแสดงสด ทั้งนี้เพื่อต้องการถ่ายทอดเจตนาารมณ์ของดนตรีพื้นบ้านอีสานไว้ให้คงอยู่ต่อไป และมีการประยุกต์ดนตรีชิ้นใหม่ให้เข้ากับยุคสมัยรวมทั้งมุขตลกที่สร้างความสนุกสนานบันเทิงติดตราตรึงใจผู้ชม ซึ่งเป็นการปรับตัวทางวัฒนธรรมของ

วงดนตรีพื้นบ้านอีสาน ที่ส่งผลให้วงโปงลางสะออนได้รับความนิยมมีชื่อในระดับประเทศ และที่สำคัญคือ วงโปงลางสะออนได้มีส่วนร่วมในการสืบทอดวัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านอีสานในลักษณะการประยุกต์ได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เมื่อศึกษาประวัติของวงโปงลางพบว่า การที่วงโปงลางสะออนสามารถผสมกลมกลืนระหว่างวัฒนธรรมพื้นบ้านกับวัฒนธรรมสมัยใหม่ ต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจในพื้นฐานวัฒนธรรมเดิม นั่นคือ วัฒนธรรมพื้นบ้าน การเล่นเครื่องดนตรีอีสานจำพวก โปงลาง แคน ไหซอง เป็นต้น และมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมใหม่ โดยการนำเอาเครื่องดนตรีสากล คือ กลองชุดและเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ เข้ามาผสมผสาน ปรับประยุกต์ให้เกิดความสร้างสรรค์ทางดนตรี วงโปงลางสะออนได้ปรับปรุงการแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสานแบบดั้งเดิมให้มีความกระชับ รวดเร็ว และมีการประดิษฐ์ท่าทางการแสดงประกอบมุขตลกที่แปลกใหม่โดนใจผู้ชม สร้างความตลกขบขันได้เป็นอย่างดี แต่ในขณะเดียวกันท่ารำประกอบการแสดงที่เป็นแบบดั้งเดิมก็ยังคงอนุรักษ์ไว้ เช่น ลีลาการตีไหซอง ท่ารำประกอบการแสดงพื้นบ้านอีสานชุดต่างๆ เป็นต้น นอกจากนี้องค์ประกอบอื่นๆ เช่น การแต่งหน้า แต่งผม เครื่องแต่งกาย และเครื่องประดับ วงโปงลางสะออนก็ได้คิดออกแบบ ประยุกต์สร้างสรรค์ให้มีความแปลกใหม่ขึ้นแต่ยังคงอิงความเป็นพื้นบ้านอีสานอยู่ ได้แก่ เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายมีการใช้ผ้าพื้นเมืองอีสานผสมกับพื้นสีพื้นทั่วไป ออกแบบเครื่องแต่งกายในลักษณะแบบพื้นบ้านอีสานผสมผสานกับแบบสมัยใหม่ เลือกใช้เครื่องประดับให้เหมาะสมกับเครื่องแต่งกายแต่ละชุด และมีการออกแบบการแต่งหน้า และทรงผมที่มีความเป็นอัตลักษณ์ของตนเอง และสิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ความสามารถในการถ่ายทอดให้ผู้ชมเกิดความยอมรับ และชื่นชมในผลงานอีกด้วย (ตโนยา ก้อนแก้ว, 2551)

ดังนั้นการรู้จักปรับอัตลักษณ์วัฒนธรรมให้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์หรือยุคสมัยได้ จึงเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม (กฤตินี ญัฐวุฒิสิริทธิ์ และคณะ 2553) การปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมแม้จะมีการปรับหรือเปลี่ยนรูปแบบการปฏิบัติไปบ้าง แต่สิ่งสำคัญคือการรักษาแก่นแท้ของวัฒนธรรมไทยอันดีงามให้คงอยู่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม (Cultural Heritage) เพื่อธำรงไว้ซึ่งความเป็นอัตลักษณ์แห่งความเป็นไทยสืบไป

จากทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมและแนวความคิดเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม จึงพอสรุปเป็นตารางได้ดังนี้

รายชื่อ	การเลือกรับวัฒนธรรม		การผสมผสานวัฒนธรรม			การอนุรักษ์วัฒนธรรม		
	Rogers 1976	innovators	Early adopters	early majority	late majority	Laggards		
Saaksjarvi 2003	Technolovators		Supplemental experts	Novices		Core experts		
Luthje 2004	Commitment to product field		Innovation-related core benefit	Expected financial benefit				
เริงฤทธิ์ พล นามอินทร์ 2552	การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม (Assimilation)		การปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรม (Acculturation)	การบูรณาการทางวัฒนธรรม (Integration)	การผสมผสานวัฒนธรรม (Acculturation)			
Berry	การผสมกลมกลืน		การผสมผสานอย่างบูรณาการ			การปฏิเสธ	แบบชายขอบ	
เจียงใจจื่อ	การผสมกลมกลืน		การบูรณาการทางวัฒนธรรม			การปฏิเสธ	การคัดกร่อน	การแทรกซึม

1.4 องค์ประกอบในการสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม

แนวทางในการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมเพื่อเป้าหมายคือ การแสดงออกซึ่งอัตลักษณ์ไทยท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรม และมีวิถีชีวิตอย่างพอเพียงและเหมาะสมกับบริบทของชุมชนและสังคมที่เปลี่ยนแปลงท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ สรุปได้ดังนี้

1.4.1 สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

ประสาธ หลักศิลา (2511) อธิบายว่า มติหรือความรู้ความเข้าใจต่างๆ ของคนเรานั้น เกิดจากการปะทะสังสรรค์ประจำวันของคนเรา แต่เราก็มีภูมิหลังทางสังคมจำกัด ภูมิหลังทางสังคมของแต่ละคนย่อมเป็นผลถึงการที่คนเรากระทำตอบสนองต่อเหตุการณ์และเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเหตุการณ์นั้น

ประภา เพ็ญสุวรรณ (2520) ได้ให้ความหมายของความรู้ความเข้าใจ (comprehensive) ว่าเป็นพฤติกรรมขั้นต่อมาจากรู้ ขั้นตอนนี้จะต้องใช้ความสามารถทางสมองและทักษะในขั้นสูง จนถึงระดับของการสื่อความหมาย ซึ่งอาจทำได้ทั้งที่เป็นการใช้ปากเปล่า ข้อเขียน ภาษา หรือการใช้สัญลักษณ์ มักเกิดขึ้นหลังจากที่บุคคลได้รับข่าวสารต่างๆ แล้ว โดยการฟังเห็น อ่าน หรือเขียน ความเข้าใจนี้อาจแสดงออกในรูปของการใช้ทักษะหรือการแปลความหมายต่างๆ เช่น การบรรยายข่าวสาร โดยใช้คำพูดของตนเองแปลความหมายจากภาษาหนึ่งไปยังอีกภาษาหนึ่ง โดยยังคงความหมายเดิมไว้ หรืออาจเป็นการแสดงความคิดหรือใช้ข้อสรุปหรือการคาดคะเนได้เช่นกัน

สรุปได้ว่าความรู้ความเข้าใจ หมายถึง การแสดงออกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งมีผลมาจากความเชื่อความคิดเห็นและทัศนคติ โดยต้องอาศัยพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์และพฤติกรรมระหว่างบุคคลเป็นเครื่องช่วยในการตัดสินใจแสดงออกมา

คึกฤทธิ์ ปราโมช (อ้างถึงใน วิชชุตา วัตรนันท์, 2532) ได้ให้หลักการสืบทอดและเสริมสร้างวัฒนธรรมให้นักเรียนและเยาวชน ดังนี้

- (1) ชี้แจงให้เด็กเห็นว่าศิลปะหรือวัฒนธรรมมีความสำคัญต่อชีวิตและชาติอย่างไรบ้าง
- (2) ให้เด็กเข้าใจจุดมุ่งหมายของการสืบทอดและสร้างเสริมวัฒนธรรม
- (3) มีวิธีการต่างๆ ในการสืบทอดและเสริมสร้างวัฒนธรรม และจัดสิ่งแวดล้อมต่างๆ เพื่อให้เด็กมีประสบการณ์ด้วยตนเองอย่างพอเพียง จึงจะทำให้เด็กเข้าใจซาบซึ้งในสิ่งต่างๆ เหล่านี้ได้ดีขึ้น อีกทั้งยังควรมีการเสริมสร้างเจตคติและความสนใจให้เด็กด้วย

จากกระแสวัฒนธรรมที่จะหลั่งไหลเข้ามาอย่างรวดเร็วส่งผลกระทบต่อทั้งทางดีและไม่ดีนั้น ในส่วนของข้อดีเราก็ควรที่จะสนับสนุนส่งเสริมให้ดียิ่งขึ้น เช่น วัฒนธรรมการมีระเบียบวินัยอย่างยิ่ง

ของชาติญี่ปุ่นจากเหตุการณ์ซินามิช่วงเดือนมีนาคม 2554 ที่ผ่านมานับว่าเป็นวัฒนธรรมที่น่าส่งเสริมที่เรารับรู้ผ่านสื่อต่างๆมากมาย แต่บางวัฒนธรรมส่งผลกระทบต่อในทางที่ไม่ดี แต่เรากลับนำมาปฏิบัติตามในชีวิตประจำวันทั้งโดยที่รู้และไม่รู้ ที่เห็นได้ชัดคือวัฒนธรรมการกินอาหารของคนไทยที่เปลี่ยนไปค่อนข้างมาก โดยเฉพาะคนเมืองที่มีวิถีชีวิตเปลี่ยนไป เป็นการใช้ชีวิตแบบเร่งรีบ ทำให้ขาดความพิถีพิถันในการเลือกซื้อเลือกบริโภคอาหาร ทำให้ต้องเลือกในสิ่งที่สะดวกกว่า หาซื้อง่าย แม้จะมีคุณค่าทางอาหารน้อยกว่า หรือบางอย่างยิ่งจะส่งผลเสียต่อสุขภาพ บางคนคิดว่าการกินอาหารเสริมจะช่วยให้สุขภาพดี แทนการกินอาหารที่ดีต่อสุขภาพ แต่อาจไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นตามมาในระยะยาวว่าอาหารเสริมนั้นควรใช้เมื่อจำเป็น ไม่เช่นนั้นอาจสะสมในร่างกาย ก่อให้เกิดโรคตามมา การนำเข้าอาหารจากต่างประเทศก็ล้วนแต่ส่งผลกระทบต่อดุลการค้าของประเทศ สินค้าและผลิตภัณฑ์ของไทยกลายเป็นได้รับความนิยมน้อยลง ผู้ค้าผู้ผลิตต่างก็เปลี่ยนมาผลิตและจำหน่ายสินค้าตามกระแสนิยม ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีส่วนทำให้วัฒนธรรมไทยบางอย่างที่มีมาแต่ก่อน ค่อยๆลดความสำคัญลง และอาจสูญหายได้ในที่สุด วัฒนธรรมคือวิถีการดำเนินชีวิต ซึ่งเป็นเรื่องที่ใกล้ตัว ดังนั้นจึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างความเข้าใจ และต้องให้เห็นถึงปัญหาและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม

1.4.2 สร้างความตระหนักถึงความสำคัญในการสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม

กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ (2521) ได้ให้ความหมาย ความตระหนัก ว่าหมายถึง ความรู้ตัวอยู่แล้ว คือการที่รู้ยู่ว่าสิ่งนี้มีอยู่หรือเป็นอยู่แต่ไม่รู้้อย่างละเอียดถี่ถ้วน

ลดาวัลย์ พอใจ (2537) ได้ให้ความหมายของความตระหนักในอีกแง่หนึ่งว่า ความตระหนักเป็นสภาวะของจิตใจที่เกี่ยวกับความรู้สึก (Feeling) ความคิด (Idea) และความปรารถนาที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยการ พูด เขียน หรือวิธีการอื่นๆ โดยอาศัยระยะเวลาหรือประสบการณ์ หรือสภาพแวดล้อมในชุมชน หรือสิ่งเร้าภายนอกเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้บุคคลมีความตระหนักขึ้น เป็นความสำนึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั่นเอง

ศุภร เต็มทรัพย์ (2552) กล่าวว่า ความตระหนักเป็นสภาวะทางจิตใจที่เกี่ยวกับความรู้สึก การรับรู้ หรือ การมีความรู้ความคิดและความปรารถนาต่างๆ ต่อสิ่งหนึ่งหรือเหตุการณ์ใด เหตุการณ์หนึ่งด้วยการพูด เขียนหรืออื่นๆ โดยอาศัยระยะเวลา หรือประสบการณ์ หรือสภาพแวดล้อมในชุมชน หรือสิ่งเร้าภายนอกเป็นปัจจัยที่ทำให้บุคคลเกิดความตระหนักขึ้น

เรืองชัย อธิทิกำพล (2540) ได้กล่าวว่าความตระหนักหมายถึง ความแน่ใจ ความสำนึก การรับรู้รับทราบ โดยให้ความสำคัญต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งมีปัจจัยเอื้อทำให้บุคคลเกิดความตระหนัก

Savidou Christine (2002) ได้กล่าวถึง ระดับการตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม (Cross-Cultural Awareness) แบ่งได้เป็น

ระดับที่ 1 การรับรู้เพียงผิวเผิน (Superficial Stereotypes) รู้ว่ามีความแตกต่างจากวัฒนธรรมตนเอง

ระดับที่ 2 การรับรู้ถึงปัญหาของความแตกต่าง (Problematic)

ระดับที่ 3 การเข้าใจในความแตกต่างอย่างมีความรู้ (Understood Intellectually)

ระดับที่ 4 การเข้าใจประสบการณ์ (Understood Experientially) สามารถประมวลผลความรู้และประสบการณ์ทางวัฒนธรรมได้

ความตระหนักเป็นผลของกระบวนการทางปัญญา (Cognitive Process) กล่าวคือ เมื่อบุคคลได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้าหรือได้รับการสัมผัสจากสิ่งเร้าแล้วจะเกิดการรับรู้ขึ้น (Perception) เมื่อเกิดการรับรู้แล้วจากนั้นก็นำไปสู่การเกิดความเข้าใจในสิ่งเร้า นั้น และนำไปสู่การเรียนรู้ขั้นต่อไป คือ มีความรู้ในสิ่งนั้น และเมื่อบุคคลเกิดความรู้แล้วก็จะส่งผลให้เกิดความตระหนักในที่สุด การเรียนรู้และการตระหนักจะนำไปสู่ความพร้อมที่จะแสดงการกระทำหรือแสดงพฤติกรรมต่อไป (กองสุศึกษา, 2542: 46) การสร้างความตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม จึงหมายถึงการกระตุ้นให้เกิดความรู้ ความรู้ที่ว่าวัฒนธรรมคืออะไร มีที่มาที่ไปอย่างไร อัตลักษณ์ของวัฒนธรรมไทยคืออะไร มีความรู้ที่ว่าวัฒนธรรมมีลักษณะเป็นพลวัต คือมีการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา วัฒนธรรมเดิมหรือวัฒนธรรมใหม่ต่างก็มีข้อดี ข้อเสียแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของบริบทสังคม เศรษฐกิจ การศึกษา และสิ่งแวดล้อมอื่นๆ เมื่อวัฒนธรรมมีอายุยาวนานเข้า หากไม่มีการปรับปรุงให้เท่าทันยุคสมัย ก็จะเสื่อมความนิยม กลายเป็นความเก่า คร่ำคร่า ฟันสมัย ทั้งนี้ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี รวมถึงอัตลักษณ์ของชาติที่ได้สืบทอดต่อกันมาหลายชั่วอายุคนนับเป็นมรดกล้ำค่าอันควรแก่การสืบสานให้อนุชนรุ่นหลังได้เรียนรู้ วิถีชีวิตอันดีงาม และความเจริญรุ่งเรืองในอดีต ยังเป็นแนวทางในการปรับปรุงและแก้ไขสิ่งในปัจจุบันที่เห็นว่าบกพร่องอยู่ก็สามารถทำได้ (พระครูบรรพตรัตนชัย (ประทับ จันทร์แสง), 2551) หากมีความรู้ และตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมได้ดังนี้แล้ว ก็จะสามารถเข้าใจถึงกระแสโลกที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาได้เช่นกัน เพื่อเตรียมตัวตั้งรับกับกระแสวัฒนธรรมที่จะหลั่งไหลเข้ามา

1.4.3 สร้างทักษะ ในการแสดงออกทางวัฒนธรรมอย่างเหมาะสม

ทักษะ (Skill) หมายถึง ความสามารถในการจัดการกับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับคนอื่นๆ ซึ่งนำไปสู่ระดับการปฏิบัติตามที่ต้องการ (จักรกฤษ สิงห์ศิริรักษ์: ออนไลน์) สอดคล้องกับ ครอนบาค (Cronbach.1977) กล่าวว่า ทักษะว่าเป็นการปฏิบัติที่เกิดจากการเรียนรู้ สามารถกระทำได้

โดยแทบจะไม่ต้องใช้ความคิด ซึ่งเมื่อพิจารณาความหมายและลักษณะของทักษะข้างต้นจะเห็นได้ว่าการปฏิบัติการณ์อย่างมีทักษะจำเป็นต้องอาศัยพัฒนาการของกระบวนการเรียนรู้และกลไกการปฏิบัติการณ์ ซึ่งสามารถสังเกตได้จากเกณฑ์ 4 ประการคือ ความเร็ว (Speed) ความแม่นยำ (Accuracy) ลักษณะท่าทาง (Form) และความคล่องตัว (Adaptability)

แพร์ ศิริศักดิ์ดำเกิง (2552) ได้กล่าวว่า ทักษะวัฒนธรรม เป็นไปได้ก็ด้วยการพัฒนา ลักษณะความเป็นผู้นำที่มี “ความคล่องทางวัฒนธรรม” (culturally fluent leadership) ซึ่งประกอบด้วยทักษะ 8 ประการคือ

- (1) การเข้าใจตนเองทั้งความเชื่อพื้นฐาน และรากฐานทางวัฒนธรรมของตน
- (2) การเข้าใจความเป็นจริงทางวัฒนธรรมอื่นๆ ของคนอื่น
- (3) มีแนวคิดหลักในการดำเนินชีวิต เช่น แนวทางจริยศาสตร์ในการตัดสินใจ
- (4) การมองโลกในภาพกว้างที่ครอบคลุมกว้างขวาง ขณะเดียวกันก็ให้ความสำคัญกับอนาคต
- (5) สามารถเอาใจเขามาใส่ใจเรา รู้วิธีฟังคนอื่น และสื่อสารเข้าถึงเขาได้
- (6) มีทักษะในเชิงวิชาชีพของตน
- (7) มีทักษะในเชิงกระบวนการทำงานเพื่อเชื่อมโยงทรัพยากรจากตำแหน่งที่ต่างๆ และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
- (8) มีความสามารถเป็นผู้นำ

จากข้อมูลดังกล่าวจึงสรุปได้ว่า ทักษะทางวัฒนธรรม หมายถึง ความสามารถในการดำเนินแบบแผนชีวิตได้อย่างถูกต้องเหมาะสม มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยที่ยังความเป็นอัตลักษณ์วัฒนธรรมของตนเองได้ท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทั้งนี้การมีทักษะทางวัฒนธรรมก็ต้องมีพื้นฐานมาจากการมีความรู้ความเข้าใจและความตระหนักทางวัฒนธรรมนั่นเอง

2. เยาวชนกับการมีส่วนร่วมของการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม

2.1 ความสำคัญของเยาวชนกับการสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม

ความหมายของเยาวชน

เยาวชน ตามความหมายของ กรมการพัฒนาชุมชนและสำนักงานคณะกรรมการเยาวชนแห่งชาติ หมายถึง ผู้ที่มีอายุระหว่าง 15-25 ปี ซึ่งใกล้เคียงกับ UNICEF (อ้างถึงในสำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2541) ที่กำหนดในช่วงอายุประมาณ 15-24 ปี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเพื่อให้เกิดความ

สะดวกในการรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงสถิติของหลายประเทศ เช่นเดียวกับที่สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกาฯ ได้กำหนดช่วงอายุที่ใกล้เคียงกัน คือ 14-25 ปี

นอกจากนี้ในพระราชบัญญัติส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2521 กล่าวว่า เด็กและเยาวชน หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุไม่เกิน 25 ปี ซึ่งกลุ่มคนที่มีอายุ 15-24 ปี ถือเป็นวัยที่อยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต เนื่องด้วยวุฒิภาวะที่ยังน้อยทำให้คนวัยนี้มีพฤติกรรมเสี่ยงที่มีโอกาสก่อให้เกิดปัญหาสังคมอย่างมากรวมทั้งอาจถูกล่อลวงได้ง่าย ซึ่งจากการสำรวจการมี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าวัยรุ่นมักใช้อินเทอร์เน็ตในการเล่นเกมส์/ดาวน์โหลดเกมส์ และการสนทนาออนไลน์ (Chat) เพิ่มขึ้นอย่างมาก เฉพาะการ Chat ที่เพิ่มขึ้นเกือบ 10 เท่า จากร้อยละ 1.6 ในปี 2551 เป็นร้อยละ 13.8 ในปี 2553 ซึ่งนอกจากจะหมดเวลาไปกับกิจกรรมนี้แล้วยังอาจนำไปสู่การถูกล่อลวง หรือชักชวนกันออกไปที่โคจรหรือแหล่งอบายมุขได้ง่ายๆ นอกจากนี้ยังพบว่ามียุวชนอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวนไม่น้อยที่นิยมเที่ยวผับ/สถานเริงรมย์ (ร้อยละ 8.9)สถานที่เหล่านี้ถือเป็นแหล่งมั่วสุมสำหรับวัยรุ่นที่หนีไม่พ้นเรื่องดื่มสุรา สูบบุหรี่ หรือมีเพศสัมพันธ์กัน จนนำไปสู่ปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร รวมถึงการติดเชื้อโรคทางเพศสัมพันธ์ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ) ในขณะเดียวกันศูนย์เฝ้าระวังภัยเทคโนโลยีในเรื่องการเผยแพร่คลิปวิดีโอลามกในอินเทอร์เน็ต พบว่า กลุ่มเสี่ยงมีช่วงอายุระหว่าง 13 - 24 ปี

ดังนั้น เยาวชนหรือวัยรุ่นในงานวิจัยครั้งนี้ จึงหมายถึง เยาวชนที่มีช่วงอายุ 15-24 ปี ซึ่งถือเป็นช่วงอายุที่มีเสี่ยงต่อเรื่องต่างๆ เป็นอย่างมาก

เยาวชนเป็นพลังสำคัญที่จะเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต หากได้รับการชี้แนะ และปลูกฝังอุดมการณ์ต่างๆ ก็จะมีบทบาทตามความคาดหวังที่พึงปฏิบัติต่อบทบาทของเยาวชนในด้ายวัฒนธรรม คือ เยาวชนไทย เป็นผู้สืบทอดวัฒนธรรมทั้งด้านการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของประเทศไทยและการถ่ายทอดวัฒนธรรม เพื่อความอยู่รอดปลอดภัยของสังคมในอนาคต (ปภาณี ฐิติวัฒนา, 2535) จึงมีความสำคัญที่จะต้องเร่งสร้างความรู้ ความเข้าใจและรู้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมในกระแสโลกาภิวัตน์ เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม ซึ่งการรักษาอัตลักษณ์วัฒนธรรมของชาติซึ่งเป็นหัวใจของการพัฒนาประเทศให้เกิดความยั่งยืนกล่าวคือ การให้การศึกษาแก่เยาวชน จากการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า เยาวชนไทยยังขาดทักษะในด้านการจัดการความรู้ทางวัฒนธรรมอย่างเป็นระบบ (นฤมล พุกขศิลป์ และพัชรา หาญเจริญกิจ, 2543) นอกจากนี้ในกลุ่มเพื่อนเองก็เกิดความอ่อนแอในการชวนกันทำความดี มีเพียง 40% ที่กลุ่มเพื่อนจะชวนกันทำเรื่องสร้างสรรค์ ขณะที่อีก 60% ชวนกันทำกิจกรรมเสี่ยง ซึ่งพบว่าเป็นเพราะปัจจัยสร้างที่อ่อนแอ คือ ขาดการเรียนรู้ทักษะชีวิต ไม่มีการเรียนรู้วิชาชีวิต

ดังนั้นแนวทางหนึ่งในการที่จะส่งเสริมการสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมคือการส่งเสริมให้เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจ ความตระหนักและมัทักษะในการเลือกรับวัฒนธรรมที่ดีงาม และเหมาะสม

2.2 รูปแบบในการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมของเยาวชน

2.2.1 การเข้าร่วมในกิจกรรมหรือโครงการต่างๆทางวัฒนธรรมที่มีหน่วยงานของทางภาครัฐและเอกชนจัดขึ้น

การเข้าร่วมในกิจกรรมหรือโครงการต่างๆทางวัฒนธรรมที่มีหน่วยงานของทางภาครัฐและเอกชนจัดขึ้น ซึ่งสามารถกระทำได้หลายวิธี เช่น การยื่นแบบฟอร์มเพื่อสมัครเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการ การสมัครผ่านระบบตอบรับทางอินเทอร์เน็ต การส่งผลงานเข้าร่วมประกวดชิงรางวัล การเป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมโดยไม่ต้องผ่านสมัคร ทั้งนี้การเข้าร่วมกิจกรรมอาจเกิดจากความตั้งใจของเยาวชนเองหรือ ไม่ได้เกิดจากความสมัครใจก็ได้ เช่น กรณี ทางโรงเรียนกำหนดให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทุกคน เช่นนี้คือการมีส่วนร่วมในระดับการถูกบังคับ ที่จะกล่าวถึงรายละเอียดในบทถัดไป

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของเยาวชน

พิมพ์ชนก เทพโพธา (2550) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของเยาวชนว่าสามารถแบ่งเป็น 2 ปัจจัย ดังนี้

(1) ปัจจัยภายใน ทั้งหมดให้ความเห็นว่า ต้องการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ความสนใจที่แสดงออก และอยากวางแผนการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่ม มีผล ต่อการมีส่วนร่วมมากที่สุด

(2) ปัจจัยภายนอก พบว่า เพื่อนมีผลต่อการมีส่วนร่วมมาก ไม่ว่าจะเป็นเพื่อนในกลุ่ม เยาวชนชุมชนเดียวกันหรือจะเป็นเพื่อนในกลุ่มเยาวชนอื่นๆ ก็ได้ สถานที่ในการจัดกิจกรรมก็มีผลต่อการมีส่วนร่วมและการใช้สถานที่ภายนอกชุมชนจะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมเพราะเป็นการเปลี่ยนบรรยากาศ และสถานที่ไม่ซ้ำซากจำเจ (ประธานเสนอ) ช่วงเวลาที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมมาก โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมในช่วงปิดภาคเรียน การได้รับงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ในการจัดกิจกรรมนั้น ประเภทกิจกรรมที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ กิจกรรมประเภทนันทนาการ ได้แก่ กิจกรรมทัศนศึกษา กิจกรรมดนตรี กีฬา กิจกรรมปลูกต้นไม้ ในชุมชน ส่วนการประชาสัมพันธ์มีผลต่อการมีส่วนร่วมปานกลาง และสุดท้าย การได้รับโอกาสให้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม

2.2.2 การรวมกลุ่มของเยาวชนในการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่างๆทางวัฒนธรรม

พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ (2541) ได้ให้ความหมายว่า กิจกรรมกลุ่มคือการที่คนจำนวนหนึ่งมารวมตัวกัน มีขนาดและลักษณะแตกต่างกันได้ทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่ม

นิสรา คำมณี (2544) ได้สรุปความหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ว่า หมายถึง กระบวนการที่เกิดขึ้นจากบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป มีวัตถุประสงค์ร่วมกันมารวมกันในการวางแผนกระทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์กัน เพื่อให้บรรลุในวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ร่วมกัน โดยมีการวิเคราะห์พฤติกรรมของสมาชิกและผู้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเอง ได้ทำการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีจากแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับกิจกรรมกลุ่มเยาวชน ข้างต้นนี้ สรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่ม คือกระบวนการที่เกิดจากการรวมกันของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายร่วมกันมีปฏิสัมพันธ์กันมารวมกันทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ของตนเองและเกิดการพัฒนาตนเอง

2.2.2.1 จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่ม

วินิจ เกตุขำ (2522) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่ม ดังนี้

(1) เพื่อให้เกิดความเข้าใจในตนเอง การอยู่ร่วมกันกับสมาชิกคนอื่นในกลุ่ม จะช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้และเข้าใจตนเองดีขึ้น

(2) เพื่อเกิดความเข้าใจบุคคลอื่นๆ เมื่อได้ทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในกลุ่ม จะทำให้เกิดการเรียนรู้และรู้จักซึ่งกันและกันได้ดีขึ้น ซึ่งทำให้เกิดความรู้สึกเห็นอกเห็นใจตลอดจนความช่วยเหลือให้บุคคลสามารถแก้ไขปัญหาและสามารถปรับปรุงตัวเองได้

(3) เพื่อให้สามารถทำงานร่วมกันได้ดี การใช้กิจกรรมกลุ่มเข้าช่วยบุคคลทำงานร่วมกัน ยังเป็นสิ่งจำเป็นเพราะมนุษย์ยังต้องพึ่งพาอาศัยกัน กิจกรรมจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้การทำงานสำเร็จลุล่วงลงด้วยดี

จากจุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่มที่มุ่งให้บุคคลเกิดความเข้าใจตนเอง เข้าใจบุคคลอื่นและสามารถทำงานร่วมกันได้ดีขึ้นนั้น การใช้กิจกรรมกลุ่มเข้ามาช่วยในการพัฒนาความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของเยาวชน อันจะส่งผลให้เยาวชนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มได้นำประสบการณ์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกลุ่มไปพัฒนาศักยภาพที่มีอยู่ของตนเองให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น

การรวมกลุ่มของเยาวชน เกิดจากการที่บุคคลมีวัตถุประสงค์ที่สอดคล้อง คล้ายคลึงกัน มีความพึงพอใจที่จะเข้าร่วม บุคคลได้รับความสนุกสนาน และการชักจูงให้เข้าเป็นสมาชิก ส่งผลให้เกิดการกระทำร่วมกัน (กิ่งแก้ว ทรัพย์พระวงศ์, 2537)

2.2.2.2 ขั้นตอนการรวมกลุ่ม

เมื่อเยาวชนรวมกลุ่มกันแล้ว ภายในกลุ่มจะมีการปรับตัวเข้าหากันตามแนวคิดเกี่ยวกับขั้นตอนการรวมกลุ่ม (บุญมั่น ธนาศุภวัฒน์, 2537) ที่มี 4 ขั้นตอนดังนี้

(1) ขั้นการรวม สมาชิกจะทำความรู้จักกัน เป็นช่วงเวลาที่เยาวชนทำความรู้จักกันมากกว่าเดิมจากที่คุ้นหน้ากันมาแล้ว และเรียนรู้วิธีการในการทำกิจกรรมต่างๆ

(2) ขั้นการขัดแย้ง สมาชิกในกลุ่มมีความขัดแย้ง อาจแสดงความก้าวร้าวเข้าหากันหลังจากที่เยาวชนได้ทำกิจกรรมร่วมกันแล้ว อาจมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน ไม่พอใจการทำงานของสมาชิกคนอื่น

(3) ขั้นหาปทัสฐาน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างสมาชิก เมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้นในกลุ่มแล้ว ต้องมีการปรับความคิดให้ยอมรับกันและกันมากขึ้น ให้มองข้ามสิ่งที่ไม่ดีแล้วหันมามองในส่วนมีดีของอีกฝ่าย เพื่อจะได้ทำงานร่วมกัน

(4) ขั้นทำงาน สมาชิกในกลุ่มจะร่วมใจใช้พลังทั้งหมดเข้าร่วมทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่งแล้ว ทำให้เยาวชนได้เรียนรู้ทั้งงานและเพื่อน จนเกิดความเข้าใจกันมากขึ้น บรรยากาศภายในกลุ่มดีขึ้น ทุกคนจะมุ่งคิดมุ่งทำไปที่กิจกรรมเป็นหลัก เพื่อให้งานที่ทำในแต่ละครั้งบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (กมลทิพย์ ชนะกานนท์, 2543)

วินิจ เกตุขำ (2522) ได้กล่าวถึงขั้นตอนกลุ่มดังนี้

(1) ระยะเวลาก่อตั้ง (Forming Stage) เป็นระยะที่คนเพิ่งมารวมตัวกัน แต่ละคนต่างก็มีความรู้สึกว่าเป็นศูนย์กลาง หรือคนสำคัญ สภาพของกลุ่มยังรวมกันไม่ติด ยังไม่มีหัวหน้า หรือผู้นำเกิดขึ้น ทุกคนยังคงสงวนท่าทีแต่คาดว่าจะเป็นหัวหน้า หรือผู้นำได้จะต้องเก่ง

กว่าตนเอง ทุกคนพยายามที่จะแสดงให้คนอื่นรู้จักและยอมรับ บางที่อาจเรียกว่า ระยะเวลาที่มีการแข่งขัน และศูนย์กลางอยู่ที่ตนเอง (Individually Center or Competitive Phase)

(2) ระยะเวลาหัวเลี้ยวหัวต่อ (Storming Stage) เป็นระยะที่แต่ละคนยังไม่ยอมตกลงกันได้ คอยจับผิดและคอยโต้แย้งเถียงกัน ความรู้สึกของสมาชิกจะเกิดความคับข้องใจ หรือขัดแย้งในใจ เพราะไม่รู้ว่ากลุ่มจะเอาอย่างไรดี ถ้ายังไม่มีผู้นำ ต่างก็พยายามจะเป็นผู้นำ บางที่อาจจะเรียกว่า ระยะเวลาแห่งความขัดแย้ง หรือความคับข้องใจ (Conflict and Frustration Phase)

(3) ระยะยินยอม (Norming Stage) เป็นระยะที่สมาชิกเริ่มแก้ไขข้อบกพร่องในทางลบของตนเอง เพราะได้เรียนรู้อะไรจากกลุ่มมากขึ้น เช่น คนพูดมากก็พูดน้อยลง ใช้อารมณ์มากก็ลดลง ยินยอมรับผิดชอบและหาทางแก้ไข อาจจะเป็นเพราะได้ข้อคิดจากสมาชิกหลายๆ คน จำนวนด้วยเหตุผล ได้แนวคิด หรือบรรทัดฐานที่เป็นกลางๆ ของกลุ่มมากขึ้น ซึ่งเสมือนค้นพบปกติฐาน (Norm) ของกลุ่มขึ้นแล้ว ทุกคนพยายามปฏิบัติตามมากขึ้น บางที่อาจเรียกว่า ระยะเวลาที่กลุ่มมีความสามัคคีกลมเกลียว (Group Harmony Phase)

(4) ระยะเวลาปฏิบัติการ (Performing Stage) เป็นระยะที่สมาชิกร่วมมือประสานงานกันเป็นอย่างดี สามารถดำเนินการไปตามเป้าหมายของกลุ่ม มีผลงานของกลุ่มออกมา สมาชิกจะยึดพลังของเป้าหมายของกลุ่มเป็นสำคัญ อดทนต่อความขัดแย้งมากขึ้น ซึ่งช่วยให้พัฒนาตนเองไปด้วย บางที่เรียกว่า ระยะเวลาที่มีผลงานและยึดกลุ่มเป็นศูนย์กลาง (Group Centered, Productive Phase)

นอกจากนี้ได้มีนักวิชาการหลายท่านกล่าวถึงกระบวนการเกิดกลุ่มในแนวทางเดียวกันที่สรุปเป็นหลักการลำดับขั้นของการเกิดกลุ่มได้ดังนี้ (ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ, 2543)

(1) ขั้นก่อตัวของกลุ่ม ที่เกิดจากการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น จนกระทั่งกลายเป็นการกระตุ้นจิตสำนึก ให้ตระหนักถึงสิ่งที่เผชิญอยู่ เกิดแกนนำในการประสานความสนใจร่วมในการรวมกลุ่ม

(2) ขั้นดำเนินการเคลื่อนไหว หรือการรวมตัวกันโดยการจัดตั้งกลุ่ม หลังจากที่ถูกพูดคุยตกลงกัน จึงต้องมีการวางแผนงาน วางกฎระเบียบ และวางแนวทางในการทำงานของกลุ่ม

(3) ขั้นการเจริญเติบโตและขั้นการขยายกิจกรรมของกลุ่ม ระดมทรัพยากร จากภายใน และภายนอกชุมชน ใช้กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ในการสร้างเครือข่ายของกลุ่ม

ดังนั้นการรวมกลุ่มของเยาวชนในการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่างๆทาง วัฒนธรรม จึงหมายถึง การรวมตัวกันของเยาวชนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้าง ภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม โดยการพัฒนาความรู้ความเข้าใจ ความตระหนักและทักษะทางวัฒนธรรม ผ่านกระบวนการกลุ่ม โดยมีรูปแบบกิจกรรมหรือโครงการที่แตกต่างกันไป

2.2.2.3 บทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนกลุ่มเยาวชน

จากข้อมูลสรุปหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนกลุ่มเยาวชนได้ดังนี้

(1) ภาครัฐ บทบาทของภาครัฐที่มีต่อกลุ่มเยาวชน คือ ให้ความร่วมมือและ อำนวยความสะดวกในการทำกิจกรรมของกลุ่มเยาวชน สร้างโอกาสในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้ ให้กับเยาวชน เปิดโอกาสให้กลุ่มเยาวชนได้แสดงความสามารถในการดำเนินงาน และสนับสนุน งบประมาณในโครงการต่างๆ

(2) ภาคเอกชน บทบาทของภาคเอกชนในการสนับสนุนกลุ่มเยาวชน คือ เป็นผู้สอน ที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ ในการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น ค่ายเยาวชน ฯลฯ สร้างโอกาสให้กลุ่มเยาวชนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง

(3) ชุมชน บทบาทของชุมชนในการสนับสนุนกลุ่มเยาวชน คือ การช่วย บริจาคข้าวสาร อาหาร และเงินตามจิตศรัทธา และให้ความร่วมมือ โดยมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ของกลุ่มเยาวชน ตามโอกาสเหมาะสม

2.3 กิจกรรมในการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมของเยาวชน

2.3.1 การตั้งโครงการ

เป็นรูปแบบกิจกรรมที่เยาวชนออกแบบเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ มีการระบุ ขอบเขตเนื้อหาการทำงาน ขั้นตอนกระบวนการต่างๆเพื่อให้ได้ผลงาน หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยใน โครงการใหญ่ๆสามารถแบ่งได้เป็นโครงการย่อยๆหลายโครงการ อาจแบ่งตามวัฒนธรรมแต่ละภาค เช่น ภาคเหนือ ภาคใต้ เพราะในภูมิภาคเดียวกันจะมีวัฒนธรรมที่ใกล้เคียงกัน

2.3.2 การให้ความรู้

การให้ความรู้ เป็นรูปแบบกิจกรรมที่จัดให้มีผู้ที่มีความรู้ ซึ่งอาจเป็น ครู ประชาชน ชาวบ้าน เจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือเป็นเยาวชนเองที่ได้มีโอกาส มีประสบการณ์ต่างๆเกี่ยวกับ

วัฒนธรรม มาบรรยายความรู้ให้เยาวชนคนอื่นๆฟัง และรวมถึงทั้งให้มีการโต้ตอบ ชักถาม และอภิปรายผลหลังการบรรยาย การอบรมมักจัดควบคู่กับกิจกรรมอื่นๆไปด้วย เช่น การจัดนิทรรศการ การแสดงต่างๆ เป็นต้น ตัวอย่าง เวทีถอดบทเรียน เป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่ช่วยให้เกิดการทบทวนการทำงานตลอดปีที่ผ่านมา ถือเป็นเวทีต่อยอดให้เยาวชนตระหนักถึงสิ่งที่ตัวเองได้ทำ ประโยชน์ที่เกิดขึ้นต่อตัวเอง และชุมชน ขณะเดียวกันก็เกิดเครือข่าย เห็นคุณค่าของศิลปะจากที่อื่นๆ มีความละเอียดอ่อนใน การทำงานมากขึ้นด้วย Workshop เป็นอีกกิจกรรมที่เน้นการให้ความรู้และสร้างความเข้าใจด้านการบริหารจัดการโครงการ ทั้งเรื่องการเขียนรายงาน การทำเอกสารการเงิน การตรวจทานความเข้าใจของเยาวชน และพี่เลี้ยงของโครงการในการทำงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสร้างเครือข่าย ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเยาวชน เป็นเวทีแรกที่เกิดการแลกเปลี่ยน ข้อมูลและการดำเนินการร่วมกันระหว่างกลุ่มเด็กและเยาวชน

2.3.3 การสร้างผลงาน

การสร้างผลงานหมายถึง กิจกรรมที่เกิดจากกระบวนการต่างๆของกลุ่มเยาวชนเพื่อสร้างสรรค์ผลงานทางวัฒนธรรมในรูปแบบต่างๆ เช่น สื่อสารคดี (VCD) เกี่ยวกับงานพัฒนาต่างๆ, ค่ายเพลง ค่ายดนตรี, อัลบั้ม “เพลงค่าย”, หนังสือพ็อกเก็ตบุ๊ก “ค่ายอาสา”, งานจัดทำ, งานจัดทำเว็บไซต์, กิจกรรม กิจกรรมเวที Act Art Festival กิจกรรมที่ให้กับเยาวชนแสดงผลงานในเวทีเวทีนี้จะเป็นเสมือนจุดเริ่มต้นที่เยาวชนเห็นคุณค่าของศิลปะ ว่าเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต มีความสำคัญ และเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจสร้างคุณค่าให้กับชีวิตประจำวัน ได้และเป็นเหมือนภูมิคุ้มกันต่อสิ่งไม่ดี หรือสิ่งร้ายที่อยู่รอบๆ ตัว ขณะเดียวกันเด็กก็จะตระหนักถึงอัตลักษณ์ ของตัวเอง ที่เชื่อมโยงกับศิลปะและวัฒนธรรม

2.4 ปัญหาและอุปสรรคในการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมของเยาวชน

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่าการมีส่วนร่วมของเยาวชนทั้ง 2 รูปแบบพบปัญหาและอุปสรรคที่แตกต่างกันดังนี้

2.4.1 ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าร่วมในกิจกรรมหรือโครงการต่างๆทางวัฒนธรรมที่มีหน่วยงานของทางภาครัฐและเอกชนจัดขึ้น

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2527) กล่าวถึงปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบทไว้ 2 ประเด็นดังนี้

- 1) ปัญหาเกี่ยวกับตัวเองของชาวชนบท แยกเป็นประเด็นสำคัญ คือ
  - 1.1 ขาดนิสัยการทำงานร่วมกันอย่างจริงจัง และถาวร
  - 1.2 ความไม่แน่ใจว่าจะได้รับประโยชน์โดยตรงในระยะสั้น
  - 1.3 ทราบว่าตนฐานะต่ำ้อยต่ำในสังคม กลัวคนภายนอกดูถูก

- 1.4 ไม่คุ้นเคยกับการฝึกให้วางแผน
- 2) ปัญหาเกี่ยวกับตัวเจ้าหน้าที่หรือระบบราชการ
  - 2.1 นโยบายมาจากเบื้องบน
  - 2.2 การจัดสรรงบประมาณจากส่วนกลางไม่สัมพันธ์กับโครงการ
  - 2.3 บริหารแบบสั่งการจากเบื้องบน ยกลำบากในการมีส่วนร่วม
  - 2.4 ถู้อความพอใจผู้บังคับบัญชาและกิจกรรมเป็นหลัก
  - 2.5 เจ้าหน้าที่เข้าใจว่าตนฐานะสูงกว่าชาวชนบท
  - 2.6 ชอบทำงานในสำนักงาน
  - 2.7 ไม่ต้องการให้ชาวชนบทรวมตัวกันอย่างแท้จริง

พิมพ์ชนก เทพโพธา (2550) การมีส่วนร่วมของเยาวชนในกิจกรรมชุมชน ในภาพรวม กลุ่มเยาวชนจะมีส่วนร่วมใน ระดับน้อยไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมคิด วางแผนดำเนินการ ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วม ประเมินผล นอกจากนี้ยังพบอีกว่า กิจกรรมเดินขบวนต่อต้าน ยาเสพติดกลุ่มเยาวชนมีส่วนร่วมใน ด้านรับผลประโยชน์และร่วมประเมินผลในระดับน้อยที่สุด และจากการสนทนากลุ่ม พบว่า กิจกรรมที่จัดในแต่ละกิจกรรม เป็นกิจกรรมที่เทศบาลนครเชียงราย และชุมชน เป็นผู้จัด และ กำหนดรายละเอียดการดำเนินงาน รวมไปถึงการสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรม และขอ ความร่วมมือให้เยาวชนเข้ามาร่วมทำกิจกรรม

2.4.2 ปัญหาและอุปสรรคในการรวมกลุ่มของเยาวชนในการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่างๆทางวัฒนธรรม

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มเยาวชน ได้แก่ เวลาว่างของเยาวชนในกลุ่มไม่ตรงกัน เพราะแต่ละคนมีภาระทางอาชีพของตนเอง ขาดความรู้เชิงวิชาการในเรื่องที่กำลังดำเนินงานและความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างกิจกรรมรูปแบบใหม่ ขาดงบประมาณ และอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม (กมลทิพย์ ชนะกานนท์, 2543)

3. กระบวนการเรียนรู้ของเยาวชนเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม

การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมของเยาวชนนั้นเยาวชนจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจ เกิดความตระหนัก และมีทักษะทางวัฒนธรรม โดยอาศัยกระบวนการทางสังคมเข้ามาช่วยเพื่อเพิ่มความสามารถของเยาวชนในการที่จะอนุรักษ์ การเลือกรับ และการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรม ซึ่งสามารถสร้างได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้ โดยมีแนวคิด ดังต่อไปนี้

3.1 ความหมายของการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้

สุนทรภรณ์ มะโน (2552) กล่าวว่า การเรียนรู้ คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งเป็นผลมาจากการฝึกฝนหรือจากประสบการณ์ การเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งที่ใช้พัฒนาศักยภาพของเยาวชน

คิมเบล (Kimble อ้างถึงใน อัจฉรา ธรรมภรณ์, 2532) ให้ความหมายการเรียนรู้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างค่อนข้างถาวรในพฤติกรรม อันเป็นผลมาจากการฝึกที่ได้รับการเสริมแรง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของฮิลการ์ดและเบาเวอร์ (Hilgard and Bower อ้างถึงใน อัจฉรา ธรรมภรณ์, 2532) ให้ความหมายการเรียนรู้ว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมหรือศักยภาพของพฤติกรรมในสถานการณ์หนึ่ง ซึ่งเป็นผลมาจากการได้รับประสบการณ์ซ้ำในสถานการณ์

นอกจากนี้ ทิศนา ขัมมณี และคณะ (2544) ยังได้กล่าวเพิ่มเติมอีกว่า คำว่า การเรียนรู้ (Learning) ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจในสาระต่างๆ ความสามารถในการกระทำ การใช้ทักษะกระบวนการต่างๆ รวมทั้งความรู้สึกรู้สึกหรือเจตคติอันเป็นผลที่เกิดขึ้นจากการใช้วิธีการเรียนรู้ กล่าวอีกนัยหนึ่งว่า การเรียนรู้มีลักษณะเป็นทั้งผลลัพธ์อันเป็นจุดหมายปลายทาง (Ends) และวิธีการที่นำไปสู่เป้าหมาย (Means) ซึ่งลักษณะทั้งสองด้านนี้ นับเป็นองค์ประกอบที่สัมพันธ์กันและส่งผลกระทบกัน ทั้งนี้ความหมายของการเรียนรู้แบ่งออกเป็น 2 ประการ คือ

1) การเรียนรู้ในความหมายของกระบวนการเรียนรู้ (learning process) หมายถึง ขั้นตอนและวิธีการต่างๆ ที่ช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้

2) การเรียนรู้ในความหมายของผลการเรียนรู้ (learning outcome) หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจในสาระต่างๆ ความสามารถในการกระทำ การใช้ทักษะกระบวนการต่างๆ รวมทั้งความรู้สึกรู้สึกหรือเจตคติอันเป็นผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการเรียนรู้หรือการใช้วิธีการเรียนรู้

จากความหมายข้างต้น พอสรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งเป็นผลมาจากการฝึกฝนหรือจากประสบการณ์ นำมาซึ่ง ความรู้ ความเข้าใจในสาระต่างๆ ความสามารถในการกระทำ การใช้ทักษะกระบวนการต่างๆ รวมทั้งความรู้สึกรู้สึกหรือเจตคติอันเป็นผลที่เกิดขึ้นจากการใช้วิธีการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนรู้จะช่วยในการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนให้ดีขึ้น

ชัยพร วิชชาวุธ (2534 อ้างถึงใน อุไรวรรณ อินทยรัตน์, 2541) ได้สรุปแนวความคิดของแบนดูรา (Bandura) เจ้าของแนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ไว้ดังนี้

- 1) สิ่งที่มีมนุษย์เรียนรู้คือ ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่างๆ มนุษย์เรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์กับเหตุการณ์ พฤติกรรมกับผลที่เกิดจากพฤติกรรม การเรียนรู้เหล่านี้เป็นความเชื่อที่มีผลในการควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์
- 2) การเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนหนึ่งเกิดจากประสบการณ์ตรงของตนเอง
- 3) ผลของการเรียนรู้อยู่ในรูปของความเชื่อว่าจะอะไรสัมพันธ์กับอะไร อย่างไร ความเชื่อของมนุษย์มีอำนาจในการกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์เอง
- 4) การควบคุมพฤติกรรมด้วยความคิด มนุษย์มีความคิดและมนุษย์สามารถใช้สัญลักษณ์แทนสิ่งต่างๆ ที่ตนเรียนรู้ นำมาคิดไตร่ตรอง นำไปสู่การตัดสินใจที่จะทำ หรือไม่ทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง
- 5) จริยธรรมเป็นกฎ (Rule) สำหรับประเมินพฤติกรรม การตัดสินใจแสดงออกทางจริยธรรมเป็นกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับความถูกต้องของการกระทำตามกฎเกณฑ์ต่างๆ ของสังคม
- 6) การเรียนรู้กฎเกณฑ์ ในการประเมินพฤติกรรมมนุษย์ สามารถใช้กฎเกณฑ์ประเมินพฤติกรรมผู้อื่นและตนเอง ขึ้นขมยินดีเมื่อตนเองทำได้ตามมาตรฐาน และเสียใจละอายแก่ใจ เมื่อตัวเองกระทำต่ำกว่าเกณฑ์ มนุษย์จึงใช้กฎเกณฑ์ของสังคมบังคับตนเอง กฎเกณฑ์ที่เป็นมาตรฐานเรียนรู้ได้จากผู้ใหญ่ในสังคม

การเสริมสร้างความรู้ให้แก่บุคคลในสังคมตามกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบจะทำให้ได้ทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพผ่านกระบวนการจัดการศึกษา ซึ่งในทางสังคมศาสตร์จะเรียกกิจกรรมหรือกระบวนการดังกล่าวว่าเป็นการกลมกลืนทางสังคม (Socialization) อันเป็นกระบวนการที่มีผลทำให้สมาชิกของสังคมเกิดการรับรู้มีจิตสำนึกและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ การกลมกลืนทางสังคมโดยอาศัยระบบการศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการดำเนินการมีรูปแบบที่สัมพันธ์และต่อเนื่องไปทั้ง 3 ส่วน คือ การศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย การกลมกลืนทางสังคมเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ให้บุคคลมีการรับรู้ มีจิตสำนึก มีบุคลิกภาพหรือมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์จึงเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สุภัทรา ภูษิต รัตนาลี, 2547)

สอดคล้องกับคุมส์ (อ้างถึงใน อุ่นตา นพคุณ, 2533) ที่ได้กล่าวถึงการประยุกต์การเรียนรู้จากแหล่งที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ของมนุษย์ทั้ง 3 แหล่ง ได้แก่

- 1) การศึกษาในระบบโรงเรียน หมายถึง การศึกษาที่มีสถาบันการศึกษารับผิดชอบจัดระบบการศึกษาโดยตรง เช่น โรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย เป็นการเรียนรู้โดยจัดระบบการแบ่งของอายุนักเรียน กำหนดพื้นฐานความรู้จากการจัดชั้นตอน เป็นระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา มี

การได้วุฒิบัตรประกาศนียบัตร ปริญญาแก่ผู้สำเร็จ การวัดและประเมินผล ผู้ที่ถูกคัดเลือกให้ผ่านจะทำให้ผ่านจะทำเป็นระบบมีมาตรฐานเดียวกัน

2) การศึกษานอกระบบโรงเรียน หมายถึง การศึกษาที่จัดขึ้นโดยสถาบันและหน่วยงานต่างๆ ในสังคมนอกเหนือไปจากสถาบันการศึกษา เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นนอกระบบโรงเรียนอาจดำเนินการโดยแยกเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของกิจกรรมใหญ่ ๆ ของสถาบันหรือสถาบันที่จัดกิจกรรมนั้น ๆ ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะตอบสนองความต้องการและความสนใจทางการศึกษาของผู้เรียน

3) การศึกษาแบบธรรมชาติวิสัย เป็นการเรียนรู้เป็นธรรมชาติที่สุด เรียกว่า เป็นการเรียนรู้แบบสัญชาตญาณ หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่บุคคลได้รับสะสม ความรู้ ทักษะ เจตคติ ความเข้าใจจากประสบการณ์ในชีวิตประจำวันและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ครอบครัว การทำงาน การเล่นเกม การศึกษาแบบนี้ไม่มีการจัดระบบและไม่มีแบบแผนตายตัว

แนวคิดข้างต้นสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 หมวด 3 ว่าด้วยเรื่องระบบการศึกษามาตรา 15 ได้บัญญัติไว้เกี่ยวกับการจัดการศึกษามี 3 ระบบคือ

1) การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

2) การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบวิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

3) การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งความรู้อื่นๆ

การเรียนรู้ (learning) เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เริ่มต้นจากการสัมผัส การรับรู้จากสิ่งต่างๆ รอบตัว แล้วจึงผ่านการตีความหมายของแต่ละบุคคลซึ่งมีพื้นฐานทางความคิดแตกต่างกัน ด้วยพลังสมองและความพยายามเพื่อให้อยู่รอดในสังคม ทำให้ต้องเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ตั้งแต่การเรียนรู้จากการฟัง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน และการเรียนรู้ด้วยความคิดของตนเอง หรือการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นการสร้างกระบวนการเรียนรู้จึงต้องมีปัจจัยที่สำคัญหลายอย่างประกอบด้วย สิ่งเร้า คือ สิ่งที่สามารถกระตุ้นให้เกิดความสนใจและจุดใจความต้องการเรียนรู้เพิ่มเติม ซึ่งสิ่งเร้านี้ต้องสอดคล้องกับความต้องการของแต่ละบุคคล ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับศักยภาพของผู้ถ่ายทอด ที่ต้องมีความรู้จริง ตั้งใจที่จะถ่ายทอดความรู้และสามารถสร้างบรรยากาศที่เหมาะสมให้แก่กับผู้เรียนได้ ประการสุดท้าย คือ ศักยภาพของแต่ละบุคคลซึ่งแต่ละคนมีพื้นฐานความรู้ ความพร้อม แตกต่าง

กัน ถ้าฐานความรู้เดิมของบุคคลนั้นมีน้อยก็ต้องใช้เทคนิคในการถ่ายทอดและกระตุ้นความสนใจอย่างมาก เมื่อกระบวนการเรียนรู้สิ้นสุดลงอย่างสมบูรณ์ จะนำไปสู่ข้อสรุปด้วยตนเอง เกิดการพัฒนาความรู้ในตัวเอง และเมื่อปฏิบัติแล้วเกิดผลในทางสร้างสรรค์ จึงเรียกว่าการเรียนรู้อย่างแท้จริง (สุพัตรา ชาติปัญญาชัย, 2548)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) ที่ได้กล่าวว่า กระบวนการเรียนรู้ หมายถึงวิธีการจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จนเกิดการเรียนรู้ สอดคล้องกับ กรมวิชาการ (2543) กล่าวว่า กระบวนการเรียนรู้หมายถึง กิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้รับผลประโยชน์จนเกิดการเรียนรู้ การปรับเปลี่ยนทัศนคติ แนวคิดและพฤติกรรม ซึ่งควรเป็นการปรับเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น

ทศนา แคมมณี และคณะ (2544) ได้ให้ความหมายของ กระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) ว่าหมายถึง ขั้นตอนและวิธีการต่างๆที่ช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้

นันทวิ สังข์แดง (2542) กล่าวว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่มนุษย์เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความรู้ ทักษะ ความเชื่อ เจตคติ ให้สอดคล้องเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เป็นอยู่ หรือจะเป็นในอนาคตเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ โดยเฉพาะในโลกปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นสภาพสังคม เทคโนโลยี องค์กรความรู้ เศรษฐกิจ การเมือง และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นย่อมแสดงได้ว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นแล้ว สิ่งที่เกิดขึ้นระหว่างกระบวนการเปลี่ยนแปลงนั้นจึงเรียกว่า “กระบวนการเรียนรู้” ดังที่กล่าวว่า “ไม่มีใครเรียนจบ” และการเรียนรู้นั้นเกิดได้หลายวิธี

พรพิไล เลิศวิชา (2532) ได้กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ว่า กระบวนการเรียนรู้เป็นส่วนที่สำคัญให้มนุษย์ได้มีศักยภาพในการพัฒนาสามารถดำรงชีวิตอยู่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงและพึ่งตนเองได้ กระบวนการเรียนรู้ คือกระบวนการอันมีฐานรากจากประสบการณ์และประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นซึ่งไม่ได้แยกแยะระหว่างการเรียนรู้กับวิถีชีวิต การเรียนรู้กับการปฏิบัติ เนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้เป็นหนึ่งเดียว

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น พบว่า กระบวนการเรียนรู้ เกิดขึ้นกับมนุษย์ตลอดชีวิต เป็นกระบวนการอันมีรากฐานอยู่ที่ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งไม่ได้แยกแยะระหว่างการเรียนรู้กับวิถีชีวิตเกิดขึ้นด้วยวิธีการหลายแบบทั้งการสอน การสังเกต การอ่าน การฟัง การถามการทดลองทำ การเลียนแบบ การแลกเปลี่ยน ฯลฯ โดยลักษณะสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ของเยาวชนคือเป็นกระบวนการกลุ่ม การเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง การเรียนรู้จากปัญหาในชีวิตจริงและการเรียนรู้และการทำงานร่วมกันเป็นเครือข่าย กระบวนการเรียนรู้นี้เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาศักยภาพเยาวชนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ตามสภาพการณ์สังคมที่เปลี่ยนไป ทั้งนี้ กระบวนการเรียนรู้ในการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม หมายถึง ขั้นตอนและวิธีการเรียนรู้ต่างๆที่ทำให้เยาวชนเกิดการ

เรียนรู้ด้านความรู้ความเข้าใจ ความตระหนัก และมีทักษะทางวัฒนธรรมให้สอดคล้องเหมาะสมกับสถานการณ์ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

3.2 องค์ประกอบของกระบวนการเรียนรู้

กระบวนการเรียนรู้เป็นแนวทางที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการพัฒนาภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมของเยาวชน การจัดการกระบวนการเรียนรู้ มีองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบดังนี้ (วีระเดช เชื้อนาม, 2549) ดังนี้

- 1) การรับรู้ คือ ขั้นตอนการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆที่เกิดจากการเรียนรู้
- 2) การแปลงสภาพความรู้ คือ ขั้นตอนการแปลงรูปความรู้ที่ได้รับมาให้สัมพันธ์กับประสบการณ์เดิมหรือเหตุการณ์ปัจจุบัน
- 3) การประเมินผล คือ ขั้นตอนของการประเมินผลว่า สิ่งที่ได้รับมาเป็นความรู้ใหม่ เมื่อผ่านขั้นตอนการแปลงรูปของความรู้แล้วที่ดีหรือไม่ หรือทำให้เกิดความก้าวหน้าเพียงใด

นอกจากนี้ โสภณ โสมติ และคณะ (2545) ได้เสนอหลักการในการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญไว้ ดังนี้

- 1) คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างเยาวชน ทั้งทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา
- 2) การจัดการการเรียนรู้ ต้องมีความสมดุลและเหมาะสมกับวัย ความต้องการ และความคาดหวังของสังคม ทั้งนี้ผลการเรียนรู้ จะต้องทำให้เกิดการเรียนรู้ ความคิด ความสามารถ ความดี และมีความสุขในการเรียนรู้
- 3) แหล่งการเรียนรู้ในการจัดการกระบวนการ ต้องมีความหลากหลาย และเพียงพอที่จะใช้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตามความถนัด ความต้องการ และความสนใจของเยาวชน
- 4) ความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชน และผู้ดำเนินการ ต้องมีลักษณะเป็นกัลยาณมิตร ช่วยเหลือเกื้อกูล ห่วงใยซึ่งกันและกัน
- 5) เยาวชนที่เข้าร่วมกระบวนการ ต้องมีความศรัทธาต่อผู้ดำเนินการ สารการเรียนรู้ และกระบวนการเรียนรู้ รวมถึงกระบวนการเรียนรู้ต้องเชื่อมโยงกับเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมรอบตัว และผลการเรียนรู้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตจริง
- 6) กระบวนการเรียนรู้เชื่อมโยงกับเครือข่ายอื่นๆ เช่น ครอบครัว ชุมชน และสังคม เพื่อสร้างความสัมพันธ์ และความร่วมมือกัน อันก่อให้เกิดการเรียนรู้และได้ประโยชน์จากการเรียนรู้สูงสุด

จากองค์ประกอบและหลักการของกระบวนการเรียนรู้ข้างต้น จึงนำมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการเรียนรู้ของเยาวชน เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม ด้านการอนุรักษ์ การเลือกรับ และการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรม

3.3 ลักษณะของกระบวนการเรียนรู้

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (อ้างถึงใน เยาวลักษณ์ จิตตะโคตร, 2544) กำหนดถึงลักษณะของกระบวนการเรียนรู้สำหรับเยาวชนไว้ 5 ข้อดังนี้

1) การเรียนรู้อย่างมีความสุข เป็นสภาพของการจัดกระบวนการในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย เป็นอิสระ ยอมรับความแตกต่างของบุคคล และเปิดโอกาสให้เยาวชนพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ จะทำให้เกิดการพัฒนารอบด้านและรักการเรียนรู้ อันจะส่งผลให้เกิดความตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้

2) การเรียนรู้แบบองค์รวม เป็นการเรียนรู้สิ่งต่างๆอย่างสัมพันธ์เชื่อมโยงต่อเนื่อง และกลมกลืนกัน ทั้งเรื่องที่ใกล้ตัว เช่น วัฒนธรรมในห้องถิ่น และสังคมรอบข้าง เป็นต้น ตลอดจนแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก การเรียนรู้แบบองค์รวมจะทำให้เกิดความเข้าใจ เรื่องที่เรียนรู้ อย่างชัดเจนลึกซึ้ง และครอบคลุมเนื้อหา จนสามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตและแก้ปัญหาสังคมได้จริง

3) กระบวนการเรียนรู้จากการคิดและการปฏิบัติจริง เนื่องจากความคิดจะทำให้เกิดการประมวลความรู้ วิธีการ และประสบการณ์ต่างๆใหม่ๆ เพื่อใช้ในการวางแผนตัดสินใจ และแก้ปัญหา ดังนั้นหากนำความคิดไปสู่การปฏิบัติจริง จะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

4) กระบวนการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น เป็นการเรียนรู้จากการที่เยาวชนได้ปฏิสัมพันธ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรม อารมณ์ และสังคมนร่วมกัน ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการช่วยเหลือกัน ซึ่งเป็นการพัฒนาทักษะทางสังคม ทักษะการทำงานร่วมกัน และการปลูกฝังคุณธรรมที่ดีงาม

5) กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นการรับรู้และเรียนรู้ความถนัด จุดเด่น และจุดด้อยของตนเอง โดยการเปิดโอกาสให้มีการวิเคราะห์ ประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ และปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง จะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนวิธีการที่เหมาะสมกับตนเอง พร้อมทั้งจะนำไปใช้ในการเรียนรู้ครั้งต่อไป

ทิตินา เขมมณี และคณะ (2544) ได้กล่าวถึง ลักษณะกระบวนการเรียนรู้ที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

1) เป็นกระบวนการทางสติปัญญา หรือกระบวนการทางสมอง ซึ่งบุคคลใช้ในการสร้างความเข้าใจ หรือสร้างความหมายของสิ่งต่างๆ ให้แก่ตนเอง

2) เป็นกระบวนการเฉพาะตนหรือเป็นประสบการณ์ส่วนตัวที่ไม่มีบุคคลใดเรียนรู้แทนกันได้

3) เป็นกระบวนการทางสังคม การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมจึงสามารถกระตุ้นการเรียนรู้และขยายขอบเขตของความรู้ได้

- 4) เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นได้ทั้งจากการคิดและการกระทำ การปฏิบัติการแก้ปัญหา และการศึกษาวิจัยต่างๆ
- 5) เป็นกระบวนการที่ตื่นตัว สนุก และทำให้ผู้เรียนรู้สึกผูกพัน และเกิดความใฝ่รู้หรือฉันทะในการเรียนรู้
- 6) เป็นกระบวนการที่ต้องการสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ทำให้สามารถเอื้ออำนวยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้อย่างสมบูรณ์
- 7) เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ ทั้งในโรงเรียน ครอบครัวและชุมชน
- 8) เป็นการเปลี่ยนแปลง โดยการเรียนรู้จะส่งผลต่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเองทั้งด้านเจตคติ ความรู้ ความคิด และการกระทำ เพื่อการดำรงชีวิตอย่างปกติสุขและมีความเป็นมนุษย์สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
- 9) เป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งบุคคลจำเป็นต้องเรียนรู้อยู่เสมอเพื่อการพัฒนาชีวิต จิตใจของตนเอง การสร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต จึงเป็นกระบวนการที่ยั่งยืน ช่วยให้ผู้บุคคลและสังคมพัฒนาอย่างต่อเนื่องได้

สีลาภรณ์ นาครทรรพ (2539) ได้อธิบายถึงลักษณะสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ไว้ดังนี้

- 1) เป็นกระบวนการกลุ่ม ที่เกิดจากสมาชิกของครอบครัวและชุมชนได้ร่วมกันพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น วิพากษ์ วิจารณ์ ตั้งคำถาม หาคำตอบหาแนวทางอื่น ๆ ในการพึ่งพาตนเอง และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง กระบวนการที่สมาชิกได้มาร่วมกันคิดและทำงานร่วมกันเท่ากับเป็นการยอมรับความเท่าเทียมกันของสมาชิกที่มาร่วมเรียนรู้ด้วยกัน เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดพลังของสติปัญญาที่ได้จากการระดมสมอง ได้มีประสบการณ์ของการทดลองในการพึ่งพาตนเองและการพัฒนาร่วมกัน
- 2) เป็นการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง กระบวนการเรียนรู้เป็นเรื่องของความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาในชีวิตจริง พลวัตของการเรียนรู้เกิดขึ้นได้จากการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น วิเคราะห์ปัญหา สาเหตุของปัญหา และหาแนวทางแก้ไขเมื่อได้แนวทางแก้ไขแล้วสมาชิกก็น่ากลับไปลงมือปฏิบัติ ซึ่งเป็นการกระทำของบุคคลหรือของกลุ่มก็ได้ แล้วแต่ว่ากรณีปัญหานั้นเป็นเรื่องที่ต้องการพลังกลุ่มหรือไม่ เมื่อมีการทดลองตามแนวทางที่ตกลงกันไว้ในกลุ่มแล้วได้ผลเป็นอย่างไร มีปัญหาอุปสรรคอะไรเกิดขึ้นก็น่ากลับมาทบทวนวิเคราะห์ร่วมกับกลุ่มเพื่อหาแนวทางแก้ไขต่อไปอีก กระบวนการคิด-ทำ-ทบทวนวิเคราะห์-ทำ จึงหมุนวนไป และส่งผลต่อการยกระดับสติปัญญาของสมาชิกในกลุ่ม
- 3) การเรียนรู้จากปัญหาในชีวิตจริง และเป็นการเรียนรู้ที่พยายามจะแก้ปัญหที่เกิดขึ้นจริง ๆ การเรียนรู้จึงไม่ได้หมายความว่าความเพียงการยกระดับสติปัญญาของคนในกลุ่มแต่ยังหมายถึงการช่วยกัน

แก้ปัญหาของตนเองได้ อันเป็นผลที่สมาชิกเห็นเป็นรูปธรรม เมื่อสมาชิกในกลุ่มสามารถช่วยกันแก้ปัญหาของตนเองได้ ความมั่นใจในศักยภาพของตนเองก็จะสูงขึ้น และกล้าที่จะริเริ่มคิดค้นและหาทางเรียนรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาต่อไป

4) การเรียนรู้และการทำงานร่วมกันเป็นเครือข่าย เครือข่ายเป็นลักษณะความสัมพันธ์แนบราบมากกว่าแนวดิ่ง ความเชื่อมโยงระหว่างคนที่เข้ามาสัมพันธ์เป็นเครือข่ายนี้คือการเรียนรู้จากประสบการณ์ของกันและกัน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและ/หรือระหว่างกันตามความสมัครใจมีการช่วยเหลือกัน มีการติดต่อสื่อสารถึงกันสม่ำเสมอแต่ไม่มีการบังคับบัญชาสั่งการ ไม่มีโครงสร้างอำนาจ เครือข่ายจึงมีลักษณะค่อนข้างหลวม จุติรวมของคนที่เข้ามาเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายมักจะได้รับการมีแนวคิดคล้ายคลึงกัน มีความสนใจหรือทำงานในเรื่องประเภทเดียวกัน

นอกจากนี้ กาสัก เตชะชั้นหมาก (2543) ได้กล่าวถึงลักษณะของกระบวนการเรียนรู้ ไว้ 4 ลักษณะดังนี้

1) การเรียนรู้เป็นกระบวนการกลุ่ม ที่เกิดจากเครือข่ายญาติภาคีสมาชิกได้ร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น วิพากษ์ วิเคราะห์ ตั้งคำถามหาคำตอบ และแนวทางเลือกในการดำเนินกิจกรรม ลงมือปฏิบัติ ประเมินการดำเนินงานและสรุปผลร่วมกัน

2) การเรียนรู้จากการลงมือทำจริง พลวัตของการเรียนรู้เกิดจากการพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด ประสิทธิภาพ วิเคราะห์ปัญหาสาเหตุและหาแนวทางแก้ไขให้ดียิ่งขึ้นด้วย กระบวนการ คิด ทำ ทบทวน วิเคราะห์ ทำ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการยกระดับทางความคิด

3) การเรียนรู้จากการแก้ปัญหาในชีวิตจริง ซึ่งเป็นความพยายามในการแก้ปัญหา และตอบสนองความต้องการของชุมชน จึงง่ายต่อการเข้าใจและเรียนรู้ที่จะดำเนินงานได้

4) การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงเป็นเครือข่าย ที่เครือข่ายภาคีสมาชิกมีการติดต่อสื่อสารกันช่วยเหลือกัน มีความเอื้ออาทรสนใจที่จะร่วมกันดำเนินงาน โดยใช้ทั้งการเชื่อมโยงเครือข่ายบุคคล และการใช้ช่องของการสื่อสารต่างๆในการเชื่อมโยง

กระบวนการเรียนรู้มีความหลากหลาย มีทั้งความเหมือนและความต่างกันในแนวคิดของนักวิชาการ แต่ก็มีแนวคิดที่สอดคล้องกันคือ กระบวนการเรียนรู้นั้น เกิดขึ้นได้ทั้งจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น และต้องมีการลงมือปฏิบัติจริงจึงจะเกิดการเรียนรู้ ทั้งนี้ในขั้นตอนต่างๆมีความเชื่อมโยงกัน ทั้งในเรื่องที่เกิดการเรียนรู้ และบุคคลต่างๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำให้เกิดการพัฒนาเยาวชนอย่างรอบด้าน ดังนั้นลักษณะกระบวนการเรียนรู้ที่ดีย่อมช่วยให้เกิดผลการเรียนรู้ที่ดี ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนัก และทักษะที่ต้องการได้

3.4 รูปแบบของกระบวนการเรียนรู้

พันธณีย์ วิหคโต (2547) ได้กล่าวถึงรูปแบบของกระบวนการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1) กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม หมายถึง รูปแบบการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ผสมผสานทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะกระบวนการ และเจตคติ โดยไม่จำกัดเนื้อหาสาระวิชา ได้แก่ กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม กระบวนการเรียนรู้แบบมีประสบการณ์ กระบวนการทักษะชีวิต กระบวนการจัดการ กระบวนการของการอยู่ร่วมกันในสังคม และกระบวนการของการพึ่งพากันในระดับสังคมโลก เป็นต้น

2) กระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเฉพาะด้าน ซึ่งจำแนกได้ 3 ด้าน ดังนี้

(1) กระบวนการทางปัญญา (Cognitive Process) ได้แก่ กระบวนการคิดอย่างมีระบบ คิดแบบสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล คิดแบบวิทยาศาสตร์ คิดแก้ปัญหา คิดวิเคราะห์ กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง กระบวนการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และการใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้

(2) กระบวนการทางปฏิบัติ ได้แก่ กระบวนการฝึกทักษะการทำงานหรือการประกอบอาชีพ ทักษะด้านวิทยาศาสตร์ และการใช้เทคโนโลยี

(3) กระบวนการทางความรู้สึก ได้แก่ กระบวนการพัฒนาถึงความรู้สึกในคุณค่าของตนเองและคุณค่าของผู้อื่น กระบวนการฝึกเผชิญสถานการณ์จริงจินตสำนึกและคุณธรรมหรือกระบวนการประเมินตนเองและยอมรับผู้อื่น

นอกจากนี้ วิเชียร วิวิธสิริ (2527 อ้างถึงใน พงศธร กลางแทน, 2549) ได้กล่าวถึงรูปแบบการเรียนรู้ว่ามนุษย์ว่ามีรูปแบบการเรียนรู้ได้หลายวิธี ดังนี้

(1) การเรียนรู้แบบถ้อยคิดเป็นครู เป็นการลองผิดลองถูกไปเรื่อยๆ จนกระทั่งทำได้สำเร็จ เป็นการไม่ใช่เหตุผลในการแก้ปัญหา การลองการลองอาจเกิดความเสียหาย หรือเกิดอันตรายขึ้นได้

(2) การเรียนรู้ด้วยการกระทำซ้ำๆ การทำซ้ำหรือการฝึกหัดอยู่เสมอๆ ย่อมทำให้เกิดความคล่องแคล่วชำนาญเป็นผลดีแก่การเรียน โดยเฉพาะทักษะในด้านต่างๆ

(3) การเรียนรู้ด้วยการสังเกตพิจารณาโดยอาศัยประสาทสัมผัสสิ่งเร้าเป็นเครื่องช่วยในการสังเกตพิจารณา จัดเป็นการเรียนรู้ที่ประกอบด้วยเหตุผล อำนวยประโยชน์ให้มาก ควรสนับสนุน

(4) การเรียนรู้ด้วยการกระทำ ลงมือทำโดยไม่มีสิ่งเร้า การเรียนรู้วิธีนี้จะเกิดขึ้นต่อไปมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับการเสริมแรง หากไม่มีการเสริมแรงพฤติกรรมนั้นๆจะหายไปเองและไม่เกิดการเรียนรู้

(5) การเรียนรู้โดยใช้สติปัญญา เป็นเรื่องของความเข้าใจ ความคิดพิจารณาอย่างลึกซึ้ง อาศัยความรู้ความสามารถเป็นสำคัญ

เยาวชนแต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน ต่างก็มีรูปแบบในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับปัจจัยเงื่อนไข ของในสังคมแต่ละบริบทที่ไม่เหมือนกัน จึงนำไปสู่ขั้นตอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่แตกต่างกันไปด้วย

3.5 ขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้

เมื่อพิจารณาตามความหมาย เป้าหมาย และความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์ แล้ว พบว่าการเรียนรู้ของมนุษย์เกิดขึ้นอย่างเป็นกระบวนการ มีการรับรู้ สะสม ประมวลและพัฒนา ข้อมูลหรือชุดประสบการณ์ที่ตนเองประสบมาโดยช่องทางต่างๆ อยู่ตลอดเวลา ขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ที่นำไปสู่การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และการปรับเปลี่ยนแนวคิดและพฤติกรรมของมนุษย์นั้น ออร์ศรี งามวิทยาพงศ์ (2549) แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1) การรับรู้ (reception) หมายถึง ขั้นตอนพื้นฐานที่บุคคล “รับ” เอาข้อมูลข่าวสารและองค์ความรู้ต่างๆ จากแหล่งความรู้จากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย ซึ่งตนเองพบผ่านประสาทสัมผัส (ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ) เข้ามาสัมผัสเป็นประสบการณ์ของตนเอง

2) การเข้าใจ (comprehension) หมายถึง การที่บุคคลสามารถมองเห็นถึงความหมายและความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันของข้อมูลหรือความรู้ต่างๆ ที่ตนเองรับรู้หรือมีประสบการณ์มาในระดับที่สามารถอธิบายในเชิงเหตุผลได้ ดังนั้นการรับรู้ข้อมูลข่าวสารหรือองค์ความรู้โดยขาดความเข้าใจในการวิเคราะห์ แยกแยะ เชื่อมโยง และอธิบายเชิงเหตุผลไม่ได้ ถือว่าเป็นเพียงกระบวนการ “รับรู้”

3) การปรับเปลี่ยน (transformation) เป็นระดับของการเรียนรู้ที่แท้จริง หมายความว่า การเรียนรู้ที่แท้จะต้องทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในตัวบุคคล ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงวิถีคิด (conceptualization) และการเปลี่ยนแปลงระบบคุณค่า (values) รวมไปถึงการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม (behavior) ในสิ่งที่รับรู้และมีความเข้าใจแล้วเป็นอย่างดี เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและตระหนักรู้จากภายในบุคคลเอง จึงเพิ่มพูนศักยภาพและความสามารถของบุคคลให้มีพลังในการคิดและการกระทำได้มากขึ้นด้วย ถ้าหากไม่มีการปรับเปลี่ยนในด้านดังกล่าว แสดงว่าการเรียนรู้ยังไม่เกิดหรือเกิดน้อย และยังคงอยู่เพียงระดับการรับรู้ที่มากขึ้นหรือความเข้าใจที่ชัดเจนเพิ่มขึ้น

เจอโรม บรูเนอร์ (Jerome Bruner อ้างถึงใน สวางน สุทธิเลิศอรุณ, 2526) ได้กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ว่าประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

- 1) การรับรู้ (Acquisition) เป็นขั้นตอนการรับความรู้ใหม่ๆ ที่ได้จากการเรียนรู้
- 2) การแปลงรูปของความรู้ (Transformation) เป็นขั้นตอนของการแปลงรูปความรู้ที่ได้รับมาให้สัมพันธ์กับประสบการณ์เดิม หรือเหตุการณ์ปัจจุบัน

3) การประเมินผล (Evaluation) เป็นขั้นตอนของการประเมินผลว่าสิ่งที่ได้รับมาเป็นความรู้ใหม่ เมื่อผ่านขั้นตอนการแปลงรูปของความรู้แล้วว่าดีหรือไม่ หรือทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ก้าวหน้าขึ้นเพียงใด

คลอสไมเออร์และกูดวิน (Klausmier and Goodwin อ้างถึงใน อารี พันธุ์มณี, 2534) ได้แบ่งกระบวนการเรียนรู้ออกเป็นลำดับขั้น ดังนี้

- 1) การจูงใจ หมายถึง ผู้เรียนได้รับการจูงใจให้เรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้
- 2) การพิจารณาสถานการณ์ หมายถึง เป็นการพิจารณาถึงสถานการณ์ต่างๆ ที่มีผลต่อการเรียนรู้ เพื่อช่วยให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย

3) ผลจากการกระทำ หมายถึง การนำ ผลจากการกระทำ มาพิจารณา ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

(1) ถ้าผลที่ได้รับเป็นไปตามจุดมุ่งหมาย ผู้เรียนได้รับความพอใจ ก็จะเลือกกระทำซ้ำอีก

(2) ถ้าผลที่ได้รับไม่เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย ไม่เป็นที่พอใจ ก็จะเลิกไม่กระทำซ้ำอีก

4) การประเมินผล หมายถึง การรับรู้ผลจากการประเมินผล ซึ่งจะแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

(1) การรับรู้ด้วยความพอใจ เพราะบรรลุจุดมุ่งหมาย

(2) การรับรู้ด้วยความไม่พอใจหรือความผิดหวัง เพราะไม่เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย

ที่กำหนด

5) การสรุปผล หมายถึง การสรุปผลของการเรียนรู้ซึ่งมี 2 ลักษณะ คือ

(1) ความสำเร็จในการเรียนรู้ เมื่อสรุปว่ามีความสำเร็จก็จะเลือกและนำไปใช้ในคราวต่อไป

(2) ความล้มเหลวในการเรียนรู้ เมื่อสรุปว่า มีความล้มเหลวก็ต้องหาทางแก้ไข ปรับปรุงวิธีการใหม่

ลี เจ. ครอนบาค (Lee J. Cronbach อ้างถึงใน มาลี จุฑา, 2544) ได้กล่าวถึง กระบวนการเรียนรู้ว่ามีขั้นตอน ดังนี้

- 1) ความมุ่งหมาย (Goal) หมายถึงสิ่งที่ผู้เรียนควรจะได้รับจากการเรียนรู้
- 2) ความพร้อม (Readiness) หมายถึง ระดับวุฒิภาวะ อารมณ์ และความสามารถในการเรียนรู้
- 3) สถานการณ์ (Situation) หมายถึงตัวครู บทเรียน วิธีสอน สื่อการสอน กิจกรรม บรรยากาศในการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 4) การแปลความหมาย (Interpretation) หมายถึงการพิจารณาและตีความหมายในสิ่งเร้าและสถานการณ์ที่ได้รับรู้มา
- 5) การตอบสนอง (Response) หมายถึงการลงมือแสดงพฤติกรรมโดยมีปฏิสัมพันธ์ต่อสิ่งเร้าและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง
- 6) ผลต่อเนื่อง (Consequence) หมายถึงผลที่เกิดจากการตอบสนองว่าสอดคล้องกับความมุ่งหมายหรือไม่ ถ้าสอดคล้อง ถือว่ามีการเรียนรู้เกิดขึ้นแล้ว ถ้ายังไม่สอดคล้องแสดงว่ายังไม่มี การเรียนรู้เกิดขึ้น
- 7) ปฏิกริยาต่อการขัดขวาง (Reaction to thwarting) หมายถึง การพบกับความผิดหวัง จึงต้องไปตั้งต้นในขั้นที่หนึ่งใหม่

ประเวศ ะสี (2542) กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ว่ามี 10 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) การสังเกต ให้สังเกตในสิ่งที่เห็น หรือสิ่งแวดล้อม
- 2) การบันทึก เพื่อให้เกิดการจดจำ
- 3) การนำเสนอ เมื่อเรียนรู้อะไรมา ต้องฝึกการนำเสนอให้เพื่อนหรือครูได้รู้
- 4) การฟัง รู้จักฟังคนอื่นจะทำให้ฉลาดขึ้น ฟังมากก็ฉลาดมากโบราณเรียกว่าหูสุต
- 5) ปุจฉา-วิสัชนา เพื่อให้เกิดความชัดเจนแจ่มแจ้ง ต้องมีการถาม-ตอบ ถ้าฟังครูโดยไม่ถาม-ตอบ ก็ไม่แจ่มแจ้ง

6) การตั้งสมมติฐานและตั้งคำถาม ต้องฝึกให้นักเรียนได้ตั้งคำถาม ซึ่งคำถามมาตรฐาน 4 อย่าง ได้แก่ สิ่งนี้คืออะไร เกิดจากอะไร อะไรมีประโยชน์สำหรับเรื่องอะไร ทำอย่างไรจะสำเร็จ ประโยชน์อันนี้

7) การค้นหาคำตอบ ให้เด็กหาคำตอบ เด็กจะสนุกไปค้นหาคำตอบทางอินเทอร์เน็ต ในหนังสือบางครั้งหาไม่เจอเพราะคำตอบจะอยู่ในปากของคนเฒ่าคนแก่ เรียกว่า "มุขปาถะ"ซึ่งมีประสบการณ์มาก แต่ถูลืม หากให้เด็กไปถามก็จะเกิดความสัมพันธ์กันระหว่างบุคคลด้วย

8) การวิจัย เป็นการสร้างความรู้เป็นวิถีชีวิต การที่ไม่เรียนรู้วิจัย ทำให้เสียหายทางเศรษฐกิจ หรือทางการแพทย์ปีละไม่น้อยกว่าแสนล้านบาท

9) การเชื่อมโยงให้เกิดปัญญา เมื่อเรียนรู้อะไรมาต้องเชื่อมโยงสิ่งต่างๆ เข้าด้วยกันเพื่อให้เห็นความจริงทั้งหมดรวมทั้งเห็นตัวเองด้วย

10) การเขียน นอกจากการถามแล้ว-ตอบแล้ว การเขียนจะพัฒนาปัญญาได้ดี เพราะการเขียนคือการใช้พลังสมองในการคิด เรียบเรียงถ้อยคำให้เป็นเรื่องราว เกิดความชัดเจน ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจตรงกัน

3.6 ขั้นตอนการจัดกระบวนการเรียนรู้

ขั้นตอนของการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมดังที่ วราลักษณ์ ไชยทัฬห (2544) นำเสนอไว้มี 6 ขั้นตอน ดังนี้

1) ประเมินปัญหาความต้องการของกลุ่มเป้าหมายหรือผู้เข้าร่วมกระบวนการ

ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนแรกของการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เนื่องจากข้อมูลที่ได้จากการประเมินปัญหาความต้องการของผู้เข้าร่วม เป็นข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการออกแบบกระบวนการให้เข้าถึงความสนใจ และลักษณะการเรียนรู้ของผู้เข้าร่วมกระบวนการ ดังนั้นจำเป็นที่ต้องรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของผู้เข้าร่วม เช่น ประสบการณ์การทำงาน ความสนใจ หรือปัญหาและควรศึกษาถึงธรรมชาติหรือลักษณะการเรียนรู้ของผู้เข้าร่วมเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาออกแบบกระบวนการเหมาะสม

2) กำหนดวัตถุประสงค์ของกระบวนการเรียนรู้

ในการจัดกระบวนการเรียนรู้แต่ละครั้งไม่สามารถแก้ปัญหาหรือตอบสนองความต้องการทุกอย่างของผู้เข้าร่วมกระบวนการได้ การกำหนดความชัดเจนของสิ่งที่ต้องการเป็นสิ่งจำเป็นที่ช่วยกำหนดขอบเขตของการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับปัญหาความต้องการ และผ่านการวิเคราะห์ร่วมกัน

3) วางแผน หรือ ออกแบบกระบวนการเรียนรู้

สามารถแบ่งออกเป็นขั้นตอนย่อยได้อีก 4 ขั้นตอน ได้แก่

(1) กำหนดเนื้อหาและจัดลำดับเนื้อหา เนื้อหาของการจัดการเรียนรู้กำหนดจากวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ครั้งนั้นๆในแต่ละวัตถุประสงค์ นำมาวิเคราะห์ กำหนดเนื้อหาของการเรียนรู้และแตกย่อยได้ประเด็นเนื้อหาหลายประเด็น ซึ่งควรกำหนดเนื้อหาที่สำคัญและจัดเรียงลำดับให้สอดคล้องกับกลุ่มผู้เข้าร่วม

(2) เลือกวิธีการในการจัดการเรียนรู้ วิธีการจัดการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญที่จะนำไปสู่ผลการเรียนรู้ที่ดี โดยเฉพาะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่เน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ควรให้ความสำคัญและพิจารณาวิธีการที่คำนึงถึงการมีส่วนร่วมและการได้ลงมือทำเองของผู้เข้าร่วมเป็นสำคัญ

(3) จัดทำโครงการจัดการเรียนรู้ หลังจากที่เราได้ข้อมูลต่างๆ ตามขั้นตอนการวางแผนออกแบบกระบวนการทั้งหมดแล้ว ขั้นตอนของการเตรียมการที่สำคัญ คือ การจัดทำเป็นโครงการจัดการเรียนรู้โดยการนำข้อมูลต่างๆ มาเรียบเรียงเขียนเป็นโครงการ ซึ่งควรประกอบด้วยข้อมูลจากการประเมินปัญหาความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย วัตถุประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาและวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้รวมทั้งแผนงานในช่วงจัดกระบวนการ แผนการติดตามสนับสนุน และประเมินผลหลังกระบวนการตลอดจนรายละเอียดงบประมาณที่ต้องใช้ในการจัดทำโครงการ

(4) ออกแบบจัดทำหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ การออกแบบและจัดทำแผนหลักสูตรการจัดการกระบวนการเรียนรู้เป็นขั้นตอนสำคัญที่นำพาการเรียนรู้ครั้งนั้นๆ ให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยการออกแบบรายละเอียดของกระบวนการ แต่ละเนื้อหาให้เห็นถึงขั้นตอนวิธีการ เวลา เครื่องมือ สื่อต่างๆ ตลอดจนการแบ่งบทบาทของทีมงาน เพื่อให้เกิดบรรยากาศกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

4) จัดกระบวนการเรียนรู้

ขั้นตอนนี้เป็นช่วงที่ต้องดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งเป็นบทบาทสำคัญของทีมงานผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ที่ต้องทำงานเป็นทีมและแบ่งบทบาทต่างๆ ในการจัดกระบวนการเรียนรู้

5) การติดตามประเมินผล และสนับสนุนการนำผลจากกระบวนการไปใช้อย่างต่อเนื่อง

ในการจัดกระบวนการการเรียนรู้ มีการประเมินผลก่อน-ระหว่าง และสิ้นสุดกระบวนการเรียนรู้แล้ว ควรมีการติดตามผลและการสนับสนุนให้ผู้เข้าร่วมได้นำผลจากการเรียนรู้ไปใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่อง

3.7 ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้

ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้ ตามแนวคิดของ วินัย วีระวัฒนานนท์ (2546) มีดังต่อไปนี้

- 1) กลวิธีการสอน มีความสำคัญที่จะสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้น้อยเพียงใด กลวิธีการสอนต่างๆ ที่ใช้ เช่น การบรรยาย การอภิปราย การเรียนเป็นรายบุคคล เป็นกลุ่มการสอน แบบโปรแกรม การอุปมาน การอนุมาน วิธีวิทยาศาสตร์ ฯลฯ
- 2) คุณภาพของเนื้อหา หรือข้อมูล que ผู้เรียนจะได้รับ ในบางครั้งมีความสำคัญยิ่งกว่ากลวิธีที่จะใช้ในการสอนเสียอีก เช่น การจัดเตรียม เรียงลำดับ และความหมายของเนื้อหา เป็นต้น
- 3) ประสบการณ์เดิม ของผู้เรียนจะทำให้ผู้เรียนรู้อาจเรียนรู้ได้เร็วต่างกันซึ่ง ประสบการณ์เดิมจะทำให้เกิดความสัมพันธ์กับความรู้หรือข้อมูลใหม่ที่ต่างกันไปในแต่ละคนรวมทั้งทำให้แต่ละคนมีความก้าวหน้าในการเรียนที่แตกต่างกัน
- 4) การจูงใจ ที่ทำให้ผู้เรียนเข้าไปร่วมในกระบวนการเรียนรู้ จะช่วยให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนยิ่งขึ้น การสร้างการจูงใจได้เท่ากับการก่อให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นแล้ว
- 5) การให้รางวัล ภายหลังจากกระบวนการเรียนรู้แล้ว จะช่วยทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เพิ่มขึ้น แต่อาจจะไม่มีความจำเป็นในบางบุคคล
- 6) สิ่งแวดล้อม ที่เหมาะสมที่อยู่โดยรอบผู้เรียน เช่น แสงสว่าง อุณหภูมิ เสียง เป็นปัจจัยที่ทำให้การเรียนได้รับผลสัมฤทธิ์ยิ่งขึ้น
- 7) ความสนใจ ถ้าผู้เรียนมีความสนใจเนื้อหาที่เรียน จะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้เร็วขึ้นแต่ถ้าผู้เรียนไม่สนใจในเรื่องที่เรียนการรู้ก็ช้าลงเช่นกัน
- 8) สภาพของผู้เรียน สภาพของผู้เรียน เช่น การไม่ได้รับประทานอาหารก่อนมาเรียนการที่ต้องทำงานหนักเกินไป การง่วงนอน เป็นต้น ทำให้เกิดผลกระทบไปสู่ปัจจัยอื่นๆ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

9) การควบคุมระบบประสาทรับรู้ การเรียนที่ทำให้ข้อมูลผ่านเข้าไปยังประสาทรับรู้ได้จะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น เช่น ถ้าผู้เรียนไม่สามารถได้ยินคำสอนชัดเจน ทำให้ไม่เกิดผลการเรียนรู้นั้นได้

จากแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ข้างต้น พบว่า กระบวนการเรียนรู้เกิดขึ้นกับมนุษย์ตลอดชีวิต เป็นกระบวนการอันมีรากฐานอยู่ที่ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งไม่ได้แยกแยะระหว่างการเรียนรู้กับวิถีชีวิต เกิดขึ้นด้วยวิธีการหลายแบบ ทั้งการสอน การสังเกต การอ่าน การฟัง การถามการทดลองทำการเลียนแบบ การแลกเปลี่ยน ฯลฯ โดยลักษณะสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ของเยาวชนคือเป็นกระบวนการกลุ่ม การเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง การเรียนรู้จากปัญหาในชีวิตจริงและการเรียนรู้และการทำงานร่วมกันเป็นเครือข่าย กระบวนการเรียนรู้นี้เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาศักยภาพเยาวชนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ตามสภาพการณ์สังคมที่เปลี่ยนไป ทั้งนี้ กระบวนการเรียนรู้ในการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม หมายถึง ขั้นตอนและวิธีการเรียนรู้ต่างๆที่ทำให้เยาวชนเกิดการเรียนรู้ด้านความรู้ความเข้าใจ ความตระหนัก และมีทักษะทางวัฒนธรรมให้สอดคล้องเหมาะสมกับสถานการณ์ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุญาดา สุนทรสารทูล (2552) ศึกษาถึง รูปแบบความร่วมมือของบ้าน วัด โรงเรียนและชุมชน ในการสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมแก่เด็กและเยาวชนในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร พบว่า ความแตกต่างด้านเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ ศาสนา ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตกับสิ่งแวดล้อมทำให้โครงสร้างของสังคมมีความแตกต่างกันก่อให้เกิดปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรม การรับเอาวัฒนธรรมจากต่างชาติเข้ามาผสมผสานโดยขาดการคัดกรอง จึงก่อให้เกิดปัญหาทางวัฒนธรรม ความร่วมมือในการสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมแก่เด็กและเยาวชน เป็นยุทธศาสตร์การบริหารแนวใหม่ที่มีความเชื่อว่าเป็นวิธีหนึ่งที่จะแก้ปัญหาวิกฤตการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมของสังคมไทย การสร้างความร่วมมือจึงมีบทบาทที่สำคัญยิ่งของคนในชุมชนที่จะต้องให้ความร่วมมือและดำเนินไปพร้อมๆ กับแนวนโยบายของรัฐบาล รูปแบบความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด โรงเรียนและชุมชนในการสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมแก่เด็กและเยาวชนในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร พบว่า มี 4 รูปแบบ ได้แก่ 1) สร้างครอบครัวต้นแบบที่มีภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมที่ดีมาเป็นต้นแบบและขยายผลโดยการจัดกิจกรรมร่วมกับครอบครัวที่เข้าร่วมโครงการ และมีการขยายผลไปสู่ชุมชนใกล้เคียง 2) สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้อวัฒนธรรมชุมชนเกี่ยวกับหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้ความร่วมมือระหว่าง บ้าน วัด โรงเรียน ชุมชน ภาครัฐรวมถึงภาคเอกชน เริ่มตั้งแต่ การวางแผน การปฏิบัติการ การตรวจสอบการดำเนินการให้เหมาะสม รวมถึงการประเมินผล 3) จัดทำพื้นที่ชุมชนให้มีมูลค่าเพิ่มทางสังคมโดยชุมชนจัดตั้งศูนย์คอมพิวเตอร์พร้อมทั้งมี

ครูอาสาสมัครในพื้นที่คอยดูแลและให้คำแนะนำ และ 4) ภาครัฐเป็นแกนกลางในการเชิญชวนภาคเอกชนเข้ามาร่วมมีบทบาทในการสนับสนุนงบประมาณการจัดกิจกรรมความร่วมมือระหว่าง บ้าน วัด โรงเรียนและชุมชน

นิตากร สนามเขต (2550) ศึกษาการมีภูมิคุ้มกันภายในและภายนอกเกี่ยวกับพฤติกรรมการคบเพื่อนอย่างเหมาะสมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า นักเรียนที่มีความเชื่ออำนาจในตนมาก มีการเห็นแบบอย่างผลการคบเพื่อนดีจากสื่อมาก และมีภูมิคุ้มกันภายในตนมาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการป้องกันเพื่อนจากสิ่งไม่ดีได้มากกว่า และนักเรียนที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบรัก สนับสนุน และใช้เหตุผลอบรมสั่งสอนเกี่ยวกับการคบเพื่อนจากผู้ปกครอง ตลอดจนมีสุขภาพจิตที่ดี จะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการปฏิเสธเพื่อนด้านไม่ดีได้มากกว่า ทั้งนี้สิ่งที่มีผลต่อภูมิคุ้มกันภายในตน ได้แก่ การเห็นแบบอย่างการคบเพื่อนดีจากสื่อ การอบรมสั่งสอนเกี่ยวกับการคบเพื่อนจากผู้ปกครอง การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล การนับถือศาสนา และการสนับสนุนทางสังคมทางครู กลุ่มเสี่ยงเร่งด่วนที่ควรพัฒนา ได้แก่ กลุ่มนักเรียนชาย กลุ่มนักเรียนมหาวิทยาลัย และกลุ่มนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยต่ำ โดยเร่งการส่งเสริมการเห็นแบบอย่างผลการคบเพื่อนที่ดีจากสื่อ การอบรมสั่งสอนเกี่ยวกับการคบเพื่อนจากผู้ปกครอง และลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันภายในและภายนอก และพฤติกรรมการคบเพื่อนอย่างเหมาะสม

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ (2549) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์นโยบายสาธารณะด้านการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์: ศึกษาเฉพาะกรณีนโยบายเกี่ยวกับกลุ่มวัยรุ่น พบว่า

1. สภาพปัญหา และสาเหตุของปัญหาวัยรุ่นในสังคมไทย พบว่า พฤติกรรมวัฒนธรรมเลียนแบบ ความฟุ่มเฟือย การแต่งกายไม่เหมาะสม การขาดจิตสำนึกในความเป็นไทยการเลียนแบบ การนำเสนอของสื่อต่างๆ รองลงมาประเด็นความรุนแรง รวมทั้งการทะเลาะวิวาทขาดสัมมาคารวะ ขาดวินัย ขาดจริยธรรม ขาดความรับผิดชอบ ประเด็นพฤติกรรมทางเพศ ได้แก่มีวรสุมทางเพศ ขายบริการทางเพศ การติดสารเสพติด และลำดับความสำคัญของปัญหาที่สมควรได้รับการแก้ไขเร่งด่วน ได้แก่ พฤติกรรมรุนแรง การใช้เทคโนโลยีไม่เหมาะสม การดื่มสุรา สูบบุหรี่พฤติกรรมทางเพศและสารเสพติด และสาเหตุของปัญหาวัยรุ่น คือ สถาบันครอบครัวมีปัญหาไม่ได้เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับวัยรุ่น ไม่เข้าใจวัยรุ่น รองลงมาได้แก่ บุคลิกภาพส่วนตัวของวัยรุ่น เป็นวัยอยากรู้อยากลอง มีค่านิยมผิดรวมทั้งขาดจิตสำนึก การไม่รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ขาดความรับผิดชอบ การเลียนแบบวัฒนธรรมต่างชาติและอิทธิพลจากเพื่อน

2. การนำนโยบายไปปฏิบัติ และกลไกที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย สาเหตุหลักที่ทำให้การแก้ไขปัญหาวัยรุ่นในประเทศไทยไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรยังเกิดจากการนำนโยบายไปปฏิบัติ ดังนี้

1) โครงสร้างของหน่วยงานที่รับผิดชอบไม่มีเอกภาพ ปัญหาดังกล่าวเกิดจากการที่หน่วยงานที่รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาวัยรุ่นในปัจจุบันมีหลายหน่วยงาน ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงยุติธรรมกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงเทคโนโลยีและสารสนเทศ ประกอบกับการประสานงานระหว่างหน่วยงานในลักษณะต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งคณะกรรมการร่วม การประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ทั้งในส่วนกลาง และภูมิภาค ยังมีไม่มากเท่าที่ควร นอกจากนี้แล้ว หน่วยงานของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่ดูแลในเรื่องดังกล่าวจะเป็นหน่วยงานในระดับสำนักประกอบด้วย สำนักส่งเสริมและพิทักษ์เยาวชน และสำนักส่งเสริมและพิทักษ์เด็ก ภายใต้สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชนผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ ซึ่งถือเป็นหน่วยงานระดับกรม ถือเป็นกลไกการลดฐานะของงานที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น จากที่เคยมีหน่วยงานระดับกรม (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ) มาเป็นหน่วยงานระดับสำนักภายในกรมเป็นผู้ดูแล ส่งผลให้ศักยภาพในการผลักดัน และประสานนโยบายลดน้อยลง

2) การแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ สืบเนื่องจากความไม่ชัดเจนของจุดเน้นของนโยบายและจำนวนของนโยบายที่มีมาก ดังที่กล่าวแล้ว ปัญหาที่เกิดขึ้นมากก็คือการแปลงนโยบายจากนโยบายระดับชาติ ไปสู่ส่วนราชการ และจังหวัดจะทำได้ยาก เพราะส่วนราชการจะไม่ชัดเจนว่าควรจะมีนโยบายใดหรือเน้นงานด้านใดเป็นสำคัญนอกจากนี้แล้ว การดำเนินโครงการในระดับจังหวัดส่วนใหญ่จะเป็นการดำเนินงานในลักษณะเหมือนกันทั่วประเทศ ทำให้โครงการหลายๆ โครงการที่ไม่สอดคล้องกับปัญหาของจังหวัดต้องกลายเป็นภาระที่จังหวัดต้องทำ

3) ขาดการมีส่วนร่วมจากตัววัยรุ่น การดำเนินงานเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาวัยรุ่นเท่าที่ผ่านมา ส่วนใหญ่จะไม่เน้นการมีส่วนร่วมเท่าที่ควร โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของกลุ่มวัยรุ่นเอง โครงการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนจังหวัด อันเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการระดมการมีส่วนร่วมจากตัววัยรุ่นเอง ก็เพิ่งเริ่มดำเนินการทั่วประเทศ เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2548 ซึ่งนับจนถึงปัจจุบันสภาเด็กและเยาวชนจึงยังมีอายุไม่ครบ 1 ปี และที่สำคัญคือ ยังเป็นเรื่องที่ใหม่มากสำหรับทุกฝ่าย

4) ขาดการสนับสนุนอย่างจริงจังจากผู้บริหารในระดับจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากการที่กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาวัยรุ่นส่วนใหญ่จะเป็นบทบาทของ

นักการเมืองของจำนวนข้าราชการ คล้ายกับกรณีของกระทรวงการพัฒนาเยาวชน (Ministry of Youth Development) ของประเทศนิวซีแลนด์ ที่มีบุคลากรในส่วนกลางไม่ถึงร้อยคน

5) ขาดความร่วมมือและให้ความสำคัญของปัญหาจากผู้ปกครอง จากการกำหนดนโยบาย แผน โครงการเป็นเรื่องของส่วนกลางเป็นส่วนใหญ่ การเข้ามาช่วยแก้ปัญหาของวัยรุ่นโดยผู้ปกครองจึงมีน้อย ผู้ปกครองจำนวนไม่น้อยเป็นผู้สร้างปัญหาให้วัยรุ่นในความดูแลของตน ซึ่งการขาดมาตรการให้ผู้ปกครองมาร่วมมือตั้งแต่ขั้นตอนการคิด การวางแผน และการสนับสนุนด้านต่างๆ เพื่อให้การปฏิบัติการราบรื่น จึงทำให้นโยบายภาครัฐไม่ได้ผลในการสร้างศักยภาพหรือแก้ไขปัญหาวัยรุ่น

ข้อเสนอแนะในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับวัยรุ่นจากบทวิเคราะห์และข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายและปัญหา ที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่นในอนาคตควรยึดหลักการที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1) หลักการมีส่วนร่วมจากตัววัยรุ่น (Participation) คือ เป็นนโยบายที่เปิดโอกาสให้วัยรุ่นมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ภายใต้แนวคิดที่ว่าวัยรุ่นน่าจะเป็นกลุ่มที่รู้และเข้าใจในความต้องการของวัยรุ่นดีที่สุด

2) หลักการพัฒนาโดยเน้นผลประโยชน์ของวัยรุ่นเป็นสำคัญ (Youth Matters) การกำหนดนโยบายและแนวทางแก้ไขปัญหาคงต้องเป็นไปเพื่อผลประโยชน์ของตัววัยรุ่น

3) ควรมีการส่งเสริมบทบาทของหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาวัยรุ่นและเยาวชนอย่างจริงจัง ทั้งนี้อาจจะเป็นในลักษณะของการกระตุ้น ชักจูงให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดสรรงบประมาณสนับสนุนกิจกรรมของวัยรุ่นให้เพิ่มมากขึ้น หรือในทางกลับกัน รัฐบาลกลางอาจจัดสรรงบประมาณในลักษณะของงบประมาณเฉพาะกิจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินโครงการภายใต้เงื่อนไขที่ตรงที่มีการสมทบงบประมาณบางส่วน และต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาเด็กและเยาวชนในแต่ละท้องถิ่นก่อนที่จะดำเนินโครงการ

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยทั้งเชิงคุณภาพ(Quantitative Research) และเชิงปริมาณ (Qualitative Research) โดยทำการวิจัยภาคสนามในกลุ่มเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาวะภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมตามการรับรู้ของเยาวชน
2. เพื่อวิเคราะห์สภาพ ปัจจัยและเงื่อนไขในการเรียนรู้ของเยาวชนเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทาง วัฒนธรรม
3. เพื่อนำเสนอกระบวนการเรียนรู้ของเยาวชน เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม

ตอนที่ 1 เพื่อศึกษาสภาวะภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมตามการรับรู้ของเยาวชน

การดำเนินการวิจัยในตอนที่ 1 ทำการเก็บข้อมูล 2 ขั้นตอน ตามลำดับดังนี้

1.1 การใช้แบบสอบถามเพื่อตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของเยาวชนเกี่ยวกับภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม

1.2 การใช้แบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาวะภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมตามการรับรู้ของเยาวชน

1.1 การใช้แบบสอบถามเพื่อตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของเยาวชนเกี่ยวกับภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม

1.1.1 การเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลเนื่องจากเยาวชนที่มีอายุตั้งแต่ 15-24 ปีบริบูรณ์ ที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้นอย่างน้อย 400 คน

1.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามปลายเปิดเพื่อตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของเยาวชนในการอนุรักษ์ การเลือกรับ และการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ วัฒนธรรมการบริโภค วัฒนธรรมการแต่งกาย วัฒนธรรมการใช้ภาษา และวัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศ

1.1.3 การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจำนวน 400 ชุดมาวิเคราะห์ข้อมูลตามความถี่ของแนวคำตอบ เพื่อนำไปสร้างเป็นแบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาวะภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมตามการรับรู้ของเยาวชนต่อไป

1.2 การใช้แบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาวะภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมตามการรับรู้ของเยาวชน

1.2.1 การเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.2.1.1 เกณฑ์การคัดเลือกพื้นที่ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกกรุงเทพมหานคร ในการเก็บข้อมูลเนื่องจากกรุงเทพมหานครเป็นเขตพื้นที่ที่มีความหลากหลายของคุณลักษณะประชากรสูง ทั้งในด้านศาสนา และมีความแตกต่างของพื้นที่ด้านการกระจายตัวของประชากรสูง มีประชากรอพยพเข้าจากหลายส่วนภูมิภาคในประเทศ จึงมีความเหมาะสมในการเป็นพื้นที่ในการทำการศึกษาภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม

1.2.1.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การเลือกกลุ่มตัวอย่างจากเยาวชนที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปี แต่ยังไม่เกิน 24 ปี ที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 944,250 คน จึงใช้วิธีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการใช้ตารางสำเร็จรูป ตารางสำเร็จรูปของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973) เป็นตารางที่ใช้หาขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพื่อประมาณค่าสัดส่วนของประชากรโดยสัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร เท่ากับ 0.5 และระดับความเชื่อมั่น 95% จากจำนวนประชากรที่มากกว่า 100,000 จึงได้กลุ่มตัวอย่างเพื่อส่งแบบสอบถามทั้งสิ้น 568 คน โดยศึกษารายละเอียดเขตพื้นที่ที่มีความหนาแน่นของประชากรที่นับถือศาสนา ดังนี้

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรอายุตั้งแต่ 15-24 ปีจำแนกตามศาสนา หมวดอายุ พ.ศ. 2553

หมวดอายุ	รวม	ศาสนา						ไม่มีศาสนา	ไม่ทราบ
		พุทธ	อิสลาม	คริสต์	ฮินดู	ขงจื้อ	อื่นๆ		
15-19	5,287,033	4,915,784	28,124	47,656	4,180	563	4,890	15,780	18,056
20-24	5,262,141	4,918,668	260,127	42,169	4,313	522	4,319	14,424	17,599
รวม	10,549,174	9,834,452	288,251	89,825	8,493	1,085	9,209	30,204	35,655
%	100.00	93.22	2.73	0.85	0.08	0.01	0.09	0.29	0.34
400	400	372.90	10.93	3.41	0.32	0.04	0.35	1.15	1.92

(ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ สัมมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2553)

จากตารางที่ 3.1 สัดส่วนข้อมูลจำนวนประชากรอายุตั้งแต่ 15-24 ปีจำแนกตามศาสนา หมวดอายุ พ.ศ. 2553 ผู้วิจัยจึงทำการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ศาสนาพุทธ	ร้อยละ 93.22	คิดเป็นจำนวนอย่างน้อย 373 คน
ศาสนาอิสลาม	ร้อยละ 2.73	คิดเป็นจำนวนอย่างน้อย 11 คน
ศาสนาคริสต์	ร้อยละ 0.85	คิดเป็นจำนวนอย่างน้อย 4 คน
ศาสนาฮินดูหรือซิกข์	ร้อยละ 0.04	คิดเป็นจำนวนอย่างน้อย 1 คน

เนื่องจากประชากรศาสนาศาสนาฮินดูหรือซิกข์ มีสัดส่วนประชากรน้อย จนไม่สามารถเป็นตัวแทนในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลเยาวชนศาสนาฮินดูหรือซิกข์ จำนวน 10 คน เพื่อให้มีจำนวนมากพอในการเป็นตัวแทนในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดการเก็บข้อมูลดังนี้

ศาสนาพุทธ

- เขตชั้นใน ประกอบด้วย 21 เขตปกครอง คือ พระนคร ป้อมปราบศัตรูพ่าย สัมพันธวงศ์ ปทุมวัน บางรัก ยานนาวา สาทร บางคอแหลม ดุสิต บางซื่อ พญาไท ราชเทวี ห้วยขวาง คลองเตย จตุจักร ธนบุรี คลองสาน บางกอกน้อย บางกอกใหญ่ ดินแดง วัฒนา

- เขตชั้นกลาง ประกอบด้วย 18 เขตปกครอง คือ พระโขนง ประเวศ บางเขน บางกะปิ ลาดพร้าว บึงกุ่ม บางพลัด ภาษีเจริญ จอมทอง ราษฎร์บูรณะ สวนหลวง บางนา ทุ่งครุ บางแค วังทองหลาง คันนายาว สะพานสูง สายไหม

- เขตชั้นนอก ประกอบด้วย 11 เขตปกครอง คือ มีนบุรี ดอนเมือง หนองจอก ลาดกระบัง ตลิ่งชัน หนองแขม บางขุนเทียน หลักสี่ คลองสามวา บางบอน ทวีวัฒนา (กองควบคุมและจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร 2544)

ศาสนาอิสลาม

- ชุมชนมัสดิตตันสน ตั้งอยู่ที่ 447 ซอยวัดหงส์รัตนาราม เขตบางกอกใหญ่
- ชุมชนคอยรุตตี๊กว่า (ชุมชนอิสลามลำไทร) ตั้งอยู่ที่ 34/3 หมู่ 5 เขตหนองจอก

- ชุมชนในเครือข่ายมัสดิตกมาลุอิสลาม ตั้งอยู่ที่ 129 ซอยประชาร่วมใจ 48 แขวงทรายกองดินใต้ เขตคลองสามวา

- ชุมชนมุสลิมบ้านสามอิน ตั้งอยู่บริเวณถนนสุขุมวิท 71 (พระโขนง-คลองตัน)

- สภายุมุสลิมโลก สำนักงานประเทศไทย ตั้งอยู่ที่ 7/70 หมู่ 4 ถ.อ่อนนุช ซ. 59 แขวงประเวศ เขตประเวศ

เขตลาดกระบัง

- บ้านสกุลดี เคหะร่มเกล้า (โรงเรียนสอนภาษาอิสลาม) ซอยร่มเกล้า 24

ศาสนาคริสต์

- คริสตจักรแห่งความสุข อาคารยูนิโก้ไฮส์ เขตคลองเตย
- คริสตจักรใจสมานเพชรเกษม 11 เขตบางกอกใหญ่
- คริสตจักรเฟรนด์ชิพ เขตคันนายาว
- คริสตจักรสาธิต ตั้งอยู่ที่ เขตบางรัก
- คริสตจักรของพระคริสต์ สมประสงค์ เขตราชเทวี
- คริสตจักรคลองจั่น ตั้งอยู่ที่ เขตบางกะปิ

ศาสนาฮินดู

- บริเวณ พระตรีมูรติ ตั้งอยู่ที่ หน้า Central World (เวสต์เทรต)
- บริเวณ ศาลท้าวมหาพรหม โรงแรมแกรนด์ไฮแอทเอราวัณ

ศาสนาซิกข์

- พระศาสนสถานคุรุदारวารา (วัดซิกข์)
- ชุมชนซิกข์ย่านพาหุรัด

ผู้วิจัยสำรวจพื้นที่ชุมชนที่ได้เลือกแล้วจึงทำการส่งแบบสอบถามเพื่อเก็บ

ข้อมูลทั้งสิ้น 568 คน

1.2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ผู้วิจัยติดต่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากเยาวชนตามสถานที่ต่างๆโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ให้ครบตามจำนวนที่ต้องการ

1.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาวะภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมตามการรับรู้ของเยาวชน ทั้งนี้แบบสอบถามจะระบุ code 6 ตัวเพื่อสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

Code ตัวแรก หมายถึง เขตพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร

1. เขตเมืองชั้นใน []

2. เขตชั้นกลางหรือเขตต่อเมือง [U]

3. เขตชั้นนอกหรือเขตชานเมือง [S]

Code ตัวที่ 2 หมายถึง ประเภทสังกัดโรงเรียน

1. โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 [1]

2. โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 [2]

3. โรงเรียนสามัญ [3]

4. โรงเรียนนานาชาติ [4]

Code ตัวที่ 3 หมายถึง ประเภทศาสนา

1. ศาสนาพุทธ [B]

2. ศาสนาอิสลาม [I]

3. ศาสนาคริสต์ [C]

4. ศาสนาฮินดู [H]

5. ศาสนาซิกข์ [S]

และ Code 3ตัวสุดท้าย แทนลำดับของจำนวนแบบสอบถาม

โดยมีแนวคำถามหลักเกี่ยวกับสภาวะภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมของเยาวชน 4 ด้าน ได้แก่ วัฒนธรรมการบริโภค วัฒนธรรมด้านการใช้ภาษา วัฒนธรรมการแต่งกาย และวัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา โรงเรียน อาชีพผู้ปกครอง รายได้ผู้ปกครอง

2. คำถามที่สามารถสะท้อนการมีภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมในแต่ละด้านตามการรับรู้ของเยาวชน

3. บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมของเยาวชน

4. วิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมของเยาวชน

5. แหล่งการเรียนรู้ที่เยาวชนให้ความสนใจในการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม เพื่อให้แนวคำถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีคุณภาพ และสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดรูปแบบ และเนื้อหาของคำถามที่ใช้ในการวิจัย

2. ร่างแบบสอบถามเพื่อเป็นตัวสะท้อนความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม ทั้ง 4 ด้าน แล้วนำไปเก็บข้อมูลกับเยาวชนจำนวน 568 ชุด เพื่อนำมาคำตอบที่ได้เป็นแนวทางในการร่างแบบสอบถามในการวัดภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมต่อไป

3. ร่างแบบสอบถามในประเด็นต่างๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้

4. นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ที่ใช้ในการวิจัยในเรื่องแนวคำถาม การลำดับแนวคำถาม ลักษณะการถามและการใช้ภาษา

5. นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมาปรับปรุง แก้ไขตามคำแนะนำ

6. นำเครื่องมือไปทดลองใช้

7. ปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และนำเครื่องมือที่ได้รับการปรับปรุงแล้วไปทำการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.2.4 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงแล้วนำมาทดสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) และความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct validity) ดังนี้

1.2.4.1 หาค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ให้ความเห็นและคะแนนเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (ค่า ioc) ดังนี้

ค่า - 1 หมายถึง ไม่สอดคล้อง

ค่า 0 หมายถึง ไม่แน่ใจ

ค่า +1 หมายถึง สอดคล้อง

หากค่าระดับคะแนนข้อใดมีค่า ioc ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถือว่าข้อคำถามนั้นใช้ได้ ข้อคำถามใดมีค่า ioc น้อยกว่า 0.5 ถือว่าเป็นข้อคำถามที่ใช้ไม่ได้ เมื่อทราบค่าคะแนนแล้ว นำแบบสอบถามไปปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเหมาะสมในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ จำนวน 3 ท่าน ดังมีเกณฑ์ในการพิจารณาผู้ทรงคุณวุฒิดังนี้

- 1) เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านกระบวนการเรียนรู้ โดยมีผลงานวิชาการเกี่ยวกับงานด้านการศึกษา และ/หรือ
- 2) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการศึกษาวิจัยทั้งการวิจัยเชิงสำรวจและเชิงคุณภาพ การวัดและประเมินผลเครื่องมือวิจัย และ/หรือ
- 3) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานด้านเด็กและเยาวชน

จากเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว ทำให้รายนามผู้ที่มีความเหมาะสมเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือ จำนวน 3 ท่าน ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการประสานงานขอความร่วมมือ ดังนี้

1. อาจารย์ ดร.วรุฒติ สุภาพ อาจารย์ประจำภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐภรณ์ หลาวทอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำ ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. อาจารย์ ดร.วิชุดา กิจจรธรรม ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ

1.2.4.2 เครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาได้แก่ เยาวชนทั่วไปใน กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบว่าคำถามในแต่ละข้อแต่ละตอนในแบบสอบถามสามารถสื่อความหมายตรงตามที่ต้องการหรือไม่ และรูปแบบคำถามเหมาะสมหรือไม่ ยากเกินไปในการทำความเข้าใจหรือไม่ เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่สามารถตอบตามวัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจำนวน 568 ชุดมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS FOR WINDOW เพื่อสรุปเพื่อศึกษาสภาวะภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมตามการรับรู้ของเยาวชน

ตอนที่ 2 เพื่อวิเคราะห์สภาพ ปัจจัยและเงื่อนไขในการเรียนรู้ของเยาวชน เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม

การดำเนินการวิจัยในตอนที่ 2 นี้เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากตอนที่ 1 มาประกอบการวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ของเยาวชน เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม โดยทำการเก็บข้อมูล 2 ขั้นตอน ตามลำดับดังนี้

2.1 การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

2.2 การสนทนากลุ่ม

2.1 การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวัฒนธรรม ผู้เชี่ยวชาญด้านเด็กและเยาวชน และตัวแทนกลุ่มเยาวชนที่ทำงานด้านวัฒนธรรม โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ โดยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อขอสัมภาษณ์คือ

- 1) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์โดยตรงหรือมีบทบาทสำคัญเกี่ยวกับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม และ/หรือ

2) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านวิชาการ หรือปฏิบัติการเกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก เยาวชนและครอบครัว และ/หรือ

3) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการดำเนินการจัดกิจกรรมหรือกระบวนการเรียนรู้ เกี่ยวกับภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม

จากเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกผู้ทรงดังกล่าว ทำให้รายนามผู้ที่มีความเหมาะสม เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์ จำนวน 6 ท่าน ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการประสานงานขอความร่วมมือ ดังนี้

- 1) นางยุพา ทวีวัฒนะกิจบวร ผู้อำนวยการสำนักเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม
- 2) อาจารย์ นายแพทย์สุริยเดว ทรีปาตี ผู้อำนวยการสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล
- 3) อาจารย์อัญชลี ยนต์ฉิมพลี นักวิชาการศูนย์เยาวชนชำนาญการ (ผู้นำกิจกรรม นาฏศิลป์)
- 4) นายวิศุทธิ์ คณิตกุลเศรษฐ์ ประธานศูนย์อำนวยการประสานงานการป้องกัน และแก้ไขปัญหาเสพติดภาคเยาวชน
- 5) นางสาวกชกร เทศถมยา เยาวชนดีเด่นกรุงเทพมหานคร (ประกายเพชร) ประจำปี 2555 ด้านส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม
- 6) นายสิทธิเดช กานุสนธ์ กรรมการสมาคมนักเรียนวัดสระเกศ

2.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ โดยมีแนวคำถามหลักตามประเด็นของการวิจัย คือ

1. ความเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาทางวัฒนธรรมของเยาวชน
  2. ระดับของปัญหาทางวัฒนธรรมและสิ่งที่สะท้อนว่าเยาวชนกำลังมีปัญหาทางวัฒนธรรม
  3. เยาวชนกลุ่มที่มีความเสี่ยงของปัญหาทางวัฒนธรรม
  4. แนวทางการเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ของเยาวชนเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม
  5. ปัญหาหรืออุปสรรคในการดำเนินการเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมแก่เยาวชน
- โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ใน ดังนี้

1. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ข้อมูลจากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์
2. ติดต่อนัดหมายวัน เวลา สถานที่ เพื่อเข้าเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามและเข้าสัมภาษณ์
3. จัดทำตารางการสัมภาษณ์และเสนอบุคคลที่จะไปสัมภาษณ์
4. เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์โดยจดบันทึกและการบันทึกเสียง โดยขออนุญาตผู้ให้สัมภาษณ์ก่อนทุกครั้ง

2.1.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป เป็นข้อความบรรยาย (Descriptive) ที่ได้จากการสัมภาษณ์

2.2 การสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่มทรงคุณวุฒิด้านวัฒนธรรมผู้เชี่ยวชาญด้านเด็กและเยาวชน และตัวแทนกลุ่มเยาวชนที่ทำงานด้านวัฒนธรรมจากทุกภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คัดเลือกผู้ร่วมสนทนากลุ่มจากหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกดังนี้

- 1) เป็นผู้ที่รับผิดชอบโดยตรงหรือมีบทบาทสำคัญเกี่ยวกับจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม และ/หรือ
- 2) เป็นผู้ที่มีบทบาทในการสนับสนุน ชักเคลื่อนให้เกิดการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมทั้งในระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ชุมชน
- 3) เป็นผู้ที่เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็กและเยาวชนทั้งในด้านการศึกษา ความเป็นประพฤดี การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆในการพัฒนาภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม

จากเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกผู้ทรงดังกล่าว ทำให้รายนามผู้ที่มีความเหมาะสมเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม จำนวน 7 ท่าน ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการประสานงานขอความร่วมมือ ดังนี้

- 1) อาจารย์ ชาญณรงค์ ลักษณะียนาวิน ผู้อำนวยการโรงเรียนภาษาอนุสรณ์ บางแค
- 2) ดร.วิชาญ เจริญวิไลรัตน์ ผู้อำนวยการโรงเรียนนาหลวง

- 3) นางจริยา อารีย์ ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ชุมชน โชน 10 ร่มเกล้า
- 4) นายอุดม โกษาเจริญ ประธานกรรมการชุมชน โชน 3 ร่มเกล้า
- 5) นายเพชรพรรค์ ประจวบลาภ ประธานเครือข่ายยุวทัศน์ กรุงเทพมหานคร
- 6) นายสุรศักดิ์ ตาลทรัพย์ ประธานเครือข่ายเยาวชนดินสอสีขาว
- 7) นางสาวภคคติ เจริญดี นักเรียน

2.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเด็นการสนทนากลุ่มที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน เพื่อสร้างประเด็นการสนทนากลุ่ม (focus group) โดยมีแนวคำถามหลัก ดังนี้

1. ปัญหาความไม่สอดคล้องของภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมตามการรับรู้ของเยาวชน กับที่สังคมคาดหวัง
  2. ปัญหาปัจจัยเงื่อนไขด้านบุคคลที่มีอิทธิพลต่อเยาวชน กับการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
  3. แนวทางการสร้างความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาเพื่อให้เกิดการขยายผลในวงกว้าง
  4. แนวทางการสร้างความยั่งยืนในการทำกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมของเยาวชน
  5. แนวทางการบูรณาการเรื่องภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมเข้ากับเนื้อหาวิชาเรียนในทุกกลุ่มสาระในสถาบันการศึกษา
- โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่มใน ดังนี้

1. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ข้อมูลจากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม
2. ติดต่อนัดหมายวัน เวลา สถานที่ เพื่อขอความร่วมมือในการสนทนากลุ่ม
3. จัดทำรายละเอียดประเด็นการสนทนากลุ่มและเสนอต่อกลุ่มผู้ให้ข้อมูล
4. เก็บข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่มโดยจัดบันทึกและการบันทึกเสียง

2.2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาจากคำตอบของผู้สนทนากลุ่มต่อประเด็นคำถามต่างๆ นำมาตีความหมายเป็นข้อความบรรยาย (Descriptive) ที่ได้จากการสนทนากลุ่ม เพื่อหาข้อสรุปในประเด็นเกี่ยวกับสภาพ ปัจจัยและเงื่อนไขในการเรียนรู้ของเยาวชน เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม

ตอนที่ 3 เพื่อนำเสนอกระบวนการเรียนรู้ของเยาวชนเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม

การดำเนินการวิจัยในตอนที่ 3 นี้เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากตอนที่ 1 และ 2 มาয়ร่างแนวทางการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของเยาวชนเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม เพื่อนำไปสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับเยาวชน ครอบครัว ชุมชน โรงเรียน จำนวน 8 คน เพื่อสอบถามถึงความเป็นไปได้ตามแนวทางดังกล่าว และนำผลการสัมภาษณ์มาปรับปรุงร่างก่อนนำเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรับผิดชอบด้านวัฒนธรรม หรือมีประสบการณ์ตรงด้านการเรียนรู้ของเยาวชน เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมตรวจสอบต่อไป

3.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับครอบครัว ชุมชน โรงเรียน และเยาวชน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกดังนี้

- 1) เป็นผู้มีบทบาทหน้าที่ทางการสอน การผลิตผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวกับการจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้เด็กและเยาวชนมีภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม
- 2) เป็นผู้มีบทบาทในการสนับสนุน ชับเคลื่อนให้เกิดการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมในระดับปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้ชุมชน
- 3) เป็นผู้มีบทบาทเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู รณรงค์การสร้างเสริมการสร้างเสริมให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ความเข้าใจ และมีภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม
- 4) เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าร่วมกิจกรรม หรือการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม

จากเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกผู้ทรงดังกล่าว ทำให้รายนามผู้ที่มีความเหมาะสมเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 8 ท่าน ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการประสานงานขอความร่วมมือ ดังนี้

- 1) อาจารย์ ทศนีย์ จินาพร รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักเรียน

- 2) อาจารย์ นิยม ฉิมมูจฉา ครูมัธยมกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์
- 3) นางสาวปราณี รัตนาไกรศรี ประธานเครือข่ายเยาวชนและครอบครัวสร้างสรรค์
- 4) นางสาวกันยา ศรีเมือง ผู้ปกครอง
- 5) นางสาวสุวิมล ปานดี นักเรียน
- 6) นางสาวจุฑามาศ จันทะมาน นักเรียน
- 8) นายอินทัช วงศ์สุวรรณ นักเรียน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในขั้นตอนนี้จะใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยผู้วิจัยสร้างแนวคำถามโดยมีประเด็นหลักของการวิจัย คือ

1. ความเป็นไปได้ในการบูรณาการเรื่องภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมทั้ง 4 ด้านเข้ากับเนื้อหาวิชาเรียนในทุกกลุ่มสาระในสถาบันการศึกษา อุปสรรคหรือปัญหาที่พบและแนวทางแก้ไข
2. ความเป็นไปได้ในการสร้างความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาเพื่อให้เกิดการขยายผลในวงกว้าง อุปสรรคหรือปัญหาที่พบและแนวทางแก้ไข
3. แนวทางการส่งเสริมให้เยาวชนเกิดกระบวนการเรียนรู้และมีส่วนร่วมมากขึ้นในการทำกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม

โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ดังนี้

1. ติดต่อดำเนินการวัน เวลา สถานที่ เพื่อเข้าเก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์และเข้าสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล
2. จัดทำตารางการสัมภาษณ์และเสนอต่อบุคคลที่จะไปสัมภาษณ์เชิงลึก
3. เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์โดยจดบันทึกและการบันทึกเสียง

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 2 และ 3 แล้วร่างแนวทางการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของเยาวชนเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม ในกรณีนำเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรับผิดชอบด้านวัฒนธรรม หรือมีประสบการณ์ตรงด้านการเรียนรู้ของ

เยาวชนเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมตรวจสอบด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกดังนี้

- 1) เป็นผู้ที่ได้รับผิดชอบโดยตรงหรือมีบทบาทสำคัญในด้านศาสนา และ/หรือ
- 2) เป็นผู้ที่มีบทบาทในการสนับสนุน ขับเคลื่อนให้เกิดการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม ทั้งในระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เยาวชน และ/หรือ
- 3) เป็นผู้ที่ได้รับผิดชอบโดยตรงหรือมีบทบาทสำคัญเกี่ยวกับจัดกระบวนการเรียนรู้ในสายอาชีวศึกษา จากเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกผู้ทรงดังกล่าว ทำให้รายนามผู้ที่มีความเหมาะสมเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 3 ท่าน ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการประสานงานขอความร่วมมือ ดังนี้

- 1) พระเทพญาณวิศิษฐ์ (ชัยทวี คุตตจิตโต) ผู้ช่วยเจ้าอาวาส วัดปทุมวนารามราชวรวิหาร
- 2) ดร. พรรณฉวี ประยูรพรหม. นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ
- 3) อ. สมพิศ เล็กเฟื่องฟู ข้าราชการบำนาญ ครูเชี่ยวชาญสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา

บทที่ 4

การนำเสนองานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ สำหรับเชิงปริมาณผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจำนวน 568 ชุด เพื่อสำรวจสภาพการเรียนรู้ ปัญหาและปัจจัยเงื่อนไขของเยาวชนเพื่อการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม และนำไปใช้ในการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยการระดมความคิดจากผู้ทรงคุณวุฒิ และระดมความคิดเห็นด้วยกระบวนการสนทนากลุ่มจากนักวิชาการ ผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม และเยาวชน ทั้งนี้ผู้วิจัยจำแนกผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเพื่อสรุปสถานะภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมตามการรับรู้ของเยาวชน ผู้วิจัยจำแนกผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นดังนี้

- 1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง
- 1.2 ผลการวิเคราะห์สถานะภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมตามการรับรู้ของเยาวชน
- 1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเรียนรู้เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม
- 1.4 สรุปผลการวิเคราะห์ภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมตามการรับรู้ของเยาวชน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพ ปัจจัยและเงื่อนไขในการเรียนรู้ของเยาวชนเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม ผู้วิจัยจำแนกผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นดังนี้

- 2.1 สภาพปัญหาการขาดภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมตามการรับรู้ของเยาวชน
- 2.2 สภาพการเรียนรู้ของเยาวชนเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม
- 2.3 ปัจจัยและเงื่อนไขในการเรียนรู้ของเยาวชนเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทาง

วัฒนธรรม

ตอนที่ 3 นำเสนอกระบวนการเรียนรู้ของเยาวชน เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม ผู้วิจัยจำแนกผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นดังนี้

- 3.1 เนื้อหาการเรียนรู้ในการเสริมภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม
- 3.2 วิธีการเรียนรู้ในการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม
- 3.3 กลไกการเรียนรู้ในการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม
- 3.4 แหล่งการเรียนรู้ในการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ศึกษาสภาวะภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมตามการรับรู้ของเยาวชน โดยใช้แบบสอบถาม ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากเยาวชนที่มีอายุตั้งแต่ 15 - 24 ปี ที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร โดยสุ่มแบบง่าย สำหรับแบบสอบถามมีแนวคำถามหลักเกี่ยวกับสภาวะภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมของเยาวชนใน 4 ด้าน ได้แก่ วัฒนธรรมการบริโภค วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศ วัฒนธรรมการแต่งกาย และวัฒนธรรมการใช้ภาษา เมื่อได้ข้อมูลจากแบบสอบถามทั้ง 568 ฉบับแล้ว วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS FOR WINDOW นำข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหาเพื่อสรุปสภาวะภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมตามการรับรู้ของเยาวชน สามารถจำแนกผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ประเด็นดังนี้

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เป็นเยาวชนที่มีอายุตั้งแต่ 15 - 24 ปี ที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 568 คน นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

ตารางที่ 4.1 จำนวน (ความถี่) สัดส่วน ของข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	214	37.7%
หญิง	315	55.5%
เพศทางเลือก	39	6.9%
รวม	568	100.0%

อายุ	เพศ				
	ชาย	หญิง	เพศทางเลือก	รวม	
15-18 ปี	จำนวน	106	193	23	322
	% เพศ	49.5%	61.3%	59.0%	56.7%
	% ทั้งหมด	18.7%	34.0%	4.0%	56.7%
19-22 ปี	จำนวน	81	90	12	183
	% เพศ	37.9%	28.6%	30.8%	32.2%
	% ทั้งหมด	14.3%	15.8%	2.1%	32.2%
23-25 ปี	จำนวน	27	32	4	63

	% เพศ	12.6%	10.2%	10.3%	11.1%
	% ทั้งหมด	4.8%	5.6%	0.7%	11.1%
รวม	จำนวน	214	315	39	568
	% เพศ	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%
	% ทั้งหมด	37.7%	55.5%	6.9%	100.0%
ศาสนา		เพศ			รวม
		ชาย	หญิง	เพศทางเลือก	
พุทธ	จำนวน	183	263	38	484
	% เพศ	85.5%	83.5%	97.4%	85.2%
	% ทั้งหมด	32.2%	46.3%	6.7%	85.2%
คริสต์	จำนวน	17	15	0	32
	% เพศ	7.9%	4.8%	0%	5.6%
	% ทั้งหมด	3.0%	2.6%	0%	5.6%
อิสลาม	จำนวน	3	33	0	36
	% เพศ	1.4%	10.5%	0%	6.3%
	% ทั้งหมด	0.5%	5.8%	0%	6.3%
ฮินดู-ซิกข์	จำนวน	7	3	0	10
	% เพศ	3.3%	1.0%	0%	1.8%
	% ทั้งหมด	0.4%	0.2%	0%	0.5%
อื่นๆ	จำนวน	4	1	1	6
	% เพศ	1.9%	0.3%	2.6%	1.1%
	% ทั้งหมด	0.7%	0.2%	0.2%	1.1%
รวม	จำนวน	214	315	39	568
	% เพศ	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%
	% ทั้งหมด	37.7%	55.5%	6.9%	100.0%
การศึกษา	เพศ				

			ชาย	หญิง	เพศทางเลือก	รวม
สายสามัญ	หญิง/ชาย ล้วน	จำนวน	15	47	3	65
		% เพศ	7.0%	14.9%	7.7%	11.4%
		% ทั้งหมด	2.6%	8.3%	.5%	11.4%
	สหศึกษา	จำนวน	75	104	13	192
		% เพศ	35.0%	33.0%	33.3%	33.8%
		% ทั้งหมด	13.2%	18.3%	2.3%	33.8%
สายอาชีพ	จำนวน	31	54	10	95	
	% เพศ	14.5%	17.1%	25.6%	16.7%	
	% ทั้งหมด	5.5%	9.5%	1.8%	16.7%	
อนุปริญญา	จำนวน	38	40	5	83	
	% เพศ	17.8%	12.7%	12.8%	14.6%	
	% ทั้งหมด	6.7%	7.0%	0.9%	14.6%	
ปริญญาตรี	จำนวน	47	50	7	104	
	% เพศ	22.0%	15.9%	17.9%	18.3%	
	% ทั้งหมด	8.3%	8.8%	1.2%	18.3%	
สูงกว่าปริญญา	จำนวน	8	20	1	29	
	% เพศ	3.7%	6.3%	2.6%	5.1%	
	% ทั้งหมด	1.4%	3.5%	0.2%	5.1%	
รวม	จำนวน	214	315	39	568	
	% เพศ	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	
	% ทั้งหมด	37.7%	55.5%	6.9%	100.0%	

จากตารางที่ 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง เพศชาย และเป็นเพศทางเลือก คิดเป็นร้อยละ 55.6, 35.7 และ 6.9 ตามลำดับ โดยกลุ่มตัวอย่างเพศชายอายุ 15-18 ปี อายุ 19-22 ปี และอายุ 23-25 ปี ร้อยละ 49.5, 37.9 และ 12.6 ของเพศชาย ตามลำดับ นับถือศาสนาพุทธ รองลงมา เป็นศาสนาคริสต์ ศาสนาซิกข์หรือฮินดู ศาสนาอิสลาม และอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 85.5, 7.9, 3.3, 1.4

และ 1.9 ของเพศชาย ตามลำดับ โดยมีระดับการศึกษาส่วนใหญ่เป็นระดับมัธยมศึกษามากที่สุด รองลงมาได้แก่ ระดับปริญญาตรี และระดับอนุปริญญา คิดเป็นร้อยละ 56.5, 22.0 และ 17.8 ของเพศชาย ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างเพศหญิงอายุ 15-18 ปี อายุ 19-22 ปี และอายุ 23-25 ปี ร้อยละ 61.3, 28.6 และ 10.2 ของเพศหญิง ตามลำดับ นับถือศาสนาพุทธ รองลงมาเป็นศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม ศาสนาซิกข์หรือฮินดู และอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 83.5, 10.5, 4.8, 1.0 และ 0.3 ของเพศหญิง ตามลำดับ โดยมีระดับการศึกษาส่วนใหญ่เป็นระดับมัธยมศึกษามากที่สุด รองลงมาได้แก่ ระดับปริญญาตรี และระดับอนุปริญญา คิดเป็นร้อยละ 65.0, 15.9 และ 12.7 ของเพศหญิง ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างเพศทางเลือกหญิงอายุ 15-18 ปี อายุ 19-22 ปี และอายุ 23-25 ปี ร้อยละ 59.0, 30.8 และ 10.3 ของเพศทางเลือก ตามลำดับ นับถือศาสนาพุทธ และอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 97.4 และ 2.6 ของเพศทางเลือก ตามลำดับ โดยมีระดับการศึกษาส่วนใหญ่เป็นระดับมัธยมศึกษามากที่สุด รองลงมาได้แก่ ระดับปริญญาตรี และระดับอนุปริญญา คิดเป็นร้อยละ 66.6, 17.9 และ 12.8 ของเพศทางเลือก ตามลำดับ

ตารางที่ 4.2 ลักษณะครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจและบริเวณที่อยู่อาศัย

อาศัยกับ	อาชีพผู้ปกครอง						รวม	
	ข้าราชการ	พนักงานบริษัท	ค้าขาย	รับจ้างทั่วไป	ไม่ได้ประกอบอาชีพ	อื่นๆ		
พ่อแม่ครอบครัวเดียว	จำนวน	56	69	107	72	4	26	334
	% รวม	9.9%	12.1%	18.8%	12.7%	0.7%	4.6%	58.8%
พ่อแม่ครอบครัวใหญ่	จำนวน	27	23	40	28	1	8	127
	% รวม	4.8%	4.0%	7.0%	4.9%	0.2%	1.4%	22.4%
ผู้ปกครองที่ไม่ใช่พ่อแม่	จำนวน	1	5	9	12	0	10	37
	% รวม	0.2%	0.9%	1.6%	2.1%	0%	1.8%	6.5%
เพื่อน	จำนวน	8	1	7	7	1	4	28
	% รวม	1.4%	0.2%	1.2%	1.2%	0.2%	0.7%	4.9%
คนเดียว	จำนวน	10	1	9	2	1	1	24
	% รวม	1.8%	0.2%	1.6%	0.4%	0.2%	0.2%	4.2%

แฟน	จำนวน	3	1	1	2	0	3	10
	% รวม	0.5%	0.2%	0.2%	0.4%	0%	0.5%	1.8%
อื่นๆ	จำนวน	1	1	3	1	1	1	8
	% รวม	0.2%	0.2%	0.5%	0.2%	0.2%	0.2%	1.4%
รวม	จำนวน	106	101	176	124	8	53	568
	% รวม	18.7%	17.8%	31.0%	21.8%	1.4%	9.3%	100.0%

จากตารางที่ 4.2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับพ่อแม่ซึ่งเป็นครอบครัวเดี่ยว และมีอาชีพค้าขาย ร้อยละ 18.8 พ่อแม่ซึ่งเป็นครอบครัวเดี่ยว และมีอาชีพพนักงานบริษัท ร้อยละ 12.1 พ่อแม่ซึ่งเป็นครอบครัวเดี่ยว และมีอาชีพข้าราชการ ร้อยละ 9.9

ตารางที่ 4.3 จำนวน (ความถี่) และสัดส่วนของรายได้ครอบครัว จำแนกตามบริเวณที่อยู่อาศัย

รายได้ผู้ปกครอง		บริเวณรอบบ้าน				รวม
		ย่านการค้า	หมู่บ้าน	ชุมชนแออัด	อื่นๆ	
ต่ำกว่า 10,000/เดือน	จำนวน	16	23	11	1	51
	% รวม	2.8%	4.0%	1.9%	0.2%	9.0%
10,001-30,000/เดือน	จำนวน	40	107	38	24	209
	% รวม	7.0%	18.8%	6.7%	4.2%	36.8%
30,001-50,000/เดือน	จำนวน	28	93	15	9	145
	% รวม	4.9%	16.4%	2.6%	1.6%	25.5%
มากกว่า 50,000/เดือน	จำนวน	34	95	15	19	163
	% รวม	6.0%	16.7%	2.6%	3.3%	28.7%
รวม	จำนวน	118	318	79	53	568
	% รวม	20.8%	56.0%	13.9%	9.3%	100.0%

จากตารางที่ 4.3 พบว่ามีกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับพ่อแม่หรือผู้ปกครองร้อยละ 12.3 โดยผู้ปกครองส่วนใหญ่ มีรายได้ครอบครัวประมาณ 10,001-30,000 บาท/เดือน และอยู่อาศัยบริเวณ

หมู่บ้าน ร้อยละ 18.8 รองลงมามีรายได้ มากกว่า 50,000 บาท/เดือน และอยู่อาศัยบริเวณหมู่บ้าน ร้อยละ 16.7 มีรายได้ 30,001-50,000 บาท/เดือน และอยู่อาศัยบริเวณหมู่บ้าน ร้อยละ 16.4 ตามลำดับ

ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับพ่อแม่ในลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยว ผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย พนักงานบริษัท และรับจ้างทั่วไป ส่วนใหญ่มีฐานะปานกลางถึงดีมาก แสดงถึงสภาพสังคมในปัจจุบันที่มีความเป็นปัจเจกมากขึ้น ความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติมีความสำคัญลดลง

ตารางที่ 4.4 จำนวน (ความถี่) และสัดส่วนการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมจำแนกตามความถี่ในการเข้าร่วม

การเข้าร่วมกิจกรรม	จำนวน	%
ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม	ไม่รู้	337 59.3%
	ไม่สะดวก	91 16.0%
เคยเข้าร่วมกิจกรรม	เคยเป็นผู้เข้า	130 22.9%
	ร่วม	8 1.4%
อื่นๆ	2	0.4%
รวม	568	100.0%

ความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรม	จำนวน	%	ปีละครั้ง	%ผู้เคยเข้าร่วม	ปีละ 2-3 ครั้ง	%ผู้เคยเข้าร่วม	เดือนละครั้ง	%ผู้เคยเข้าร่วม	อื่นๆ	%ผู้เคยเข้าร่วม
เคย เป็นผู้เข้าร่วม	130	94.2%	39	28.3%	79	57.2%	3	2.2%	9	6.5%
เคย เป็นผู้จัด	8	5.8%	4	2.9%	4	2.9%	0	0.0%	0	0.0%
รวม	138	100.0%	43	31.2%	83	60.1%	3	2.2%	9	6.5%

จากตารางที่ 4.4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม เพราะไม่รู้ รองลงมาเพราะไม่สะดวก คิดเป็นร้อยละ 59.3 และ 16.0 ตามลำดับ ในส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เคยเข้า

ร่วมกิจกรรม เป็นผู้ร่วมกิจกรรม และเป็นผู้จัดกิจกรรม ร้อยละ 22.9 และ 1.4 ตามลำดับ โดยมีความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมมากที่สุด คือ ปีละ 2-3 ครั้ง รองลงมาคือ ปีละครั้ง คิดเป็นร้อยละ 60.1 และ 31.2 ของผู้เคยเข้าร่วมกิจกรรม ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาการเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เข้าเคยร่วมกิจกรรมเพราะไม่รู้ แสดงถึงการเข้าไม่ถึงข้อมูลของเยาวชน และการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของหน่วยงานต่างๆไม่ประสบความสำเร็จมากพอ หรือเยาวชนยังขาดความตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรม ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมมักเป็นผู้ร่วมกิจกรรมมากกว่าผู้จัด มีความถี่ของการเข้าร่วมกิจกรรมปีละ 2-3 ครั้ง

ตารางที่ 4.6 การเปรียบเทียบสัดส่วนของเหตุผลที่เลือกรับประทานอาหารจำแนกตามเพศและระดับการศึกษา

ความหมายของการ อนุรักษวัฒนธรรม การฉีก	เพศ																							
	ชาย						หญิง						เพศทางดึก						รวม					
	ม.3-ปวช..ป		อนุปริญญา		ปริญญา		ม.3-ปวช..ป		อนุปริญญา		ปริญญา		ม.3-ปวช..ป		อนุปริญญา		ปริญญา		ม.3-ปวช..ป		อนุปริญญา		ปริญญา	
	ม.6	วส.	ตรี	วศ.	โท	เอก	ม.6	วส.	ตรี	วศ.	โท	เอก	ม.6	วส.	ตรี	วศ.	โท	เอก	ม.6	วส.	ตรี	วศ.	โท	เอก
สะดวก	55	17	24	31	5	132	85	36	29	35	12	197	8	6	3	5	0	22	148	59	56	71	17	351
สะดวก	17	9	8	10	0	44	14	9	4	4	0	31	6	3	0	2	0	11	37	21	12	16	0	86
ทันสมัย	7	0	1	2	0	10	10	1	0	0	0	11	0	1	0	0	0	1	17	2	1	2	0	22
สะดวก	5	5	5	4	3	22	35	6	6	1	7	55	2	0	2	0	0	4	42	11	13	5	10	81
อื่นๆ	6	0	0	0	0	6	7	2	1	10	1	21	0	0	0	0	1	1	13	2	1	10	2	28
รวม	90	31	38	47	8	214	151	54	40	50	20	315	16	10	5	7	1	39	257	95	83	104	29	568
เปอร์เซ็นต์ภายในเพศ																								
สะดวก	61.1%	54.8%	63.2%	66.0%	62.5%	61.7%	56.3%	66.7%	72.5%	70.0%	60.0%	62.5%	50.0%	60.0%	60.0%	71.4%	0.0%	56.4%	57.6%	62.1%	67.5%	68.3%	58.6%	61.8%
สะดวก	18.9%	29.0%	21.1%	21.3%	0.0%	20.6%	9.3%	16.7%	10.0%	8.0%	0.0%	9.8%	37.5%	30.0%	0.0%	28.6%	0.0%	28.2%	14.4%	22.1%	14.5%	15.4%	0.0%	15.1%
ทันสมัย	7.8%	0.0%	2.6%	4.3%	0.0%	4.7%	6.6%	1.9%	0.0%	0.0%	0.0%	3.5%	0.0%	10.0%	0.0%	0.0%	0.0%	2.6%	6.6%	2.1%	1.2%	1.9%	0.0%	3.9%
สะดวก	5.6%	16.1%	13.2%	8.5%	37.5%	10.3%	23.2%	11.1%	15.0%	2.0%	35.0%	17.5%	12.5%	0.0%	40.0%	0.0%	0.0%	10.3%	16.3%	11.6%	15.7%	4.8%	34.5%	14.3%
อื่นๆ	6.7%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	2.8%	4.6%	3.7%	2.5%	20.0%	5.0%	6.7%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%	2.6%	5.1%	2.1%	1.2%	9.6%	6.3%	4.9%
รวม	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

ตารางที่ 4.7 การเปรียบเทียบสัดส่วนของการอนุรักษ์วัฒนธรรมการบริโภคจำแนกตามเพศและระดับการศึกษา

ความหมายของการ อนุรักษ์วัฒนธรรมการ บริโภค	เพศ																							
	ชาย						หญิง						เพศทางดึก						รวม					
	ปวช..ป		อนุปริญญา		ปริญญา		ปวช..ป		อนุปริญญา		ปริญญา		ปวช..ป		อนุปริญญา		ปริญญา		ปวช..ป		อนุปริญญา		ปริญญา	
	ม.3-ม.6	วส.	ตรี	วศ.	โท	เอก	ม.3-ม.6	วส.	ตรี	วศ.	โท	เอก	ม.3-ม.6	วส.	ตรี	วศ.	โท	เอก	ม.3-ม.6	วส.	ตรี	วศ.	โท	เอก
แบบโบราณ	6	2	6	4	0	18	18	1	4	6	0	29	0	1	0	0	1	2	24	4	10	10	1	49
แบบพื้นบ้านท้องถิ่น	38	14	14	13	2	81	49	23	14	18	8	112	5	2	1	2	0	10	92	39	29	33	10	203
แบบภูมิปัญญาชาวบ้าน	5	2	2	3	1	13	13	1	2	2	5	23	4	0	2	1	0	7	22	3	6	6	6	43
แบบที่ประชิดมีสะดวก	40	13	14	26	5	98	70	29	20	24	7	150	7	6	2	3	0	18	117	48	36	53	12	266
อื่นๆ	1	0	2	1	0	4	1	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	2	2	1	2	2	0	7
รวม	90	31	38	47	8	214	151	54	40	50	20	315	16	10	5	7	1	39	257	95	83	104	29	568
เปอร์เซ็นต์ภายในเพศ																								
แบบโบราณ	6.7%	6.5%	15.8%	8.5%	0.0%	8.4%	11.9%	1.9%	10.0%	12.0%	0.0%	9.2%	0.0%	10.0%	0.0%	0.0%	100.0%	5.1%	9.3%	4.2%	12.0%	9.6%	3.4%	8.6%
แบบพื้นบ้านท้องถิ่น	42.2%	45.2%	36.8%	27.7%	25.0%	37.9%	32.5%	42.6%	35.0%	36.0%	40.0%	35.6%	31.3%	20.0%	20.0%	14.3%	0.0%	25.6%	35.8%	41.1%	34.9%	31.7%	34.5%	35.7%
แบบภูมิปัญญาชาวบ้าน	5.6%	6.5%	5.3%	6.4%	12.5%	6.1%	8.6%	1.9%	5.0%	4.0%	25.0%	7.3%	25.0%	0.0%	40.0%	28.6%	0.0%	17.9%	8.6%	3.2%	7.2%	5.8%	20.7%	7.6%
แบบที่ประชิดมีสะดวก	44.4%	41.9%	36.8%	55.3%	62.5%	45.8%	46.4%	53.7%	50.0%	48.0%	35.0%	47.6%	43.8%	60.0%	40.0%	28.6%	0.0%	46.2%	45.5%	50.5%	43.4%	51.0%	41.4%	46.8%
อื่นๆ	1.1%	0.0%	5.3%	2.1%	0.0%	1.9%	0.7%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.3%	0.0%	10.0%	0.0%	0.0%	0.0%	5.1%	0.8%	1.1%	2.4%	1.9%	0.0%	1.2%
รวม	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	71.4%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

จากตารางที่ 4.6 ถึงตารางที่ 4.10 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมการบริโภค พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความหมายของการอนุรักษ์วัฒนธรรมการบริโภค หมายถึง การกินอาหารที่มีประโยชน์ และสะอาด รองลงมาคือ การกินอาหารไทยพื้นบ้านท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 46.8 และ 35.7 ตามลำดับ ในขณะที่การอนุรักษ์วัฒนธรรมการบริโภคแบบโบราณถูกเลือกเป็นตัวเลือกน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 8.6 เมื่อจำแนกตามเพศและระดับการศึกษาพบว่า การให้ความหมายของการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยมีแนวคิดไปในทางเดียวกัน วิธีการกินแบบไทยคือการกินแบบพอเพียง รองลงมาคือ การกินอย่างสุภาพและมีมารยาท คิดเป็นร้อยละ 55.3 และ 29.5 ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามเพศและระดับการศึกษาพบว่า การให้ความหมายของวิธีการกินแบบไทยมีแนวคิดไปในทางเดียวกัน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างมีการเลือกรับประทานอาหารแบบอะไรก็ได้ รองลงมาเป็นอาหารที่สะอาดและมีประโยชน์ คิดเป็นร้อยละ 37.7 และ 32.6 ตามลำดับ ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างเลือกวิธีการกินแบบสุภาพและเหมาะสมน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 1.9 เมื่อจำแนกตามเพศและระดับการศึกษาพบว่า มีการเลือกรับประทานอาหารไปในแนวทางเดียวกัน มีแนวทางการอนุรักษ์อาหารไทยด้วยการสนับสนุนอาหารไทยท้องถิ่น รองลงมาคือ อนุรักษ์อาหารไทยแบบดั้งเดิม คิดเป็นร้อยละ 37.5 และ 25.0 ตามลำดับ ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างเลือกที่แนวทางสืบทอดแบบไม่กินอาหารขยะน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 2.3 เมื่อจำแนกตามเพศและระดับการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างระดับปวช./ปวส. ให้ความหมายว่าแนวทางการอนุรักษ์อาหารไทยคือ อนุรักษ์อาหารไทยแบบดั้งเดิม มากที่สุด รองลงมาเป็นการสนับสนุนอาหารไทยท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 36.8 และ 28.4 ของระดับการศึกษา ตามลำดับ

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า วัฒนธรรมการบริโภคอาหารของเยาวชนในปัจจุบันเน้นไปที่เรื่องความสะดวกรวดเร็ว ประโยชน์ของสารอาหารที่ได้รับ และความสะอาด โดยไม่จำเป็นต้องเป็นอาหารไทยเท่านั้น กลุ่มตัวอย่างเข้าใจว่าการอนุรักษ์วัฒนธรรมการบริโภค หมายถึง การกินอาหารที่มีประโยชน์ และสะอาด แนวทางการเลือกรับประทานอาหารจึงเลือกรับประทานอาหารที่สะอาดและมีประโยชน์ ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างมีการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมการบริโภคตามยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลง แต่ก็ยังให้ความสำคัญกับอาหารท้องถิ่น และคำนึงถึงความพอเพียง

(2) วัฒนธรรมการแต่งกาย

ตารางที่ 4.11 การเปรียบเทียบสัดส่วนของการแต่งกายแบบที่นิยมจำแนกตามเพศและระดับการศึกษา

7. การแต่งกายแบบที่นิยม	เพศ																							
	ชาย					หญิง					เพศทางเลือก					รวม								
	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	ระบุ	ระบุ	ระบุ	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	ระบุ	ระบุ	ระบุ	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	ระบุ	ระบุ	ระบุ	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	ระบุ	ระบุ	ระบุ				
ตามธรรมเนียม	13	1	3	0	0	22	21	7	5	0	3	41	5	2	1	0	0	0	0	40	10	2	71	
ตามแบบที่ตนชอบ	80	28	23	32	9	148	99	47	32	40	16	234	8	6	4	7	1	28	167	79	59	408		
คิดว่ามีเรื่องกับเพื่อน	2	0	2	2	0	8	13	0	1	2	1	17	0	1	0	0	0	1	15	1	3	4	24	
คอสเพลย์	4	1	2	1	0	8	5	0	1	1	0	7	1	0	0	0	0	1	10	1	3	2	0	
สวมหน้ากากนางเงือก	7	3	7	5	0	22	12	0	1	2	0	15	2	1	0	0	0	3	21	4	8	7	0	
อื่นๆ	4	0	0	2	0	6	0	0	0	1	1	2	0	0	0	0	0	0	4	0	2	2	1	
รวม	80	31	38	47	8	214	151	54	40	50	20	315	16	10	5	7	1	39	257	95	83	104	568	
เฉลี่ยเชิงมัธยฐานเพศ																								
ตามธรรมเนียม	14.4%	3.2%	7.9%	10.6%	0.0%	10.3%	14.6%	13.0%	12.5%	10.0%	10.0%	13.0%	31.3%	20.0%	20.0%	0.0%	0.0%	20.5%	14.9%	10.5%	10.8%	9.8%	6.9%	12.5%
ตามแบบที่ตนชอบ	86.7%	83.9%	57.8%	88.1%	100.0%	89.2%	65.8%	87.0%	80.0%	80.0%	80.0%	74.3%	50.0%	60.0%	80.0%	100.0%	100.0%	66.7%	65.0%	83.2%	89.9%	76.0%	88.2%	71.9%
คิดว่ามีเรื่องกับเพื่อน	2.2%	0.0%	5.3%	4.3%	0.0%	3.8%	8.6%	0.0%	2.5%	4.0%	5.0%	5.4%	0.0%	10.0%	0.0%	0.0%	0.0%	2.6%	6.6%	1.1%	3.6%	3.6%	3.4%	4.2%
คอสเพลย์	4.4%	3.2%	5.3%	2.1%	0.0%	3.7%	3.3%	0.0%	2.5%	2.0%	0.0%	2.2%	6.3%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	3.6%	3.9%	1.1%	3.6%	1.9%	0.0%	2.6%
สวมหน้ากากนางเงือก	7.8%	9.7%	18.4%	10.6%	0.0%	10.3%	7.8%	0.0%	2.5%	4.0%	0.0%	4.8%	12.5%	10.0%	0.0%	0.0%	0.0%	7.7%	8.2%	4.2%	9.9%	6.7%	0.0%	7.0%
อื่นๆ	4.4%	0.0%	0.0%	4.3%	0.0%	3.7%	0.0%	0.0%	0.0%	0.5%	0.5%	0.3%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	1.6%	0.0%	2.4%	1.6%	3.4%	1.6%
รวม	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

ตารางที่ 4.12 การเปรียบเทียบสัดส่วนของเหตุผลที่เลือกแต่งกายจำแนกตามเพศและระดับการศึกษา

8. เหตุผลที่เลือกแต่งกาย	เพศ																							
	ชาย					หญิง					เพศทางเลือก					รวม								
	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	ระบุ	ระบุ	ระบุ	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	ระบุ	ระบุ	ระบุ	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	ระบุ	ระบุ	ระบุ	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	ระบุ	ระบุ	ระบุ	ระบุ	ระบุ		
มีหนังสือ	12	5	8	5	0	30	13	0	0	1	0	14	1	1	0	0	0	2	26	6	8	8	0	48
ไม่สบาย	32	9	9	15	2	67	48	16	10	17	10	101	7	2	1	3	0	13	87	27	20	33	12	181
ทันสมัย ดูดีกับคนอื่น	11	1	1	4	0	17	23	4	9	4	1	37	4	7	1	1	0	13	38	12	7	9	1	67
ความเหมาะสม	32	16	20	23	8	97	67	34	26	28	9	163	4	0	3	3	1	11	103	50	48	54	16	271
อื่นๆ	3	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	3
รวม	80	31	38	47	8	214	151	54	40	50	20	315	16	10	5	7	1	39	257	95	83	104	28	568
เฉลี่ยเชิงมัธยฐานเพศ																								
มีหนังสือ	13.3%	16.1%	21.1%	10.6%	0.0%	14.0%	8.6%	0.0%	0.0%	0.0%	4.4%	6.3%	10.0%	0.0%	0.0%	0.0%	5.1%	10.1%	6.3%	9.6%	9.8%	0.0%	0.0%	8.1%
ไม่สบาย	35.6%	29.0%	23.7%	31.8%	25.0%	31.3%	31.8%	29.6%	25.0%	34.0%	50.0%	32.1%	43.8%	20.0%	20.0%	42.9%	0.0%	33.3%	33.9%	28.4%	24.1%	33.7%	41.4%	31.8%
ทันสมัย ดูดีกับคนอื่น	12.2%	3.2%	2.6%	8.5%	0.0%	7.9%	15.2%	7.4%	12.5%	8.0%	5.0%	11.7%	25.0%	70.0%	30.0%	14.3%	0.0%	33.3%	14.8%	12.6%	8.4%	6.7%	3.4%	11.8%
ความเหมาะสม	35.6%	51.6%	32.6%	48.9%	75.0%	45.3%	44.4%	63.0%	62.5%	56.0%	45.0%	51.7%	25.0%	0.0%	60.0%	42.9%	100.0%	28.2%	40.1%	52.6%	57.8%	51.9%	55.2%	47.7%
อื่นๆ	3.3%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	1.4%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	1.2%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.5%
รวม	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

จากตารางที่ 4.11 และตารางที่ 4.12 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการแต่งกายแบบที่นิยมและเหตุผลที่เลือก พบว่า กลุ่มตัวอย่างนิยมแต่งกายตามแบบที่ตนเองชอบ รองลงมาคือแต่งกายตามกระแสนิยมไว้ก่อน เป็นผู้นำแฟชั่น แต่งแบบเดียวกับเพื่อนในกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 71.8, 12.5 และ 4.2 ตามลำดับ ด้วยเหตุผลคือความชอบส่วนตัว รองลงมาคือความสบายและความทันสมัย ร้อยละ 48.9, 31.9 และ 10.6 ตามลำดับ ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างเลือกแต่งคอสเพลย์น้อยที่สุด เพียงร้อยละ 2.8 และเหตุผลเพราะคนอื่นซื้อให้น้อยที่สุด เพียงร้อยละ 8.1 เท่านั้น เมื่อจำแนกตามเพศและระดับการศึกษาพบว่า เพศหญิงและชายมีการแต่งกายและเหตุผลไปในแนวทางเดียวกัน ในขณะที่เพศทางเลือกที่มีการศึกษาระดับปวช./ปวส. ให้เหตุผลในเรื่องของความทันสมัยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70.0 ของเพศทางเลือก

ตารางที่ 4.16 การเปรียบเทียบสัดส่วนของบุคคลที่ตำหนิเรื่องการแต่งกายจำแนกตามเพศและระดับการศึกษา

12 บุคคลที่ตำหนิจาก ภาคการศึกษาไม่เหมาะสม	เพศ																							
	ชาย					หญิง					เพศทางเลือก					รวม								
	ม.3-ม.6	ปวช.-ปวศ.	อนุปริญญาตรี	ปริญญาตรี	ปริญญาตรีขึ้นไป	ม.3-ม.6	ปวช.-ปวศ.	อนุปริญญาตรี	ปริญญาตรี	ปริญญาตรีขึ้นไป	ม.3-ม.6	ปวช.-ปวศ.	อนุปริญญาตรี	ปริญญาตรี	ปริญญาตรีขึ้นไป	ม.3-ม.6	ปวช.-ปวศ.	อนุปริญญาตรี	ปริญญาตรี	ปริญญาตรีขึ้นไป				
ทั้งหมด	36	8	14	24	2	84	54	24	23	23	9	113	7	1	3	8	1	17	127	33	45	52	12	234
สูง อัจฉริยะ	32	17	18	5	4	71	38	21	8	12	4	61	6	6	2	0	0	13	74	43	28	20	8	171
เกือบสูงหรือสูงจนหัวจรดศอก	14	6	4	10	1	34	18	7	3	9	6	42	0	2	0	1	0	3	32	14	7	20	6	79
ปาน	8	0	4	4	1	17	7	0	6	4	0	16	2	1	0	0	0	3	14	1	6	6	1	33
สั้น	3	1	10	1	0	15	6	4	1	2	2	13	1	1	0	1	0	3	10	4	1	4	2	21
รวม	60	31	33	47	8	214	151	54	45	50	20	315	16	10	6	7	1	39	257	95	83	104	23	558
เปอร์เซ็นต์ภายในเพศ																								
ทั้งหมด	40.0%	28.8%	36.8%	51.1%	25.0%	39.3%	55.8%	44.4%	57.8%	46.0%	46.0%	51.7%	43.8%	100%	80.0%	71.4%	100.0%	43.8%	49.4%	34.7%	43.2%	80.0%	41.4%	46.8%
สูง อัจฉริยะ	36.8%	54.8%	42.1%	17.0%	80.0%	36.0%	23.8%	35.9%	20.0%	24.0%	20.0%	26.7%	37.8%	80.0%	40.0%	0.0%	0.0%	33.3%	28.5%	48.3%	31.3%	19.2%	27.6%	30.1%
เกือบสูงหรือสูงจนหัวจรดศอก	16.8%	16.1%	10.8%	21.3%	12.8%	18.9%	11.9%	13.0%	7.8%	18.0%	28.0%	13.8%	0.0%	20.0%	0.0%	14.3%	0.0%	7.7%	12.5%	14.7%	8.4%	19.2%	20.7%	13.9%
ปาน	8.8%	0.0%	10.8%	8.5%	12.8%	8.9%	4.6%	0.0%	12.8%	8.0%	0.0%	5.1%	12.8%	100%	0.0%	0.0%	0.0%	7.7%	15.4%	1.1%	10.8%	7.7%	3.4%	8.8%
สั้น	3.3%	3.2%	0.0%	2.1%	0.0%	2.8%	4.0%	3.7%	2.8%	4.0%	10.0%	4.1%	6.3%	100%	0.0%	14.3%	0.0%	7.7%	3.9%	4.2%	1.2%	3.8%	6.9%	3.7%
รวม	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

ตารางที่ 4.17 การเปรียบเทียบสัดส่วนของบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการแต่งกายจำแนกตามเพศและระดับการศึกษา

13 บุคคลที่มีอิทธิพล ต่อการเลือกแต่งกาย	เพศ																							
	ชาย					หญิง					เพศทางเลือก					รวม								
	ม.3-ม.6	ปวช.-ปวศ.	อนุปริญญาตรี	ปริญญาตรี	ปริญญาตรีขึ้นไป	ม.3-ม.6	ปวช.-ปวศ.	อนุปริญญาตรี	ปริญญาตรี	ปริญญาตรีขึ้นไป	ม.3-ม.6	ปวช.-ปวศ.	อนุปริญญาตรี	ปริญญาตรี	ปริญญาตรีขึ้นไป	ม.3-ม.6	ปวช.-ปวศ.	อนุปริญญาตรี	ปริญญาตรี	ปริญญาตรีขึ้นไป				
ครอบครัว	13	2	9	2	0	26	40	14	11	7	3	75	1	0	1	2	0	4	54	16	24	11	3	108
เพื่อน	27	6	6	13	1	53	41	3	6	16	0	66	5	2	1	0	0	8	73	11	13	29	1	127
คาง	9	2	4	6	0	21	22	6	2	4	1	35	2	4	0	0	0	6	33	12	6	10	1	62
ตัวเอง	39	21	18	23	7	108	48	31	21	23	16	139	8	4	3	5	1	21	95	56	42	51	24	268
อื่นๆ	2	0	1	3	0	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	1	3	0	6
รวม	90	31	38	47	8	214	151	54	40	50	20	315	16	10	5	7	1	39	257	95	83	104	29	568
เปอร์เซ็นต์ภายในเพศ																								
ครอบครัว	14.4%	6.5%	23.7%	4.3%	0.0%	12.1%	26.5%	25.9%	27.5%	14.0%	15.0%	23.8%	6.3%	0.0%	20.0%	28.6%	0.0%	10.3%	21.0%	16.8%	25.3%	10.8%	10.3%	18.5%
เพื่อน	30.0%	19.4%	15.8%	27.7%	12.5%	24.8%	27.2%	5.6%	15.0%	32.0%	0.0%	21.0%	31.3%	20.0%	20.0%	0.0%	0.0%	20.5%	28.4%	11.6%	15.7%	27.9%	3.4%	22.4%
คาง	10.0%	6.5%	10.5%	12.8%	0.0%	9.8%	14.6%	11.1%	5.0%	8.0%	5.0%	11.1%	12.5%	40.0%	0.0%	0.0%	0.0%	15.4%	12.8%	12.6%	7.2%	9.6%	3.4%	10.9%
ตัวเอง	43.3%	67.7%	47.4%	48.9%	87.5%	50.5%	31.8%	57.4%	52.5%	46.0%	80.0%	44.1%	50.0%	40.0%	60.0%	71.4%	100.0%	53.8%	37.0%	56.9%	50.6%	49.0%	52.8%	47.2%
อื่นๆ	2.2%	0.0%	2.6%	6.4%	0.0%	2.8%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.8%	0.0%	1.2%	2.9%	0.0%	1.1%
รวม	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

จากตารางที่ 4.13 ถึงตารางที่ 4.17 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความเหมาะสมในการแต่งเครื่องแบบ พบว่า เมื่อกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่แต่งเครื่องแบบจะแต่งอย่างถูกต้อง รองลงมาคือแต่งกายถูกต้องเฉพาะในพิธีการสำคัญ และแต่งกายตามแฟชั่น คิดเป็นร้อยละ 62.1, 26.8 และ 7.2 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างมีการแต่งกายแบบแฟชั่นน้อยที่สุด เพียงร้อยละ 7.2 โดยคิดว่าการแต่งกายของตน

เหมาะสมแล้วมากที่สุด รองลงมาคือ ยังไม่แน่ใจในความเหมาะสม และไม่เหมาะสมน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 68.7, 20.8 และ 10.2 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยถูกตำหนิ เพราะคนรอบข้างแต่งกายแบบเดียวกัน รองลงมาเคยถูกตำหนิ และเปลี่ยนการแต่งกายและเคยถูกตำหนิ แต่ไม่เปลี่ยนการแต่งกาย คิดเป็นร้อยละ 36.1, 31.9 และ 19.0 ตามลำดับ ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างไม่เคยถูกตำหนิ เพราะไปไหนมาไหนคนเดียววน้อยที่สุด เพียงร้อยละ 1.4 โดยผู้ที่ตำหนิเรื่องการแต่งกายมากที่สุดคือพ่อแม่ รองลงมาคือ ครูหรืออาจารย์ และเพื่อน รุ่นพี่ หรือรุ่นน้องที่สนิท ร้อยละ 46.5, 30.1 และ 13.9 ตามลำดับ ในขณะที่แฟนคือบุคคลที่ตำหนิน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 5.8 เมื่อจำแนกตามเพศและระดับการศึกษาพบว่า เพศที่มักจะแต่งเครื่องแบบตามแฟชั่น และคิดว่าตนเองแต่งกายยังไม่เหมาะสมมากที่สุดเมื่อเทียบกับเพศอื่นๆได้แก่ เพศทางเลือก คิดเป็น 28.2 และ 20.5 ของเพศทางเลือก และมีสัดส่วนคนที่เมื่อถูกตำหนิก็ไม่เปลี่ยนการแต่งกายมากที่สุด ได้แก่ เพศทางเลือก และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 25.6 และ 24.3 ของแต่ละเพศตามลำดับ เมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษาพบว่า สัดส่วนคนที่เมื่อถูกตำหนิก็ไม่เปลี่ยนการแต่งกายมากที่สุด ได้แก่ ระดับปริญญาตรีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 31.0 ของระดับชั้น จากข้อมูลสะท้อนถึงความเป็นปัจเจกบุคคลของเยาวชนในปัจจุบันที่มีความเป็นตัวของตัวเองสูงขึ้น มีความมั่นใจในตัวเอง และมีความเห็นว่สิ่งที่ตนทำนั้นถูกต้อง

ผู้ที่มีอิทธิพลต่อการแต่งกายของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือ ตนเอง รองลงมาคือ เพื่อน และครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 47.2, 22.4 และ 18.5 ตามลำดับ ในขณะที่ดารามีอิทธิพลน้อยที่สุด เพียงร้อยละ 10.9 เมื่อจำแนกตามเพศและระดับการศึกษาพบว่า ผู้ที่มีอิทธิพลต่อการแต่งกายของเพศชายและเพศทางเลือกเป็นไปในทางเดียวกัน ในขณะที่บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการแต่งกายของเพศหญิงในลำดับรองลงมาคือ ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 23.8 ของเพศหญิง แสดงถึงความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวกับเยาวชนของเพศหญิงค่อนข้างจะแน่นแฟ้นกว่าเพศอื่นๆ อาจเพราะเป็นเพศที่พ่อแม่ให้ความเอาใจใส่และเป็นห่วงในเรื่องต่างๆมากกว่าเพศชายตามค่านิยมที่ว่า เป็นผู้หญิงต้องเรียบร้อย ไม่ควรออกไปข้างนอกตามลำพัง ทำให้ผู้หญิงส่วนใหญ่อยู่บ้านมากกว่าเพศอื่นๆ ครอบครัวจึงมีอิทธิพลต่อลูกสาวมากกว่าลูกชาย

ตารางที่ 4.21 การเปรียบเทียบสัดส่วนของสาเหตุที่ทำให้คนต่างชาติคนไทยน้อยจำแนกตามเพศและระดับการศึกษา

17 เหตุผลที่คนต่างชาติคนไทยลดน้อยลง	เพศ																							
	ชาย					หญิง					เพศทางเลือก					รวม								
	ไม่สนใจ	ไม่สะดวก	ไม่ปลอดภัย	ไม่สบายใจ	ไม่คุ้มค่า	ไม่สนใจ	ไม่สะดวก	ไม่ปลอดภัย	ไม่สบายใจ	ไม่คุ้มค่า	ไม่สนใจ	ไม่สะดวก	ไม่ปลอดภัย	ไม่สบายใจ	ไม่คุ้มค่า	ไม่สนใจ	ไม่สะดวก	ไม่ปลอดภัย	ไม่สบายใจ	ไม่คุ้มค่า				
ไม่สนใจ	59	8	13	23	5	106	54	19	12	24	8	127	11	3	2	1	0	17	131	31	27	48	12	250
ไม่สะดวก	8	3	8	7	2	28	28	4	3	8	1	42	3	2	0	4	1	10	37	9	11	19	4	80
ไม่ปลอดภัย	23	19	17	13	0	72	52	31	22	14	8	124	2	5	2	2	0	11	77	55	41	29	5	207
ไม่สบายใจ	3	0	0	4	1	8	9	0	3	4	8	22	0	0	1	0	0	1	12	0	4	2	7	31
ไม่คุ้มค่า	90	31	38	47	8	214	151	54	40	50	20	315	15	10	5	7	1	39	287	95	83	104	29	568
เปอร์เซ็นต์ภายในเพศ																								
ไม่สนใจ	62.2%	29.0%	34.2%	48.9%	62.5%	49.9%	42.4%	35.2%	30.0%	48.0%	40.0%	40.3%	68.9%	30.0%	40.0%	14.3%	0.0%	43.6%	51.0%	32.6%	32.5%	48.2%	44.3%	44.0%
ไม่สะดวก	8.9%	8.7%	21.1%	14.8%	25.0%	13.1%	17.2%	7.4%	7.5%	16.0%	5.0%	13.3%	18.8%	20.0%	0.0%	57.1%	100.0%	26.6%	14.4%	9.5%	13.3%	18.3%	13.3%	14.1%
ไม่ปลอดภัย	26.6%	61.3%	44.7%	27.7%	0.0%	33.6%	34.4%	67.4%	55.0%	28.0%	28.0%	39.4%	13.8%	80.0%	40.0%	28.6%	0.0%	39.2%	30.0%	57.9%	49.4%	27.9%	17.2%	36.4%
ไม่สบายใจ	3.3%	0.0%	0.0%	8.5%	12.5%	3.7%	6.0%	0.0%	7.5%	8.0%	30.0%	7.0%	0.0%	0.0%	20.0%	0.0%	0.0%	2.9%	4.7%	0.0%	4.8%	7.7%	24.1%	5.9%
ไม่คุ้มค่า	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

ตารางที่ 4.22 การเปรียบเทียบสัดส่วนของการให้ความหมายของวัฒนธรรมการแต่งกายแบบไทยจำแนกตามเพศและระดับการศึกษา

18 ความหมายของวัฒนธรรมการแต่งกายแบบไทย	เพศ																							
	ชาย					หญิง					เพศทางเลือก					รวม								
	ไม่สนใจ	ไม่สะดวก	ไม่ปลอดภัย	ไม่สบายใจ	ไม่คุ้มค่า	ไม่สนใจ	ไม่สะดวก	ไม่ปลอดภัย	ไม่สบายใจ	ไม่คุ้มค่า	ไม่สนใจ	ไม่สะดวก	ไม่ปลอดภัย	ไม่สบายใจ	ไม่คุ้มค่า	ไม่สนใจ	ไม่สะดวก	ไม่ปลอดภัย	ไม่สบายใจ	ไม่คุ้มค่า				
ไม่สนใจ	24	10	7	12	2	55	37	18	11	12	5	63	3	1	2	3	0	9	84	29	20	27	7	147
ไม่สะดวก	51	19	22	22	13	117	91	32	28	29	12	168	9	2	2	2	0	22	151	59	50	53	15	328
ไม่ปลอดภัย	19	1	5	3	2	20	19	3	3	8	0	30	4	0	0	1	0	5	31	4	8	10	2	56
ไม่สบายใจ	6	1	4	7	1	19	4	0	1	3	1	9	0	1	0	1	1	3	10	1	5	11	3	31
ไม่คุ้มค่า	10	0	0	3	0	3	1	1	0	2	4	10	0	0	0	0	0	0	1	1	0	3	2	7
รวม	90	31	38	47	8	214	151	54	40	50	20	315	15	10	5	7	1	39	287	95	83	104	29	568
เปอร์เซ็นต์ภายในเพศ																								
ไม่สนใจ	26.7%	32.3%	18.4%	25.5%	25.0%	25.7%	24.5%	33.3%	27.5%	24.0%	25.0%	26.3%	19.3%	10.0%	40.0%	42.9%	0.0%	23.1%	24.9%	30.5%	24.1%	29.0%	24.1%	26.9%
ไม่สะดวก	56.7%	61.3%	57.9%	49.8%	37.5%	54.7%	60.3%	59.3%	68.5%	56.0%	60.0%	60.0%	56.3%	80.0%	60.0%	28.6%	0.0%	56.4%	60.3%	62.1%	60.2%	51.0%	51.7%	57.7%
ไม่ปลอดภัย	10.0%	3.2%	13.2%	6.4%	25.0%	9.3%	11.9%	3.8%	7.5%	12.0%	0.0%	9.5%	25.0%	0.0%	0.0%	14.3%	0.0%	12.8%	12.1%	4.2%	9.6%	9.6%	6.9%	9.7%
ไม่สบายใจ	6.7%	3.2%	10.5%	14.8%	12.5%	8.9%	2.6%	0.0%	2.5%	6.0%	5.0%	2.9%	0.0%	10.0%	0.0%	14.3%	100.0%	7.7%	3.9%	2.1%	6.0%	10.6%	10.2%	5.9%
ไม่คุ้มค่า	0.0%	0.0%	0.0%	6.4%	0.0%	1.4%	0.7%	1.9%	0.0%	0.0%	10.0%	1.3%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.4%	1.1%	0.0%	2.9%	6.9%	1.2%
รวม	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

ตารางที่ 4.23 การเปรียบเทียบสัดส่วนของแนวทางการสืบทอดวัฒนธรรมการแต่งกายแบบไทยจำแนกตามเพศและระดับการศึกษา

19 แนวทางการสืบทอดวัฒนธรรมการแต่งกายแบบไทย	เพศ																							
	ชาย					หญิง					เพศทางเลือก					รวม								
	ไม่สนใจ	ไม่สะดวก	ไม่ปลอดภัย	ไม่สบายใจ	ไม่คุ้มค่า	ไม่สนใจ	ไม่สะดวก	ไม่ปลอดภัย	ไม่สบายใจ	ไม่คุ้มค่า	ไม่สนใจ	ไม่สะดวก	ไม่ปลอดภัย	ไม่สบายใจ	ไม่คุ้มค่า	ไม่สนใจ	ไม่สะดวก	ไม่ปลอดภัย	ไม่สบายใจ	ไม่คุ้มค่า				
ไม่สนใจ	10	0	8	5	1	25	12	4	2	2	0	20	1	1	1	1	0	4	26	8	9	8	1	43
ไม่สะดวก	16	8	16	9	2	45	28	12	8	10	3	59	8	0	0	2	0	5	47	17	20	17	9	106
ไม่ปลอดภัย	39	18	10	17	0	83	51	28	19	24	5	109	5	5	1	3	0	14	72	48	30	44	7	262
ไม่สบายใจ	11	4	0	8	2	25	14	2	5	0	2	23	2	0	0	1	1	4	27	8	5	9	5	52
ไม่คุ้มค่า	3	4	1	7	0	15	9	6	8	3	4	33	2	3	3	0	0	8	14	13	10	16	4	56
รวม	80	31	33	47	3	214	151	54	40	50	20	315	15	10	5	7	1	39	287	95	83	104	29	568
เปอร์เซ็นต์ภายในเพศ																								
ไม่สนใจ	14.4%	0.0%	18.8%	10.6%	12.5%	11.7%	7.9%	7.4%	5.0%	4.0%	0.0%	6.3%	6.7%	10.0%	20.0%	14.3%	0.0%	10.3%	10.1%	8.3%	10.5%	7.7%	3.4%	8.6%
ไม่สะดวก	19.8%	18.1%	38.8%	19.8%	25.0%	20.1%	18.6%	22.2%	19.8%	20.0%	15.0%	17.8%	37.8%	0.0%	0.0%	28.6%	0.0%	20.8%	16.3%	17.9%	24.1%	18.3%	17.2%	18.9%
ไม่ปลอดภัย	43.3%	48.4%	28.3%	36.2%	25.0%	38.8%	33.8%	48.1%	47.5%	48.0%	28.0%	49.2%	31.3%	80.0%	20.0%	42.9%	0.0%	39.8%	46.8%	45.4%	36.1%	42.3%	24.1%	44.4%
ไม่สบายใจ	12.2%	12.9%	0.0%	17.0%	25.0%	11.7%	9.3%	3.7%	12.5%	0.0%	10.0%	7.3%	12.8%	0.0%	0.0%	14.3%	100.0%	10.3%	10.8%	8.3%	8.0%	8.7%	17.2%	9.2%
ไม่คุ้มค่า	3.3%	12.9%	2.6%	14.9%	0.0%	7.0%	6.0%	11.1%	18.0%	16.0%	20.0%	10.5%	12.8%	30.0%	60.0%	0.0%	0.0%	20.8%	8.4%	13.7%	12.0%	14.4%	13.8%	9.6%
รวม	6.7%	9.7%	18.5%	3.5%	12.6%	9.3%	8.6%	7.4%	9.0%	12.0%	20.0%	8.6%	0.0%	10.0%	0.0%	0.0%	0.0%	2.6%	6.2%	5.4%	9.6%	9.6%	20.7%	9.5%
รวม	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

จากตารางที่ 4.18 ถึงตารางที่ 4.23 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมด้านการแต่งกาย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการสวมชุดประจำชาติไทยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 56.7

และชุดประจำชาติจีนน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 2.3 ด้วยเหตุผลว่าชุดประเทศนั้นสวยงาม รองลงมาคือเป็นตัวตนของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 55.6 และ 29.8 ตามลำดับ ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างเลือกความเป็นที่นิยมน้อยที่สุด ร้อยละ 3.3 และมีความเห็นว่าควรแต่งชุดไทยเฉพาะโอกาสสำคัญมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60.7 และมีความเห็นว่าควรใส่ชุดไทยทุกวันน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 6.2 โดยให้เหตุผลที่คนส่วนใหญ่แต่งชุดไทยน้อยเพราะไม่เป็นที่นิยมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.0 เพราะมีราคาแพงน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 14.1 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความหมายของวัฒนธรรมการแต่งกายแบบไทยคือการแต่งกายสุภาพเรียบร้อย เหมาะสมและถูกกาลเทศะมากที่สุด ร้อยละ 57.7 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการแต่งชุดไทยคือการแต่งถูกต้องตามแบบแผนน้อยที่สุด เพียงร้อยละ 5.5 ตามลำดับ แนวทางการเลือกรับปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการแต่งกายคือ แต่งกายให้สุภาพเรียบร้อย เหมาะสมกับสถานการณ์ และสถานที่มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.4 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างเลือกการประยุกต์ชุดไทยให้ร่วมสมัยมากขึ้นน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 8.5 เมื่อจำแนกตามเพศและระดับการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจการอนุรักษ์ การเลือกรับและการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการแต่งกายไปในทางเดียวกัน

จากข้อมูลแสดงถึงแนวคิดของเยาวชนต่อวัฒนธรรมการแต่งกายแบบไทยว่า ควรมุ่งเน้นไปที่ความสุภาพเรียบร้อยและเหมาะสม โดยไม่จำเป็นต้องแต่งกายด้วยชุดไทยก็ได้ เยาวชนส่วนใหญ่มีแนวทางการเลือกรับวัฒนธรรมการแต่งกายในแบบที่ตนเองชอบและตามกระแสนิยมเป็นส่วนมาก โดยมีเพื่อน ดารา นักแสดงที่เป็นที่นิยมเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลในการแต่งกายรองลงมาจากความชอบส่วนตัว การแต่งชุดไทยยังคงได้รับการยอมรับจากเยาวชนให้เป็นชุดที่อยากสวมใส่ แต่เหตุผลในเรื่องของรูปแบบไม่เป็นที่นิยม หรือเหมาะที่จะการสวมใส่เฉพาะโอกาสสำคัญเท่านั้น ทำให้การสวมใส่ชุดประจำชาติไม่เป็นที่แพร่หลายในกลุ่มเยาวชน ในส่วนของแนวทางการสืบทอดวัฒนธรรมการแต่งกายแบบไทยในความคิดของเยาวชนคือ การแต่งกายให้สุภาพเรียบร้อย เหมาะสมกับสถานการณ์ และสถานที่

(4) วัฒนธรรมการใช้ภาษา

ตารางที่ 4.24 การเปรียบเทียบสัดส่วนของเยาวชนในการพูดคำแสลงจำแนกตามเพศและระดับการศึกษา

20 ความถี่ในการพูดคำแสลง	เพศ																							
	ชาย						หญิง						เพศทางเลือก						รวม					
	ไม่พบ	พบ.น้อย	พบ.ปานกลาง	พบ.บ่อย	พบ.มากที่สุด	รวม	ไม่พบ	พบ.น้อย	พบ.ปานกลาง	พบ.บ่อย	พบ.มากที่สุด	รวม	ไม่พบ	พบ.น้อย	พบ.ปานกลาง	พบ.บ่อย	พบ.มากที่สุด	รวม	ไม่พบ	พบ.น้อย	พบ.ปานกลาง	พบ.บ่อย	พบ.มากที่สุด	รวม
ไม่พบเลย	21	3	10	8	2	44	17	6	11	6	4	44	1	1	3	3	0	8	38	10	24	17	6	96
พูดน้อยมาก	21	4	10	6	1	42	27	11	8	9	1	54	5	3	0	1	0	9	53	18	16	16	2	105
พูดปานกลางกับบ่อย	25	12	9	19	3	67	72	21	15	23	7	138	7	2	1	3	0	13	104	35	25	44	10	218
พูดบ่อยจนเกินไป	23	12	9	15	2	61	35	16	8	12	8	79	3	4	1	0	1	9	61	32	18	27	11	149
รวม	90	31	38	47	8	214	151	54	40	50	20	315	16	10	5	7	1	39	257	95	83	104	29	568
เปอร์เซ็นต์ภายในเพศ																								
ไม่พบเลย	23.3%	9.7%	26.3%	17.0%	25.0%	20.6%	11.3%	11.1%	27.5%	12.0%	20.0%	14.0%	6.3%	10.0%	60.0%	42.9%	0.0%	20.5%	15.2%	10.5%	28.9%	16.3%	20.7%	16.9%
พูดน้อยมาก	23.3%	12.8%	26.3%	12.8%	12.5%	19.6%	17.9%	20.4%	15.0%	18.0%	5.0%	17.1%	31.3%	30.0%	0.0%	14.3%	0.0%	23.1%	20.6%	18.9%	19.3%	15.4%	6.9%	18.5%
พูดปานกลางกับบ่อย	27.8%	38.7%	23.7%	39.2%	37.5%	31.3%	47.7%	38.9%	37.5%	46.0%	35.0%	43.8%	43.8%	20.0%	20.0%	42.9%	0.0%	33.3%	40.5%	36.8%	30.1%	42.3%	34.5%	38.4%
พูดบ่อยจนเกินไป	25.8%	38.7%	23.7%	31.8%	25.0%	28.5%	23.2%	29.6%	20.0%	24.0%	40.0%	25.1%	18.8%	40.0%	20.0%	0.0%	100.0%	23.1%	23.7%	33.7%	21.7%	26.0%	37.9%	26.2%
รวม	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

ตารางที่ 4.25 การเปรียบเทียบสัดส่วนของความเหมาะสมในการพูดคำทับศัพท์จำแนกตามเพศและระดับการศึกษา

21 ความเหมาะสมในการพูดทับศัพท์	เพศ																							
	ชาย						หญิง						เพศทางเลือก						รวม					
	ไม่พบ	พบ.น้อย	พบ.ปานกลาง	พบ.บ่อย	พบ.มากที่สุด	รวม	ไม่พบ	พบ.น้อย	พบ.ปานกลาง	พบ.บ่อย	พบ.มากที่สุด	รวม	ไม่พบ	พบ.น้อย	พบ.ปานกลาง	พบ.บ่อย	พบ.มากที่สุด	รวม	ไม่พบ	พบ.น้อย	พบ.ปานกลาง	พบ.บ่อย	พบ.มากที่สุด	รวม
เหมาะสม ไม่ใช้ภาษา	17	5	14	3	1	40	25	13	6	4	0	48	7	1	2	1	0	11	49	19	22	8	1	99
เหมาะสมจนเกินไป	63	22	19	40	5	149	112	35	29	42	18	235	6	9	3	6	1	24	181	65	50	69	24	498
ไม่เหมาะสมกับสังคม	10	3	4	4	2	23	14	6	5	3	2	30	3	0	0	0	0	3	27	9	9	7	4	56
อื่นๆ	0	1	1	0	0	2	0	0	1	1	0	2	0	1	0	0	0	1	0	2	2	1	0	5
รวม	90	31	38	47	8	214	151	54	40	50	20	315	16	10	5	7	1	39	257	95	83	104	29	568
เปอร์เซ็นต์ภายในเพศ																								
เหมาะสม ไม่ใช้ภาษา	18.9%	16.1%	36.8%	6.4%	12.5%	18.7%	16.6%	24.1%	15.0%	8.0%	0.0%	15.2%	43.8%	10.0%	40.0%	14.3%	0.0%	28.2%	19.1%	20.0%	26.5%	7.7%	3.4%	17.4%
เหมาะสมจนเกินไป	70.0%	71.0%	50.0%	85.1%	62.5%	69.6%	74.2%	64.8%	70.0%	84.0%	90.0%	74.6%	37.5%	80.0%	60.0%	95.7%	100.0%	61.5%	70.4%	69.4%	60.2%	84.6%	62.9%	71.8%
ไม่เหมาะสมกับสังคม	11.1%	9.7%	10.5%	8.5%	25.0%	10.7%	9.3%	11.1%	12.5%	6.0%	10.0%	9.5%	18.8%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	7.7%	10.5%	9.5%	10.5%	6.7%	13.3%	9.9%
อื่นๆ	0.0%	3.2%	2.6%	0.0%	0.0%	0.9%	0.0%	0.0%	2.5%	2.0%	0.0%	0.6%	0.0%	10.0%	0.0%	0.0%	0.0%	2.6%	0.0%	2.1%	2.4%	1.0%	0.0%	0.9%
รวม	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

จากตารางที่ 4.24 และ ตารางที่ 4.25 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการพูดคำแสลงและคำทับศัพท์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่นิยมพูดคำแสลงกับคนที่สนิท รองลงมาคือ พูดกับหลายคนแต่ดูตามสถานการณ์ว่าพูดได้หรือไม่ คิดเป็นร้อยละ 38.4 และ 26.2 ตามลำดับ ในขณะที่มีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้คำแสลงบ่อยจนติดปากน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 16.9 โดยกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพูดทับศัพท์ว่าขึ้นอยู่กับสถานการณ์ คิดเป็นร้อยละ 71.8 กลุ่มตัวอย่างคิดว่าไม่ควรพูดทับศัพท์น้อยที่สุดเพียงร้อยละ 9.9 เมื่อจำแนกตามเพศและระดับการศึกษาพบว่า ระดับชั้นที่เห็นว่าการพูดทับศัพท์เหมาะสมเพราะเป็นการฝึกฝนภาษาต่างประเทศ คือ ระดับอนุปริญญาตรีร้อยละ 26.5 ของระดับการศึกษา จากข้อมูลอาจเป็นเพราะหลักสูตรการเรียนในระดับอนุปริญญา จำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษในการเรียนการสอน และการฝึกงานค่อนข้างมาก จึงเห็นว่าการพูดทับศัพท์เป็นเรื่องของการฝึกภาษา

ตารางที่ 4.26 การเปรียบเทียบสัดส่วนของการให้ความหมายของการอนุรักษ์ภาษาไทยจำแนกตามเพศและระดับการศึกษา

22 ความหมายของการอนุรักษ์ภาษาไทย	เพศ																							
	ชาย						หญิง						เพศทางเลือก						รวม					
	ไม่สนใจ	ไม่สนใจ	สนใจเล็กน้อย	สนใจ	สนใจมาก	รวม	ไม่สนใจ	ไม่สนใจ	สนใจเล็กน้อย	สนใจ	สนใจมาก	รวม	ไม่สนใจ	ไม่สนใจ	สนใจเล็กน้อย	สนใจ	สนใจมาก	รวม	ไม่สนใจ	ไม่สนใจ	สนใจเล็กน้อย	สนใจ	สนใจมาก	รวม
ภาษาไทยเป็นสิ่งสวยงามและมีคุณค่า	30	5	15	17	1	68	55	15	15	24	5	115	5	3	4	3	0	13	90	23	35	44	7	193
ภาษาไทยเป็นสิ่งสวยงามและมีคุณค่าแต่ต้องอนุรักษ์ไว้	38	15	17	23	6	99	67	30	15	13	11	136	6	5	1	4	1	19	113	50	33	40	15	254
ภาษาไทยเป็นสิ่งสวยงามแต่ควรอนุรักษ์ไว้	17	11	6	5	1	40	28	9	7	13	3	60	3	2	2	0	0	7	48	22	15	18	4	107
อื่นๆ	5	0	0	2	0	7	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	6	0	0	2	0	8
รวม	90	31	38	47	8	214	151	54	40	50	20	315	18	10	5	7	1	39	257	95	83	104	29	569
เปอร์เซ็นต์ภายในเพศ																								
ภาษาไทยเป็นสิ่งสวยงามและมีคุณค่า	33.3%	16.1%	39.5%	36.2%	12.6%	31.8%	36.4%	27.8%	48.0%	48.0%	30.0%	37.8%	31.3%	30.0%	40.0%	42.9%	0.0%	39.3%	35.0%	24.2%	42.2%	42.3%	24.1%	38.0%
ภาษาไทยเป็นสิ่งสวยงามและมีคุณค่าแต่ต้องอนุรักษ์ไว้	42.2%	48.4%	44.7%	48.9%	75.0%	46.3%	44.4%	55.6%	37.5%	26.0%	55.0%	43.2%	50.0%	50.0%	20.0%	57.1%	100.0%	48.7%	44.0%	52.6%	39.8%	38.5%	62.1%	44.7%
ภาษาไทยเป็นสิ่งสวยงามแต่ควรอนุรักษ์ไว้	18.9%	35.5%	15.8%	10.6%	12.5%	18.7%	18.6%	16.7%	17.5%	26.0%	15.0%	19.0%	16.8%	20.0%	40.0%	0.0%	0.0%	17.9%	18.7%	23.2%	18.1%	17.3%	13.8%	18.8%
อื่นๆ	5.6%	0.0%	0.0%	4.3%	0.0%	3.3%	0.7%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.3%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	2.3%	0.0%	0.0%	1.9%	0.0%	1.4%
รวม	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

ตารางที่ 4.27 การเปรียบเทียบสัดส่วนของแนวทางการเลือกรับวัฒนธรรมการใช้ภาษาจำแนกตามเพศและระดับการศึกษา

23 แนวทางการเลือกรับวัฒนธรรมการใช้ภาษา (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	เพศ																							
	ชาย						หญิง						เพศทางเลือก						รวม					
	ไม่สนใจ	ไม่สนใจ	สนใจเล็กน้อย	สนใจ	สนใจมาก	รวม	ไม่สนใจ	ไม่สนใจ	สนใจเล็กน้อย	สนใจ	สนใจมาก	รวม	ไม่สนใจ	ไม่สนใจ	สนใจเล็กน้อย	สนใจ	สนใจมาก	รวม	ไม่สนใจ	ไม่สนใจ	สนใจเล็กน้อย	สนใจ	สนใจมาก	รวม
ใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน	28	20	12	23	5	88	72	33	27	22	7	161	9	8	4	4	0	17	101	58	43	48	12	264
ใช้ภาษาไทยในโอกาสพิเศษ	27	13	17	21	2	80	59	27	22	20	11	148	3	6	2	4	1	16	98	56	41	45	14	245
ใช้ภาษาไทยในบางกรณี	52	27	28	38	5	148	105	48	31	38	17	235	8	9	4	5	1	27	165	82	63	77	23	410
ใช้ภาษาอื่นในชีวิตประจำวัน	30	13	9	10	4	71	52	18	10	18	8	103	2	0	0	0	0	2	54	26	18	36	12	176
สนใจภาษาอื่นในชีวิตประจำวัน	26	7	7	16	1	57	34	7	3	12	9	65	3	1	1	1	1	7	63	15	11	29	11	129
ไม่สนใจภาษาอื่นในชีวิตประจำวัน	7	1	7	3	1	19	9	2	3	7	0	21	2	1	0	0	0	3	18	4	10	10	1	43
การใช้วัฒนธรรมการใช้ภาษาอื่นๆ (ภาษาอื่นในชีวิตประจำวัน)	2	2	3	4	0	11	10	4	4	3	1	22	1	1	0	0	0	2	13	7	7	7	1	35
เปอร์เซ็นต์ภายในเพศ																								
ใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน	28.9%	24.6%	31.6%	48.6%	60.2%	40.2%	47.7%	31.1%	37.5%	44.0%	35.0%	51.1%	15.6%	50.0%	50.0%	57.1%	0.0%	43.8%	33.3%	52.1%	47.1%	41.4%	41.4%	48.9%
ใช้ภาษาไทยในโอกาสพิเศษ	30.0%	41.9%	44.7%	44.7%	25.0%	37.4%	39.1%	39.6%	35.0%	40.0%	55.0%	47.3%	18.8%	50.0%	40.0%	57.1%	100.0%	41.0%	34.8%	58.9%	49.4%	43.2%	48.3%	43.1%
ใช้ภาษาไทยในบางกรณี	57.8%	37.1%	73.7%	76.6%	62.5%	69.2%	69.6%	35.2%	77.5%	72.0%	35.0%	74.6%	50.0%	50.0%	50.0%	71.4%	100.0%	69.2%	64.2%	66.3%	75.9%	74.0%	79.3%	72.2%
ใช้ภาษาอื่นในชีวิตประจำวัน	33.3%	41.9%	18.8%	38.3%	50.0%	33.2%	34.4%	27.8%	25.0%	38.0%	40.0%	33.7%	12.5%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	5.1%	32.7%	29.8%	19.3%	34.8%	41.4%	31.0%
สนใจภาษาอื่นในชีวิตประจำวัน	28.9%	32.2%	18.4%	34.0%	12.5%	26.8%	22.5%	13.0%	7.5%	24.0%	45.0%	20.8%	18.8%	10.0%	20.0%	14.3%	100.0%	17.9%	24.8%	15.8%	13.3%	27.9%	37.9%	23.7%
ไม่สนใจภาษาอื่นในชีวิตประจำวัน	7.8%	3.2%	18.4%	6.4%	12.5%	8.9%	6.0%	3.7%	7.5%	14.0%	0.0%	6.7%	12.5%	10.0%	0.0%	0.0%	0.0%	7.7%	7.0%	4.2%	12.0%	9.8%	3.4%	7.6%
การใช้วัฒนธรรมการใช้ภาษาอื่นๆ (ภาษาอื่นในชีวิตประจำวัน)	2.2%	6.8%	7.9%	8.9%	0.0%	5.1%	8.6%	7.4%	10.0%	6.0%	5.0%	7.0%	6.9%	10.0%	0.0%	0.0%	0.0%	9.1%	5.1%	7.4%	8.4%	9.7%	3.4%	8.2%

จากตารางที่ 4.26 และตารางที่ 4.27 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมการใช้ภาษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความหมายของการอนุรักษ์ภาษาไทยว่าเป็น การฟัง พูด อ่าน เขียนภาษาไทยได้อย่างถูกต้องมากที่สุด และการไม่ใช้ภาษาชีวิตน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.7 และ 18.8 ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามเพศและระดับการศึกษาพบว่า ระดับปริญญาตรี และระดับอนุปริญญา ให้ความสำคัญเรื่องการใช้ภาษาอย่างสุภาพมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.3, 42.2 ของระดับชั้นตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างมีแนวทางการเลือกรับวัฒนธรรมการใช้ภาษาโดยใช้ภาษาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ บุคคล และถูกกาลเทศะมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.3กลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่า

การรับวัฒนธรรมการใช้ภาษาอื่นๆ อาจทำให้เกิดภาษาวิบัติที่น้อยที่สุด เพียงร้อยละ 6.2 เมื่อจำแนกตามเพศและระดับการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีแนวทางการเลือกรับวัฒนธรรมไทยไปในทางเดียวกัน

จากข้อมูลพบว่าเยาวชนให้ความหมายของการอนุรักษ์ภาษาไทยคือ การฟัง พูด อ่าน เขียนภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้เยาวชนยอมรับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมภาษาพร้อมที่จะเรียนรู้ภาษาที่หลากหลาย และมีแนวทางการเลือกรับภาษาโดยการเลือกใช้ภาษาที่สุภาพ และปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ บุคคล และฤดูกาลเทศะ

(4) วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศ

ตารางที่ 4.28 การเปรียบเทียบสัดส่วนของบุคคลที่เยาวชนเลือกปรึกษาเรื่องความรักจำแนกตามเพศและระดับการศึกษา

23 แนวทางการเลือกปรึกษา เรื่องความรักปรึกษา เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ	เพศ																								
	ชาย						หญิง						เพศทางเลือก						รวม						
	ม.3 ม.6	ป.ต้น	อนุบาล	ปริญญาตรี	ปริญญาโท/ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์	รวม	ม.3 ม.6	ป.ต้น	อนุบาล	ปริญญาตรี	ปริญญาโท/ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์	รวม	ม.3 ม.6	ป.ต้น	อนุบาล	ปริญญาตรี	ปริญญาโท/ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์	รวม	ม.3 ม.6	ป.ต้น	อนุบาล	ปริญญาตรี	ปริญญาโท/ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์	รวม	
ปรึกษาพ่อแม่หรือสมาชิกในครอบครัว	28	20	12	23	5	68	72	33	21	22	7	151	3	6	4	4	0	17	101	55	43	48	12	204	
ปรึกษาคุณครูหรืออาจารย์	27	13	17	21	2	80	59	37	22	20	11	149	3	6	2	4	1	16	89	56	41	45	14	245	
ปรึกษาเพื่อนหรือคนรอบข้าง	55	27	28	28	5	148	105	46	31	28	17	235	8	9	4	5	1	27	165	82	93	77	23	410	
ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญหรือจิตแพทย์	33	13	8	18	4	71	52	15	18	8	8	103	2	0	0	0	0	2	84	25	16	35	12	176	
ขอคำปรึกษาหรือคำปรึกษาจากเพื่อน	26	7	7	16	1	57	34	7	9	12	9	65	3	1	1	1	1	7	53	16	11	29	11	129	
ปรึกษาคุณครูหรืออาจารย์	7	1	7	3	1	19	9	2	3	7	0	21	2	1	0	0	0	3	18	4	10	10	1	43	
การตัดสินใจโดยสมาชิกในครอบครัว	2	2	3	4	0	11	10	4	4	3	1	22	1	1	0	0	0	2	13	7	7	7	1	35	
เฉลี่ยเชิงมัถานในเพศ																									
ปรึกษาพ่อแม่หรือสมาชิกในครอบครัว	38.9%	34.6%	31.8%	48.9%	52.5%	40.2%	47.7%	31.1%	37.5%	44.0%	33.0%	51.1%	18.8%	30.0%	30.0%	27.1%	0.0%	43.8%	39.3%	52.1%	51.3%	47.1%	41.4%	46.9%	
ปรึกษาคุณครูหรืออาจารย์	30.0%	41.9%	44.7%	44.7%	25.0%	37.4%	39.1%	59.5%	55.0%	40.0%	55.0%	47.3%	18.8%	30.0%	40.0%	27.1%	100.0%	41.0%	34.8%	58.9%	49.4%	43.3%	48.3%	43.1%	
ปรึกษาเพื่อนหรือคนรอบข้าง	57.6%	37.1%	73.7%	76.8%	82.5%	69.2%	69.5%	35.2%	77.5%	72.0%	85.0%	74.8%	50.0%	30.0%	30.0%	71.4%	100.0%	69.2%	64.2%	66.3%	73.9%	74.0%	79.3%	72.2%	
ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญหรือจิตแพทย์	33.3%	41.9%	15.3%	38.3%	50.0%	33.2%	34.4%	27.5%	25.0%	36.0%	40.0%	32.7%	12.5%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	5.1%	32.7%	29.5%	19.2%	34.9%	41.4%	31.0%	
ขอคำปรึกษาหรือคำปรึกษาจากเพื่อน	28.8%	22.6%	19.4%	34.0%	12.5%	26.8%	22.5%	13.0%	7.5%	24.0%	45.0%	20.8%	18.8%	10.0%	20.0%	14.3%	100.0%	17.9%	24.5%	15.8%	13.3%	27.9%	37.9%	22.7%	
ปรึกษาคุณครูหรืออาจารย์	7.8%	3.2%	19.4%	6.4%	12.5%	6.9%	6.0%	3.7%	7.5%	14.0%	0.0%	6.7%	12.5%	10.0%	0.0%	0.0%	0.0%	7.7%	7.0%	4.2%	12.0%	9.6%	3.4%	7.6%	
การตัดสินใจโดยสมาชิกในครอบครัว	2.2%	6.8%	7.9%	6.9%	0.0%	5.1%	6.6%	7.4%	10.0%	6.0%	6.0%	7.0%	6.3%	10.0%	0.0%	0.0%	0.0%	5.1%	5.1%	7.4%	9.4%	6.7%	3.4%	6.2%	

ตารางที่ 4.29 การเปรียบเทียบสัดส่วนของการปรึกษาปัญหาเรื่องความรักกับพ่อแม่จำแนกตามเพศและระดับการศึกษา

24 ผู้ที่มารวมปรึกษาด้านความรัก เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ	เพศ																								
	ชาย						หญิง						เพศทางเลือก						รวม						
	ม.3 ม.6	ป.ต้น	อนุบาล	ปริญญาตรี	ปริญญาโท/ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์	รวม	ม.3 ม.6	ป.ต้น	อนุบาล	ปริญญาตรี	ปริญญาโท/ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์	รวม	ม.3 ม.6	ป.ต้น	อนุบาล	ปริญญาตรี	ปริญญาโท/ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์	รวม	ม.3 ม.6	ป.ต้น	อนุบาล	ปริญญาตรี	ปริญญาโท/ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์	รวม	
ใช่	67	21	25	32	4	149	113	34	31	33	14	235	12	7	4	4	1	28	157	82	60	74	19	413	
ไม่ใช่	17	6	9	8	1	41	49	12	7	12	8	87	2	2	1	1	1	7	67	20	17	21	10	136	
ทั้งหมด	21	11	14	21	7	64	78	28	23	21	13	191	3	8	0	3	0	11	110	44	37	45	20	256	
ไม่ปรึกษาใคร	6	0	3	6	0	15	1	0	1	1	0	3	2	1	0	2	0	5	9	1	4	8	0	23	
รวม	121	38	51	67	12	269	243	74	62	72	35	496	18	15	5	10	2	51	333	127	113	149	49	628	
เฉลี่ยเชิงมัถานในเพศ																									
ใช่	74.4%	67.7%	65.8%	68.1%	50.0%	66.6%	78.1%	63.0%	77.5%	76.0%	70.0%	74.6%	75.0%	70.0%	60.0%	57.1%	100.0%	71.8%	78.7%	65.2%	72.3%	71.2%	65.9%	72.5%	
ไม่ใช่	16.9%	19.4%	23.7%	17.0%	12.5%	19.2%	31.8%	22.2%	17.5%	24.0%	40.0%	27.6%	12.5%	20.0%	20.0%	14.3%	100.0%	17.9%	26.1%	21.1%	20.5%	20.2%	34.8%	23.6%	
ทั้งหมด	34.4%	35.9%	38.8%	44.7%	37.5%	39.3%	50.3%	51.9%	57.5%	42.0%	55.0%	51.1%	18.8%	50.0%	0.0%	42.9%	0.0%	29.2%	42.8%	46.3%	44.8%	43.3%	69.0%	48.1%	
ไม่ปรึกษาใคร	6.7%	0.0%	7.9%	12.9%	0.0%	7.0%	0.7%	0.0%	2.5%	2.0%	0.0%	1.0%	12.5%	10.0%	0.0%	28.6%	0.0%	12.8%	3.5%	1.1%	4.8%	3.7%	0.0%	4.0%	
รวม	134.4%	122.6%	134.2%	142.6%	150.0%	138.0%	160.6%	127.0%	158.0%	144.0%	173.0%	154.3%	118.6%	150.0%	100.0%	142.9%	200.0%	130.8%	149.0%	133.7%	142.2%	143.3%	169.0%	148.4%	

ตารางที่ 4.31 การเปรียบเทียบสัดส่วนของความคิดเห็นเรื่องค่านิยมในการอยู่ก่อนแต่งงานตามเพศและระดับการศึกษา

27. จัดอันดับความเห็นเกี่ยวกับการอยู่ก่อนแต่งงาน	เพศ																							
	ชาย						หญิง						เพศทางเลือก											
	ม.3-ม.6	ป.ท.	ม.ปวช.	ม.ปวส.	ปริญญาตรี	รวม	ม.3-ม.6	ป.ท.	ม.ปวช.	ม.ปวส.	ปริญญาตรี	รวม	ม.3-ม.6	ป.ท.	ม.ปวช.	ม.ปวส.	ปริญญาตรี	รวม						
เห็นด้วย	27	14	10	11	1	63	18	7	9	14	7	56	7	0	5	0	0	12	52	21	24	25	8	130
ไม่เห็นด้วย	10	4	10	7	1	32	18	7	10	8	3	46	1	5	0	3	0	9	28	18	20	18	4	87
ไม่สนใจ	25	8	7	12	0	52	29	11	12	10	2	64	3	1	0	0	0	4	57	20	19	22	2	120
รวม	23	4	10	14	8	57	22	28	8	16	5	139	5	4	0	4	0	13	115	36	18	34	11	220
อื่นๆ	5	1	1	3	0	10	4	1	1	2	3	11	0	0	0	0	1	1	9	2	2	5	4	22
รวม	90	31	38	47	9	214	151	24	40	50	20	315	16	10	5	7	1	39	227	80	83	104	29	589
เปอร์เซ็นต์ภายในเพศ																								
เห็นด้วย	30.0%	45.2%	28.3%	23.4%	12.5%	28.4%	11.6%	13.0%	22.5%	28.0%	35.0%	17.5%	43.8%	0.0%	100.0%	0.0%	0.0%	30.8%	20.2%	22.1%	28.9%	24.0%	27.6%	22.9%
ไม่เห็นด้วย	11.1%	12.8%	28.3%	14.8%	15.0%	15.8%	11.9%	12.0%	25.0%	16.0%	18.0%	14.8%	6.3%	50.0%	0.0%	42.9%	0.0%	23.1%	11.3%	16.8%	24.1%	17.3%	13.8%	15.3%
ไม่สนใจ	27.8%	25.8%	18.4%	25.5%	0.0%	24.3%	19.2%	20.4%	30.0%	20.0%	10.0%	20.3%	18.8%	10.0%	0.0%	0.0%	0.0%	10.3%	22.2%	21.1%	22.8%	21.2%	6.9%	21.1%
รวม	25.6%	12.8%	28.3%	29.8%	75.0%	28.6%	54.3%	51.8%	20.0%	32.0%	25.0%	44.1%	31.3%	40.0%	0.0%	57.1%	0.0%	38.3%	42.8%	37.8%	21.7%	32.7%	37.8%	36.8%
อื่นๆ	5.6%	3.2%	2.8%	6.4%	0.0%	4.7%	2.6%	1.9%	2.5%	4.0%	15.0%	3.5%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%	2.8%	3.6%	2.1%	2.4%	4.8%	13.8%	3.9%	
รวม	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

ตารางที่ 4.32 การเปรียบเทียบสัดส่วนองค์ความรู้ที่ขาดในการป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากการคุกคามทางเพศตามเพศและระดับการศึกษา

28. องค์ความรู้ที่ขาดในการป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากการคุกคามทางเพศ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	เพศ																							
	ชาย						หญิง						เพศทางเลือก											
	ม.3-ม.6	ป.ท.	ม.ปวช.	ม.ปวส.	ปริญญาตรี	รวม	ม.3-ม.6	ป.ท.	ม.ปวช.	ม.ปวส.	ปริญญาตรี	รวม	ม.3-ม.6	ป.ท.	ม.ปวช.	ม.ปวส.	ปริญญาตรี	รวม						
สิทธิการยินยอม	33	21	14	16	2	86	94	38	26	27	12	195	7	0	4	1	1	19	134	63	44	44	16	300
การกำหนดวันแต่งงาน	40	14	13	16	4	88	52	21	21	27	9	130	6	9	1	4	0	16	98	40	35	48	13	232
การยินยอมและภาวะยินยอมที่ไม่เป็นจริง	24	13	21	11	2	71	38	13	13	6	1	71	6	1	1	1	1	10	88	27	35	18	4	162
หน่วยงานหรือองค์กรที่ช่วยเหลือ	18	4	10	11	1	44	27	5	5	5	5	47	2	1	0	1	0	4	47	10	18	17	6	96
อื่นๆ	1	0	2	2	0	5	1	0	0	1	1	3	0	1	0	0	0	1	2	1	2	3	1	9
เปอร์เซ็นต์ภายในเพศ																								
สิทธิการยินยอม	38.7%	67.7%	38.6%	34.0%	25.0%	40.2%	62.3%	68.7%	68.0%	64.0%	60.0%	61.9%	43.8%	60.0%	60.0%	14.3%	100.0%	49.7%	52.1%	68.3%	63.0%	42.3%	61.7%	62.8%
การกำหนดวันแต่งงาน	44.4%	48.2%	34.2%	31.9%	50.0%	40.2%	34.4%	38.9%	52.8%	64.0%	46.0%	41.3%	37.5%	60.0%	20.0%	67.1%	0.0%	41.0%	38.1%	42.1%	42.2%	44.2%	44.8%	40.8%
การยินยอมและภาวะยินยอมที่ไม่เป็นจริง	28.7%	41.9%	55.3%	23.4%	25.0%	33.2%	26.2%	24.1%	32.8%	12.0%	5.0%	22.6%	37.5%	10.0%	20.0%	14.3%	100.0%	26.6%	26.5%	28.4%	42.2%	17.3%	13.8%	28.8%
หน่วยงานหรือองค์กรที่ช่วยเหลือ	20.0%	12.8%	28.3%	23.4%	12.5%	20.6%	17.6%	9.3%	12.8%	10.0%	25.0%	14.9%	12.6%	10.0%	0.0%	14.3%	0.0%	10.3%	18.3%	10.6%	18.1%	18.3%	20.7%	16.7%
อื่นๆ	1.1%	0.0%	6.3%	4.3%	0.0%	2.9%	0.7%	0.0%	0.0%	2.0%	5.0%	1.0%	0.0%	10.0%	0.0%	0.0%	0.0%	2.6%	0.8%	1.1%	2.4%	2.9%	3.4%	1.8%

จากตารางที่ 4.30 ถึงตารางที่ 4.32 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน และคิดว่าไม่เหมาะสมมากที่สุด รองลงมา เคยมีเพศสัมพันธ์ และคิดว่ามีได้ถ้ารู้จักป้องกัน และไม่เคยมีเพศสัมพันธ์ แต่คิดว่ามีได้ถ้ารู้จักป้องกัน คิดเป็นร้อยละ 37.9, 22.2 และ 17.8 ตามลำดับ ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยมีเพศสัมพันธ์แต่คิดว่ามีได้ถ้าเป็นคนรัก เพียงร้อยละ 1.8 เท่านั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับการอยู่ก่อนแต่งงาน เพราะอาจก่อให้เกิดปัญหาสังคมตามมา รองลงมาเห็นด้วยกับการอยู่ก่อนแต่งงาน เพราะเป็นการเรียนรู้นิสัยก่อนแต่งงาน และไม่เห็นด้วยกับการอยู่ก่อนแต่งงาน เพราะผู้หญิงจะเป็นฝ่ายเสียหาย คิดเป็นร้อยละ 36.8, 22.9 และ 21.1 ตามลำดับ ในขณะที่มีกลุ่มตัวอย่างคิดว่าเห็นด้วยเพราะสังคมเปิดกว้างแล้ว น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 15.3 เมื่อจำแนกตามเพศและระดับการศึกษาพบว่า เพศที่ไม่เคยมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนและคิดว่าไม่เหมาะสมมากที่สุดได้แก่ เพศหญิงในระดับม.3-ม.6 คิดเป็นร้อยละ 66.2 ของเพศแยกตามระดับชั้น เพศที่มีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนมากที่สุดได้แก่ เพศทางเลือก คิดเป็น

ร้อยละ 46.2 ของเพศทางเลือก และระดับการศึกษาที่มีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนมากที่สุดได้แก่ ระดับอนุปริญญา รองลงมาเป็นระดับ ปวช./ปวส. คิดเป็นร้อยละ 60.2 และ 60.0 ของระดับชั้น ตามลำดับ เพศหญิงส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับการอยู่ก่อนแต่ง เพราะอาจก่อให้เกิดปัญหาสังคมตามมา ร้อยละ 44.1 ของเพศหญิง ในขณะที่เพศชายเห็นด้วยกับการอยู่ก่อนแต่ง เพราะเป็นการเรียนรู้นิสัยก่อนแต่งงาน ร้อยละ 29.4 ของเพศชาย ส่วนเพศทางเลือกมีทั้งที่ไม่เห็นด้วยกับการอยู่ก่อนแต่ง เพราะอาจก่อให้เกิดปัญหาสังคมตามมา (ร้อยละ 33.3 ของเพศทางเลือก) และเห็นด้วยกับการอยู่ก่อนแต่ง เพราะเป็นการเรียนรู้นิสัยก่อนแต่งงาน (ร้อยละ 30.8 ของเพศทางเลือก) และพบว่าระดับการศึกษาที่เห็นด้วยกับการอยู่ก่อนแต่ง เพราะเป็นการเรียนรู้นิสัยก่อนแต่งงานมากที่สุดได้แก่ ระดับอนุปริญญา (ร้อยละ 28.9 ของระดับการศึกษา) สำหรับการป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากการคุกคามทางเพศ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดว่าตนเองยังขาดความรู้ด้านการทำตนเองให้ไม่อยู่ในภาวะเสี่ยง ศิลปะการป้องกันตัว และการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ คิดเป็นร้อยละ 52.8, 40.8 และ 26.8 ตามลำดับ ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างคิดว่าขาดความเรื่องหน่วยงานหรือองค์กรที่สามารถให้คำปรึกษาหรือความช่วยเหลือน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 16.7 เมื่อจำแนกตามเพศและระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นไปในแนวทางเดียวกัน

จากข้อมูลสะท้อนถึงการเปิดกว้างด้านการแสดงออกทางเพศของสังคมที่เสรีมากขึ้นที่มีความคิดแตกต่างกัน เป็นจำนวนคนที่ไม่ต่างกันมากนัก กลุ่มตัวอย่างเพศหญิงและชายจากส่วนใหญ่ไม่เคยมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน แต่ก็ยังพบว่ามีกลุ่มตัวอย่างที่เคยมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนในจำนวนที่ไม่น้อย ในขณะที่เพศทางเลือกส่วนใหญ่เคยมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนมากที่สุด โดยเฉพาะในระดับการศึกษาสายอาชีพ พบว่ามีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนมากที่สุด มีกลุ่มตัวอย่างที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับการอยู่ก่อนแต่งเป็นจำนวนที่ไม่ต่างกันมากนัก แสดงถึงสังคมไทยที่มีทั้งการการเปิดกว้างและยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมการแสดงออกเรื่องเพศอย่างเสรี และมีส่วนที่ยังปิดกั้นในเรื่องเพศ

ตารางที่ 4.33 ถึงตารางที่ 4.35 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการมีภูมิคุ้มกันด้านการแสดงออกทางเพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความหมายของการแสดงออกทางเพศที่เหมาะสมคือแสดงออกให้ถูกที่ ถูกเวลา ถูกคน และเหมาะสม รองลงมาเป็นการยึดถือตามประเพณีไทย คิดเป็นร้อยละ 54.6 และ 34.1 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความหมายว่าเป็นการแสดงออกให้ตรงกับเพศของตนเองน้อยที่สุด เพียงร้อยละ 5.5 เท่านั้น โดยมีแนวทางการเลือกรับพฤติกรรมการที่เกี่ยวข้องกับแสดงออกทางเพศด้วยเลือกรับเฉพาะวัฒนธรรมที่ติงาม รองลงมาเป็นการเรียนรู้วัฒนธรรมใหม่ๆ ยอมรับในทุกเพศ ทุกวัฒนธรรม คิดเป็นร้อยละ 52.5 และ 25.0 ตามลำดับ กลุ่มเยาวชนที่เลือกการแสดงออกทางวัฒนธรรมได้อย่างถูกต้องทั้งวัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมต่างชาติ น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 21.8 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีแนวทางการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการแสดงออกทางเพศคือ ปรับเปลี่ยนการแสดงออกไปตามยุคสมัย แต่อยู่ในขอบเขตที่เหมาะสมมากที่สุด รองลงมาคือ การแสดงพฤติกรรมแสดงออกทางเพศได้อย่างถูกต้องทั้งวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมต่างชาติ คิดเป็นร้อยละ 34.7 และ 32.6 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างมีการปรับเปลี่ยนด้วยการยอมรับการแสดงออกทางเพศที่เปลี่ยนไปในปัจจุบันน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 12.0 เมื่อจำแนกตามเพศและระดับการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นไปในแนวทางเดียวกัน

จากข้อมูลสะท้อนถึงด้านที่เยาวชนยังขาดความรู้เรื่องการแสดงออกทางเพศ คือการมีความรู้ในเรื่องการป้องกันตนเองจากการถูกคุกคามทางเพศ และการไม่อยู่ในภาวะเสี่ยง ส่วนในด้านการยอมรับวัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศเยาวชนมีการยอมรับวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย แต่ทั้งนี้การแสดงออกนั้นควรเป็นไปอย่างเหมาะสมและถูกกาลเทศะ

1.2.2 สภาวะภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมจำแนกตามศาสนา

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมทั้ง 4 ด้าน ตามการรับรู้ของเยาวชนด้านศาสนา พบว่าได้ผลดังนี้

(1) วัฒนธรรมการบริโภค

ตารางที่ 4.36 การเปรียบเทียบสัดส่วนของอาหารที่นิยมรับประทานจำแนกตามศาสนา

		ศาสนา					รวม
		พุทธ	คริสต์	อิสลาม	ฮินดู-ซิกข์	อื่นๆ	
อาหารตามสั่งทั่วไป	จำนวน	331	23	15	4	6	379
	%ศาสนา	68.4%	71.9%	41.7%	40.0%	100.0%	66.7%
อาหารจานด่วนในห้าง	จำนวน	31	0	1	0	0	32
	%ศาสนา	6.4%	.0%	2.8%	.0%	.0%	5.6%
อาหารนานาชาติ	จำนวน	19	1	5	0	0	25
	%ศาสนา	3.9%	3.1%	13.9%	.0%	.0%	4.4%
อาหารที่ปรุงเอง	จำนวน	97	7	14	6	0	124
	%ศาสนา	20.0%	21.9%	38.9%	60.0%	.0%	21.8%
อื่นๆ	จำนวน	6	1	1	0	0	8
	%ศาสนา	1.2%	3.1%	2.8%	.0%	.0%	1.4%
รวม	จำนวน	484	32	36	10	6	568
	%ศาสนา	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

จากตารางที่ 4.36 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลอาหารที่นิยมรับประทานจำแนกตามศาสนาพบว่า เยาวชนที่นับถือศาสนาคริสต์นิยมรับประทานอาหารตามสั่งทั่วไป เป็นสัดส่วนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 71.9 ของศาสนาคริสต์ เยาวชนที่นับถือศาสนาฮินดูหรือซิกข์นิยมรับประทานอาหารที่ปรุงเอง เป็นสัดส่วนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60.0 ของศาสนาฮินดูหรือซิกข์

ตารางที่ 4.37 การเปรียบเทียบสัดส่วนของเหตุผลที่เลือกรับประทานอาหารจำแนกตามศาสนา

		ศาสนา					รวม
		พุทธ	คริสต์	อิสลาม	ฮินดู-ซิกข์	อื่นๆ	
สะดวก	จำนวน	304	19	19	5	4	351
	%ศาสนา	62.8%	59.4%	52.8%	50.0%	66.7%	61.8%
อร่อย	จำนวน	78	4	2	0	2	86
	%ศาสนา	16.1%	12.5%	5.6%	.0%	33.3%	15.1%
ทันสมัย	จำนวน	17	3	2	0	0	22
	%ศาสนา	3.5%	9.4%	5.6%	.0%	.0%	3.9%
สะอาด	จำนวน	70	4	11	5	0	90
	%ศาสนา	14.5%	12.5%	30.6%	50.0%	.0%	15.8%
อื่นๆ	จำนวน	15	2	2	0	0	19
	%ศาสนา	3.1%	6.3%	5.6%	.0%	.0%	3.3%
รวม	จำนวน	484	32	36	10	6	568
	%ศาสนา	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

ตารางที่ 4.37 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสาเหตุที่เลือกรับประทาน พบว่า เยาวชนที่นับถือศาสนาพุทธให้เหตุผลคือความสะดวก คิดเป็นสัดส่วนมากที่สุดร้อยละ 62.8 ของศาสนาพุทธ ในขณะที่เยาวชนที่นับถือศาสนาอิสลามและศาสนาฮินดูหรือซิกข์ จะเน้นไปที่เรื่องของความสะอาด เป็นสัดส่วนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.0 และ 30.6 ของศาสนาตามลำดับ

ตารางที่ 4.38 การเปรียบเทียบสัดส่วนของการอนุรักษ์วัฒนธรรมการบริโภคจำแนกตามศาสนา

		ศาสนา					รวม
		พุทธ	คริสต์	อิสลาม	ฮินดู-ซิกข์	อื่นๆ	
แบบโบราณ	จำนวน	42	5	2	0	0	49
	%ศาสนา	8.7%	15.6%	5.6%	.0%	.0%	8.6%
แบบพื้นบ้านท้องถิ่น	จำนวน	183	10	5	3	2	203
	%ศาสนา	37.8%	31.3%	13.9%	30.0%	33.3%	35.7%
แบบภูมิปัญญาชาวบ้าน	จำนวน	34	3	5	0	1	43
	%ศาสนา	7.0%	9.4%	13.9%	.0%	16.7%	7.6%
แบบที่มีประโยชน์ สะอาด	จำนวน	219	13	24	7	3	266
	%ศาสนา	45.2%	40.6%	66.7%	70.0%	50.0%	46.8%
อื่นๆ	จำนวน	6	1	0	0	0	7
	%ศาสนา	1.2%	3.1%	.0%	.0%	.0%	1.2%
รวม	จำนวน	484	32	36	10	6	568
	%ศาสนา	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

ตารางที่ 4.38 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการอนุรักษ์วัฒนธรรมการบริโภค พบว่า เยาวชนที่นับถือศาสนาฮินดูหรือซิกข์ และศาสนาอิสลามให้ความหมายของการอนุรักษ์วัฒนธรรมการบริโภค หมายถึง การกินอาหารที่มีประโยชน์ และสะอาด รองลงมาคือ การกินอาหารไทยพื้นบ้านท้องถิ่น เป็นสัดส่วนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70.0 และ 66.7 ของศาสนาตามลำดับ ในขณะที่การอนุรักษ์วัฒนธรรมการบริโภคแบบโบราณถูกเลือกเป็นตัวเลือกน้อยที่สุดในทุกศาสนา เฉลี่ยร้อยละ 8.6

ตารางที่ 4.39 การเปรียบเทียบสัดส่วนของวิธีการกินแบบไทยจำแนกตามศาสนา

		ศาสนา					รวม
		พุทธ	คริสต์	อิสลาม	ฮินดู-ซิกข์	อื่นๆ	
สุภาพ มีมารยาท	จำนวน	128	8	10	1	0	147
	%ศาสนา	26.4%	25.0%	27.8%	10.0%	.0%	25.9%
แบบพึ่งพาธรรมชาติ	จำนวน	44	2	2	1	1	50
	%ศาสนา	9.1%	6.3%	5.6%	10.0%	16.7%	8.8%
แบบพอเพียง	จำนวน	266	15	24	6	3	314
	%ศาสนา	55.0%	46.9%	66.7%	60.0%	50.0%	55.3%
ใช้มือแบบโบราณ	จำนวน	24	2	0	0	0	26
	%ศาสนา	5.0%	6.3%	.0%	.0%	.0%	4.6%
มีพิธีรีตอง	จำนวน	18	4	0	2	0	24
	%ศาสนา	3.7%	12.5%	.0%	20.0%	.0%	4.2%
อื่นๆ	จำนวน	4	1	0	0	2	7
	%ศาสนา	.8%	3.1%	.0%	.0%	33.3%	1.2%
รวม	จำนวน	484	32	36	10	6	568
	%ศาสนา	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

จากตารางที่ 4.39 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลวิธีการกินแบบไทยเมื่อจำแนกตามศาสนา พบว่า เยาวชนที่นับถือศาสนาอิสลาม และศาสนาฮินดูหรือซิกข์มีวิธีการกินแบบพอเพียงเป็นสัดส่วนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.7 และ 60.0 ของศาสนา ตามลำดับ ในขณะที่วิธีการกินแบบมีพิธีรีตองถูกเลือกเป็นตัวเลือกน้อยที่สุดในทุกศาสนา เฉลี่ยร้อยละ 4.2

ตารางที่ 4.40 การเปรียบเทียบสัดส่วนของการเลือกรับวัฒนธรรมการบริโภคจำแนกตามศาสนา

		ศาสนา					รวม
		พุทธ	คริสต์	อิสลาม	ฮินดู-ซิกข์	อื่นๆ	
อาหารไทยเหมือนเดิม	จำนวน	45	2	1	2	0	50
	%ศาสนา	9.3%	6.3%	2.8%	20.0%	.0%	8.8%
กินอาหารหลากหลาย	จำนวน	86	5	6	2	2	101
	%ศาสนา	17.8%	15.6%	16.7%	20.0%	33.3%	17.8%
สะอาด มีประโยชน์	จำนวน	152	10	19	3	1	185
	%ศาสนา	31.4%	31.3%	52.8%	30.0%	16.7%	32.6%
สุขภาพ เหมาะสม	จำนวน	8	0	1	0	0	9
	%ศาสนา	1.7%	.0%	2.8%	.0%	.0%	1.6%
กินอะไรก็ได้	จำนวน	188	12	8	3	3	214
	%ศาสนา	38.8%	37.5%	22.2%	30.0%	50.0%	37.7%
ปรับให้เข้ากับอาหารไทย	จำนวน	5	1	1	0	0	7
	%ศาสนา	1.0%	3.1%	2.8%	.0%	.0%	1.2%
อื่นๆ	จำนวน	0	2	0	0	0	2
	%ศาสนา	.0%	6.3%	.0%	.0%	.0%	.4%
รวม	จำนวน	484	32	36	10	6	568
	%ศาสนา	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

จากตารางที่ 4.40 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลวิถีการกินแบบไทยเมื่อจำแนกตามศาสนา พบว่า เยาวชนที่นับถือศาสนาอิสลาม มีการเลือกรับวัฒนธรรมการบริโภคแบบสะอาด มีประโยชน์เป็นสัดส่วนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.8 ของศาสนาอิสลาม ในขณะที่เยาวชนที่นับถือศาสนาอื่นๆ มีวิถีการกินแบบกินอะไรก็ได้มากที่สุด เฉลี่ยร้อยละ 37.7

ตารางที่ 4.41 การเปรียบเทียบสัดส่วนของการสืบทอดวัฒนธรรมการบริโภคจำแนกตามศาสนา

		ศาสนา					รวม
		พุทธ	คริสต์	อิสลาม	ฮินดู-ซิกข์	อื่นๆ	
อนุรักษ์อาหารไทยแบบดั้งเดิม	จำนวน	120	9	10	2	1	142
	%ศาสนา	24.8%	28.1%	27.8%	20.0%	16.7%	25.0%
สนับสนุนอาหารไทยท้องถิ่น	จำนวน	192	6	12	2	1	213
	%ศาสนา	39.7%	18.8%	33.3%	20.0%	16.7%	37.5%
ปรับอาหารไทยให้ทันสมัยมากขึ้น	จำนวน	73	5	5	1	0	84
	%ศาสนา	15.1%	15.6%	13.9%	10.0%	.0%	14.8%
ประยุกต์วัฒนธรรมการกิน	จำนวน	31	3	3	2	0	39
	%ศาสนา	6.4%	9.4%	8.3%	20.0%	.0%	6.9%
กินอย่างประหยัด ไม่สิ้นเปลือง	จำนวน	48	4	5	2	1	60
	%ศาสนา	9.9%	12.5%	13.9%	20.0%	16.7%	10.6%
ไม่กินอาหารขยะ	จำนวน	9	1	0	1	2	13
	%ศาสนา	1.9%	3.1%	.0%	10.0%	33.3%	2.3%
ไม่กินอาหารที่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ	จำนวน	9	3	1	0	1	14
	%ศาสนา	1.9%	9.4%	2.8%	.0%	16.7%	2.5%
อื่นๆ	จำนวน	2	1	0	0	0	3
	%ศาสนา	.4%	3.1%	.0%	.0%	.0%	.5%
รวม	จำนวน	484	32	36	10	6	568
	%ศาสนา	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

จากตารางที่ 4.41 ผลการวิเคราะห์การสืบทอดวัฒนธรรมการบริโภคจำแนกตามศาสนา พบว่า เยาวชนที่นับถือศาสนาพุทธมีแนวทางการสืบทอดวัฒนธรรมการบริโภคด้วยการสนับสนุนอาหารไทยท้องถิ่นเป็นสัดส่วนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 39.7 ของศาสนาพุทธ เยาวชนที่นับถือศาสนาคริสต์มีแนวทางการสืบทอดวัฒนธรรมการบริโภคด้วยการอนุรักษ์อาหารไทยแบบดั้งเดิมเป็นสัดส่วนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28.1 ของศาสนาคริสต์

(2) วัฒนธรรมการแต่งกาย

ตารางที่ 4.42 การเปรียบเทียบสัดส่วนของเสื้อผ้าที่นิยมจำแนกตามศาสนา

		ศาสนา					รวม
		พุทธ	คริสต์	อิสลาม	ฮินดู-ซิกข์	อื่นๆ	
ตามกระแสนิยม	จำนวน	61	4	4	1	1	71
	%ศาสนา	12.6%	12.5%	11.1%	10.0%	16.7%	12.5%
ตามแบบที่ชอบ	จำนวน	350	22	24	8	4	408
	%ศาสนา	72.3%	68.8%	66.7%	80.0%	66.7%	71.8%
สไตล์เดียวกับเพื่อน	จำนวน	20	0	4	0	0	24
	%ศาสนา	4.1%	.0%	11.1%	.0%	.0%	4.2%
คอสเพลย์	จำนวน	11	3	1	1	0	16
	%ศาสนา	2.3%	9.4%	2.8%	10.0%	.0%	2.8%
แล้วแต่พ่อแม่จะซื้อมาให้	จำนวน	33	3	3	0	1	40
	%ศาสนา	6.8%	9.4%	8.3%	.0%	16.7%	7.0%
อื่นๆ	จำนวน	9	0	0	0	0	9
	%ศาสนา	1.9%	.0%	.0%	.0%	.0%	1.6%
รวม	จำนวน	484	32	36	10	6	568
	%ศาสนา	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

จากตารางที่ 4.42 ผลการวิเคราะห์เสื้อผ้าที่นิยมแต่ง เมื่อจำแนกตามศาสนา พบว่า เยาวชนที่นับถือศาสนาฮินดูหรือซิกข์ และศาสนาพุทธมีการแต่งกายตามแบบที่ตนเองชอบเป็นสัดส่วนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 80.0 และ 72.3 ของศาสนาตามลำดับ ในขณะที่เยาวชนทุกศาสนาเลือกแต่งคอสเพลย์น้อยที่สุด เพียงร้อยละ 2.8

ตารางที่ 4.43 การเปรียบเทียบสัดส่วนของเหตุผลที่เลือกแต่งกายจำแนกตามศาสนา

		ศาสนา					รวม
		พุทธ	คริสต์	อิสลาม	ฮินดู-ซิกข์	อื่นๆ	
มีคนซื้อให้	จำนวน	37	4	4	0	1	46
	%ศาสนา	7.6%	12.5%	11.1%	.0%	16.7%	8.1%
ใส่สบาย	จำนวน	155	6	14	2	4	181
	%ศาสนา	32.0%	18.8%	38.9%	20.0%	66.7%	31.9%
ทันสมัย ดูมีสไตล์	จำนวน	55	0	4	1	0	60
	%ศาสนา	11.4%	.0%	11.1%	10.0%	.0%	10.6%
ความชอบส่วนตัว	จำนวน	235	22	13	7	1	278
	%ศาสนา	48.6%	68.8%	36.1%	70.0%	16.7%	48.9%
อื่นๆ	จำนวน	2	0	1	0	0	3
	%ศาสนา	.4%	.0%	2.8%	.0%	.0%	.5%
รวม	จำนวน	484	32	36	10	6	568
	%ศาสนา	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

จากตารางที่ 4.43 ผลการวิเคราะห์เหตุผลที่เลือกแต่งกาย เมื่อจำแนกตามศาสนา พบว่า เยาวชนที่นับถือศาสนาฮินดูหรือซิกข์ และศาสนาคริสต์ให้เหตุผลเรื่องความชอบส่วนตัวเป็นสัดส่วนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70.0 และ 68.8 ของศาสนาตามลำดับ ในขณะที่เหตุผลเรื่องมีคนซื้อให้เป็นสัดส่วนน้อยที่สุด เพียงร้อยละ 8.1

ตารางที่ 4.44 การเปรียบเทียบสัดส่วนของแนวทางการแต่งเครื่องแบบจำแนกตามศาสนา

		ศาสนา					รวม
		พุทธ	คริสต์	อิสลาม	ฮินดู-ซิกข์	อื่นๆ	
แต่งกายถูกต้อง	จำนวน	297	20	30	4	2	353
	%ศาสนา	61.4%	62.5%	83.3%	40.0%	33.3%	62.1%
แต่งกายตามแฟชั่น	จำนวน	37	2	0	1	1	41

จากตารางที่ 4.45 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมในการแต่งกาย เมื่อจำแนกตามศาสนา พบว่า เยาวชนทุกศาสนาคิดว่าตนเองมีการแต่งกายเหมาะสมแล้วเป็นสัดส่วนใกล้เคียงกัน เฉลี่ยร้อยละ 68.7 ในขณะที่เยาวชนที่นับถือศาสนาพุทธ คิดว่าตนเองแต่งกายไม่เหมาะสมเป็นสัดส่วนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 11.0 ของศาสนาพุทธ

ตารางที่ 4.46 การเปรียบเทียบสัดส่วนของการถูกดำเนินเรื่องการแต่งกายจำแนกตามศาสนา

			ศาสนา					รวม
			พุทธ	คริสต์	อิสลาม	ฮินดู-ซิกข์	อื่นๆ	
เคย	และเปลี่ยนการแต่งกาย	จำนวน	157	12	10	2	0	181
		%ศาสนา	32.4%	37.5%	27.8%	20.0%	.0%	31.9%
แต่ไม่เปลี่ยนการแต่งกาย	จำนวน	จำนวน	85	10	7	3	3	108
		%ศาสนา	17.6%	31.3%	19.4%	30.0%	50.0%	19.0%
ไม่เคย	เพราะแต่งกายเหมาะสมแล้ว	จำนวน	38	0	1	3	0	42
		%ศาสนา	7.9%	.0%	2.8%	30.0%	.0%	7.4%
เพราะคนรอบข้างแต่งแบบเดียวกัน	จำนวน	จำนวน	176	10	17	0	2	205
		%ศาสนา	36.4%	31.3%	47.2%	.0%	33.3%	36.1%
เพราะมักเดินทางคนเดียว	จำนวน	จำนวน	7	0	0	1	0	8
		%ศาสนา	1.4%	.0%	.0%	10.0%	.0%	1.4%
อื่นๆ	จำนวน	จำนวน	21	0	1	1	1	24
		%ศาสนา	4.3%	.0%	2.8%	10.0%	16.7%	4.2%
รวม	จำนวน	จำนวน	484	32	36	10	6	568
		%ศาสนา	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

ตารางที่ 4.46 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการถูกดำเนินเรื่องการแต่งกาย เมื่อจำแนกตามศาสนา พบว่า เยาวชนที่นับถือศาสนาอิสลาม และศาสนาพุทธไม่เคยถูกดำเนินเรื่องการแต่งกายเพราะคนรอบข้างแต่งแบบเดียวกันเป็นสัดส่วนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47.2 และ 36.4 ของศาสนาตามลำดับ ในขณะที่เยาวชนที่นับถือศาสนาคริสต์ เคยถูกดำเนินเรื่องการแต่งกายและเปลี่ยนการแต่งกายเป็นสัดส่วนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.5 ของศาสนาอิสลาม

ตารางที่ 4.47 การเปรียบเทียบสัดส่วนของผู้ที่ดำเนินการแต่งกายจำแนกตามศาสนา

		ศาสนา					รวม
		พุทธ	คริสต์	อิสลาม	ฮินดู-ซิกข์	อื่นๆ	
พ่อแม่	จำนวน	227	13	20	4	0	264
	%ศาสนา	46.9%	40.6%	55.6%	40.0%	.0%	46.5%
ครูหรืออาจารย์	จำนวน	152	8	5	2	4	171
	%ศาสนา	31.4%	25.0%	13.9%	20.0%	66.7%	30.1%
เพื่อน รุ่นพี่ หรือรุ่นน้องที่สนิท	จำนวน	63	6	7	1	2	79
	%ศาสนา	13.0%	18.8%	19.4%	10.0%	33.3%	13.9%
คนรัก	จำนวน	27	4	0	2	0	33
	%ศาสนา	5.6%	12.5%	.0%	20.0%	.0%	5.8%
อื่นๆ	จำนวน	15	1	4	1	0	21
	%ศาสนา	3.1%	3.1%	11.1%	10.0%	.0%	3.7%
รวม	จำนวน	484	32	36	10	6	568
	%ศาสนา	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

จากตารางที่ 4.47 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ที่ดำเนินการแต่งกาย เมื่อจำแนกตามศาสนา พบว่า เยาวชนที่นับถือศาสนาอิสลาม ถูกพ่อแม่ตำหนิเรื่องการแต่งกายเป็นสัดส่วนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.6 ของศาสนาอิสลาม ในขณะที่คนรักเป็นผู้ที่ตำหนิเรื่องการแต่งกายเป็นสัดส่วนน้อยที่สุด เฉลี่ย ร้อยละ 3.7

ตารางที่ 4.48 การเปรียบเทียบสัดส่วนของผู้ที่มีอิทธิพลต่อการแต่งกายจำแนกตามศาสนา

		ศาสนา					รวม
		พุทธ	คริสต์	อิสลาม	ฮินดู-ซิกข์	อื่นๆ	
ครอบครัว	จำนวน	88	4	13	0	0	105
	%ศาสนา	18.2%	12.5%	36.1%	.0%	.0%	18.5%
เพื่อน	จำนวน	108	6	10	3	0	127

	%ศาสนา	22.3%	18.8%	27.8%	30.0%	.0%	22.4%
ดารา	จำนวน	55	2	5	0	0	62
	%ศาสนา	11.4%	6.3%	13.9%	.0%	.0%	10.9%
ตัวเอง	จำนวน	227	20	8	7	6	268
	%ศาสนา	46.9%	62.5%	22.2%	70.0%	100.0%	47.2%
อื่นๆ	จำนวน	6	0	0	0	0	6
	%ศาสนา	1.2%	.0%	.0%	.0%	.0%	1.1%
รวม	จำนวน	484	32	36	10	6	568
	%ศาสนา	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

จากตารางที่ 4.48 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ที่ที่มีอิทธิพลต่อการแต่งกาย เมื่อจำแนกตามศาสนา พบว่า เยาวชนทุกศาสนามีตัวเอง เป็นผู้ที่ที่มีอิทธิพลต่อการแต่งกาย โดยเฉพาะเยาวชนที่นับถือศาสนาฮินดูหรือซิกข์ และศาสนาคริสต์ คิดเป็นสัดส่วนที่มากที่สุด ร้อยละ 70.0 และ 62.5 ของศาสนาตามลำดับ

ตารางที่ 4.49 การเปรียบเทียบสัดส่วนของชุดประจำชาติที่เยาวชนต้องการแต่งจำแนกตามศาสนา

		ศาสนา					รวม
		พุทธ	คริสต์	อิสลาม	ฮินดู-ซิกข์	อื่นๆ	
ไทย	จำนวน	291	14	10	7	0	322
	%ศาสนา	60.1%	43.8%	27.8%	70.0%	.0%	56.7%
เกาหลี	จำนวน	38	4	9	0	0	51
	%ศาสนา	7.9%	12.5%	25.0%	.0%	.0%	9.0%
ญี่ปุ่น	จำนวน	64	8	4	0	3	79
	%ศาสนา	13.2%	25.0%	11.1%	.0%	50.0%	13.9%
อังกฤษ	จำนวน	59	5	9	1	1	75
	%ศาสนา	12.2%	15.6%	25.0%	10.0%	16.7%	13.2%
จีน	จำนวน	11	0	0	1	1	13

จากตารางที่ 4.50 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเหตุผลที่เยาวชนเลือกแต่งกาย เมื่อจำแนกตามศาสนา พบว่า เยาวชนที่นับถือศาสนาคริสต์ มีเหตุผลในการเลือกแต่งชุดประจำชาติเพราะความสวยงาม คิดเป็นสัดส่วนที่มากที่สุด ร้อยละ 68.8 ของศาสนาคริสต์ รองลงมาเป็นเยาวชนที่นับถือศาสนาอิสลาม และเยาวชนที่นับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 55.6 และ 55.2 ของศาสนาตามลำดับ

ตารางที่ 4.51 การเปรียบเทียบสัดส่วนของการแต่งชุดไทยจำแนกตามศาสนา

		ศาสนา					รวม
		พุทธ	คริสต์	อิสลาม	ฮินดู-ซิกข์	อื่นๆ	
แต่งทุกวัน	จำนวน	30	0	2	3	0	35
	%ศาสนา	6.2%	.0%	5.6%	30.0%	.0%	6.2%
รณรงค์ให้แต่งมากขึ้น	จำนวน	158	12	12	5	0	187
	%ศาสนา	32.6%	37.5%	33.3%	50.0%	.0%	32.9%
แต่งเฉพาะโอกาสสำคัญ	จำนวน	295	20	22	2	6	345
	%ศาสนา	61.0%	62.5%	61.1%	20.0%	100.0%	60.7%
อื่นๆ	จำนวน	1	0	0	0	0	1
	%ศาสนา	.2%	.0%	.0%	.0%	.0%	.2%
รวม	จำนวน	484	32	36	10	6	568
	%ศาสนา	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

จากตารางที่ 4.51 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลชุดเหตุผลของการแต่งชุดไทย เมื่อจำแนกตามศาสนา พบว่า เยาวชนที่นับถือศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม และศาสนาพุทธ คิดว่าชุดไทยควรแต่งเฉพาะโอกาสสำคัญเป็นสัดส่วนที่มากที่สุด ร้อยละ 62.5, 61.0 และ 60.1 ของศาสนาตามลำดับ และเยาวชนทุกศาสนามีความเห็นว่าแต่งชุดไทยทุกวันเป็นสัดส่วนน้อยที่สุด เฉลี่ยร้อยละ 13.9

ตารางที่ 4.52 การเปรียบเทียบสัดส่วนของสาเหตุที่ทำให้คนแต่งชุดไทยน้อยจำแนกตามศาสนา

		ศาสนา					รวม
		พุทธ	คริสต์	อิสลาม	ฮินดู-ซิกข์	อื่นๆ	
ไม่เป็นที่นิยม	จำนวน	206	19	16	6	3	250
	%ศาสนา	42.6%	59.4%	44.4%	60.0%	50.0%	44.0%

มีราคาแพง	จำนวน	66	3	6	3	2	80
	%ศาสนา	13.6%	9.4%	16.7%	30.0%	33.3%	14.1%
ควรแต่งเฉพาะโอกาสสำคัญ	จำนวน	185	6	14	1	1	207
	%ศาสนา	38.2%	18.8%	38.9%	10.0%	16.7%	36.4%
อื่นๆ	จำนวน	27	4	0	0	0	31
	%ศาสนา	5.6%	12.5%	.0%	.0%	.0%	5.5%
รวม	จำนวน	484	32	36	10	6	568
	%ศาสนา	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

จากตารางที่ 4.52 การเปรียบเทียบสัดส่วนของสาเหตุที่ทำให้คนแต่งชุดไทยน้อย เมื่อจำแนกตามศาสนา พบว่าเยาวชนที่นับถือศาสนาฮินดูหรือซิกข์ คิดว่าชุดไทยไม่เป็นที่นิยมสำคัญเป็นสัดส่วนที่มากที่สุด ร้อยละ 60.0 ของศาสนาฮินดูหรือซิกข์ และเยาวชนทุกศาสนามีความเห็นที่ชุดไทยมีราคาแพงเป็นสัดส่วนน้อยที่สุด เฉลี่ยร้อยละ 14.1

ตารางที่ 4.53 การเปรียบเทียบสัดส่วนของการให้ความหมายของวัฒนธรรมการแต่งกายแบบไทยจำแนกตามศาสนา

		ศาสนา					รวม
		พุทธ	คริสต์	อิสลาม	ฮินดู-ซิกข์	อื่นๆ	
ใส่ชุดไทย ใช้ผ้าไทย	จำนวน	123	12	7	4	1	147
	%ศาสนา	25.4%	37.5%	19.4%	40.0%	16.7%	25.9%
การแต่งกายสุภาพเรียบร้อย	จำนวน	281	14	26	4	3	328
	%ศาสนา	58.1%	43.8%	72.2%	40.0%	50.0%	57.7%
แต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่ทำโดยคนไทย	จำนวน	49	3	2	2	0	56
	%ศาสนา	10.1%	9.4%	5.6%	20.0%	.0%	9.9%
แต่งกายถูกต้องตามแบบแผน	จำนวน	23	3	1	0	2	29
	%ศาสนา	4.8%	9.4%	2.8%	.0%	33.3%	5.1%
อื่นๆ	จำนวน	8	0	0	0	0	8
	%ศาสนา	1.7%	.0%	.0%	.0%	.0%	1.4%

จากตารางที่ 4.54 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการสืบทอดวัฒนธรรมการแต่งกายแบบไทย เมื่อจำแนกตามศาสนา พบว่า เยาวชนที่นับถือศาสนาอิสลาม มีแนวทางการแต่งกายแบบสุภาพเรียบร้อยเป็นสัดส่วนที่มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 72.2 ของศาสนาอิสลาม และเยาวชนทุกศาสนาเลือกแนวทางการสืบทอดด้วยการประยุกต์ชุดไทยให้ร่วมสมัยเป็นสัดส่วนน้อยที่สุด เฉลี่ยร้อยละ 8.5

(3) วัฒนธรรมการใช้ภาษา

ตารางที่ 4.55 การเปรียบเทียบสัดส่วนการใช้ศัพท์วัยรุ่นจำแนกตามศาสนา

		ศาสนา					รวม
		พุทธ	คริสต์	อิสลาม	ฮินดู-ซิกข์	อื่นๆ	
ไม่เคยเลย	จำนวน	76	7	7	4	2	96
	%ศาสนา	15.7%	21.9%	19.4%	40.0%	33.3%	16.9%
พูดจนติดปาก	จำนวน	95	4	4	0	2	105
	%ศาสนา	19.6%	12.5%	11.1%	.0%	33.3%	18.5%
พูดเฉพาะกับคนที่สนิท	จำนวน	185	6	21	4	2	218
	%ศาสนา	38.2%	18.8%	58.3%	40.0%	33.3%	38.4%
ดูตามสถานการณ์	จำนวน	128	15	4	2	0	149
	%ศาสนา	26.4%	46.9%	11.1%	20.0%	.0%	26.2%
รวม	จำนวน	484	32	36	10	6	568
	%ศาสนา	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

จากตารางที่ 4.55 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้ศัพท์วัยรุ่น เมื่อจำแนกตามศาสนา พบว่า เยาวชนที่นับถือศาสนาฮินดูหรือซิกข์ ไม่เคยใช้ศัพท์วัยรุ่นเลยเป็นสัดส่วนที่มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.0 ของศาสนาฮินดูหรือซิกข์ เยาวชนที่นับถือศาสนาอิสลามใช้ศัพท์วัยรุ่นเฉพาะกับคนที่สนิทเป็นสัดส่วนมากที่สุด เฉลี่ยร้อยละ 58.3 ของศาสนาอิสลาม

ตารางที่ 4.56 การเปรียบเทียบสัดส่วนความเหมาะสมในการพูดทับศัพท์จำแนกตามศาสนา

		ศาสนา					รวม
		พุทธ	คริสต์	อิสลาม	ฮินดู-ซิกข์	อื่นๆ	
เหมาะสม จะได้เป็นการฝึกการใช้ภาษาต่างประเทศ	จำนวน	83	1	10	3	2	99
	%ศาสนา	17.1%	3.1%	27.8%	30.0%	33.3%	17.4%
แล้วแต่ความเหมาะสมของโอกาส	จำนวน	352	27	21	5	3	408
	%ศาสนา	72.7%	84.4%	58.3%	50.0%	50.0%	71.8%
ไม่ควรพูดทับศัพท์	จำนวน	45	4	5	2	0	56
	%ศาสนา	9.3%	12.5%	13.9%	20.0%	.0%	9.9%
อื่นๆ	จำนวน	4	0	0	0	1	5
	%ศาสนา	.8%	.0%	.0%	.0%	16.7%	.9%
รวม	จำนวน	484	32	36	10	6	568
	%ศาสนา	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

จากตารางที่ 4.56 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้ศัพท์วัยรุ่น เมื่อจำแนกตามศาสนา พบว่า เยาวชนที่นับถือศาสนาฮินดูหรือซิกข์ ไม่เคยใช้ศัพท์วัยรุ่นเลยเป็นสัดส่วนที่มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.0 ของศาสนาฮินดูหรือซิกข์ เยาวชนที่นับถือศาสนาอิสลามใช้ศัพท์วัยรุ่นเฉพาะกับคนที่สนิทเป็นสัดส่วนมากที่สุด เฉลี่ยร้อยละ 58.3 ของศาสนาอิสลาม

ตารางที่ 4.57 การเปรียบเทียบสัดส่วนของการให้ความหมายของการอนุรักษ์ภาษาไทยจำแนกตามศาสนา

		ศาสนา					รวม
		พุทธ	คริสต์	อิสลาม	ฮินดู-ซิกข์	อื่นๆ	
การฟัง พูด อ่าน เขียน ภาษาไทยอย่างสุภาพ และมีมารยาท	จำนวน	171	7	15	4	2	199
	%ศาสนา	35.3%	21.9%	41.7%	40.0%	33.3%	35.0%
การฟัง พูด อ่าน เขียน	จำนวน	216	19	15	3	1	254

ภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง	%ศาสนา	44.6%	59.4%	41.7%	30.0%	16.7%	44.7%
การไม่ใช้ภาษาวิบัติ	จำนวน	90	6	6	3	2	107
	%ศาสนา	18.6%	18.8%	16.7%	30.0%	33.3%	18.8%
อื่นๆ	จำนวน	7	0	0	0	1	8
	%ศาสนา	1.4%	.0%	.0%	.0%	16.7%	1.4%
รวม	จำนวน	484	32	36	10	6	568
	%ศาสนา	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

จากตารางที่ 4.57 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการอนุรักษ์ภาษาไทย เมื่อจำแนกตามศาสนา พบว่า เยาวชนที่นับถือศาสนาอิสลาม ให้ความหมายการอนุรักษ์ภาษาไทยด้วยการฟัง พูด อ่าน เขียน ภาษาไทยได้อย่างถูกต้องเป็นสัดส่วนที่มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 59.4 ของศาสนาอิสลาม โดยเยาวชนทุกศาสนามีการอนุรักษ์ภาษาไทยด้วยการไม่ใช้ภาษาวิบัติน้อยที่สุด เฉลี่ยร้อยละ 18.8

ตารางที่ 4.58 การเปรียบเทียบสัดส่วนการเลือกรับวัฒนธรรมการใช้ภาษาจำแนกตามศาสนา

		ศาสนา					
		พุทธ	คริสต์	อิสลาม	ฮินดู-ซิกข์	อื่นๆ	รวม
ใช้ภาษาไทยให้ถูกต้องตามแบบแผน	จำนวน	215	20	19	4	0	258
	%ศาสนา	44.4%	62.5%	52.8%	40.0%	.0%	45.4%
เรียนรู้ภาษาให้หลากหลาย	จำนวน	211	11	17	5	2	291
	%ศาสนา	43.6%	34.4%	47.2%	50.0%	33.3%	51.2%
ใช้ภาษาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ บุคคล และถูกกาลเทศะ	จำนวน	350	23	25	7	5	455
	%ศาสนา	72.3%	71.9%	69.4%	70.0%	83.3%	72.2%
เลือกใช้คำพูดที่ก่อให้เกิดความเข้าใจอย่างถูกต้อง	จำนวน	150	9	13	1	3	185
	%ศาสนา	31.0%	28.1%	36.1%	10.0%	50.0%	32.6%
ยอมรับและเข้าใจภาษาที่ปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย	จำนวน	100	12	8	4	4	128
	%ศาสนา	20.7%	37.5%	22.2%	40.0%	66.7%	22.5%
นำภาษาใหม่ๆมาปรับใช้ใน	จำนวน	36	2	3	1	1	43

ภาษาไทยให้เหมาะสมขึ้น	%ศาสนา	7.4%	6.3%	8.3%	10.0%	16.7%	7.6%
การรับวัฒนธรรมการใช้ภาษา อื่นๆ อาจทำให้เกิดภาษาวิบัติ	จำนวน	28	3	3	0	1	35
	%ศาสนา	5.8%	9.4%	8.3%	.0%	16.7%	6.2%
อื่นๆ	จำนวน	1	0	0	0	0	1
	%ศาสนา	.2%	.0%	.0%	.0%	.0%	.2%

จากตารางที่ 4.58 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเลือกรับวัฒนธรรมการใช้ภาษา เมื่อจำแนกตามศาสนา พบว่า เยาวชนทุกศาสนา มีการอนุรักษ์ภาษาไทยด้วยการฟัง พูด อ่าน เขียนภาษาไทยได้อย่างถูกต้องเป็นสัดส่วนใกล้เคียงกัน เฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 72.2 โดยเยาวชนทุกศาสนามีความเห็นว่าการรับวัฒนธรรมการใช้ภาษาอื่นๆ อาจทำให้เกิดภาษาวิบัติ น้อยที่สุด เฉลี่ยร้อยละ 6.2

(4) วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศ

ตารางที่ 4.59 การเปรียบเทียบสัดส่วนของบุคคลที่เยาวชนเลือกปรึกษาเรื่องความรักจำแนกตามศาสนา

		ศาสนา					รวม
		พุทธ	คริสต์	อิสลาม	ฮินดู-ซิกข์	อื่นๆ	
เพื่อน	จำนวน	359	21	24	3	5	412
	%ศาสนา	74.2%	65.6%	66.7%	30.0%	83.3%	72.5%
พี่น้อง	จำนวน	115	7	9	2	2	135
	%ศาสนา	23.8%	21.9%	25.0%	20.0%	33.3%	23.8%
พ่อแม่	จำนวน	215	14	18	6	3	256
	%ศาสนา	44.4%	43.8%	50.0%	60.0%	50.0%	45.1%
ไม่ปรึกษาใคร	จำนวน	18	4	1	0	0	312
	%ศาสนา	3.7%	12.5%	2.8%	.0%	.0%	54.9%

จากตารางที่ 4.59 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบุคคลที่เยาวชนเลือกปรึกษาเรื่องความรัก เมื่อจำแนกตามศาสนา พบว่า เยาวชนที่นับถือศาสนาพุทธ เลือกปรึกษาเรื่องความรักกับเพื่อนเป็นสัดส่วนที่มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 74.2 ของศาสนาพุทธ ในขณะที่เยาวชนที่นับถือศาสนาฮินดูหรือซิกข์มีเลือกปรึกษาเรื่องความรักกับพ่อแม่มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60.0 ของศาสนาฮินดูหรือซิกข์

ตารางที่ 4.60 การเปรียบเทียบสัดส่วนของการปรึกษาปัญหาเรื่องความรักกับพ่อแม่จำแนกตามศาสนา

		ศาสนา						
			พุทธ	คริสต์	อิสลาม	ฮินดู-ซิกข์	อื่นๆ	รวม
บอก	เพราะพ่อแม่รับรู้ตั้งแต่แรก	จำนวน	163	12	17	4	2	198
		%ศาสนา	33.7%	37.5%	47.2%	40.0%	33.3%	34.9%
	เพราะพ่อแม่รับรู้ตั้งแต่แรก	จำนวน	155	12	12	3	1	183
		%ศาสนา	32.0%	37.5%	33.3%	30.0%	16.7%	32.2%
ไม่บอก	เพราะกลัวถูกตำหนิ	จำนวน	41	1	2	0	0	44
		%ศาสนา	8.5%	3.1%	5.6%	.0%	.0%	7.7%
	เพราะคิดว่าแก้ปัญหาเองได้	จำนวน	105	6	5	3	3	122
		%ศาสนา	21.7%	18.8%	13.9%	30.0%	50.0%	21.5%
อื่นๆ	จำนวน	20	1	0	0	0	21	
	%ศาสนา	4.1%	3.1%	.0%	.0%	.0%	3.7%	
รวม	จำนวน	484	32	36	10	6	568	
	%ศาสนา	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	

จากตารางที่ 4.60 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการปรึกษาปัญหาเรื่องความรักกับพ่อแม่ เมื่อจำแนกตามศาสนา พบว่า เยาวชนที่นับถือศาสนาอิสลาม ปรึกษาปัญหาความรักกับพ่อแม่เป็นสัดส่วนที่มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47.2 ของศาสนาอิสลาม ในขณะที่เยาวชนที่ไม่ปรึกษาปัญหาความรักกับพ่อแม่ นับถือมากที่สุดคือเยาวชนที่นับถือศาสนาฮินดูหรือซิกข์ คิดเป็นร้อยละ 30.0 ของศาสนาฮินดูหรือซิกข์

ตารางที่ 4.61 การเปรียบเทียบสัดส่วนการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนจำแนกตามศาสนา

		ศาสนา						
			พุทธ	คริสต์	อิสลาม	ฮินดู-ซิกข์	อื่นๆ	รวม
เคย	แต่คิดว่าไม่เหมาะสม	จำนวน	39	4	0	0	1	44
		%ศาสนา	8.1%	12.5%	.0%	.0%	16.7%	7.7%
	และคิดว่ามีได้ถ้ารู้จักป้องกัน	จำนวน	118	4	1	1	2	126

		%ศาสนา	24.4%	12.5%	2.8%	10.0%	33.3%	22.2%
	และคิดว่ามีได้ถ้าเป็นคนที่ยื่นรัก	จำนวน	16	1	0	0	0	17
		%ศาสนา	3.3%	3.1%	.0%	.0%	.0%	3.0%
ไม่เคย	และคิดว่าไม่เหมาะสม	จำนวน	160	20	31	3	1	215
		%ศาสนา	33.1%	62.5%	86.1%	30.0%	16.7%	37.9%
	แต่คิดว่ามีได้ถ้ารู้จักป้องกัน	จำนวน	96	1	2	2	0	101
		%ศาสนา	19.8%	3.1%	5.6%	20.0%	.0%	17.8%
	แต่คิดว่ามีได้ถ้าเป็นคนที่ยื่นรัก	จำนวน	6	1	1	2	0	10
		%ศาสนา	1.2%	3.1%	2.8%	20.0%	.0%	1.8%
ไม่เคยแต่อยากลอง	และคิดว่าไม่เหมาะสม	จำนวน	9	0	1	0	1	11
		%ศาสนา	1.9%	.0%	2.8%	.0%	16.7%	1.9%
	และคิดว่ามีได้ถ้ารู้จักป้องกัน	จำนวน	30	1	0	2	1	34
		%ศาสนา	6.2%	3.1%	.0%	20.0%	16.7%	6.0%
	และคิดว่ามีได้ถ้าเป็นคนที่ยื่นรัก	จำนวน	10	0	0	0	0	10
		%ศาสนา	2.1%	.0%	.0%	.0%	.0%	1.8%
รวม		จำนวน	484	32	36	10	6	568
		%ศาสนา	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

จากตารางที่ 4.61 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน เมื่อจำแนกตามศาสนา พบว่า เยาวชนที่นับถือศาสนาพุทธ มีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน และคิดว่ามีได้ถ้ารู้จักป้องกันเป็นสัดส่วนที่มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 24.4 ของศาสนาพุทธ ในขณะที่เยาวชนที่นับถือศาสนาอิสลาม และศาสนาคริสต์ ไม่เคยมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน และคิดว่าไม่เหมาะสมเป็นสัดส่วนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 86.1 และ 62.5 ของศาสนาตามลำดับ

ตารางที่ 4.62 การเปรียบเทียบสัดส่วนความคิดเห็นเรื่องค่านิยมในการอยู่ก่อนแต่งงานตามศาสนา

			ศาสนา					
			พุทธ	คริสต์	อิสลาม	ฮินดู-ซิกข์	อื่นๆ	รวม
เห็นด้วย	เพื่อเรียนรู้นิสัยก่อนแต่งงาน	จำนวน	120	3	2	3	2	130
		%ศาสนา	24.8%	9.4%	5.6%	30.0%	33.3%	22.9%
	เพราะสังคมเปิดกว้างมากขึ้น	จำนวน	81	3	1	1	1	87
		%ศาสนา	16.7%	9.4%	2.8%	10.0%	16.7%	15.3%
ไม่เห็นด้วย	เพราะผู้หญิงเสียหาย	จำนวน	101	7	10	1	1	120
		%ศาสนา	20.9%	21.9%	27.8%	10.0%	16.7%	21.1%
	เพราะทำให้เกิดปัญหาสังคม	จำนวน	164	16	22	5	2	209
		%ศาสนา	33.9%	50.0%	61.1%	50.0%	33.3%	36.8%
อื่นๆ	จำนวน	18	3	1	0	0	22	
	%ศาสนา	3.7%	9.4%	2.8%	.0%	.0%	3.9%	
รวม	จำนวน	484	32	36	10	6	568	
	%ศาสนา	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	

จากตารางที่ 4.62 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเรื่องค่านิยมในการอยู่ก่อนแต่งงาน เมื่อจำแนกตามศาสนา พบว่า เยาวชนที่นับถือศาสนาพุทธ เห็นด้วยกับค่านิยมในการอยู่ก่อนแต่งงาน เป็นสัดส่วนที่มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 41.5 ของศาสนาพุทธ ในขณะที่เยาวชนที่นับถือศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลามไม่เห็นด้วยกับการอยู่ก่อนแต่งงานเป็นสัดส่วนใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 71.9 และ 88.9 ของศาสนาตามลำดับ

ตารางที่ 4.63 การเปรียบเทียบสัดส่วนองค์ความรู้ที่ขาดในการป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากการคุกคามทางเพศจำแนกตามศาสนา

		ศาสนา					รวม
		พุทธ	คริสต์	อิสลาม	ฮินดู-ซิกข์	อื่นๆ	
ศิลปะการป้องกันตัว	จำนวน	215	13	23	7	1	300
	%ศาสนา	44.4%	40.6%	63.9%	70.0%	16.7%	52.8%
การทำตนเองให้ไม่อยู่ในภาวะเสี่ยง	จำนวน	200	16	14	6	2	238
	%ศาสนา	41.3%	50.0%	38.9%	60.0%	33.3%	41.9%
การป้องกันตนเองจากการติดโรควิว เพศสัมพันธ์ และการตั้งครรภ์ไม่พึง ประสงค์	จำนวน	142	5	9	1	0	157
	%ศาสนา	29.3%	15.6%	25.0%	10.0%	.0%	27.6%
หน่วยงานหรือองค์กรที่สามารถให้ คำปรึกษาหรือความช่วยเหลือ	จำนวน	78	5	11	2	3	99
	%ศาสนา	16.1%	.9%	1.9%	.4%	.5%	17.4%

จากตารางที่ 4.63 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลองค์ความรู้ที่ขาดในการป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากการคุกคามทางเพศ เมื่อจำแนกตามศาสนา พบว่า เยาวชนที่นับถือศาสนาอิสลาม และศาสนาฮินดูหรือซิกข์ ยังขาดความรู้เรื่องศิลปะการป้องกันตัวเป็นสัดส่วนที่มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 63.9 และ 70.0 ของศาสนาตามลำดับ ในขณะที่เยาวชนที่นับถือศาสนาคริสต์ ยังขาดความรู้เรื่องการทำตนเองให้ไม่อยู่ในภาวะเสี่ยงเป็นสัดส่วนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.0 ของศาสนาคริสต์

ตารางที่ 4.64 การเปรียบเทียบสัดส่วนของการให้ความหมายของการแสดงออกทางเพศที่เหมาะสมจำแนกตามศาสนา

		ศาสนา					รวม
		พุทธ	คริสต์	อิสลาม	ฮินดู-ซิกข์	อื่นๆ	
แสดงออกให้ถูกที่ ถูกเวลา ถูกคน และ เหมาะสม	จำนวน	272	15	15	5	3	310
	%ศาสนา	56.2%	46.9%	41.7%	50.0%	50.0%	54.6%
ยึดถือตามประเพณีไทย	จำนวน	138	12	19	2	0	171
	%ศาสนา	28.5%	37.5%	52.8%	20.0%	.0%	30.1%
แสดงออกให้ตรงกับเพศของตัวเอง	จำนวน	25	3	2	1	0	31

จากตารางที่ 4.65 ผลการวิเคราะห์การเลือกรับวัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศ เมื่อจำแนกตามศาสนา พบว่า เยาวชนที่นับถือศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลามมีการเลือกรับเฉพาะวัฒนธรรมที่ดั่งาม มากที่สุดเป็นสัดส่วนใกล้เคียงกันคิดเป็นร้อยละ 52.7, 59.4 และ 55.6 ของศาสนาตามลำดับ ในขณะที่เยาวชนที่นับถือศาสนาฮินดูหรือซิกข์ มีการเลือกเรียนรู้วัฒนธรรมใหม่ๆ ยอมรับในทุกเพศ ทุกวัฒนธรรมเป็นสัดส่วนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.0 ของศาสนาฮินดูหรือซิกข์

ตารางที่ 4.66 การเปรียบเทียบสัดส่วนของแนวทางการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการแสดงออกทางเพศจำแนกตามศาสนา

		ศาสนา					รวม
		พุทธ	คริสต์	อิสลาม	ฮินดู-ซิกข์	อื่นๆ	
ปรับเปลี่ยนการแสดงออกไปตามยุคสมัย แต่อยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม	จำนวน	177	12	5	2	1	197
	%ศาสนา	36.6%	37.5%	13.9%	20.0%	16.7%	34.7%
สำรวจตนเอง และเปลี่ยนพฤติกรรม การแสดงออกทางเพศให้ดีขึ้น	จำนวน	95	5	11	3	0	114
	%ศาสนา	19.6%	15.6%	30.6%	30.0%	.0%	20.1%
แสดงพฤติกรรมแสดงออกทางเพศได้ อย่างถูกต้องทั้งวัฒนธรรมไทย และ วัฒนธรรมต่างชาติ	จำนวน	149	13	17	4	2	185
	%ศาสนา	30.8%	40.6%	47.2%	40.0%	33.3%	32.6%
ยอมรับการแสดงออกทางเพศที่เปลี่ยนไป ในปัจจุบัน	จำนวน	60	1	3	1	3	68
	%ศาสนา	12.4%	3.1%	8.3%	10.0%	50.0%	12.0%
อื่นๆ	จำนวน	3	1	0	0	0	4
	%ศาสนา	.6%	3.1%	.0%	.0%	.0%	.7%
รวม	จำนวน	484	32	36	10	6	568
	%ศาสนา	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

จากตารางที่ 4.66 ผลการวิเคราะห์การปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศเมื่อจำแนกตามศาสนา พบว่า เยาวชนที่นับถือศาสนาพุทธ มีปรับเปลี่ยนการแสดงออกไปตามยุคสมัย แต่อยู่ในขอบเขตที่เหมาะสมเป็นสัดส่วนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.6 ของศาสนาพุทธตามลำดับ ในขณะที่เยาวชนที่นับถือศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม และศาสนาฮินดูหรือซิกข์ มีการแสดงพฤติกรรมแสดงออกทางเพศได้อย่างถูกต้องทั้งวัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมต่างชาติเป็นมากที่สุดเป็นสัดส่วนใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 40.6, 47.2 และ 40.0 ของศาสนาตามลำดับ

1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมของกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษากระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมของเยาวชน ประกอบด้วยบุคคลหรือหน่วยงานที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ ได้ผล ดังนี้

1.3.1 บุคคลหรือหน่วยงานที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

(1) วัฒนธรรมการบริโภค

ตารางที่ 4.67 การเปรียบเทียบสัดส่วนของบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคจำแนกตามเพศ

เพศ		บุคคล/หน่วยงาน							รวม	
		ครอบครัว	ชุมชน	เพื่อน	ครู	ดารา	รัฐ	เอกชน		
ชาย	อันดับ 1	จำนวน	97	23	18	13	21	34	8	214
		% เพศ	45.3%	10.7%	8.4%	6.1%	9.8%	15.9%	3.7%	100.0%
	ความถี่ สะสม	จำนวน	154	105	92	76	81	86	48	639
		% รวม	24.1%	16.4%	14.4%	11.9%	12.7%	13.5%	7.5%	100.0%
หญิง	อันดับ 1	จำนวน	135	51	15	22	28	50	14	315
		% เพศ	42.9%	16.2%	4.8%	7.0%	8.9%	15.9%	4.4%	100.0%
	ความถี่ สะสม	จำนวน	227	158	118	128	106	137	71	948
		% รวม	23.9%	16.7%	12.4%	13.5%	11.2%	14.5%	7.5%	100.0%
เพศ ทางเลือก	อันดับ 1	จำนวน	20	5	3	2	1	8	0	39
		% เพศ	51.3%	12.8%	7.7%	5.1%	2.6%	20.5%	.0%	100.0%
	ความถี่ สะสม	จำนวน	35	20	28	9	11	12	2	117
		% รวม	29.9%	17.1%	23.9%	7.7%	9.4%	10.3%	1.7%	100.0%
รวม	อันดับ 1	จำนวน	252	79	36	37	50	92	22	568
		% เพศ	44.4%	13.9%	6.3%	6.5%	8.8%	16.2%	3.9%	100.0%

ความถี่	จำนวน	416	283	238	213	198	235	121	1704
สะสม	% รวม	24.4%	16.6%	14.0%	12.5%	11.6%	13.8%	7.1%	100.0%

จากตารางที่ 4.67 พบว่า ครอบครัวยุคใหม่ คือ บุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคเป็นอันดับ 1 และบุคคลที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.4 และ 24.4 ตามลำดับ เมื่อแยกตามเพศพบว่า

เพศชายมีบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคเป็นอันดับ 1 และบุคคลที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ ครอบครัวยุคใหม่ คิดเป็นร้อยละ 45.3 และ 24.1 ของเพศชาย ตามลำดับ

เพศหญิงมีบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคเป็นอันดับ 1 และบุคคลที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ ครอบครัวยุคใหม่ คิดเป็นร้อยละ 49.2 และ 23.9 ของเพศหญิง ตามลำดับ

เพศทางเลือกมีบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคเป็นอันดับ 1 และบุคคลที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ ครอบครัวยุคใหม่ คิดเป็นร้อยละ 51.3 และ 29.9 ของเพศทางเลือก ตามลำดับ

จากข้อมูลพบว่า ครอบครัวยุคใหม่ คือ บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ด้านการบริโภคของเยาวชน ทั้ง 3 เพศเป็นสัดส่วนใกล้เคียงกัน

ตารางที่ 4.68 การเปรียบเทียบสัดส่วนของบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคจำแนกตามศาสนา

ศาสนา		บุคคล/หน่วยงาน							รวม	
		ครอบครัวยุคใหม่	ชุมชน	เพื่อน	ครู	ดารา	รัฐ	เอกชน		
พุทธ	อันดับ 1	จำนวน	217	70	32	26	45	75	19	484
		% ศาสนา	44.8%	14.5%	6.6%	5.4%	9.3%	15.5%	3.9%	100.0%
	ความถี่	จำนวน	356	243	210	173	171	201	98	1452
	สะสม	% รวม	24.5%	16.7%	14.5%	11.9%	11.8%	13.8%	6.7%	100.0%
คริสต์	อันดับ 1	จำนวน	9	6	2	5	3	7	0	32
		% ศาสนา	28.1%	18.8%	6.3%	15.6%	9.4%	21.9%	0.0%	100.0%
	ความถี่	จำนวน	22	14	10	17	14	12	7	96
	สะสม	% รวม	22.9%	14.6%	10.4%	17.7%	14.6%	12.5%	7.3%	100.0%

อิสลาม	อันดับ 1	จำนวน	15	3	2	4	1	8	3	36
		% ศาสนา	41.7%	8.3%	5.6%	11.1%	2.8%	22.2%	8.3%	100.0%
	ความถี่ สะสม	จำนวน	25	18	11	16	9	16	13	108
		% รวม	23.1%	16.7%	10.2%	14.8%	8.3%	14.8%	12.0%	100.0%
ฮินดู-ซิกข์	อันดับ 1	จำนวน	6	0	0	2	0	2	0	10
		% ศาสนา	60.0%	0.0%	0.0%	20.0%	0.0%	20.0%	0.0%	100.0%
	ความถี่ สะสม	จำนวน	8	4	5	5	2	3	3	30
		% รวม	26.7%	13.3%	16.7%	16.7%	6.7%	10.0%	10.0%	100.0%
อื่นๆ	อันดับ 1	จำนวน	5	0	0	0	1	0	0	6
		% ศาสนา	83.3%	0.0%	0.0%	0.0%	16.7%	0.0%	0.0%	100.0%
	ความถี่ สะสม	จำนวน	5	4	2	2	2	3	0	18
		% รวม	27.8%	22.2%	11.1%	11.1%	11.1%	16.7%	0.0%	100.0%
รวม	อันดับ 1	จำนวน	252	79	36	37	50	92	22	568
		% ศาสนา	44.4%	13.9%	6.3%	6.5%	8.8%	16.2%	3.9%	100.0%
	ความถี่ สะสม	จำนวน	416	283	238	213	198	235	121	1704
		% รวม	24.4%	16.6%	14.0%	12.5%	11.6%	13.8%	7.1%	100.0%

จากตาราง 4.68 พบว่า เมื่อแยกตามการนับถือศาสนาพบว่า เยาวชนที่นับถือศาสนาพุทธมีบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคเป็นอันดับ 1 และบุคคลที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 44.8 และ 24.5 ของศาสนาพุทธ ตามลำดับ

เยาวชนที่นับถือศาสนาคริสต์มีบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคเป็นอันดับ 1 และบุคคลที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 28.1 และ 22.9 ของศาสนาคริสต์ ตามลำดับ

เยาวชนที่นับถือศาสนาอิสลามมีบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคเป็นอันดับ 1 และบุคคลที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 41.1 และ 23.1 ของศาสนาอิสลาม ตามลำดับ

เยาวชนที่นับถือศาสนาฮินดูและซิกข์มีบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคเป็นอันดับ 1 และบุคคลที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 60.0 และ 26.7 ของศาสนาฮินดูและซิกข์ ตามลำดับ

จากข้อมูลพบว่า ครอบครัว คือ บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ด้านการบริโภคของเยาวชนทุกศาสนา โดยเยาวชนที่นับถือศาสนาฮินดูและซิกข์เป็นสัดส่วนสูงที่สุด

ตารางที่ 4.69 การเปรียบเทียบสัดส่วนของบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคจำแนกตามระดับการศึกษา

การศึกษา			บุคคล/หน่วยงาน							รวม
			ครอบครัว	ชุมชน	เพื่อน	ครู	ดารา	รัฐ	เอกชน	
ม.3-6	อันดับ 1	จำนวน	110	47	22	18	21	26	13	257
		% การศึกษา	42.8%	18.3%	8.6%	7.0%	8.2%	10.1%	5.1%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	182	137	115	109	72	99	57	771
		% รวม	23.6%	17.8%	14.9%	14.1%	9.3%	12.8%	7.4%	100.0%
ปวช./ปวส.	อันดับ 1	จำนวน	27	16	3	8	8	30	3	95
		% การศึกษา	10.7%	20.3%	8.3%	21.6%	16.0%	32.6%	13.6%	100%
	ความถี่สะสม	จำนวน	58	51	19	38	42	52	25	285
		% รวม	20.4%	17.9%	6.7%	13.3%	14.7%	18.2%	8.8%	100.0%
อนุปริญญา	อันดับ 1	จำนวน	53	4	4	3	4	11	4	83
		% การศึกษา	63.9%	4.8%	4.8%	3.6%	4.8%	13.3%	4.8%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	73	39	50	22	28	24	13	249
		% รวม	29.3%	15.7%	20.1%	8.8%	11.2%	9.6%	5.2%	100.0%
ปริญญาตรี	อันดับ 1	จำนวน	48	8	7	8	15	16	2	104
		% การศึกษา	46.2%	7.7%	6.7%	7.7%	14.4%	15.4%	1.9%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	79	46	46	36	48	39	18	312
		% รวม	25.3%	14.7%	14.7%	11.5%	15.4%	12.5%	5.8%	100.0%
สูงกว่า	อันดับ 1	จำนวน	14	4	0	0	2	9	0	29

ปริญญาตรี	% การศึกษา	48.3%	13.8%	.0%	.0%	6.9%	31.0%	.0%	100.0%	
	ความถี่	จำนวน	24	10	8	8	8	21	8	87
	สะสม	% รวม	27.6%	11.5%	9.2%	9.2%	9.2%	24.1%	9.2%	100.0%
	อันดับ 1	จำนวน	252	79	36	37	50	92	22	568
		% การศึกษา	44.4%	13.9%	6.3%	6.5%	8.8%	16.2%	3.9%	100.0%
รวม	ความถี่	จำนวน	416	283	238	213	198	235	121	1704
	สะสม	% รวม	24.4%	16.6%	14.0%	12.5%	11.6%	13.8%	7.1%	100.0%

จากตาราง 4.69 พบว่า เมื่อแยกตามระดับการศึกษาพบว่า ระดับ ม.3-ม.6 มีบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคเป็นอันดับ 1 และบุคคลที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 42.8 และ 23.6 ของระดับการศึกษา ตามลำดับ

ระดับปวช./ปวส. มีบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคเป็นอันดับ 1 ได้แก่ ครอบครัว และบุคคลที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ ภาครัฐ คิดเป็นร้อยละ 32.6 และ 20.4 ของระดับการศึกษา ตามลำดับ

ระดับอนุปริญญา มีบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคเป็นอันดับ 1 และบุคคลที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 41.1 และ 23.1 ของระดับการศึกษา ตามลำดับ

ระดับปริญญาตรี มีบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคเป็นอันดับ 1 และบุคคลที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 60.0 และ 26.7 ของระดับการศึกษา ตามลำดับ

ระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคเป็นอันดับ 1 และบุคคลที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 60.0 และ 26.7 ของระดับการศึกษา ตามลำดับ

จากข้อมูลพบว่า ครอบครัว คือ บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ด้านการบริโภคของเยาวชนทุกระดับการศึกษา โดยเยาวชนในระดับชั้นเป็นสัดส่วนสูงที่สุด

(2) วัฒนธรรมการแต่งกาย

ตารางที่ 4.70 การเปรียบเทียบสัดส่วนของบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายจำแนกตามเพศ

เพศ		บุคคล/หน่วยงาน							รวม		
		ครอบครัว	ชุมชน	เพื่อน	ครู	ดารา	รัฐ	เอกชน			
ชาย	อันดับ 1	จำนวน	54	24	23	38	48	22	5	214	
		% เพศ	25.2%	11.2%	10.7%	17.8%	22.4%	10.3%	2.3%	100.0%	
	ความถี่สะสม	จำนวน	121	93	113	95	106	80	34	642	
		% รวม	18.9%	14.6%	17.7%	14.9%	16.6%	12.5%	5.3%	100.5%	
	หญิง	อันดับ 1	จำนวน	79	34	23	43	72	56	8	315
			% เพศ	25.1%	10.8%	7.3%	13.7%	22.9%	17.8%	2.5%	100.0%
ความถี่สะสม		จำนวน	187	107	153	141	174	132	51	948	
		% รวม	19.7%	11.3%	16.1%	14.9%	18.4%	13.9%	5.4%	100.0%	
เพศทางเลือก		อันดับ 1	จำนวน	12	5	8	6	5	3	0	39
			% เพศ	30.8%	12.8%	20.5%	15.4%	12.8%	7.7%	.0%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	24	16	28	16	22	7	4	117	
		% รวม	20.5%	13.7%	23.9%	13.7%	18.8%	6.0%	3.4%	100.0%	
	รวม	อันดับ 1	จำนวน	145	63	54	87	125	81	13	568
			% เพศ	25.5%	11.1%	9.5%	15.3%	22.0%	14.3%	2.3%	100.0%
ความถี่สะสม		จำนวน	332	216	294	252	302	219	89	1704	
		% รวม	19.5%	12.7%	17.3%	14.8%	17.7%	12.9%	5.2%	100.0%	

จากตาราง 4.70 พบว่า บุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายเป็นอันดับ 1 และบุคคลที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 25.5 และ 19.5 ตามลำดับ เมื่อแยกตามเพศพบว่า

เพศชายมีบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายเป็นอันดับ 1 และบุคคลที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 25.2 และ 18.9 ของเพศชาย ตามลำดับ

เพศหญิงมีบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายเป็นอันดับ 1 และบุคคลที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 25.1 และ 19.7 ของเพศหญิง ตามลำดับ

เพศทางเลือกมีบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายเป็นอันดับ 1 และบุคคลที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 30.8 และ 20.5 ของเพศทางเลือก ตามลำดับ

จากข้อมูลพบว่า ครอบครัว คือ บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ด้านการแต่งกายของเยาวชนทั้ง 3 เพศ

ตารางที่ 4.71 การเปรียบเทียบสัดส่วนของบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายจำแนกตามศาสนา

ศาสนา		บุคคล/หน่วยงาน							รวม	
		ครอบครัว	ชุมชน	เพื่อน	ครู	ดาราศา	รัฐ	เอกชน		
พุทธ	อันดับ 1	จำนวน	119	57	42	76	109	68	13	484
		% ศาสนา	24.6%	11.8%	8.7%	15.7%	22.5%	14.0%	2.7%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	275	191	248	219	252	187	80	1452
		% รวม	18.9%	13.2%	17.1%	15.1%	17.4%	12.9%	5.5%	100.0%
คริสต์	อันดับ 1	จำนวน	7	3	4	3	10	5	0	32
		% ศาสนา	21.9%	9.4%	12.5%	9.4%	31.3%	15.6%	0.0%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	19	7	17	12	23	12	6	96
		% รวม	19.8%	7.3%	17.7%	12.5%	24.0%	12.5%	6.3%	100.0%
อิสลาม	อันดับ 1	จำนวน	15	2	4	7	2	6	0	36
		% ศาสนา	41.7%	5.6%	11.1%	19.4%	5.6%	16.7%	0.0%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	27	12	20	17	15	14	3	108
		% รวม	25.0%	11.1%	18.5%	15.7%	13.9%	13.0%	2.8%	100.0%
ฮินดู-ซิกข์	อันดับ 1	จำนวน	1	1	3	1	2	2	0	10
		% ศาสนา	10.0%	10.0%	30.0%	10.0%	20.0%	20.0%	0.0%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	5	5	5	3	8	4	0	30

		% รวม	16.7%	16.7%	16.7%	10.0%	26.7%	13.3%	0.0%	100.0%
อื่นๆ	อันดับ 1	จำนวน	3	0	1	0	2	0	0	6
		% ศาสนา	50.0%	0.0%	16.7%	0.0%	33.3%	0.0%	0.0%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	6	1	4	1	4	2	0	18
		% รวม	33.3%	5.6%	22.2%	5.6%	22.2%	11.1%	0.0%	100.0%
รวม	อันดับ 1	จำนวน	145	63	54	87	125	81	13	568
		% ศาสนา	25.5%	11.1%	9.5%	15.3%	22.0%	14.3%	2.3%	100.0%
	อันดับ 1-3	จำนวน	332	216	294	252	302	219	89	1704
		% รวม	19.5%	12.7%	17.3%	14.8%	17.7%	12.9%	5.2%	100.0%

จากตาราง 4.71 พบว่า เมื่อแยกตามการนับถือศาสนาพบว่า เยาวชนที่นับถือศาสนาพุทธมีบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายเป็นอันดับ 1 และบุคคลที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 24.6 และ 18.9 ของศาสนาพุทธ ตามลำดับ

เยาวชนที่นับถือศาสนาคริสต์มีบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายเป็นอันดับ 1 และบุคคลที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ ดารานักแสดง คิดเป็นร้อยละ 31.3 และ 24.0 ของศาสนาคริสต์ ตามลำดับ

เยาวชนที่นับถือศาสนาอิสลามมีบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายเป็นอันดับ 1 และบุคคลที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 41.7 และ 25.0 ของศาสนาอิสลาม ตามลำดับ

เยาวชนที่นับถือศาสนาฮินดูและซิกข์มีบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายเป็นอันดับ 1 คือ เพื่อน ร้อยละ 30.0 และบุคคลที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ ดารานักแสดง คิดเป็นร้อยละ 26.7 ของศาสนาฮินดูและซิกข์ ตามลำดับ

จากข้อมูลจะเห็นว่าศาสนาอิสลามได้รับอิทธิพลเรื่องของการแต่งกายจากพ่อแม่มากที่สุด เนื่องจากเป็นไปตามหลักศาสนาที่ต้องแต่งกายให้มิดชิด ในขณะที่ศาสนาคริสต์ได้รับอิทธิพลเรื่องของการแต่งกายจากดารานักแสดงมากที่สุด ศาสนาฮินดู-ซิกข์ได้รับอิทธิพลเรื่องของการแต่งกายจากเพื่อนมากที่สุด

ตารางที่ 4.72 การเปรียบเทียบสัดส่วนของบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายจำแนกตามระดับการศึกษา

การศึกษา		บุคคล/หน่วยงาน							รวม	
		ครอบครัว	ชุมชน	เพื่อน	ครู	ดารา	รัฐ	เอกชน		
ม.3-6	อันดับ 1	จำนวน	72	36	31	32	42	39	5	257
		% การศึกษา	28.0%	14.0%	12.1%	12.5%	16.3%	15.2%	1.9%	100.0%
	ความถี่ สะสม	จำนวน	156	99	144	111	126	96	39	771
		% รวม	20.2%	12.8%	18.7%	14.4%	16.3%	12.5%	5.1%	100.0%
ปวช./ปวส.	อันดับ 1	จำนวน	9	7	6	22	34	15	2	95
		% การศึกษา	9.5%	7.4%	6.3%	23.2%	35.8%	15.8%	2.1%	100.0%
	ความถี่ สะสม	จำนวน	47	26	47	53	61	37	14	285
		% รวม	16.5%	9.1%	16.5%	18.6%	21.4%	13.0%	4.9%	100.0%
อนุปริญญา	อันดับ 1	จำนวน	27	9	3	17	12	12	3	83
		% การศึกษา	32.5%	10.8%	3.6%	20.5%	14.5%	14.5%	3.6%	100.0%
	ความถี่ สะสม	จำนวน	50	43	39	38	35	28	16	249
		% รวม	20.1%	17.3%	15.7%	15.3%	14.1%	11.2%	6.4%	100.0%
ปริญญาตรี	อันดับ 1	จำนวน	26	10	11	15	30	9	3	104
		% การศึกษา	25.0%	9.6%	10.6%	14.4%	28.8%	8.7%	2.9%	100.0%
	ความถี่ สะสม	จำนวน	57	41	54	43	60	41	16	312
		% รวม	18.3%	13.1%	17.3%	13.8%	19.2%	13.1%	5.1%	100.0%
สูงกว่า ปริญญาตรี	อันดับ 1	จำนวน	11	1	3	1	7	6	0	29
		% การศึกษา	37.9%	3.4%	10.3%	3.4%	24.1%	20.7%	0.0%	100.0%
	ความถี่ สะสม	จำนวน	22	7	10	7	20	17	4	87
		% รวม	25.3%	8.0%	11.5%	8.0%	23.0%	19.5%	4.6%	100.0%
รวม	อันดับ 1	จำนวน	145	63	54	87	125	81	13	568
	% การศึกษา		25.5%	11.1%	9.5%	15.3%	22.0%	14.3%	2.3%	100.0%

ความถี่	จำนวน	332	216	294	252	302	219	89	1704
สะสม	% รวม	19.5%	12.7%	17.3%	14.8%	17.7%	12.9%	5.2%	100.0%

จากตาราง 4.72 พบว่า เมื่อแยกตามระดับการศึกษาพบว่า ระดับ ม.3-ม.6 มีบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายเป็นอันดับ 1 และบุคคลที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 28.0 และ 20.2 ของระดับการศึกษา ตามลำดับ

ระดับปวช./ปวส. มีบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายเป็นอันดับ 1 และบุคคลที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ ดารานักแสดง คิดเป็นร้อยละ 35.8 และ 21.4 ของระดับการศึกษา ตามลำดับ

ระดับอนุปริญญาตรีมีบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายเป็นอันดับ 1 และที่บุคคลที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 32.5 และ 20.1 ของระดับการศึกษา ตามลำดับ

ระดับปริญญาตรีมีบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายเป็นอันดับ 1 และบุคคลที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ ดารานักแสดง คิดเป็นร้อยละ 28.8 และ 19.2 ของระดับการศึกษา ตามลำดับ

ระดับสูงกว่าปริญญาตรีมีบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายเป็นอันดับ 1 และบุคคลที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 37.9 และ 25.3 ของระดับการศึกษา ตามลำดับ

จากข้อมูลจะเห็นได้ว่า ครอบครัว คือ บุคคลที่มีอิทธิพลด้านการแต่งกายสูงสุดต่อเยาวชนในทุกระดับชั้น ในขณะที่ ดารานักแสดง คือ บุคคลที่มีอิทธิพลด้านการแต่งกายสูงสุดต่อเยาวชนในระดับชั้น ปวช./ปวส. และปริญญาตรี เป็นสัดส่วนมากกว่าระดับการศึกษาอื่นๆ

(3) วัฒนธรรมการใช้ภาษา

ตารางที่ 4.73 การเปรียบเทียบสัดส่วนของบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาจำแนกตามเพศ

เพศ		บุคคล/หน่วยงาน							รวม
		ครอบครัว	ชุมชน	เพื่อน	ครู	ดารา	รัฐ	เอกชน	
ชาย	จำนวน	50	14	29	76	27	13	5	214
	% เพศ	23.4%	6.5%	13.6%	35.5%	12.6%	6.1%	2.3%	100.0%
ความถี่สะสม	จำนวน	120	66	113	146	91	75	31	642
	% รวม	18.8%	10.3%	17.7%	22.8%	14.2%	11.7%	4.9%	100.5%

หญิง	อันดับ 1	จำนวน	57	21	27	141	41	21	7	315
		% เพศ	18.1%	6.7%	8.6%	44.8%	13.0%	6.7%	2.2%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	158	9	141	232	146	120	57	948
		% รวม	16.7%	.9%	14.9%	24.5%	15.4%	12.7%	6.0%	100.0%
เพศทางเลือก	อันดับ 1	จำนวน	7	3	7	15	3	4	0	39
		% เพศ	17.9%	7.7%	17.9%	38.5%	7.7%	10.3%	.0%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	28	11	24	23	15	12	4	117
		% รวม	23.9%	9.4%	20.5%	19.7%	12.8%	10.3%	3.4%	100.0%
รวม	อันดับ 1	จำนวน	114	38	63	232	71	38	12	568
		% เพศ	20.1%	6.7%	11.1%	40.8%	12.5%	6.7%	2.1%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	306	167	278	402	252	207	92	1704
		% รวม	18.0%	9.8%	16.3%	23.6%	14.8%	12.1%	5.4%	100.0%

จากตาราง 4.73 พบว่า บุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาเป็นอันดับ 1 และบุคคลที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ ครู หรืออาจารย์ คิดเป็นร้อยละ 40.8 และ 23.6 ตามลำดับ เมื่อแยกตามเพศพบว่า

เพศชายมีบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาเป็นอันดับ 1 และบุคคลที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ ครู หรืออาจารย์ คิดเป็นร้อยละ 35.5 และ 22.8 ของเพศชาย ตามลำดับ

เพศหญิงมีบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาเป็นอันดับ 1 และบุคคลที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ ครู หรืออาจารย์ คิดเป็นร้อยละ 44.8 และ 24.5 ของเพศหญิง ตามลำดับ

เพศทางเลือกมีบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาเป็นอันดับ 1 คือ ครู หรืออาจารย์ คิดเป็นร้อยละ 38.5 ของเพศทางเลือก และบุคคลที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 23.9 ของเพศทางเลือก

จากข้อมูลพบว่า ครู อาจารย์ คือ บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ด้านการใช้ภาษาของเยาวชนทั้ง 3 เพศ

ตารางที่ 4.74 การเปรียบเทียบสัดส่วนของบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาจำแนกตามศาสนา

ศาสนา	บุคคล/หน่วยงาน									
		ครอบครัว	ชุมชน	เพื่อน	ครู	ดารา	รัฐ	เอกชน	รวม	
พุทธ	อันดับ 1	จำนวน	98	33	57	196	58	32	10	484
		% ศาสนา	20.2%	6.8%	11.8%	40.5%	12.0%	6.6%	2.1%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	267	147	239	341	201	173	84	1452
		% รวม	18.4%	10.1%	16.5%	23.5%	13.8%	11.9%	5.8%	100.0%
คริสต์	อันดับ 1	จำนวน	5	0	2	16	5	2	2	32
		% ศาสนา	15.6%	0.0%	6.3%	50.0%	15.6%	6.3%	6.3%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	16	5	16	24	18	12	5	96
		% รวม	16.7%	5.2%	16.7%	25.0%	18.8%	12.5%	5.2%	100.0%
อิสลาม	อันดับ 1	จำนวน	7	4	3	11	7	4	0	36
		% ศาสนา	19.4%	11.1%	8.3%	30.6%	19.4%	11.1%	0.0%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	14	11	15	24	24	17	3	108
		% รวม	13.0%	10.2%	13.9%	22.2%	22.2%	15.7%	2.8%	100.0%
ฮินดู-ซิกข์	อันดับ 1	จำนวน	3	0	0	6	1	0	0	10
		% ศาสนา	30.0%	0.0%	0.0%	60.0%	10.0%	0.0%	0.0%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	7	3	4	9	5	2	0	30
		% รวม	23.3%	10.0%	13.3%	30.0%	16.7%	6.7%	0.0%	100.0%
อื่นๆ	อันดับ 1	จำนวน	1	1	1	3	0	0	0	6
		% ศาสนา	16.7%	16.7%	16.7%	50.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	3	1	4	3	4	3	0	18
		% รวม	16.7%	5.6%	22.2%	16.7%	22.2%	16.7%	0.0%	100.0%
รวม	อันดับ 1	จำนวน	114	38	63	232	71	38	12	568
	% ศาสนา	20.1%	6.7%	11.1%	40.8%	12.5%	6.7%	2.1%	100.0%	

ความถี่สะสม	จำนวน	307	167	278	401	252	207	92	1704
	% รวม	18.0%	9.8%	16.3%	23.5%	14.8%	12.1%	5.4%	100.0%

จากตารางที่ 4.74 พบว่า เมื่อแยกตามการนับถือศาสนาพบว่า เยาวชนที่นับถือศาสนาพุทธมีบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาเป็นอันดับ 1 และบุคคลที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ ครูหรืออาจารย์ คิดเป็นร้อยละ 40.5 และ 23.5 ศาสนาพุทธ ตามลำดับ

เยาวชนที่นับถือศาสนาคริสต์มีบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาเป็นอันดับ 1 และบุคคลที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ ครูหรืออาจารย์ คิดเป็นร้อยละ 50.0 และ 25.0 ของศาสนาคริสต์ ตามลำดับ

เยาวชนที่นับถือศาสนาอิสลามมีบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาเป็นอันดับ 1 และบุคคลที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ ครู หรืออาจารย์ คิดเป็นร้อยละ 30.6 และ 22.2 ของศาสนาอิสลาม ตามลำดับ

เยาวชนที่นับถือศาสนาฮินดูและซิกข์มีบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาเป็นอันดับ 1 และบุคคลที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ ครู หรืออาจารย์ คิดเป็นร้อยละ 60.0 และ 30.0 ของศาสนาฮินดูและซิกข์ ตามลำดับ

จากข้อมูลพบว่า ครู อาจารย์ คือ บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ด้านการใช้ภาษาของเยาวชนทุกศาสนา

ตารางที่ 4.75 การเปรียบเทียบสัดส่วนของบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาจำแนกตามระดับการศึกษา

การศึกษา	บุคคล/หน่วยงาน	บุคคล/หน่วยงาน								
		ครอบครัว	ชุมชน	เพื่อน	ครู	ดารา	รัฐ	เอกชน	รวม	
ม.3-6	อันดับ 1	จำนวน	59	30	35	71	36	17	9	257
	% การศึกษา		23.0%	11.7%	13.6%	27.6%	14.0%	6.6%	3.5%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	123	98	128	175	108	96	43	771
	% รวม		16.0%	12.7%	16.6%	22.7%	14.0%	12.5%	5.6%	100.0%
ปวช./ปวส.	อันดับ 1	จำนวน	10	1	5	61	7	10	1	95
	% การศึกษา		10.5%	1.1%	5.3%	64.2%	7.4%	10.5%	1.1%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	55	17	42	76	48	31	16	285

	สะสม	% รวม	19.3%	6.0%	14.7%	26.7%	16.8%	10.9%	5.6%	100.0%
อนุปริญญา	อันดับ 1	จำนวน	15	3	9	42	7	5	2	83
		% การศึกษา	18.1%	3.6%	10.8%	50.6%	8.4%	6.0%	2.4%	100.0%
	ความถี่	จำนวน	51	23	44	56	28	31	16	249
		สะสม	% รวม	20.5%	9.2%	17.7%	22.5%	11.2%	12.4%	6.4%
ปริญญาตรี	อันดับ 1	จำนวน	20	4	13	46	16	5	0	104
		% การศึกษา	19.2%	3.8%	12.5%	44.2%	15.4%	4.8%	0.0%	100.0%
	ความถี่	จำนวน	62	28	52	73	50	33	14	312
		สะสม	% รวม	19.9%	9.0%	16.7%	23.4%	16.0%	10.6%	4.5%
สูงกว่าปริญญาตรี	อันดับ 1	จำนวน	10	0	1	12	5	1	0	29
		% การศึกษา	34.5%	0.0%	3.4%	41.4%	17.2%	3.4%	0.0%	100.0%
	ความถี่	จำนวน	15	1	12	22	18	16	3	87
		สะสม	% รวม	17.2%	1.1%	13.8%	25.3%	20.7%	18.4%	3.4%
รวม	อันดับ 1	จำนวน	114	38	63	232	71	38	12	568
		% การศึกษา	20.1%	6.7%	11.1%	40.8%	12.5%	6.7%	2.1%	100.0%
	ความถี่	จำนวน	306	167	278	402	252	207	92	1704
		สะสม	% รวม	18.0%	9.8%	16.3%	23.6%	14.8%	12.1%	5.4%

จากตารางที่ 4.75 พบว่า เมื่อแยกตามระดับการศึกษาพบว่า ระดับ ม.3-ม.6 มีบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาเป็นอันดับ 1 และบุคคลที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ ครู อาจารย์ คิดเป็นร้อยละ 27.6 และ 22.7 ของระดับการศึกษา ตามลำดับ

ระดับปวช./ปวส. มีบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาเป็นอันดับ 1 และบุคคลที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ ครู หรืออาจารย์ คิดเป็นร้อยละ 64.2 และ 26.7 ของระดับการศึกษา ตามลำดับ

ระดับอนุปริญญา มีบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาเป็นอันดับ 1 และบุคคลที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ ครู อาจารย์ คิดเป็นร้อยละ 50.6 และ 22.5 ของระดับการศึกษา ตามลำดับ

ระดับปริญญาตรีมีบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาเป็นอันดับ 1 และมีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ ครู หรืออาจารย์ คิดเป็นร้อยละ 44.2 และ 23.4 ของระดับการศึกษา ตามลำดับ

ระดับสูงกว่าปริญญาตรีมีบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาเป็นอันดับ 1 และบุคคลที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ ครู หรืออาจารย์ คิดเป็นร้อยละ 41.4 และ 25.3 ของระดับการศึกษา ตามลำดับ

จากข้อมูลพบว่า ครู หรืออาจารย์ คือ บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ด้านการใช้ภาษาของเยาวชนทุกระดับการศึกษา

(4) วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศ

ตารางที่ 4.76 การเปรียบเทียบสัดส่วนของบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศจำแนกตามเพศ

เพศ	บุคคล/หน่วยงาน	บุคคล/หน่วยงาน								
		ครอบครัว	ชุมชน	เพื่อน	ครู	ดารา	รัฐ	เอกชน	รวม	
ชาย	อันดับ 1	จำนวน	94	12	38	28	22	16	4	214
		% เพศ	43.9%	5.6%	17.8%	13.1%	10.3%	7.5%	1.9%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	148	73	138	116	61	65	38	639
		% รวม	23.2%	11.4%	21.6%	18.2%	9.5%	10.2%	5.9%	100.0%
หญิง	อันดับ 1	จำนวน	157	15	44	41	29	24	5	315
		% เพศ	49.8%	4.8%	14.0%	13.0%	9.2%	7.6%	1.6%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	243	113	187	176	104	86	39	948
		% รวม	25.6%	11.9%	19.7%	18.6%	11.0%	9.1%	4.1%	100.0%
เพศทางเลือก	อันดับ 1	จำนวน	12	4	6	8	2	5	2	39
		% เพศ	30.8%	10.3%	15.4%	20.5%	5.1%	12.8%	5.1%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	31	11	27	18	12	9	9	117
		% รวม	26.5%	9.4%	23.1%	15.4%	10.3%	7.7%	7.7%	100.0%
รวม	อันดับ 1	จำนวน	262	31	88	77	53	45	11	567

	% เพศ	46.1%	5.5%	15.5%	13.6%	9.3%	7.9%	1.9%	99.8%
ความถี่สะสม	จำนวน	422	197	352	310	177	160	86	1704
	% รวม	24.8%	11.6%	20.7%	18.2%	10.4%	9.4%	5.0%	100.0%

จากตารางที่ 4.76 พบว่า บุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศเป็นอันดับ 1 และบุคคลที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 46.1 และ 24.8 ตามลำดับ เมื่อแยกตามเพศพบว่า

เพศชายมีบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศเป็นอันดับ 1 และบุคคลที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 43.9 และ 23.2 ของเพศชาย ตามลำดับ

เพศหญิงมีบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศเป็นอันดับ 1 และบุคคลที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 49.8 และ 25.6 ของเพศหญิง ตามลำดับ

เพศทางเลือกมีบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศเป็นอันดับ 1 และบุคคลที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 30.8 และ 26.5 ของเพศทางเลือก ตามลำดับ

จากข้อมูลพบว่า บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ด้านการแสดงออกทางเพศของเยาวชนทั้ง 3 เพศคือ ครอบครัว

ตารางที่ 4-77 การเปรียบเทียบสัดส่วนของบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศจำแนกตามศาสนา

ศาสนา		บุคคล/หน่วยงาน							total	
		ครอบครัว	ชุมชน	เพื่อน	ครู	ดารา	รัฐ	เอกชน		
พุทธ	อันดับ 1	จำนวน	220	30	72	67	44	40	11	484
		% ศาสนา	45.5%	6.2%	14.9%	13.8%	9.1%	8.3%	2.3%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	361	161	304	264	150	136	76	1452
		% รวม	24.9%	11.1%	20.9%	18.2%	10.3%	9.4%	5.2%	100.0%
คริสต์	อันดับ 1	จำนวน	16	0	7	4	2	3	0	32

	% ศาสนา	50.0%	0.0%	21.9%	12.5%	6.3%	9.4%	0.0%	100.0%	
อิสลาม	ความถี่สะสม	จำนวน	22	15	16	23	5	10	5	96
	% รวม		22.9%	15.6%	16.7%	24.0%	5.2%	10.4%	5.2%	100.0%
	อันดับ 1	จำนวน	20	1	6	5	3	1	0	36
อิสลาม	% ศาสนา		55.6%	2.8%	16.7%	13.9%	8.3%	2.8%	0.0%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	30	17	20	16	13	9	3	108
	% รวม		27.8%	15.7%	18.5%	14.8%	12.0%	8.3%	2.8%	100.0%
ฮินดู-ซิกข์	อันดับ 1	จำนวน	5	0	1	1	2	1	0	10
	% ศาสนา		50.0%	0.0%	10.0%	10.0%	20.0%	10.0%	0.0%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	8	1	5	6	5	3	2	30
อื่นๆ	% รวม		26.7%	3.3%	16.7%	20.0%	16.7%	10.0%	6.7%	100.0%
	อันดับ 1	จำนวน	2	0	2	0	2	0	0	6
	% ศาสนา		33.3%	0.0%	33.3%	0.0%	33.3%	0.0%	0.0%	100.0%
รวม	ความถี่สะสม	จำนวน	2	3	5	1	4	2	1	18
	% รวม		11.1%	16.7%	27.8%	5.6%	22.2%	11.1%	5.6%	100.0%
	อันดับ 1	จำนวน	262	31	88	77	53	45	11	567
รวม	% ศาสนา		46.1%	5.5%	15.5%	13.6%	9.3%	7.9%	1.9%	99.8%
	ความถี่สะสม	จำนวน	423	197	350	310	177	160	87	1704
	% รวม		24.8%	11.6%	20.5%	18.2%	10.4%	9.4%	5.1%	100.0%

จากตารางที่ 4.77 พบว่า เมื่อแยกตามการนับถือศาสนาพบว่า เยาวชนที่นับถือศาสนาพุทธมีบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศเป็นอันดับ 1 และบุคคลที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 45.5 และ 24.9 ของศาสนาพุทธ ตามลำดับ

เยาวชนที่นับถือศาสนาคริสต์มีบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศเป็นอันดับ 1 คือ ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 50.0 ของศาสนาคริสต์ และบุคคลที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ ครู อาจารย์ คิดเป็นร้อยละ 24.0 ของศาสนาคริสต์

เยาวชนที่นับถือศาสนาอิสลามมีบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศเป็นอันดับ 1 และบุคคลที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 55.6 และ 27.8 ของศาสนาอิสลาม ตามลำดับ

เยาวชนที่นับถือศาสนาฮินดูและซิกข์มีบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศเป็นอันดับ 1 และบุคคลที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 60.0 และ 26.7 ของศาสนาฮินดูและซิกข์ ตามลำดับ

จากข้อมูลพบว่า ครอบครัว บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ด้านการแสดงออกทางเพศของเยาวชนทุกศาสนา

ตารางที่ 4.78 การเปรียบเทียบสัดส่วนของบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศจำแนกตามระดับการศึกษา

การศึกษา		บุคคล/หน่วยงาน									
		ครอบครัว	ชุมชน	เพื่อน	ครู	ดารา	รัฐ	เอกชน	รวม		
ม.3-6	อันดับ 1	จำนวน	114	21	45	28	24	21	4	257	
		% การศึกษา	44.4%	8.2%	17.5%	10.9%	9.3%	8.2%	1.6%	100.0%	
	ความถี่สะสม	จำนวน	182	110	161	123	79	72	44	771	
		% รวม	23.6%	14.3%	20.9%	16.0%	10.2%	9.3%	5.7%	100.0%	
	ปวช./ปวส.	อันดับ 1	จำนวน	44	4	9	20	5	10	3	95
			% การศึกษา	46.3%	4.2%	9.5%	21.1%	5.3%	10.5%	3.2%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	77	17	53	74	27	28	9	285	
		% รวม	27.0%	6.0%	18.6%	26.0%	9.5%	9.8%	3.2%	100.0%	
อนุปริญญา	อันดับ 1	จำนวน	35	5	13	18	6	3	3	83	
		% การศึกษา	42.2%	6.0%	15.7%	21.7%	7.2%	3.6%	3.6%	100.0%	
	ความถี่สะสม	จำนวน	60	33	57	44	22	18	15	249	
		% รวม	24.1%	13.3%	22.9%	17.7%	8.8%	7.2%	6.0%	100.0%	
ปริญญาตรี	อันดับ 1	จำนวน	52	2	17	11	13	9	0	104	
		% การศึกษา	50.0%	1.9%	16.3%	10.6%	12.5%	8.7%	0.0%	100.0%	
	ความถี่สะสม	จำนวน	82	31	63	56	35	31	14	312	

	สะสม	% รวม	26.3%	9.9%	20.2%	17.9%	11.2%	9.9%	4.5%	100.0%
สูงกว่าปริญญาตรี	อันดับ 1	จำนวน	17	0	4	0	5	2	1	29
		% การศึกษา	58.6%	0.0%	13.8%	0.0%	17.2%	6.9%	3.4%	100.0%
	ความถี่	จำนวน	22	6	16	13	14	11	5	87
	สะสม	% รวม	25.3%	6.9%	18.4%	14.9%	16.1%	12.6%	5.7%	100.0%
รวม	อันดับ 1	จำนวน	262	31	88	77	53	45	11	567
		% การศึกษา	46.1%	5.5%	15.5%	13.6%	9.3%	7.9%	1.9%	99.8%
	ความถี่	จำนวน	423	197	350	310	177	160	87	1704
	สะสม	% รวม	24.8%	11.6%	20.5%	18.2%	10.4%	9.4%	5.1%	100.0%

จากตารางที่ 4.78 พบว่า เมื่อแยกตามระดับการศึกษาพบว่า ระดับ ม.3-ม.6 มีบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศเป็นอันดับ 1 และบุคคลที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 44.4 และ 23.6 ของระดับการศึกษาตามลำดับ

ระดับปวช./ปวส. มีบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศเป็นอันดับ 1 และบุคคลที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุดคือ ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 46.3 และ 27.0 ของระดับการศึกษา ตามลำดับ

ระดับอนุปริญญา มีบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศเป็นอันดับ 1 และบุคคลที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 42.2 และ 24.1 ของระดับการศึกษา ตามลำดับ

ระดับปริญญาตรี มีบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศเป็นอันดับ 1 และบุคคลที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 50.0 และ 26.3 ของระดับการศึกษา ตามลำดับ

ระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีบุคคลที่มีอิทธิพลในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศเป็นอันดับ 1 และบุคคลที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 58.6 และ 25.3 ของระดับการศึกษา ตามลำดับ

จากข้อมูลพบว่า ครอบครัว คือ บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ด้านการแสดงออกทางเพศของเยาวชนทุกระดับการศึกษา

1.3.2 วิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

(1) วัฒนธรรมการการบริโภค

ตารางที่ 4.79 การเปรียบเทียบสัดส่วนของวิธีการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคจำแนกตามเพศ

สถานศึกษา	วิธีการเรียนรู้							
	เป็นระบบและ		ต่อเนื่อง	ตนเอง	กลุ่ม	ประสบการณ์	รวม	
ชาย	อันดับ 1	จำนวน	72	62	37	43	214	
		% เพศ	33.6%	29.0%	17.3%	20.1%	100.0%	
	ความถี่ สะสม	จำนวน	154	184	176	128	642	
		% รวม	24.0%	28.7%	27.4%	19.9%	100.0%	
	หญิง	อันดับ 1	จำนวน	108	99	59	49	315
			% เพศ	34.3%	31.4%	18.7%	15.6%	100.0%
ความถี่ สะสม		จำนวน	245	266	245	189	945	
		% รวม	25.9%	28.1%	25.9%	20.0%	100.0%	
เพศทางเลือก		อันดับ 1	จำนวน	21	7	7	4	39
			% เพศ	53.8%	17.9%	17.9%	10.3%	100.0%
	ความถี่ สะสม	จำนวน	29	30	33	25	117	
		% รวม	24.8%	25.6%	28.2%	21.4%	100.0%	
	รวม	อันดับ 1	จำนวน	201	168	103	96	568
			% เพศ	35.4%	29.6%	18.1%	16.9%	100.0%
ความถี่ สะสม		จำนวน	428	480	454	342	1704	
		% รวม	25.1%	28.2%	26.6%	20.1%	100.0%	

จากตารางที่ 4.79 พบว่า วิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคเป็นอันดับ 1 คือ การเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 35.4 และการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 28.2 เมื่อแยกตามเพศพบว่า

เพศชายมีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคเป็นอันดับ 1 คือ การเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 33.6 ของเพศชาย และการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 28.7 ของเพศชาย

เพศหญิงมีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคเป็นอันดับ 1 คือ การเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 34.3 ของเพศหญิง และการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 28.1 ของเพศหญิง

เพศทางเลือกมีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคเป็นอันดับ 1 คือ การเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 53.8 ของเพศทางเลือก และการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ การเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 28.2 ของเพศทางเลือก

จากข้อมูลพบว่า เพศหญิงและเพศชายมีวิธีการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคแบบเป็นระบบและต่อเนื่อง ในขณะที่เพศทางเลือกมักจะเรียนรู้การบริโภคด้วยตนเอง

ตารางที่ 4.80 การเปรียบเทียบสัดส่วนของวิธีการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคจำแนกตามศาสนา

ศาสนา	กระบวนการเรียนรู้						
		เป็นระบบและต่อเนื่อง	ตนเอง	กลุ่ม	ประสบการณ์	รวม	
พุทธ	อันดับ 1	จำนวน	168	143	89	84	484
		% ศาสนา	34.7%	29.5%	18.4%	17.4%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	357	420	389	286	1452
		% รวม	24.6%	28.9%	26.8%	19.7%	100.0%
คริสต์	อันดับ 1	จำนวน	14	7	5	6	32
		% ศาสนา	43.8%	21.9%	15.6%	18.8%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	25	22	26	23	96
		% รวม	26.0%	22.9%	27.1%	24.0%	100.0%
อิสลาม	อันดับ 1	จำนวน	16	8	8	4	36
		% ศาสนา	44.4%	22.2%	22.2%	11.1%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	33	25	29	21	108
		% รวม	30.6%	23.1%	26.9%	19.4%	100.0%

ซิกซ์-ฮินดู	อันดับ 1	จำนวน	3	6	1	0	10
		% ศาสนา	30.0%	60.0%	10.0%	0.0%	100.0%
	ความถี่	จำนวน	10	7	5	8	30
	สะสม	% รวม	33.3%	23.3%	16.7%	26.7%	100.0%
อื่นๆ	อันดับ 1	จำนวน	0	4	0	2	6
		% ศาสนา	0.0%	66.7%	0.0%	33.3%	100.0%
	ความถี่	จำนวน	3	6	5	4	18
	สะสม	% รวม	16.7%	33.3%	27.8%	22.2%	100.0%
รวม	อันดับ 1	จำนวน	201	168	103	96	568
		% ศาสนา	35.4%	29.6%	18.1%	16.9%	100.0%
	ความถี่	จำนวน	428	480	454	342	1704
	สะสม	% รวม	25.1%	28.2%	26.6%	20.1%	100.0%

จากตารางที่ 4.80 พบว่า เมื่อแยกตามการนับถือศาสนาพบว่า เยาวชนที่นับถือศาสนาพุทธมีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคเป็นอันดับ 1 คือ การเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง และการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 34.7 และ 28.9 ของศาสนาพุทธ ตามลำดับ

เยาวชนที่นับถือศาสนาคริสต์มีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคเป็นอันดับ 1 คือ การเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง และการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ การเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 43.8 และ 27.1 ของศาสนาคริสต์ ตามลำดับ

เยาวชนที่นับถือศาสนาอิสลามมีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคเป็นอันดับ 1 และการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ การเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 44.4 และ 30.6 ของศาสนาอิสลาม ตามลำดับ

เยาวชนที่นับถือศาสนาฮินดูและซิกซ์มีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคเป็นอันดับ 1 คือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 60.0 ของศาสนาฮินดูและซิกซ์ และการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ การเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 33.3 ของศาสนาฮินดูและซิกซ์

จากข้อมูลพบว่า เยาวชนแต่ละศาสนามีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพด้านวัฒนธรรมบริโภค คือ การเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง ยกเว้นศาสนาฮินดูและซิกข์ที่เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นอันดับ 1

ตารางที่ 4.81 การเปรียบเทียบสัดส่วนของวิธีการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา		วิธีการเรียนรู้					รวม
		เป็นระบบและต่อเนื่อง	ตนเอง	กลุ่ม	ประสบการณ์		
ม.3-6	อันดับ 1	จำนวน	93	70	42	52	257
		% การศึกษา	36.2%	27.2%	16.3%	20.2%	100.0%
	ความถี่ สะสม	จำนวน	191	215	206	159	771
		% รวม	24.8%	27.9%	26.7%	20.6%	100.0%
ปวช./ปวส.	อันดับ 1	จำนวน	41	26	20	8	95
		% การศึกษา	43.2%	27.4%	21.1%	8.4%	100.0%
	ความถี่ สะสม	จำนวน	82	82	73	48	285
		% รวม	28.8%	28.8%	25.6%	16.8%	100.0%
อนุปริญญา	อันดับ 1	จำนวน	33	27	11	12	83
		% การศึกษา	39.8%	32.5%	13.3%	14.5%	100.0%
	ความถี่ สะสม	จำนวน	64	68	67	50	249
		% รวม	25.7%	27.3%	26.9%	20.1%	100.0%
ปริญญาตรี	อันดับ 1	จำนวน	31	34	20	19	104
		% การศึกษา	29.8%	32.7%	19.2%	18.3%	100.0%
	ความถี่ สะสม	จำนวน	72	92	85	63	312
		% รวม	23.1%	29.5%	27.2%	20.2%	100.0%
สูงกว่าปริญญาตรี	อันดับ 1	จำนวน	3	11	10	5	29
		% การศึกษา	10.3%	37.9%	34.5%	17.2%	100.0%
	ความถี่ สะสม	จำนวน	19	23	23	22	87

	สะสม	% รวม	21.8%	26.4%	26.4%	25.3%	100.0%
อันดับ 1	จำนวน		201	168	103	96	568
	% การศึกษา		35.4%	29.6%	18.1%	16.9%	100.0%
รวม	ความถี่	จำนวน	428	480	454	342	1704
	สะสม	% รวม	25.1%	28.2%	26.6%	20.1%	100.0%

จากตารางที่ 4.81 พบว่า เมื่อแยกตามระดับการศึกษาพบว่า ระดับ ม.3-ม.6 มีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคเป็นอันดับ 1 คือ การเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง และการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 36.2 และ 27.9 ของระดับการศึกษา ตามลำดับ

ระดับปวช./ปวส. มีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคเป็นอันดับ 1 คือ การเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง ร้อยละ 43.2 ของระดับการศึกษา และการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ การเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่องและการเรียนรู้ด้วยตนเองเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 43.2 และ 28.8 ของระดับการศึกษา ตามลำดับ

ระดับอนุปริญญา มีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคเป็นอันดับ 1 คือ การเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง และการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด มากที่สุด คือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 39.8 และ 29.5 ของระดับการศึกษา ตามลำดับ

ระดับปริญญาตรี มีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคเป็นอันดับ 1 และการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 32.7 และ 29.5 ของระดับการศึกษา ตามลำดับ

ระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคเป็นอันดับ 1 คือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ การเรียนรู้ด้วยตนเองและ จากกระบวนการกลุ่มเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 34.5 และ 26.4 ของระดับการศึกษา ตามลำดับ

จากข้อมูลพบว่าเยาวชนส่วนมากมีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพด้านวัฒนธรรมการบริโภค คือ การเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง แต่เมื่อเรียนในระดับการศึกษาชั้นสูงขึ้นพบว่าเยาวชนมีการเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น

(2) วัฒนธรรมการแต่งกาย

ตารางที่ 4.82 การเปรียบเทียบสัดส่วนของวิธีการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายจำแนกตามเพศ

เพศ	วิธีการเรียนรู้						
		เป็นระบบและ ต่อเนื่อง	ตนเอง	กลุ่ม	ประสบการณ์	รวม	
ชาย	อันดับ 1	จำนวน	69	61	42	42	214
		% เพศ	32.2%	28.5%	19.6%	19.6%	100.0%
	ความถี่	จำนวน	139	182	181	140	642
	สะสม	% รวม	21.7%	28.3%	28.2%	21.8%	100.0%
หญิง	อันดับ 1	จำนวน	117	82	57	59	315
		% เพศ	37.1%	26.0%	18.1%	18.7%	100.0%
	ความถี่	จำนวน	235	260	256	194	945
	สะสม	% รวม	24.9%	27.5%	27.1%	20.5%	100.0%
เพศทางเลือก	อันดับ 1	จำนวน	12	14	7	6	39
		% เพศ	30.8%	35.9%	17.9%	15.4%	100.0%
	ความถี่	จำนวน	24	36	36	21	117
	สะสม	% รวม	20.5%	30.8%	30.8%	17.9%	100.0%
รวม	อันดับ 1	จำนวน	198	157	106	107	568
		% เพศ	34.9%	27.6%	18.7%	18.8%	100.0%
	ความถี่	จำนวน	398	478	473	355	1704
	สะสม	% รวม	23.4%	28.1%	27.8%	20.8%	100.0%

จากตารางที่ 4.82 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายเป็นอันดับ 1 คือ การเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง และการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 34.9 และ 28.1 ตามลำดับ เมื่อแยกตามเพศพบว่า

เพศชายมีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายเป็นอันดับ 1 คือ การเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 32.2 ของเพศชาย และการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 28.3 ของเพศชายตามลำดับ

เพศหญิงมีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายเป็นอันดับ 1 คือ การเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 37.1 ของเพศหญิง และการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 27.5 ของเพศหญิงตามลำดับ

เพศทางเลือกมีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายเป็นอันดับ 1 คือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง ร้อยละ 35.9 ของเพศทางเลือก และการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ การเรียนรู้ด้วยตนเองและเรียนรู้จากระบบการกลุ่มเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 30.8 ของเพศทางเลือก

จากข้อมูลพบว่า เพศหญิงและเพศชายมีวิธีการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกาย คือ การเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง ในขณะที่เพศทางเลือกเรียนรู้การแต่งกายด้วยตนเอง

ตารางที่ 4.83 การเปรียบเทียบสัดส่วนของวิธีการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายจำแนกตามศาสนา

ศาสนา	กระบวนการเรียนรู้					รวม	
	เป็นระบบและต่อเนื่อง	ตนเอง	กลุ่ม	ประสบการณ์			
พุทธ	อันดับ 1	จำนวน	174	130	92	88	484
		% ศาสนา	36.0%	26.9%	19.0%	18.2%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	336	412	402	303	1453
		% รวม	23.1%	28.4%	27.7%	20.9%	100.0%
คริสต์	อันดับ 1	จำนวน	10	12	3	7	32
		% ศาสนา	31.3%	37.5%	9.4%	21.9%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	24	26	25	21	96
		% รวม	25.0%	27.1%	26.0%	21.9%	100.0%
อิสลาม	อันดับ 1	จำนวน	9	8	10	9	36
		% ศาสนา	25.0%	22.2%	27.8%	25.0%	100.0%

	ความถี่สะสม	จำนวน	30	27	32	19	108
		% รวม	27.8%	25.0%	29.6%	17.6%	100.0%
ซิกซ์-ฮินดู	อันดับ 1	จำนวน	4	3	1	2	10
		% ศาสนา	40.0%	30.0%	10.0%	20.0%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	6	8	8	8	30
		% รวม	20.0%	26.7%	26.7%	26.7%	100.0%
อื่นๆ	อันดับ 1	จำนวน	1	4	0	1	6
		% ศาสนา	16.7%	66.7%	0.0%	16.7%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	2	5	6	5	18
		% รวม	11.1%	27.8%	33.3%	27.8%	100.0%
รวม	อันดับ 1	จำนวน	198	157	106	107	568
		% ศาสนา	34.9%	27.6%	18.7%	18.8%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	398	478	473	356	1705
		% รวม	23.3%	28.0%	27.7%	20.9%	100.0%

จากตารางที่ 4.83 พบว่า เมื่อแยกตามการนับถือศาสนาพบว่า เยาวชนที่นับถือศาสนาพุทธ มีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายเป็นอันดับ 1 และการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ การเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 36.0 และ 28.4 ของศาสนาพุทธ ตามลำดับ

เยาวชนที่นับถือศาสนาคริสต์มีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายเป็นอันดับ 1 และการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 37.5 และ 27.1 ของศาสนาคริสต์ ตามลำดับ

เยาวชนที่นับถือศาสนาอิสลามมีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายเป็นอันดับ 1 และการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ การเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 27.8 และ 29.6 ของศาสนาอิสลาม ตามลำดับ

เยาวชนที่นับถือศาสนาฮินดูและซิกข์มีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายเป็นอันดับ 1 คือ การเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 40.0 ของศาสนา

อินดูและซิกซ์ และการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ การเรียนรู้ด้วยตนเองและจากประสบการณ์เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 26.7 ของศาสนาอินดูและซิกซ์

จากข้อมูลพบว่า ศาสนามีอิทธิพลต่อวิธีการเรียนรู้ของเยาวชนแตกต่างกันออกไป อาจเพราะแนวทางคำสอน การปฏิบัติตนของแต่ละศาสนามีความแตกต่างกัน

ตารางที่ 4.84 การเปรียบเทียบสัดส่วนของวิธีการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	วิธีการเรียนรู้						
	เป็นระบบและต่อเนื่อง	ตนเอง	กลุ่ม	ประสบการณ์	รวม		
ม.3-6	อันดับ 1	จำนวน	96	56	47	58	257
		% การศึกษา	37.4%	21.8%	18.3%	22.6%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	177	221	220	153	771
		% รวม	23.0%	28.7%	28.5%	19.8%	100.0%
ปวช./ปวส.	อันดับ 1	จำนวน	42	28	14	11	95
		% การศึกษา	44.2%	29.5%	14.7%	11.6%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	80	75	71	59	285
		% รวม	28.1%	26.3%	24.9%	20.7%	100.0%
อนุปริญญา	อันดับ 1	จำนวน	29	26	16	12	83
		% การศึกษา	34.9%	31.3%	19.3%	14.5%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	61	71	69	48	249
		% รวม	24.5%	28.5%	27.7%	19.3%	100.0%
ปริญญาตรี	อันดับ 1	จำนวน	26	36	21	21	104
		% การศึกษา	25.0%	34.6%	20.2%	20.2%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	62	89	89	72	312
		% รวม	19.9%	28.5%	28.5%	23.1%	100.0%
สูงกว่าปริญญาตรี	อันดับ 1	จำนวน	5	11	8	5	29
	% การศึกษา	17.2%	37.9%	27.6%	17.2%	100.0%	

	ความถี่	จำนวน	18	22	24	23	87
	สะสม	% รวม	20.7%	25.3%	27.6%	26.4%	100.0%
อันดับ 1	จำนวน		198	157	106	107	568
	% การศึกษา		34.9%	27.6%	18.7%	18.8%	100.0%
รวม	ความถี่	จำนวน	398	478	473	355	1704
	สะสม	% รวม	23.4%	28.1%	27.8%	20.8%	100.0%

จากตารางที่ 4.84 พบว่า เมื่อแยกตามระดับการศึกษาพบว่า ระดับ ม.3-ม.6 มีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายเป็นอันดับ 1 คือ การเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 37.4 ของระดับการศึกษา และการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง ร้อยละ 24.5 ของระดับการศึกษา

ระดับปวช.,ปวส. มีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายเป็นอันดับ 1 และการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ การเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 44.2 และ 28.1 ของระดับการศึกษา ตามลำดับ

ระดับอนุปริญญา มีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายเป็นอันดับ 1 คือ การเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 34.9 ของระดับการศึกษา และการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง ร้อยละ 28.5 ของระดับการศึกษา

ระดับปริญญาตรี มีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายเป็นอันดับ 1 คือ การเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 34.6 ของระดับการศึกษา และการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ การเรียนรู้ด้วยตนเองและกระบวนการกลุ่มเท่ากัน ร้อยละ 28.5 ของระดับการศึกษา

ระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายเป็นอันดับ 1 คือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 37.9 ของระดับการศึกษา และการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ การเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม ร้อยละ 26.7 ของระดับการศึกษา

จากข้อมูลพบว่าเยาวชนทุกระดับการศึกษามีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพด้านวัฒนธรรมการแต่งกาย คือ การเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง ยกเว้นเยาวชนในระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีที่มีเรียนรู้ด้วยตนเองและกระบวนการกลุ่มมากกว่าระดับอื่นๆ อาจเพราะการศึกษาในระดับนี้ไม่จำเป็นต้องสวมเครื่องแบบเหมือนระดับอื่นๆ

(3) วัฒนธรรมการใช้ภาษา

ตารางที่ 4.85 การเปรียบเทียบสัดส่วนของวิธีการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาจำแนกตามเพศ

เพศ	กระบวนการเรียนรู้						
		เป็นระบบและ ต่อเนื่อง	ตนเอง	กลุ่ม	ประสบการณ์	รวม	
ชาย	อันดับ 1	จำนวน	107	54	25	28	214
		% เพศ	50.0%	25.2%	11.7%	13.1%	100.0%
	ความถี่	จำนวน	176	178	180	108	642
	สะสม	% รวม	27.4%	27.7%	28.0%	16.8%	100.0%
หญิง	อันดับ 1	จำนวน	180	66	34	35	315
		% เพศ	57.1%	21.0%	10.8%	11.1%	100.0%
	ความถี่	จำนวน	264	275	232	174	945
	สะสม	% รวม	27.9%	29.1%	24.6%	18.4%	100.0%
เพศทางเลือก	อันดับ 1	จำนวน	23	7	7	2	39
		% เพศ	59.0%	17.9%	17.9%	5.1%	100.0%
	ความถี่	จำนวน	34	34	32	17	117
	สะสม	% รวม	29.1%	29.1%	27.4%	14.5%	100.0%
รวม	อันดับ 1	จำนวน	310	127	66	65	568
		% เพศ	54.6%	22.4%	11.6%	11.4%	100.0%
	ความถี่	จำนวน	474	487	444	299	1704
	สะสม	% รวม	27.8%	28.6%	26.1%	17.5%	100.0%

จากตารางที่ 4.85 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาเป็นอันดับ 1 คือ การเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง และการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 54.6 และ 27.8 ตามลำดับ เมื่อแยกตามเพศพบว่า

เพศชายมีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาเป็นอันดับ 1 คือ การเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 50.0 ของเพศชาย และการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด มากที่สุดคือการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ การเรียนรู้จากกระบวนการกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 28.0 ของเพศชาย

เพศหญิงมีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาเป็นอันดับ 1 คือ การเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 57.1 ของเพศหญิง และการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 29.1 ของเพศหญิง

เพศทางเลือกรู้วิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาเป็นอันดับ 1 คือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง ร้อยละ 59.0 ของเพศทางเลือก และการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ การเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่องและเรียนรู้ด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 29.1 ของเพศทางเลือก

จากข้อมูลพบว่า เพศหญิงและเพศชายมีวิธีการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาแบบเป็นระบบและต่อเนื่อง ในขณะที่เพศทางเลือกมักจะเรียนรู้การใช้ภาษาด้วยตนเอง

ตารางที่ 4.86 การเปรียบเทียบสัดส่วนของวิธีการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาจำแนกตามศาสนา

ศาสนา		วิธีการเรียนรู้					
		เป็นระบบและต่อเนื่อง	ตนเอง	กลุ่ม	ประสบการณ์	รวม	
พุทธ	อันดับ 1	จำนวน	255	115	60	54	484
		% ศาสนา	52.7%	23.8%	12.4%	11.2%	100.0%
	อันดับ 1-3	จำนวน	403	418	385	246	1452
		% รวม	27.8%	28.8%	26.5%	16.9%	100.0%
คริสต์	อันดับ 1	จำนวน	22	2	1	7	32
		% ศาสนา	68.8%	6.3%	3.1%	21.9%	100.0%
	อันดับ 1-3	จำนวน	28	28	20	20	96
		% รวม	29.2%	29.2%	20.8%	20.8%	100.0%
อิสลาม	อันดับ 1	จำนวน	21	7	4	4	36
		% ศาสนา	58.3%	19.4%	11.1%	11.1%	100.0%

	อันดับ 1-3	จำนวน	30	28	27	23	108
		% รวม	27.8%	25.9%	25.0%	21.3%	100.0%
ซิกซ์-ฮินดู	อันดับ 1	จำนวน	9	1	0	0	10
		% ศาสนา	90.0%	10.0%	0.0%	0.0%	100.0%
	อันดับ 1-3	จำนวน	9	8	7	6	30
		% รวม	30.0%	26.7%	23.3%	20.0%	100.0%
อื่นๆ	อันดับ 1	จำนวน	3	2	1	0	6
		% ศาสนา	50.0%	33.3%	16.7%	0.0%	100.0%
	อันดับ 1-3	จำนวน	4	5	5	4	18
		% รวม	22.2%	27.8%	27.8%	22.2%	100.0%
รวม	อันดับ 1	จำนวน	310	127	66	65	568
		% ศาสนา	54.6%	22.4%	11.6%	11.4%	100.0%
	อันดับ 1-3	จำนวน	474	487	444	299	1704
		% รวม	27.8%	28.6%	26.1%	17.5%	100.0%

จากตารางที่ 4.86 พบว่า เมื่อแยกตามการนับถือศาสนาพบว่า เยาวชนที่นับถือศาสนาพุทธมีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาเป็นอันดับ 1 คือ การเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 52.7 ของศาสนาพุทธ และการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 28.8 ของศาสนาพุทธ

เยาวชนที่นับถือศาสนาคริสต์มีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาเป็นอันดับ 1 และการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ การเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 68.8 และ 29.2 ของศาสนาคริสต์ ตามลำดับ

เยาวชนที่นับถือศาสนาอิสลามมีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาเป็นอันดับ 1 และการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ การเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 58.3 และ 27.8 ของศาสนาอิสลาม ตามลำดับ

เยาวชนที่นับถือศาสนาฮินดูและซิกข์มีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาเป็นอันดับ 1 และการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ การ

เรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 90.0 และ 30.0 ของศาสนาฮินดูและซิกข์ตามลำดับ

จากข้อมูลพบว่า วิธีการเรียนรู้ด้านการใช้ภาษาของเยาวชนทุกศาสนามีการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาด้วยการเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่องไม่ต่างกัน

ตารางที่ 4.87 การเปรียบเทียบสัดส่วนของวิธีการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	วิธีการเรียนรู้					รวม	
	เป็นระบบ	ต่อเนื่อง	ตนเอง	กลุ่ม	ประสบการณ์		
ม.3-6	อันดับ 1	จำนวน	133	60	31	33	257
		% การศึกษา	51.8%	23.3%	12.1%	12.8%	100.0%
	ความถี่ สะสม	จำนวน	209	213	201	148	771
		% รวม	27.1%	27.6%	26.1%	19.2%	100.0%
ปวช./ปวส.	อันดับ 1	จำนวน	60	23	7	5	95
		% การศึกษา	63.2%	24.2%	7.4%	5.3%	100.0%
	ความถี่ สะสม	จำนวน	90	85	67	43	285
		% รวม	31.6%	29.8%	23.5%	15.1%	100.0%
อนุปริญญา	อันดับ 1	จำนวน	41	23	9	10	83
		% การศึกษา	49.4%	27.7%	10.8%	12.0%	100.0%
	ความถี่ สะสม	จำนวน	67	71	71	40	249
		% รวม	26.9%	28.5%	28.5%	16.1%	100.0%
ปริญญาตรี	อันดับ 1	จำนวน	60	15	16	13	104
		% การศึกษา	57.7%	14.4%	15.4%	12.5%	100.0%
	ความถี่ สะสม	จำนวน	83	94	85	50	312
		% รวม	26.6%	30.1%	27.2%	16.0%	100.0%
สูงกว่าปริญญาตรี	อันดับ 1	จำนวน	16	6	3	4	29
	% การศึกษา	55.2%	20.7%	10.3%	13.8%	100.0%	

	ความถี่	จำนวน	25	24	20	18	87
	สะสม	% รวม	28.7%	27.6%	23.0%	20.7%	100.0%
อันดับ 1	จำนวน		310	127	66	65	568
	% การศึกษา		54.6%	22.4%	11.6%	11.4%	100.0%
รวม	ความถี่	จำนวน	474	487	444	299	1704
	สะสม	% รวม	27.8%	28.6%	26.1%	17.5%	100.0%

จากตาราง 4.87 พบว่า เมื่อแยกตามระดับการศึกษาพบว่า ระดับ ม.3-ม.6 มีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาเป็นอันดับ 1 ได้แก่ การเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 51.8 ของระดับการศึกษา และการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 27.6 ของระดับการศึกษา

ระดับปวช./ปวส. มีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาเป็นอันดับ 1 และการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ การเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 63.2 และ 29.8 ของระดับการศึกษา ตามลำดับ

ระดับอนุปริญญา มีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาเป็นอันดับ 1 ได้แก่ การเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 49.4 ของระดับการศึกษา และการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 28.5 ของระดับการศึกษา ตามลำดับ

ระดับปริญญาตรี มีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาเป็นอันดับ 1 ได้แก่ การเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 57.7 ของระดับการศึกษา และการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 30.1 ของระดับการศึกษา

ระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาเป็นอันดับ 1 และการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ การเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 55.2 และ 28.7 ของระดับการศึกษา ตามลำดับ

จากข้อมูลพบว่าวิธีการเรียนรู้ด้านการใช้ภาษาของเยาวชนทุกระดับการศึกษามีการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาด้วยการเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่องไม่ต่างกัน

(4) วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศ

ตารางที่ 4.88 การเปรียบเทียบสัดส่วนของวิธีการเรียนรู้วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศจำแนกตามเพศ

เพศ	วิธีการเรียนรู้						
		เป็นระบบ และต่อเนื่อง	ตนเอง	กลุ่ม	ประสบการณ์	รวม	
ชาย	อันดับ 1	จำนวน	90	56	27	41	214
		% เพศ	42.1%	26.2%	12.6%	19.2%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	158	191	167	126	642
		% เพศ	24.6%	29.8%	26.0%	19.6%	100.0%
หญิง	อันดับ 1	จำนวน	164	70	46	35	315
		% เพศ	52.1%	22.2%	14.6%	11.1%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	255	262	243	185	945
		% เพศ	27.0%	27.7%	25.7%	19.6%	100.0%
เพศทางเลือก	อันดับ 1	จำนวน	13	10	13	3	39
		% เพศ	33.3%	25.6%	33.3%	7.7%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	26	34	34	23	117
		% เพศ	22.2%	29.1%	29.1%	19.7%	100.0%
รวม	อันดับ 1	จำนวน	267	136	86	79	568
		% เพศ	47.0%	23.9%	15.1%	13.9%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	439	487	444	334	1704
		% เพศ	25.8%	28.6%	26.1%	19.6%	100.0%

จากตารางที่ 4.88 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศเป็นอันดับ 1 คือ การเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 47.0 และการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 28.6 ตามลำดับ เมื่อแยกตามเพศพบว่า

เพศชายมีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศเป็นอันดับ 1 คือ การเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 42.1 ของเพศชาย และการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 29.8 ของเพศชาย ตามลำดับ

เพศหญิงมีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศเป็นอันดับ 1 คือ การเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 52.1 ของเพศหญิง และการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 27.7 ของเพศหญิง ตามลำดับ

เพศทางเลือกมีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศเป็นอันดับ 1 คือ การเรียนรู้ด้วยตนเองและจากประสบการณ์เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 33.3 ของเพศทางเลือก และการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง และเรียนรู้จากระบวนการกลุ่มเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 29.1 ของเพศทางเลือก

จากข้อมูลพบว่า เพศหญิงและเพศชายมีวิธีการเรียนรู้วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศแบบเป็นระบบและต่อเนื่อง ในขณะที่เพศทางเลือกมักจะเรียนรู้การแสดงออกทางเพศด้วยตนเองและกระบวนการกลุ่ม

ตารางที่ 4.89 การเปรียบเทียบสัดส่วนของวิธีการเรียนรู้วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศจำแนกตามศาสนา

ศาสนา	กระบวนการเรียนรู้					รวม	
		เป็นระบบและ			ประสบการณ์		
		ต่อเนื่อง	ตนเอง	กลุ่ม			
พุทธ	อันดับ 1	จำนวน	227	116	74	67	484
		% ศาสนา	46.9%	24.0%	15.3%	13.8%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	370	417	383	282	1452
		% รวม	25.5%	28.7%	26.4%	19.4%	99.9%
คริสต์	อันดับ 1	จำนวน	17	7	6	2	32
		% ศาสนา	53.1%	21.9%	18.8%	6.3%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	29	25	22	20	96
		% รวม	30.2%	26.0%	22.9%	20.8%	100.0%
อิสลาม	อันดับ 1	จำนวน	16	8	4	8	36

	% ศาสนา		44.4%	22.2%	11.1%	22.2%	100.0%
	ความถี่	จำนวน	29	30	26	23	108
	สะสม						
	% รวม		26.9%	27.8%	24.1%	21.3%	100.0%
ซิกซ์-ฮินดู	อันดับ 1	จำนวน	7	2	1	0	10
		% ศาสนา	70.0%	20.0%	10.0%	0.0%	100.0%
	ความถี่	จำนวน	9	9	8	4	30
	สะสม						
	% รวม		30.0%	30.0%	26.7%	13.3%	100.0%
	อันดับ 1	จำนวน	0	3	1	2	6
อื่นๆ		% ศาสนา	0.0%	50.0%	16.7%	33.3%	100.0%
	ความถี่	จำนวน	2	6	5	5	18
	สะสม						
	% รวม		11.1%	33.3%	27.8%	27.8%	100.0%
รวม	อันดับ 1	จำนวน	267	136	86	79	568
		% ศาสนา	47.0%	23.9%	15.1%	13.9%	100.0%
	ความถี่	จำนวน	439	487	444	334	1704
	สะสม						
	% รวม		25.8%	28.6%	26.1%	19.6%	100.0%

จากตารางที่ 4.89 พบว่า เมื่อแยกตามการนับถือศาสนาพบว่า เยาวชนที่นับถือศาสนาพุทธมีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศเป็นอันดับ 1 คือ การเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 46.9 ของศาสนาพุทธ และการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 28.7 ของศาสนาพุทธ

เยาวชนที่นับถือศาสนาคริสต์มีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศเป็นอันดับ 1 และการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ การเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 53.1 และ 30.2 ของศาสนาคริสต์ ตามลำดับ

เยาวชนที่นับถือศาสนาอิสลามมีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศเป็นอันดับ 1 คือ การเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 44.4 ของศาสนาอิสลาม และการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 27.8 ของศาสนาอิสลาม ตามลำดับ

เยาวชนที่นับถือศาสนาฮินดูและซิกข์มีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้วัฒนธรรม การแสดงออกทางเพศเป็นอันดับ 1 คือ การเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 70.0 ของศาสนาฮินดูและซิกข์ และการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ การเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่องและการเรียนรู้ด้วยตนเองเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 30.0 ของศาสนาฮินดูและซิกข์

จากข้อมูลพบว่า วิธีการเรียนรู้ด้านการแสดงออกทางเพศของเยาวชนทุกศาสนามีการเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง รองลงมาคือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง

ตารางที่ 4.90 การเปรียบเทียบสัดส่วนของวิธีการเรียนรู้วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	วิธีการเรียนรู้					รวม	
	เป็นระบบ และต่อเนื่อง	ตนเอง	กลุ่ม	ประสบการณ์			
ม.3-6	อันดับ 1	จำนวน	111	55	46	45	257
		% การศึกษา	43.2%	21.4%	17.9%	17.5%	100.0%
	ความถี่ สะสม	จำนวน	191	216	199	165	771
		% รวม	24.8%	28.0%	25.8%	21.4%	100.0%
ปวช./ปวส.	อันดับ 1	จำนวน	52	27	9	7	95
		% การศึกษา	54.7%	28.4%	9.5%	7.4%	100.0%
	ความถี่ สะสม	จำนวน	83	84	70	48	285
		% รวม	29.1%	29.5%	24.6%	16.8%	100.0%
อนุปริญญา	อันดับ 1	จำนวน	42	21	9	11	83
		% การศึกษา	50.6%	25.3%	10.8%	13.3%	100.0%
	ความถี่ สะสม	จำนวน	65	76	65	43	249
		% รวม	26.1%	30.5%	26.1%	17.3%	100.0%
ปริญญาตรี	อันดับ 1	จำนวน	47	26	18	13	104
		% การศึกษา	45.2%	25.0%	17.3%	12.5%	100.0%
	ความถี่ สะสม	จำนวน	78	88	86	60	312

	สะสม	% รวม	25.0%	28.2%	27.6%	19.2%	100.0%
สูงกว่า	อันดับ 1	จำนวน	15	7	4	3	29
		% การศึกษา	51.7%	24.1%	13.8%	10.3%	100.0%
ปริญญาตรี	ความถี่	จำนวน	22	23	24	18	87
	สะสม	% รวม	25.3%	26.4%	27.6%	20.7%	100.0%
รวม	อันดับ 1	จำนวน	267	136	86	79	568
		% การศึกษา	47.0%	23.9%	15.1%	13.9%	100.0%
	ความถี่	จำนวน	439	487	444	334	1704
	สะสม	% รวม	25.8%	28.6%	26.1%	19.6%	100.0%

จากตาราง 4.90 พบว่า เมื่อแยกตามระดับการศึกษาพบว่า ระดับ ม.3-ม.6 มีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศเป็นอันดับ 1 ได้แก่ การเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่องคิดเป็นร้อยละ 43.2 ของระดับการศึกษา และการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 28.0 ของระดับการศึกษา

ระดับปวช./ปวส. มีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศเป็นอันดับ 1 ได้แก่ การเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 54.7 ของระดับการศึกษา และการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 29.5 ของระดับการศึกษา

ระดับอนุปริญญา มีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศเป็นอันดับ 1 ได้แก่ การเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 50.6 ของระดับการศึกษา ตามลำดับ และการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 30.5 ของระดับการศึกษา

ระดับปริญญาตรี มีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศเป็นอันดับ 1 ได้แก่ การเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 45.2 ของระดับการศึกษา และการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 28.2 ของระดับการศึกษา

ระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศเป็นอันดับ 1 ได้แก่ การเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 51.7 ของระดับการศึกษา และการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ การเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 27.6 ของระดับการศึกษา

จากข้อมูลพบว่า วิธีการเรียนรู้ด้านการแสดงออกทางเพศของเยาวชนทุกระดับการศึกษามีการเรียนรู้วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศด้วยการเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง รองลงมาคือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง

1.3.3 แหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

(1) วัฒนธรรมการบริโภค

ตารางที่ 4.91 การเปรียบเทียบสัดส่วนของแหล่งการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคจำแนกตามเพศ

เพศ		แหล่งการเรียนรู้					รวม		
		บ้าน	สถานศึกษา	สถานที่ราชการ	สิ่งพิมพ์	อินเทอร์เน็ต			
ชาย	อันดับ 1	จำนวน	86	59	16	11	42	214	
		% เพศ	40.2%	27.6%	7.5%	5.1%	19.6%	100.0%	
	ความถี่สะสม	จำนวน	158	165	71	108	140	642	
		% รวม	24.6%	25.8%	11.1%	16.9%	21.9%	100.5%	
	หญิง	อันดับ 1	จำนวน	123	86	18	32	56	315
			% เพศ	39.0%	27.3%	5.7%	10.2%	17.8%	100.0%
ความถี่สะสม		จำนวน	217	262	92	173	201	945	
		% รวม	23.0%	27.7%	9.7%	18.3%	21.3%	100.0%	
เพศ ทางเลือก	อันดับ 1	จำนวน	15	9	8	2	5	39	
		% เพศ	38.5%	23.1%	20.5%	5.1%	12.8%	100.0%	
	ความถี่สะสม	จำนวน	32	28	18	12	27	117	
		% รวม	27.4%	23.9%	15.4%	10.3%	23.1%	100.0%	
รวม	อันดับ 1	จำนวน	224	154	42	45	103	568	
		% เพศ	39.4%	27.1%	7.4%	7.9%	18.1%	100.0%	
	ความถี่สะสม	จำนวน	407	455	181	293	368	1704	
		% รวม	23.9%	26.7%	10.6%	17.2%	21.6%	100.0%	

จากตารางที่ 4.91 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคเป็นอันดับ 1 คือ บ้าน คิดเป็นร้อยละ 34.9 และแหล่งการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ สถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 26.7 เมื่อแยกตามเพศพบว่า

เพศชายมีแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคเป็นอันดับ 1 คือ บ้าน คิดเป็นร้อยละ 40.2 ของเพศชาย และแหล่งการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ สถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 25.8 ของเพศชาย ตามลำดับ

เพศหญิงมีแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคเป็นอันดับ 1 คือ บ้าน คิดเป็นร้อยละ 39.0 ของเพศหญิง และแหล่งการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ สถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 27.7 ของเพศหญิง ตามลำดับ

เพศทางเลือกมีแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคเป็นอันดับ 1 และแหล่งการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด ที่สุด คือ บ้าน คิดเป็นร้อยละ ร้อยละ 38.5 และ 27.4 ของเพศทางเลือก ตามลำดับ

จากข้อมูลพบว่า บ้าน คือ แหล่งการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคของเพศชายและเพศหญิง ในขณะที่สถานศึกษา คือ แหล่งการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคของเพศทางเลือก

ตารางที่ 4.92 การเปรียบเทียบสัดส่วนของแหล่งการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคจำแนกตามศาสนา

	ศาสนา		แหล่งการเรียนรู้					รวม
			บ้าน	สถานศึกษา	สถานที่ราชการ	สื่อสิ่งพิมพ์	อินเทอร์เน็ต	
พุทธ	อันดับ 1	จำนวน	189	129	39	41	86	484
		% ศาสนา	39.0%	26.7%	8.1%	8.5%	17.8%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	347	383	162	255	305	1452
		% รวม	23.9%	26.4%	11.2%	17.6%	21.0%	100.0%
คริสต์	อันดับ 1	จำนวน	13	12	2	0	5	32
		% ศาสนา	40.6%	37.5%	6.3%	0.0%	15.6%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	20	29	10	18	19	96
		% รวม	20.8%	30.2%	10.4%	18.8%	19.8%	100.0%
อิสลาม	อันดับ 1	จำนวน	13	10	1	4	8	36
		% ศาสนา	36.1%	27.8%	2.8%	11.1%	22.2%	100.0%

	ความถี่	จำนวน	24	31	8	15	30	108
	สะสม	% รวม	22.2%	28.7%	7.4%	13.9%	27.8%	100.0%
	อันดับ 1	จำนวน	5	2	0	0	3	10
		% ศาสนา	50.0%	20.0%	0.0%	0.0%	30.0%	100.0%
ซิกซ์-ฮินดู	ความถี่	จำนวน	10	7	0	4	9	30
	สะสม	% รวม	33.3%	23.3%	0.0%	13.3%	30.0%	100.0%
	อันดับ 1	จำนวน	4	1	0	0	1	6
		% ศาสนา	66.7%	16.7%	0.0%	0.0%	16.7%	100.0%
อื่นๆ	ความถี่	จำนวน	6	5	1	1	5	18
	สะสม	% รวม	33.3%	27.8%	5.6%	5.6%	27.8%	100.0%
	อันดับ 1	จำนวน	224	154	42	45	103	568
		% ศาสนา	39.4%	27.1%	7.4%	7.9%	18.1%	100.0%
รวม	ความถี่	จำนวน	407	455	181	293	368	1704
	สะสม	% รวม	23.9%	26.7%	10.6%	17.2%	21.6%	100.0%

จากตารางที่ 4.92 พบว่า เมื่อแยกตามการนับถือศาสนาพบว่า เยาวชนที่นับถือศาสนาพุทธมีแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคเป็นอันดับ 1 คือ บ้าน คิดเป็นร้อยละ 39.0 ของศาสนาพุทธ และแหล่งการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ สถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 26.4 ของศาสนาพุทธ

เยาวชนที่นับถือศาสนาคริสต์มีแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคเป็นอันดับ 1 คือ บ้าน คิดเป็นร้อยละ 40.6 ของศาสนาคริสต์ และแหล่งการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ สถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 30.2 ของศาสนาคริสต์

เยาวชนที่นับถือศาสนาอิสลามมีแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคเป็นอันดับ 1 คือบ้าน คิดเป็นร้อยละ 36.1 ของศาสนาอิสลาม และแหล่งการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ สถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 28.7 ของศาสนาอิสลาม

เยาวชนที่นับถือศาสนาฮินดูและซิกข์มีแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคเป็นอันดับ 1 และแหล่งการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ บ้าน คิดเป็นร้อยละ 50.0 และ 33.3 ของศาสนาฮินดูและซิกข์ ตามลำดับ

จากข้อมูลพบว่า บ้าน และสถานศึกษา คือ แหล่งการเรียนรู้ด้านการบริโภคของเยาวชนทุก
 ศาสนามีแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสม

ตารางที่ 4.93 การเปรียบเทียบสัดส่วนของแหล่งการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา		แหล่งการเรียนรู้					รวม	
		บ้าน	สถานศึกษา	สถานที่ ราชการ	สิ่งพิมพ์	อินเทอร์เน็ต		
ม.3-6	อันดับ 1	จำนวน	88	78	24	19	48	257
		% การศึกษา	34.2%	30.4%	9.3%	7.4%	18.7%	100.0%
	ความถี่ สะสม	จำนวน	178	205	94	124	170	771
		% รวม	23.1%	26.6%	12.2%	16.1%	22.0%	100.0%
ปวช./ปวส.	อันดับ 1	จำนวน	29	32	10	10	14	95
		% การศึกษา	30.5%	33.7%	10.5%	10.5%	14.7%	100.0%
	ความถี่ สะสม	จำนวน	68	78	33	43	63	285
		% รวม	23.9%	27.4%	11.6%	15.1%	22.1%	100.0%
อนุปริญญา	อันดับ 1	จำนวน	41	18	6	6	12	83
		% การศึกษา	49.4%	21.7%	7.2%	7.2%	14.5%	100.0%
	ความถี่ สะสม	จำนวน	59	68	23	51	48	249
		% รวม	23.7%	27.3%	9.2%	20.5%	19.3%	100.0%
ปริญญาตรี	อันดับ 1	จำนวน	50	23	2	7	22	104
		% การศึกษา	48.1%	22.1%	1.9%	6.7%	21.2%	100.0%
	ความถี่ สะสม	จำนวน	78	84	28	55	67	312
		% รวม	25.0%	26.9%	9.0%	17.6%	21.5%	100.0%
สูงกว่าปริญญา ตรี	อันดับ 1	จำนวน	16	3	0	3	7	29
		% การศึกษา	55.2%	10.3%	.0%	10.3%	24.1%	100.0%
	ความถี่ สะสม	จำนวน	24	20	3	20	20	87
		% รวม	27.6%	23.0%	3.4%	23.0%	23.0%	100.0%

	อันดับ	จำนวน	224	154	42	45	103	568
	1	% การศึกษา	39.4%	27.1%	7.4%	7.9%	18.1%	100.0%
รวม	ความถี่	จำนวน	407	455	181	293	368	1704
	สะสม	% รวม	23.9%	26.7%	10.6%	17.2%	21.6%	100.0%

จากตารางที่ 4.93 พบว่า เมื่อแยกตามระดับการศึกษาพบว่า ระดับ ม.3-ม.6 มีแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคเป็นอันดับ 1 ได้แก่ บ้าน และแหล่งการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ สถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 32.4 และ 26.6 ของระดับการศึกษา

ระดับปวช./ปวส. มีแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคเป็นอันดับ 1 และแหล่งการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด มากที่สุด คือ สถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 33.7 และ 27.4 ของระดับการศึกษา ตามลำดับ

ระดับอนุปริญาที่มีแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคเป็นอันดับ 1 ได้แก่ บ้าน คิดเป็นร้อยละ 49.4 ของระดับการศึกษา และแหล่งการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ สถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 27.3 ของระดับการศึกษา

ระดับปริญญาตรีมีแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคเป็นอันดับ 1 ได้แก่ บ้าน คิดเป็นร้อยละ 48.1 ของระดับการศึกษา และแหล่งการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ สถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 26.9 ของระดับการศึกษา

ระดับสูงกว่าปริญญาตรีมีแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคเป็นอันดับ 1 และแหล่งการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ บ้าน คิดเป็นร้อยละ 55.2 และ 27.6 ของระดับการศึกษา ตามลำดับ

จากข้อมูลพบว่า แหล่งการเรียนรู้ด้านการบริโภคของเยาวชนทุกระดับการศึกษามีแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมคือ บ้าน และสถานศึกษา ยกเว้นเยาวชนในระดับ ปวช./ปวส. ที่มีแหล่งการเรียนรู้คือ สถานศึกษามากที่สุด

(2) วัฒนธรรมการแต่งกาย

ตารางที่ 4.94 การเปรียบเทียบสัดส่วนของแหล่งการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายจำแนกตามเพศ

เพศ		แหล่งการเรียนรู้					รวม		
		บ้าน	สถานศึกษา	สถานที่ราชการ	สิ่งพิมพ์	อินเทอร์เน็ต			
ชาย	อันดับ 1	จำนวน	50	63	27	27	47	214	
		% เพศ	23.4%	29.4%	12.6%	12.6%	22.0%	100.0%	
	ความถี่สะสม	จำนวน	134	161	101	118	128	642	
		% รวม	20.9%	25.2%	15.8%	18.5%	20.0%	100.5%	
	หญิง	อันดับ 1	จำนวน	80	82	31	50	72	315
			% เพศ	25.4%	26.0%	9.8%	15.9%	22.9%	100.0%
ความถี่สะสม		จำนวน	172	249	135	192	197	945	
		% รวม	18.2%	26.3%	14.3%	20.3%	20.8%	100.0%	
เพศ ทางเลือก	อันดับ 1	จำนวน	9	10	9	2	9	39	
		% เพศ	23.1%	25.6%	23.1%	5.1%	23.1%	100.0%	
	ความถี่สะสม	จำนวน	32	27	21	15	22	117	
		% รวม	27.4%	23.1%	17.9%	12.8%	18.8%	100.0%	
รวม	อันดับ 1	จำนวน	139	155	67	79	128	568	
		% เพศ	24.5%	27.3%	11.8%	13.9%	22.5%	100.0%	
	ความถี่สะสม	จำนวน	338	437	257	325	347	1704	
		% รวม	19.8%	25.6%	15.1%	19.1%	20.4%	100.0%	

จากตารางที่ 4.94 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายเป็นอันดับ 1 และแหล่งการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ สถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 27.3 และ 25.6 เมื่อแยกตามเพศพบว่า

เพศชายมีแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายเป็นอันดับ 1 และแหล่งการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ สถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 29.4 และ 25.2 ของเพศชาย ตามลำดับ

เพศหญิงมีแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายเป็นอันดับ 1 และแหล่งการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ สถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 25.6 และ 26.3 ของเพศหญิง ตามลำดับ

เพศทางเลื่อมมีแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายเป็นอันดับ 1 คือ สถานศึกษา ร้อยละ 25.6 ของเพศทางเลื่อม และแหล่งการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ บ้าน คิดเป็นร้อยละ 27.4 ของเพศทางเลื่อม ตามลำดับ

จากข้อมูลพบว่า แหล่งการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายของเยาวชนทั้ง 3 เพศ คือ สถานศึกษา มากที่สุด

ตารางที่ 4.95 การเปรียบเทียบสัดส่วนของแหล่งการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายจำแนกตามศาสนา

ศาสนา		แหล่งการเรียนรู้					รวม	
		บ้าน	สถานศึกษา	สถานที่ราชการ	สิ่งพิมพ์	อินเทอร์เน็ต		
พุทธ	อันดับ 1	จำนวน	109	136	63	70	106	484
		% ศาสนา	22.5%	28.1%	13.0%	14.5%	21.9%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	285	368	228	278	293	1452
		% รวม	19.6%	25.3%	15.7%	19.1%	20.2%	100.0%
คริสต์	อันดับ 1	จำนวน	8	10	2	4	8	32
		% ศาสนา	25.0%	31.3%	6.3%	12.5%	25.0%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	19	26	13	19	19	96
		% รวม	19.8%	27.1%	13.5%	19.8%	19.8%	100.0%
อิสลาม	อันดับ 1	จำนวน	17	9	2	2	6	36
		% ศาสนา	47.2%	25.0%	5.6%	5.6%	16.7%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	25	31	14	16	22	108
		% รวม	23.1%	28.7%	13.0%	14.8%	20.4%	100.0%

ซิกซ์-ฮินดู	อันดับ 1	จำนวน	3	0	0	2	5	10
		% ศาสนา	30.0%	0.0%	0.0%	20.0%	50.0%	100.0%
	ความถี่	จำนวน	5	7	2	8	8	30
	สะสม	% รวม	16.7%	23.3%	6.7%	26.7%	26.7%	100.0%
อื่นๆ	อันดับ 1	จำนวน	2	0	0	1	3	6
		% ศาสนา	33.3%	0.0%	0.0%	16.7%	50.0%	100.0%
	ความถี่	จำนวน	4	5	0	4	5	18
	สะสม	% รวม	22.2%	27.8%	0.0%	22.2%	27.8%	100.0%
รวม	อันดับ 1	จำนวน	139	155	67	79	128	568
		% ศาสนา	24.5%	27.3%	11.8%	13.9%	22.5%	100.0%
	ความถี่	จำนวน	338	437	257	325	347	1704
	สะสม	% รวม	19.8%	25.6%	15.1%	19.1%	20.4%	100.0%

จากตารางที่ 4.95 พบว่า เมื่อแยกตามการนับถือศาสนาพบว่า เยาวชนที่นับถือศาสนาพุทธมีแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายเป็นอันดับ 1 และแหล่งการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ สถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 28.1 และ 25.3 ของศาสนาพุทธ ตามลำดับ

เยาวชนที่นับถือศาสนาคริสต์มีแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายเป็นอันดับ 1 คือ บ้าน คิดเป็นร้อยละ 25.0 ของศาสนาคริสต์ และแหล่งการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ สถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 27.1 ของศาสนาคริสต์

เยาวชนที่นับถือศาสนาอิสลามมีแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายเป็นอันดับ 1 คือบ้าน คิดเป็นร้อยละ 47.2 ของศาสนาอิสลาม และแหล่งการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ สถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 28.7 ของศาสนาอิสลาม

เยาวชนที่นับถือศาสนาฮินดูและซิกข์มีแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายเป็นอันดับ 1 และแหล่งการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ อินเทอร์เน็ต คิดเป็นร้อยละ 50.0 และ 26.7 ของศาสนาฮินดูและซิกข์ ตามลำดับ

จากข้อมูลพบว่าแหล่งการเรียนรู้ด้านการแต่งกายของเยาวชนทั้ง 4 ศาสนามีแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมคือ บ้าน และสถานศึกษา ในขณะที่เยาวชนที่นับถือศาสนาฮินดูและซิกข์มีแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสม คือ อินเทอร์เน็ต

ตารางที่ 4.96 การเปรียบเทียบสัดส่วนของแหล่งการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา		แหล่งการเรียนรู้					รวม	
		บ้าน	สถานศึกษา	สถานที่ราชการ	สิ่งพิมพ์	อินเทอร์เน็ต		
ม.3-6	อันดับ 1	จำนวน	62	64	40	36	55	257
		% การศึกษา	24.1%	24.9%	15.6%	14.0%	21.4%	100.0%
	ความถี่ สะสม	จำนวน	150	196	126	145	154	771
		% รวม	19.5%	25.4%	16.3%	18.8%	20.0%	100.0%
ปวช./ปวส.	อันดับ 1	จำนวน	19	39	7	13	17	95
		% การศึกษา	20.0%	41.1%	7.4%	13.7%	17.9%	100.0%
	ความถี่ สะสม	จำนวน	56	76	41	52	60	285
		% รวม	19.6%	26.7%	14.4%	18.2%	21.1%	100.0%
อนุปริญญา	อันดับ 1	จำนวน	24	23	11	9	16	83
		% การศึกษา	28.9%	27.7%	13.3%	10.8%	19.3%	100.0%
	ความถี่ สะสม	จำนวน	51	59	42	50	47	249
		% รวม	20.5%	23.7%	16.9%	20.1%	18.9%	100.0%
ปริญญาตรี	อันดับ 1	จำนวน	25	26	7	18	28	104
		% การศึกษา	24.0%	25.0%	6.7%	17.3%	26.9%	100.0%
	ความถี่ สะสม	จำนวน	63	82	39	61	67	312
		% รวม	20.2%	26.3%	12.5%	19.6%	21.5%	100.0%
สูงกว่า ปริญญาตรี	อันดับ 1	จำนวน	9	3	2	3	12	29
		% การศึกษา	31.0%	10.3%	6.9%	10.3%	41.4%	100.0%
	ความถี่ สะสม	จำนวน	18	24	9	17	19	87
		% รวม	20.7%	27.6%	10.3%	19.5%	21.8%	100.0%
รวม	อันดับ 1	จำนวน	139	155	67	79	128	568
	% การศึกษา	24.5%	27.3%	11.8%	13.9%	22.5%	100.0%	

ความถี่	จำนวน	338	437	257	325	347	1704
สะสม	% รวม	19.8%	25.6%	15.1%	19.1%	20.4%	100.0%

จากตาราง 4.96 พบว่า เมื่อแยกตามระดับการศึกษาพบว่า ระดับ ม.3-ม.6 มีแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายเป็นอันดับ 1 และแหล่งการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ สถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 24.9 และ 25.4 ของระดับการศึกษาตามลำดับ

ระดับปวช./ปวส. มีแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายเป็นอันดับ 1 และแหล่งการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ สถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 41.1 และ 26.7 ของระดับการศึกษา ตามลำดับ

ระดับอนุปริญญา มีแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายเป็นอันดับ 1 ได้แก่ บ้าน คิดเป็นร้อยละ 28.9 ของระดับการศึกษา และแหล่งการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ สถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 23.7 ของระดับการศึกษา

ระดับปริญญาตรี มีแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายเป็นอันดับ 1 และแหล่งการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ สถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 25.0 และ 26.3 ของระดับการศึกษา ตามลำดับ

ระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายเป็นอันดับ 1 คือ บ้าน คิดเป็นร้อยละ 31.0 ของระดับการศึกษา และแหล่งการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ สถานศึกษา ร้อยละ 27.6 ของระดับการศึกษา

จากข้อมูลพบว่า บ้าน และสถานศึกษา คือ แหล่งการเรียนรู้ด้านการแต่งกายของเยาวชนทุกระดับการศึกษามีแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสม

(3) วัฒนธรรมการใช้ภาษา

ตารางที่ 4.97 การเปรียบเทียบสัดส่วนของแหล่งการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาจำแนกตามเพศ

เพศ		แหล่งการเรียนรู้					รวม	
		บ้าน	สถานศึกษา	สถานที่ราชการ	สิ่งพิมพ์	อินเทอร์เน็ต		
ชาย	จำนวน	46	97	17	15	39	214	
	% เพศ	21.5%	45.3%	7.9%	7.0%	18.2%	100.0%	
	ความถี่	จำนวน	124	175	92	118	130	639

	สะสม	% รวม	19.4%	27.4%	14.4%	18.5%	20.3%	100.0%
หญิง	อันดับ 1	จำนวน	66	155	27	25	42	315
		% เพศ	21.0%	49.2%	8.6%	7.9%	13.3%	100.0%
	ความถี่	จำนวน	172	270	129	177	197	945
		สะสม	% รวม	18.2%	28.6%	13.7%	18.7%	20.8%
เพศ ทางเลือก	อันดับ 1	จำนวน	6	19	7	5	2	39
		% เพศ	15.4%	48.7%	17.9%	12.8%	5.1%	100.0%
	ความถี่	จำนวน	25	30	24	13	25	117
		สะสม	% รวม	21.4%	25.6%	20.5%	11.1%	21.4%
รวม	อันดับ 1	จำนวน	118	271	51	45	83	568
		% เพศ	20.8%	47.7%	9.0%	7.9%	14.6%	100.0%
	ความถี่	จำนวน	321	478	245	308	352	1704
		สะสม	% รวม	18.8%	28.1%	14.4%	18.1%	20.7%

จากตารางที่ 4.97 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาเป็นอันดับ 1 และแหล่งการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ สถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 47.7 และ 28.1 เมื่อแยกตามเพศพบว่า

เพศชายมีแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาเป็นอันดับ 1 และที่แหล่งการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ สถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 45.3 และ 27.4 ของเพศชาย ตามลำดับ

เพศหญิงมีแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาเป็นอันดับ 1 และแหล่งการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ สถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 49.2 และ 28.6 ของเพศหญิง ตามลำดับ

เพศทางเลือกมีแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาเป็นอันดับ 1 และที่แหล่งการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ สถานศึกษา ร้อยละ 48.7 และ 25.6 ของเพศทางเลือก ตามลำดับ

จากข้อมูลพบว่า สถานศึกษา คือ แหล่งการเรียนรู้ด้านการใช้ภาษาของเยาวชนทั้ง 3 เพศมีแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมที่สุด

ตารางที่ 4.98 การเปรียบเทียบสัดส่วนของแหล่งการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาจำแนกตามศาสนา

ศาสนา	แหล่งการเรียนรู้							
		บ้าน	สถานศึกษา	สถานที่ราชการ	สื่อสิ่งพิมพ์	อินเทอร์เน็ต	รวม	
พุทธ	อันดับ 1	จำนวน	101	227	47	41	68	484
		% ศาสนา	20.9%	46.9%	9.7%	8.5%	14.0%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	277	403	213	263	296	1452
		% รวม	19.1%	27.8%	14.7%	18.1%	20.4%	100.0%
คริสต์	อันดับ 1	จำนวน	5	18	3	0	6	32
		% ศาสนา	15.6%	56.3%	9.4%	0.0%	18.8%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	17	29	16	13	21	96
		% รวม	17.7%	30.2%	16.7%	13.5%	21.9%	100.0%
อิสลาม	อันดับ 1	จำนวน	11	14	1	3	7	36
		% ศาสนา	30.6%	38.9%	2.8%	8.3%	19.4%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	19	30	14	21	24	108
		% รวม	17.6%	27.8%	13.0%	19.4%	22.2%	100.0%
ซิกข์-ฮินดู	อันดับ 1	จำนวน	0	9	0	1	0	10
		% ศาสนา	0.0%	90.0%	0.0%	10.0%	0.0%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	5	10	1	9	5	30
		% รวม	16.7%	33.3%	3.3%	30.0%	16.7%	100.0%
อื่นๆ	อันดับ 1	จำนวน	1	3	0	0	2	6
		% ศาสนา	16.7%	50.0%	0.0%	0.0%	33.3%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	3	6	1	2	6	18
		% รวม	16.7%	33.3%	5.6%	11.1%	33.3%	100.0%
รวม	อันดับ 1	จำนวน	118	271	51	45	83	568
	% ศาสนา	20.8%	47.7%	9.0%	7.9%	14.6%	100.0%	

ความถี่	จำนวน	321	478	245	308	352	1704
สะสม	% รวม	18.8%	28.1%	14.4%	18.1%	20.7%	100.0%

จากตารางที่ 4.98 พบว่า เมื่อแยกตามการนับถือศาสนาพบว่า เยาวชนที่นับถือศาสนาพุทธมีแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาเป็นอันดับ 1 และแหล่งการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ สถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 46.9 และ 27.8 ของศาสนาพุทธ ตามลำดับ

เยาวชนที่นับถือศาสนาคริสต์มีแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาเป็นอันดับ 1 และแหล่งการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ สถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 56.3 และ 30.2 ของศาสนาคริสต์ ตามลำดับ

เยาวชนที่นับถือศาสนาอิสลามมีแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาเป็นอันดับ 1 และแหล่งการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ สถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 38.9 และ 27.8 ของศาสนาอิสลาม ตามลำดับ

เยาวชนที่นับถือศาสนาฮินดูและซิกข์มีแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาเป็นอันดับ 1 และแหล่งการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ สถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 90.0 และ 33.3 ของศาสนาฮินดูและซิกข์ ตามลำดับ

จากข้อมูลพบว่า สถานศึกษา คือ แหล่งการเรียนรู้ด้านการใช้ภาษาของเยาวชนทุกศาสนามีแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสม

ตารางที่ 4.99 การเปรียบเทียบสัดส่วนของแหล่งการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา		แหล่งการเรียนรู้					รวม	
		บ้าน	สถานศึกษา	สถานที่ราชการ	สิ่งพิมพ์	อินเทอร์เน็ต		
ม.3-6	อันดับ 1	จำนวน	51	105	32	21	48	257
		% การศึกษา	19.8%	40.9%	12.5%	8.2%	18.7%	100.0%
	ความถี่	จำนวน	141	206	123	137	164	771
	สะสม	% รวม	18.3%	26.7%	16.0%	17.8%	21.3%	100.0%
ปวช./ปวส.	อันดับ 1	จำนวน	15	59	4	8	9	95
		% การศึกษา	15.8%	62.1%	4.2%	8.4%	9.5%	100.0%
	ความถี่	จำนวน	60	85	39	49	52	285

	สะสม	% รวม	21.1%	29.8%	13.7%	17.2%	18.2%	100.0%
อนุปริญญา	อันดับ 1	จำนวน	20	36	9	6	12	83
		% การศึกษา	24.1%	43.4%	10.8%	7.2%	14.5%	100.0%
	ความถี่	จำนวน	50	69	35	43	52	249
	สะสม	% รวม	20.1%	27.7%	14.1%	17.3%	20.9%	100.0%
ปริญญาตรี	อันดับ 1	จำนวน	25	54	6	7	12	104
		% การศึกษา	24.0%	51.9%	5.8%	6.7%	11.5%	100.0%
	ความถี่	จำนวน	55	92	43	59	63	312
	สะสม	% รวม	17.6%	29.5%	13.8%	18.9%	20.2%	100.0%
สูงกว่าปริญญาตรี	อันดับ 1	จำนวน	7	17	0	3	2	29
		% การศึกษา	24.1%	58.6%	.0%	10.3%	6.9%	100.0%
	ความถี่	จำนวน	15	26	5	20	21	87
	สะสม	% รวม	17.2%	29.9%	5.7%	23.0%	24.1%	100.0%
รวม	อันดับ 1	จำนวน	118	271	51	45	83	568
		% การศึกษา	20.8%	47.7%	9.0%	7.9%	14.6%	100.0%
	ความถี่	จำนวน	321	478	245	308	352	1704
	สะสม	% รวม	18.8%	28.1%	14.4%	18.1%	20.7%	100.0%

จากตาราง 4.99 พบว่า เมื่อแยกตามระดับการศึกษาพบว่า ระดับ ม.3-ม.6 มีแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาเป็นอันดับ 1 และแหล่งการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ สถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 40.9 และ 26.7 ของระดับการศึกษาตามลำดับ

ระดับปวช./ปวส. มีแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาเป็นอันดับ 1 และแหล่งการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ สถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 62.1 และ 29.8 ของระดับการศึกษา ตามลำดับ

ระดับอนุปริญญา มีแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาเป็นอันดับ 1 และแหล่งการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ สถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 43.4 และ 27.7 ของระดับการศึกษา ตามลำดับ

ระดับปริญญาตรีมีแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาเป็นอันดับ 1 และแหล่งการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ สถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 51.9 และ 29.5 ของระดับการศึกษา ตามลำดับ

ระดับสูงกว่าปริญญาตรีมีแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเรียนรู้วัฒนธรรมการใช้ภาษาเป็นอันดับ 1 และแหล่งการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ สถานศึกษา ร้อยละ 58.6 และ 29.9 ของระดับการศึกษา

จากข้อมูลพบว่า สถานศึกษา คือ แหล่งการเรียนรู้ด้านการใช้ภาษาของเยาวชนทุกระดับ การศึกษามีแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสม

(4) วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศ

ตารางที่ 4.100 การเปรียบเทียบสัดส่วนของแหล่งการเรียนรู้วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศจำแนกตามเพศ

เพศ		แหล่งการเรียนรู้					รวม		
		บ้าน	สถานศึกษา	สถานที่ราชการ	สิ่งพิมพ์	อินเทอร์เน็ต			
ชาย	อันดับ 1	จำนวน	78	62	13	14	47	214	
		% เพศ	36.4%	29.0%	6.1%	6.5%	22.0%	100.0%	
	ความถี่สะสม	จำนวน	149	172	84	92	142	639	
		% รวม	23.3%	26.9%	13.1%	14.4%	22.2%	100.0%	
	หญิง	อันดับ 1	จำนวน	110	97	22	26	60	315
			% เพศ	34.9%	30.8%	7.0%	8.3%	19.0%	100.0%
รวม	อันดับ 1	จำนวน	10	12	5	4	8	39	
		% เพศ	25.6%	30.8%	12.8%	10.3%	20.5%	100.0%	
ทางเลือก	ความถี่สะสม	จำนวน	29	25	18	20	25	117	
		% รวม	24.8%	21.4%	15.4%	17.1%	21.4%	100.0%	
รวม	อันดับ 1	จำนวน	198	171	40	44	115	568	
		% เพศ	34.9%	30.1%	7.0%	7.7%	20.2%	100.0%	

		% รวม	27.1%	27.1%	12.5%	9.4%	24.0%	100.0%
อิสลาม	อันดับ 1	จำนวน	22	7	2	1	4	36
		% ศาสนา	61.1%	19.4%	5.6%	2.8%	11.1%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	29	29	9	15	26	108
		% รวม	26.9%	26.9%	8.3%	13.9%	24.1%	100.0%
ซิกข์-ฮินดู	อันดับ 1	จำนวน	2	6	1	0	1	10
		% ศาสนา	20.0%	60.0%	10.0%	.0%	10.0%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	9	10	1	3	7	30
		% รวม	30.0%	33.3%	3.3%	10.0%	23.3%	100.0%
อื่นๆ	อันดับ 1	จำนวน	1	1	0	1	3	6
		% ศาสนา	16.7%	16.7%	.0%	16.7%	50.0%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	2	5	1	4	6	18
		% รวม	11.1%	27.8%	5.6%	22.2%	33.3%	100.0%
รวม	อันดับ 1	จำนวน	198	171	40	44	115	568
		% ศาสนา	34.9%	30.1%	7.0%	7.7%	20.2%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	389	460	200	281	374	1704
		% รวม	22.8%	27.0%	11.7%	16.5%	21.9%	100.0%

จากตารางที่ 4.101 พบว่า เมื่อแยกตามการนับถือศาสนาพบว่า เยาวชนที่นับถือศาสนาพุทธมีแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศเป็นอันดับ 1 คือ บ้าน ร้อยละ 33.3 ของศาสนาพุทธ และแหล่งการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด มากที่สุด คือ สถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 26.9 ของศาสนาพุทธ

เยาวชนที่นับถือศาสนาคริสต์มีแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศเป็นอันดับ 1 และแหล่งการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ บ้านและสถานศึกษาเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 37.5 และ 27.1 ของศาสนาคริสต์ ตามลำดับ

เยาวชนที่นับถือศาสนาอิสลามมีแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศเป็นอันดับ 1 คือบ้าน คิดเป็นร้อยละ 61.1 ของศาสนาอิสลาม และแหล่งการเรียนรู้

ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ บ้านและสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 26.9 ของศาสนาอิสลาม

เยาวชนที่นับถือศาสนาฮินดูและซิกข์มีแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศเป็นอันดับ 1 และแหล่งการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ สถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 60.0 และ 33.3 ของศาสนาฮินดูและซิกข์ ตามลำดับ

จากข้อมูลพบว่า บ้าน และสถานศึกษา คือ แหล่งการเรียนรู้ด้านการแสดงออกทางเพศของเยาวชนทุกศาสนามีแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสม

ตารางที่ 4.102 การเปรียบเทียบสัดส่วนของแหล่งการเรียนรู้วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	แหล่งการเรียนรู้						รวม		
	บ้าน	สถานศึกษา	สถานที่ราชการ	สิ่งพิมพ์	อินเทอร์เน็ต				
ม.3-6	อันดับ 1	จำนวน	77	74	26	23	57	257	
		% การศึกษา	30.0%	28.8%	10.1%	8.9%	22.2%	100.0%	
	ความถี่สะสม	จำนวน	170	201	99	131	170	771	
		% รวม	22.0%	26.1%	12.8%	17.0%	22.0%	100.0%	
	ปวช./ปวส.	อันดับ 1	จำนวน	33	36	3	9	14	95
			% การศึกษา	34.7%	37.9%	3.2%	9.5%	14.7%	100.0%
ความถี่สะสม		จำนวน	69	83	31	46	56	285	
		% รวม	24.2%	29.1%	10.9%	16.1%	19.6%	100.0%	
อนุปริญญา		อันดับ 1	จำนวน	32	27	5	5	14	83
			% การศึกษา	38.6%	32.5%	6.0%	6.0%	16.9%	100.0%
	ความถี่สะสม	จำนวน	59	62	32	46	50	249	
		% รวม	23.7%	24.9%	12.9%	18.5%	20.1%	100.0%	
	ปริญญาตรี	อันดับ 1	จำนวน	41	26	6	5	26	104
			% การศึกษา	39.4%	25.0%	5.8%	4.8%	25.0%	100.0%
ความถี่สะสม		จำนวน	69	88	36	44	75	312	

	สะสม	% รวม	22.1%	28.2%	11.5%	14.1%	24.0%	100.0%
สูงกว่าปริญญาตรี	อันดับ 1	จำนวน	15	8	0	2	4	29
		% การศึกษา	51.7%	27.6%	.0%	6.9%	13.8%	100.0%
	ความถี่	จำนวน	22	26	2	14	23	87
	สะสม	% รวม	25.3%	29.9%	2.3%	16.1%	26.4%	100.0%
รวม	อันดับ 1	จำนวน	198	171	40	44	115	568
		% การศึกษา	34.9%	30.1%	7.0%	7.7%	20.2%	100.0%
	ความถี่	จำนวน	389	460	200	281	374	1704
	สะสม	% รวม	22.8%	27.0%	11.7%	16.5%	21.9%	100.0%

จากตารางที่ 4.102 พบว่า เมื่อแยกตามระดับการศึกษาพบว่า ระดับ ม.3-ม.6 มีแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศเป็นอันดับ 1 คือ บ้าน คิดเป็นร้อยละ 30.0 ของระดับการศึกษา และแหล่งการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ สถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 26.1 ของระดับการศึกษา ตามลำดับ

ระดับปวช./ปวส. มีแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศเป็นอันดับ 1 และแหล่งการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ สถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 37.9 และ 29.1 ของระดับการศึกษา ตามลำดับ

ระดับอนุปริญญา มีแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศเป็นอันดับ 1 ได้แก่ บ้าน คิดเป็นร้อยละ 38.6 ของระดับการศึกษา และแหล่งการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ สถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 24.9 ของระดับการศึกษา

ระดับปริญญาตรี มีแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศเป็นอันดับ 1 คือ บ้าน คิดเป็นร้อยละ 39.4 ของระดับการศึกษา และแหล่งการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ สถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 28.2 ของระดับการศึกษา

ระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเรียนรู้วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศเป็นอันดับ 1 คือ บ้าน คิดเป็นร้อยละ 51.7 ของระดับการศึกษา และแหล่งการเรียนรู้ที่มีจำนวนความถี่สะสมลำดับที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด คือ สถานศึกษา ร้อยละ 29.9 ของระดับการศึกษา

จากข้อมูลพบว่า บ้านและสถานศึกษา คือ แหล่งการเรียนรู้ด้านการแสดงออกทางเพศของเยาวชนทุกระดับการศึกษามีแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสม

1.4 สรุปผลการวิเคราะห์ภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมตามการรับรู้ของเยาวชน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามสามารถสรุปภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมตามการรับรู้ของเยาวชนได้ดังนี้

1) **วัฒนธรรมการบริโภค** พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่มีวัฒนธรรมการบริโภคแบบเน้นความสะดวกและรวดเร็วเป็นหลัก อาหารที่เลือกรับประทานมากที่สุดคือ อาหารตามสั่งทั่วไป โดยมีเหตุผลคือความสะดวก ร่องลงมาคือความสะดวก เมื่อจำแนกตามเพศและศาสนา พบว่าเพศหญิงให้ความสำคัญเรื่องความสะดวกและเยาวชนที่นับถือศาสนาอิสลามและศาสนาฮินดูหรือซิกข์ จะเน้นไปที่เรื่องของความสะดวกเป็นสัดส่วนมากที่สุด เยาวชนมีความเข้าใจเรื่องการอนุรักษ์วัฒนธรรมการบริโภค คือ การรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ และสะอาด วิธีการกินแบบไทย คือ การกินแบบพอเพียง มีแนวทางการเลือกรับประทานแบบอะไรก็ได้ มีแนวทางการสืบทอดอาหารไทยด้วยการสนับสนุนอาหารไทยท้องถิ่นมากที่สุด

2) **วัฒนธรรมการแต่งกาย** พบว่า เยาวชนส่วนใหญ่นิยมแต่งกายตามแบบที่ตนเองชอบ และคิดว่าตนเองแต่งกายเหมาะสมแล้ว บุคคลที่ตำหนิเรื่องการแต่งกายมากที่สุดคือ พ่อแม่ และเมื่อถูกตำหนิเยาวชนส่วนใหญ่จะเปลี่ยนการแต่งกาย ในขณะที่เพศทางเลือกมักจะแต่งเครื่องแบบตามแฟชั่น คิดว่าตนเองแต่งกายยังไม่เหมาะสมมากที่สุด เมื่อถูกตำหนิก็ไม่เปลี่ยนการแต่งกายมากที่สุด และพบว่าเพศทางเลือกที่มีการศึกษาระดับปวช./ปวส. ให้ความสำคัญเรื่องความทันสมัยมากที่สุด เมื่อจำแนกตามศาสนา พบว่า เยาวชนที่นับถือศาสนาอิสลาม มีการแต่งกายถูกต้อง และมีแนวทางการแต่งกายแบบสุภาพ เรียบร้อยเป็นสัดส่วนที่มากที่สุด เยาวชนที่นับถือศาสนาฮินดูหรือซิกข์ และศาสนาคริสต์ มีตนเองเป็นผู้ที่มีอิทธิพลในการแต่งกายคิดเป็นสัดส่วนที่มากที่สุด เยาวชนส่วนใหญ่มีแนวคิดเรื่องการอนุรักษ์วัฒนธรรมการแต่งกายว่า ควรมุ่งเน้นไปที่ความสุภาพเรียบร้อยและเหมาะสม สาเหตุที่ใส่ชุดไทยน้อยครั้งเพราะไม่เป็นที่นิยม และมีความเห็นว่าชุดไทยควรใส่เฉพาะโอกาสสำคัญ มีแนวทางปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการแต่งกายแบบไทยด้วยการแต่งกายให้สุภาพเรียบร้อย เหมาะสมกับสถานการณ์ และสถานที่

3) **วัฒนธรรมการใช้ภาษา** พบว่า เยาวชนส่วนใหญ่นิยมพูดคำแสดงเฉพาะกับคนที่สนิท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมในการพูดทับศัพท์ว่าขึ้นอยู่กับสถานการณ์ เยาวชนให้ความหมายของการอนุรักษ์ภาษาไทย คือ การฟัง พูด อ่าน เขียนภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า เยาวชนที่มีการศึกษาในระดับอนุปริญญาเห็นว่าการพูดทับศัพท์

เหมาะสมเพราะเป็นการฝึกฝนภาษาต่างประเทศมากที่สุด เยาวชนที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีให้ความสำคัญเรื่องการใช้ภาษาอย่างสุภาพมากที่สุด และเมื่อจำแนกตามศาสนา พบว่า เยาวชนที่นับถือศาสนาฮินดูหรือซิกข์ ไม่เคยใช้ศัพท์วัยรุ่นเลยเป็นสัดส่วนที่มากที่สุด เยาวชนส่วนใหญ่มีแนวทางการเลือกรับวัฒนธรรมการใช้ภาษาด้วยการเลือกใช้ภาษาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ บุคคล และถูกกาลเทศะ รวมถึงมีแนวทางปรับเปลี่ยนการใช้ภาษาด้วยการยอมรับการเปลี่ยนแปลงและพร้อมจะเรียนรู้ภาษาที่หลากหลาย

4) วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศ พบว่า เยาวชนส่วนใหญ่เลือกปรึกษาเรื่องคนรักกับเพื่อนมากที่สุด มีแนวคิดเรื่องเพศสัมพันธ์ว่าคิดว่ามีได้ถ้าเป็นคนรักและรู้จักป้องกัน แต่ในขณะเดียวกันเยาวชนส่วนใหญ่ไม่เคยมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน เยาวชนส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับการอยู่ก่อนแต่ง และให้ความหมายของการแสดงออกทางเพศที่เหมาะสมคือ แสดงออกให้ถูกที่ ถูกเวลา ถูกคน และเหมาะสม รองลงมาเป็นการยึดถือตามประเพณีไทย เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า เพศทางเลือกส่วนใหญ่เคยมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนมากที่สุด เพศหญิงเลือกที่จะปรึกษาเมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับความรักกับพ่อแม่มากที่สุด ในขณะที่เพศทางเลือกเลือกที่จะไม่บอกเพราะคิดว่าแก้ปัญหาเองได้ เพศหญิงไม่เห็นด้วยกับการอยู่ก่อนแต่งมากที่สุด ในขณะที่เพศทางเลือกเห็นด้วยกับการอยู่ก่อนแต่งมากที่สุด เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า เยาวชนในระดับการศึกษาสายอาชีพมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนมากที่สุด แต่ในขณะเดียวกันก็พบว่ามีการศึกษาปัญหาพ่อแม่มากที่สุด

เมื่อจำแนกตามศาสนา พบว่า เยาวชนที่นับถือศาสนาพุทธ มีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน และคิดว่ามีได้ถ้ารู้จักป้องกันเป็นสัดส่วนที่มากที่สุด ในขณะที่เยาวชนที่นับถือศาสนาอิสลาม และศาสนาคริสต์ไม่เคยมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน และคิดว่าไม่เหมาะสมเป็นสัดส่วนมากที่สุด เยาวชนที่นับถือศาสนาพุทธ เห็นด้วยกับค่านิยมในการอยู่ก่อนแต่ง เป็นสัดส่วนที่มากที่สุด ในขณะที่เยาวชนที่นับถือศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลามไม่เห็นด้วยกับการอยู่ก่อนแต่งเป็นสัดส่วนใกล้เคียงกัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามสามารถสรุปกระบวนการเรียนรู้ของเยาวชนเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมตามการรับรู้ของเยาวชนได้ดังนี้

1) ปัจจัยเงื่อนไขการเรียนรู้ด้านเพศ

(1) วัฒนธรรมการบริโภค พบว่า ครอบครัว คือบุคคลที่มีอิทธิพลต่อเพศชาย เพศหญิงและเพศทางเลือกเป็นสัดส่วนใกล้เคียงกัน เพศหญิงและเพศชายมีวิธีการเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยมีบ้านเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ ในขณะที่ในขณะที่เพศทางเลือกมักจะเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีสถานศึกษาเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ

(2) วัฒนธรรมการแต่งกาย พบว่า เยาวชนทั้ง 3 เพศมีครอบครัว คือบุคคลที่มีอิทธิพล โดยมีการเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง และมีสถานศึกษาเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ คิดเป็นสัดส่วนใกล้เคียงกัน โดยเพศทางเลือกมีสัดส่วนสูงกว่าเล็กน้อย

(3) วัฒนธรรมการใช้ภาษา พบว่า เพศชายและเพศหญิงมีครู อาจารย์คือบุคคลที่มีอิทธิพลคิดเป็นสัดส่วนสูงกว่าเพศทางเลือกเล็กน้อย เยาวชนทั้ง 3 เพศมีวิธีการเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง และมีสถานศึกษาเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญที่สุดคิดเป็นสัดส่วนใกล้เคียงกัน

(4) วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศ พบว่า เพศชายและเพศหญิงมีครอบครัวคือบุคคลที่มีอิทธิพล โดยมีการเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง และมีบ้านเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญคิดเป็นสัดส่วนใกล้เคียงกัน ในขณะที่เพศทางเลือกมีครอบครัวคือบุคคลที่มีอิทธิพลเป็นสัดส่วนน้อยกว่าเล็กน้อย และมีการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มและแบบเป็นระบบและต่อเนื่องเท่ากัน มีสถานศึกษาเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ

2) ปัจจัยเงื่อนไขการเรียนรู้ด้านศาสนา

(1) วัฒนธรรมการบริโภค พบว่า เยาวชนทั้ง 4 ศาสนา มีครอบครัวคือบุคคลที่มีอิทธิพลมากที่สุด โดยเยาวชนที่นับถือศาสนาซิกซ์-ฮินดูคิดเป็นสัดส่วนสูงสุด (60.0%) เยาวชนที่นับถือศาสนาคริสต์คิดเป็นสัดส่วนน้อยที่สุด เยาวชนที่นับถือศาสนาพุทธ คริสต์ และอิสลามมีการเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง และมีบ้านเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ ในขณะที่เยาวชนที่นับถือศาสนาซิกซ์-ฮินดูมีการเรียนรู้ด้วยตนเองมากที่สุด (60.0%) และมีบ้านเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ

(2) วัฒนธรรมการแต่งกาย พบว่า เยาวชนทั้ง 4 ศาสนามีการเรียนรู้ที่แตกต่างกันดังนี้ เยาวชนที่นับถือศาสนาพุทธ คริสต์และอิสลามมีครอบครัวเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลมากที่สุดในขณะที่เยาวชนที่นับถือศาสนาซิกซ์-ฮินดูมีเพื่อนเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลมากที่สุดในด้านการเรียนรู้ เยาวชนที่นับถือศาสนาพุทธ คริสต์และซิกซ์-ฮินดูมีการเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง ในขณะที่เยาวชนที่นับถือศาสนาอิสลามมีการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มมากที่สุด เยาวชนที่นับถือศาสนาคริสต์มีการเรียนรู้ด้วยตนเองมากที่สุด ในด้านแหล่งการเรียนรู้เยาวชนที่นับถือศาสนาพุทธ คริสต์และอิสลามมีบ้านเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญที่สุด รองลงมา ได้แก่ สื่ออินเทอร์เน็ต ในขณะที่เยาวชนที่นับถือศาสนาซิกซ์-ฮินดูมีสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ

(3) วัฒนธรรมการใช้ภาษา พบว่า เยาวชนทั้ง 4 ศาสนา มีครู อาจารย์คือบุคคลที่มีอิทธิพลมากที่สุด มีวิธีการเรียนรู้ด้วยการเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่องมากที่สุด และมีแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญคือ สถานศึกษา โดยเยาวชนที่นับถือศาสนาซิกซ์-ฮินดูคิดเป็นสัดส่วนสูงที่สุดในทุกด้าน

(4) วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศ พบว่า เยาวชนทั้ง 4 ศาสนา มีครอบครัว คือบุคคลที่มีอิทธิพลมากที่สุดคิดเป็นสัดส่วนใกล้เคียงกัน มีวิธีการเรียนรู้ด้วยการเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่องมากที่สุด โดยเยาวชนที่นับถือศาสนาซิกข์-ฮินดูคิดเป็นสัดส่วนสูงที่สุด (70.0%) และมีแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญคือบ้าน โดยเยาวชนที่นับถือศาสนาอิสลามคิดเป็นสัดส่วนสูงที่สุด (61.1%) ในขณะที่เยาวชนที่นับถือศาสนาซิกข์-ฮินดูมีแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญคือ สถานศึกษา

3) ปัจจัยเงื่อนไขการเรียนรู้ด้านระดับการศึกษา

(1) วัฒนธรรมการบริโภค พบว่า ครอบครัว คือบุคคลที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อเยาวชนทุกระดับการศึกษา โดยเยาวชนที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีคิดเป็นสัดส่วนสูงที่สุด (63.9%) ยกเว้นเยาวชนที่มีการศึกษาในระดับปวช./ปวส. มีภาครัฐคือบุคคลที่มีอิทธิพลมากที่สุด เยาวชนทุกระดับการศึกษามีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพแบบเป็นระบบและต่อเนื่อง แต่เมื่อเรียนในระดับการศึกษาชั้นสูงขึ้นไปพบว่าเยาวชนมีการเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น มีแหล่งการเรียนรู้ของเยาวชนทุกระดับการศึกษาคือ บ้าน และสถานศึกษา ยกเว้นเยาวชนในระดับ ปวช./ปวส. มีแหล่งการเรียนรู้คือ สถานศึกษามากที่สุด

(2) วัฒนธรรมการแต่งกาย พบว่า ครอบครัว คือบุคคลที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อเยาวชนทุกระดับการศึกษา ยกเว้นเยาวชนที่มีการศึกษาในระดับปวช./ปวส. และระดับปริญญาตรี มีดารา นักแสดงคือบุคคลที่มีอิทธิพลมากที่สุด ในขณะที่บุคคลที่มีอิทธิพลมากที่สุด เยาวชนทุกระดับการศึกษามีวิธีการเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง ยกเว้นเยาวชนในระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีที่มีเรียนรู้ด้วยตนเองและกระบวนการกลุ่มมากกว่าระดับอื่นๆ เยาวชนที่มีการศึกษาระดับ ม.3-6 และปวช./ปวส. มีแหล่งการเรียนรู้คือ สถานศึกษา ในขณะที่เยาวชนที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา มีแหล่งการเรียนรู้คือ บ้าน เยาวชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีและสูงกว่ามีแหล่งการเรียนรู้คือ อินเทอร์เน็ต

(3) วัฒนธรรมการใช้ภาษา พบว่า ครู หรืออาจารย์คือบุคคลที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อเยาวชนทุกระดับการศึกษา โดยเยาวชนที่มีการศึกษาในระดับปวช./ปวส.คิดเป็นสัดส่วนสูงที่สุด (64.2%) ระดับ ม.3-6 เป็นสัดส่วนน้อยที่สุด (27.6%) เยาวชนทุกระดับการศึกษามีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพแบบเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยเยาวชนที่มีการศึกษาในระดับปวช./ปวส.คิดเป็นสัดส่วนสูงที่สุด (63.2%) และมีแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญคือ สถานศึกษา โดยเยาวชนที่มีการศึกษาในระดับปวช./ปวส.คิดเป็นเป็นสัดส่วนสูงที่สุด (62.1%)

(4) วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศ พบว่า ครอบครัว คือบุคคลที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อเยาวชนทุกระดับการศึกษา โดยมีแนวโน้มสูงขึ้นตามระดับการศึกษา เยาวชนที่มีการศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรีคิดเป็นสัดส่วนสูงที่สุด (58.6%) มีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพแบบเป็นระบบและต่อเนื่อง เป็นสัดส่วนใกล้เคียงกันในทุกะดับการศึกษา ในขณะที่การเรียนรู้จาก

ประสบการณ์คิดเป็นสัดส่วนน้อยที่สุด มีแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญคือ บ้าน โดยเยาวชนที่มีการศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรีคิดเป็นเป็นสัดส่วนสูงที่สุด (39.4%)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพ ปัจจัยและเงื่อนไขในการเรียนรู้ของเยาวชนเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม

ในตอนนี้ผลการวิเคราะห์สภาพ ปัจจัยและเงื่อนไขในการเรียนรู้ของเยาวชนเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวัฒนธรรม ผู้เชี่ยวชาญด้านเด็กและเยาวชน และตัวแทนกลุ่มเยาวชนที่ทำงานด้านวัฒนธรรม และนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์วิเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน และนำมาตรวจสอบการสนทนากลุ่ม (focus group) กับครู หรืออาจารย์ในโรงเรียน กลุ่มเยาวชน และชุมชนที่ทำงานด้านการพัฒนาเยาวชน ในประเด็นสภาพ ปัจจัยและเงื่อนไขการเรียนรู้ของเยาวชนในการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม มีรายละเอียดดังนี้

2.1 สภาพปัญหาการขาดภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมตามการรับรู้ของเยาวชน

ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน ให้ความเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาทางวัฒนธรรมของเยาวชนในปัจจุบันว่า ปัญหาการพร่องภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมที่น่าเป็นห่วงและควรเร่งให้มีการแก้ไข คือ วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศ และปัญหาการบริโภค ในขณะที่ตัวแทนกลุ่มเยาวชนมีความเห็นว่าปัญหาอันดับต้นๆ คือ วัฒนธรรมการต่างกายและการแสดงออกทางเพศที่เสรีมากเกินไปนั้น นำมาซึ่งปัญหาสังคมอื่นๆตามมา โดยมีประเด็นดังนี้

ผู้ทรงคุณวุฒิทางวัฒนธรรมได้กล่าวถึงปัญหาของเยาวชนในปัจจุบันว่า ปัญหาแม่วัยรุ่นมีแนวโน้มสูงมากขึ้นเนื่องจากโครงสร้างสังคมใหม่ เป็นสังคมที่มีพลวัตและความเป็นพหุลักษณะสูง ปัญหาโรคภัยไข้เจ็บที่มากับสถานการณ์ โรคอุบัติใหม่ ปัญหาสุขภาพ เช่น โรคอ้วนจะสร้างความสูญเสียในวงกว้างมากขึ้น และปัญหาโรคเอดส์ที่อาจรุนแรงมากขึ้นในกลุ่มเยาวชน ปัญหาการดื่มสุราของมีนเมา รวมถึงการติดยาเสพติดเพิ่มสูงขึ้น ปัญหาการใช้ชีวิตเสรี เซ็กส์เสี่ยง มีเพศสัมพันธ์เสรีมากขึ้น และปัญหาการขาดความรู้เรื่องเพศและวิธีป้องกันโรคติดต่อของเยาวชน ซึ่งปัญหาทางวัฒนธรรมถือได้ว่าทวีความรุนแรงและมีความซับซ้อนมากขึ้นเรื่อยๆ ปัญหาเหล่านี้สะท้อนออกมาทางปัญหาของสังคมและวัฒนธรรมที่มีเด็กและเยาวชนเป็นทั้งผู้กระทำและผู้ถูกกระทำในลักษณะต่างๆมากขึ้น

“ประเด็นที่น่าจับตา คือ ปรากฎการณ์เด็กหลุดกรอบ ตกขอบโรงเรียน เพราะเด็กเหล่านี้มีแนวโน้มจะเข้าสู่วงจรเสี่ยงได้สูงกว่าเด็กปกติทั่วไป

นอกจากนี้เด็กอีกกลุ่มที่มีความเสี่ยงคือ เด็กที่ขาดการได้รับการดูแลจากผู้ปกครองหรือครอบครัวอย่างใกล้ชิด ก็ถือว่ามีความเสี่ยงมากเช่นกัน”

(ผู้ทรงคุณวุฒิทางวัฒนธรรม, สัมภาษณ์วันที่ 16 ธันวาคม 2556)

ผู้เชี่ยวชาญด้านเยาวชนให้ความเห็นว่า จากสภาพการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้สภาพชุมชนในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตที่เคยเป็นชุมชนเมือง และชุมชนชนบท แต่ปัจจุบันพบว่าเกิดปรากฏการณ์ ”ชุมชนเสมือน” เป็นชุมชนกลางอากาศที่เยาวชนสามารถเข้าถึงได้ง่ายและสามารถสร้างวัฒนธรรมของตนเอง เกิดการแพร่กระจายและยอมรับวัฒนธรรมใหม่นี้ผ่านชุมชนเสมือนได้อย่างรวดเร็ว โดยไม่ผ่านกระบวนการขัดเกลาหรือกระบวนการเรียนรู้จากผู้ใหญ่หรือผู้ที่มีความรู้เช่นในอดีต ในยุคปัจจุบันที่เยาวชนเรียนรู้จากชุมชนเสมือนมากกว่าชุมชนที่ตัวเองอาศัยอยู่มากขึ้น แต่ศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และจิตสำนึกไม่ได้เรียนรู้ผ่านชุมชนนี้ เนื่องจากไม่มีคนคอยควบคุมดูแล ที่จะคอยช่วยเหลาความคิด จึงนำไปสู่พฤติกรรมที่บกพร่องทางวัฒนธรรมของเยาวชนที่แสดงออกมาในด้านต่างๆ รวมทั้งวัฒนธรรมการบริโภค การแต่งกาย การใช้ภาษา และการแสดงออกทางเพศด้วย

“ปัจจุบันเยาวชนซึมซับการเรียนรู้จากชุมชนกลางอากาศที่ไม่มีรากเหง้าของวัฒนธรรม ไม่สะท้อนการมีศีลธรรม จริยธรรม และจิตสำนึก ทำให้เยาวชนเกิดปัญหาการพร่องทางคุณธรรม นำไปสู่ปัญหาการขาดภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม”

“กลุ่มเยาวชนที่มีความเสี่ยงมากที่สุดเป็นเยาวชนที่ถูกเลี้ยงดูให้มีต้นทุนทางชีวิตต่ำ โดยต้นทุนชีวิต หมายถึง ต้นทุนขั้นพื้นฐานที่มีผลต่อการพัฒนาทางด้านจิตใจ สังคม สติปัญญาให้คนคนหนึ่งสามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมได้อย่างเข้มแข็ง มากกว่าเยาวชนที่เติบโตมาในสภาพครอบครัวที่แตกต่างกัน สถานภาพทางครอบครัวที่แตกต่างกัน หรือระดับการศึกษาแตกต่างกัน”

(ผู้เชี่ยวชาญด้านเยาวชน, สัมภาษณ์, 21 มกราคม 2557)

ผู้เชี่ยวชาญด้านเยาวชนยังความเห็นอีกว่า ปัญหาทางวัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศนั้น จะส่งผลต่อสุขภาพของเยาวชนอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นความเสี่ยงในการติดโรคทางเพศสัมพันธ์ การท้องก่อนวัยอันควร ส่งผลให้เกิดปัญหาสังคมอื่นๆตามมาอีกมากมาย รวมถึงปัญหาการบริโภคของเยาวชนที่เปลี่ยนแปลงไป ก็ส่งผลต่อปัญหาสุขภาพวัยรุ่นเช่นกัน ซึ่งปัญหาเหล่านี้มีผลกระทบอย่างเห็นได้ชัดจากรายงานการวิจัยหลายแหล่งที่บ่งชี้ได้ชัดว่า ประเทศไทยนั้นมีปัญหาด้านสุขภาพของ

เยาวชนในระดับที่น่าเป็นห่วง ในส่วนของปัญหาวัฒนธรรมด้านการแต่งกายและการใช้ภาษานั้น ผู้เชี่ยวชาญด้านเยาวชนมีความเห็นว่าเป็นวัฒนธรรมที่เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงแล้ว ส่งผลต่อเยาวชนในช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้น แล้วก็เปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ เป็นผลกระทบทางอ้อมที่ก่อให้เกิดปัญหาตามมาในระดับที่น้อยกว่า

ในขณะที่ตัวแทนเยาวชน กล่าวถึงปัญหาเยาวชนว่าปัญหาอันดับต้นๆคือ เรื่องการแต่งกายที่ล่อแหลมของเยาวชน ค่านิยมติดแบรนด์ และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การแต่งชุดนักเรียนหรือนิสิตนักศึกษาที่ดัดแปลงจนไม่เหมาะสม ร่องลงมาเป็นเรื่องการบริโภค เรื่องการแสดงออกทางเพศ และเรื่องของยาเสพติดตามลำดับ และมีความเห็นว่าปัญหาเรื่องการแต่งกายและการแสดงออกทางเพศที่เสริมมากเกินไปนั้น นำมาซึ่งปัญหาสังคมอื่นๆตามมา เช่น ปัญหาการท้องในวัยเรียน เป็นต้น

ทั้งนี้ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน รวมทั้งตัวแทนเยาวชนให้ความเห็นเกี่ยวกับปัญหาหรืออุปสรรคในการดำเนินการเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมแก่เยาวชน ดังนี้

- 1) ปัญหาการขาดการสร้างพื้นที่แหล่งการเรียนรู้สำหรับเด็กและเยาวชน ซึ่งปัจจุบันยังมีอยู่น้อย และแหล่งที่มีอยู่เป็นไปในลักษณะที่จับต้องไม่ได้ และไม่คอยดึงดูใจเยาวชน
- 2) การขาดการปลูกเรื่องวัฒนธรรมฝังตั้งแต่ยังเด็ก
- 3) ปัญหาด้านจำนวนบุคลากร งบประมาณ และทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินงานด้านเด็กและเยาวชนที่หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนต้องดำเนินการ
- 4) หน่วยงานที่ขับเคลื่อนงานด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนมีมาก แต่ยังไม่มีการบูรณาการแผนการปฏิบัติงานกันอย่างจริงจัง
- 5) มีการปฏิบัติงานที่ซ้ำซ้อน โดยเฉพาะในประเด็นเร่งด่วนทางสังคมและวัฒนธรรม
- 6) กระทรวงศึกษาธิการยังเป็นหน่วยงานที่ไม่สามารถบูรณาการแผนการพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อเด็กและเยาวชนที่เหมาะสมได้
- 7) มีกลุ่มเยาวชนที่ทำงานด้านวัฒนธรรมอยู่มาก แต่ยังคงดำเนินงานอย่างขาดประสิทธิภาพ คนทำงานจริงมีอยู่น้อย
- 8) ขาดการตรวจสอบงบประมาณของกลุ่มที่ทำงานในด้านวัฒนธรรม
- 9) เยาวชนขาดจิตอาสาเพื่อเข้ามาทำงานด้วยความเต็มใจ การมีระบบเงินเดือนไม่ใช่แรงจูงใจที่แท้จริง
- 10) ในระดับนโยบายมีการให้ความสำคัญต่อการพัฒนาสังคมน้อยกว่าที่ควร กระบวนการทำงานเน้นไปที่การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นไปแล้ว แต่ไม่ได้เน้นที่การป้องกันเพื่อไม่ให้เกิดปัญหา เป็นผลให้ปัญหาสังคมมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น เด็กและเยาวชนรุ่นใหม่ก็ยังคงขาดภูมิคุ้มกันทางสังคมและวัฒนธรรมที่จะป้องกันตนเองและจัดการปัญหาด้วยตนเอง

นอกจากนี้ผลจากแบบสอบถามและจากการสัมภาษณ์ปัญหาความไม่สอดคล้องของ ภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมตามการรับรู้ของเยาวชนกับที่สังคมคาดหวัง ผู้วิจัยจึงนำมาเป็นประเด็น คำถามในการสนทนากลุ่ม โดยมีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นเรื่องความไม่สอดคล้องของภูมิคุ้มกัน ทางวัฒนธรรมตามการรับรู้ของเยาวชนกับที่สังคมคาดหวังว่า สังคมไทยในปัจจุบันแม้จะมีการเปิด กว้างในเรื่องการแสดงออกทางเพศมากขึ้น แต่ยังไม่ใช้ส่วนใหญ่หรือทั้งหมด ยังคงมีการปิด หรือมอง ว่าเยาวชนกับเรื่องเพศเป็นเรื่องที่ไม่ควรเปิดเผยมากนัก แต่ในขณะเดียวกันก็พบว่ามีปัญหาการท้อง ก่อนวัยอันควรเกิดมากขึ้น การที่จะให้เยาวชนมีภูมิคุ้มกันในวัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศจึง จำเป็นต้องร่วมมือกันจากทั้งหลายฝ่าย นอกจากนี้ยังต้องมองถึงบริบทที่เยาวชนอาศัยอยู่เช่น ในสังคม ชนบท การแต่งงานตอนอายุน้อยถือว่าเป็นเรื่องที่ได้ทั่วไปในสังคม แต่ในสังคมเมืองอย่างใน กรุงเทพมหานคร เยาวชนถูกคาดหวังว่าการแต่งงานควรเกิดขึ้นหลังจากที่เยาวชนสำเร็จการศึกษา

2.2 สภาพการเรียนรู้ของเยาวชนเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน รวมทั้งตัวแทนกลุ่มเยาวชนได้กล่าวถึงถึง สภาพการเรียนรู้ของเยาวชนเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมในปัจจุบัน โดยมีรายละเอียดดังนี้ หน่วยงานของภาครัฐ มีการใช้กลไกด้านมาตรการทางกฎหมายเพื่อไม่ให้สื่อต่างชาติมี อิทธิพลครอบงำทัศนคติความเชื่อของประชาชนในสังคมและมีผลให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนไม่ เหมาะสมจนก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ เช่น พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. 2551 ระเบียบ สำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์แห่งชาติ พ.ศ. 2552: ส่งเสริม สนับสนุน การจัดสื่อร่าย ขยายสื่อดี สร้างภูมิคุ้มกันด้านสื่อให้กับสังคม เป็นต้น

ปัจจุบันได้มีการเสนอการปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้มีความทันสมัยตอบสนองต่อบริบท ทางสังคมและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไป นอกจากกลไกด้านกฎหมายแล้วยังมีการใช้กลไกทางสังคม และวัฒนธรรม เช่น การเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม ตรวจสอบ และเตือนภัยทางสังคมและวัฒนธรรมผ่าน ช่องทางที่หลากหลายเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของสังคมให้รับผิดชอบร่วมกัน เช่น สายด่วนวัฒนธรรม 1764 และเว็บไซต์ศูนย์ปฏิบัติการสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์แห่งชาติ เป็นต้น

การสร้างและพัฒนาเครือข่ายทางวัฒนธรรมให้ทุกภาคส่วนในสังคมมีส่วนร่วมในการ ดูแล รักษา สืบทอดวัฒนธรรมของชาติ และสนับสนุนภูมิปัญญาท้องถิ่นของตน โดยมีสำนักงาน วัฒนธรรมจังหวัดเป็นหน่วยงานสนับสนุนการขับเคลื่อนงานเป็นหลัก การรณรงค์สร้างค่านิยม จิตสำนึก และความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รวมถึงการรู้เท่าทันสื่อ สามารถเลือก รับ ปรับ ใช้สื่อได้ อย่างเหมาะสม ตลอดจนการสร้างพื้นที่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ การจัดตั้งเวทีเสวนาผู้มี ส่วนเกี่ยวข้องในประเด็นทางสังคมที่เกิดขึ้น และการสร้างความร่วมมือระหว่างกระทรวงวัฒนธรรมกับ

ภาคีเครือข่ายทางวัฒนธรรมอื่นให้เกิดพลังขับเคลื่อนภารกิจเหล่านี้ได้สำเร็จ เพื่อที่จะพัฒนาความเข้มแข็งและการสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมให้ประชาชน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนในการดำเนินชีวิตในกระแสสังคมในปัจจุบัน โดยเน้นการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดความเสี่ยงให้เยาวชนเด็กยุคใหม่ เน้นการสร้างพื้นที่ให้เยาวชนมีโอกาสในการแสดงออกมากขึ้น ต้องมีมากกว่าการศึกษาตามระบบและการเรียนรู้ในห้องเรียน หากแต่ต้องเป็นการสร้างทักษะชีวิตให้เด็ก โดยการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น โครงการจิตอาสาเพื่อแก้ไขปัญหา ในชุมชนที่เด็กๆอยู่เป็นหนึ่งในกระบวนการเสริมพลังสร้างความภูมิใจและยังได้เรียนรู้จากความสำเร็จและความล้มเหลวระหว่างทางของการทำงาน เป็นต้น

ตัวแทนเยาวชนให้ความเห็นว่า เยาวชนในปัจจุบันมีการเน้นการเรียนรู้เนื้อหาวิชาการในห้องเรียนมาก แต่ยังขาดการมีประสบการณ์ในลงมือปฏิบัติจริง ดังนั้นควรมีการส่งเสริมให้มีการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงผ่านกิจกรรมต่างๆ โดยการเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆนั้น ในช่วงแรกๆ เยาวชนอาจเข้าร่วมในฐานะผู้ตาม ในการประกอบกิจกรรมเด็กจะมีประสบการณ์การเผชิญหน้ากับปัญหาต่างๆ ช่วยให้เด็กรู้จักการคิดวิเคราะห์ และการคิดหาวิธีการแก้ปัญหามากขึ้น เมื่อสามารถแก้ปัญหาเหล่านั้นได้ เด็กจะเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง พัฒนาเป็นคนที่มีความเป็นผู้นำ และเกิดภูมิคุ้มกันในตนเองได้ในที่สุด โดยการสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมนั้นควรมีการปลูกฝังตั้งแต่ยังเป็นเด็กเล็กๆ

“การเจอปัญหาโดยตรงกับตัวเอง เปรียบเสมือนตอนที่เรารับเชื้อหวัด ถ้าเราสามารถรักษาตัวเองได้แล้ว เราก็จะมีภูมิคุ้มกันโรคนั้น ภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมเช่นเดียวกัน ต้องให้เยาวชนได้เรียนรู้การแก้ไขจากประสบการณ์ตรงด้วยตัวเองจึงจะเกิดภูมินั้น”

(ตัวแทนเครือข่ายเยาวชน, สัมภาษณ์ 10 พฤศจิกายน 2556)

ผู้เชี่ยวชาญด้านเยาวชนให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า แนวทางการสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม ควรสร้างการตระหนักรู้ตนเอง (Self-awareness) คือความรู้สึกรู้เห็นคุณค่าในตนเองให้มีความรู้สึกรับผิดชอบชีวิตต่อตนเอง (Self-management) การสร้างการตระหนักรู้สังคม (Social-awareness) คือการมีจิตสำนึกต่อสังคม และการมีทักษะการอยู่ร่วมกับสังคม (Social-management) เมื่อเยาวชนมีความตระหนักรู้และความรับผิดชอบ สามารถจัดการกับตัวเองและสังคมได้ ก็จะสามารถพัฒนาตัวเองให้สามารถจัดการและแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคที่เข้ามาในชีวิตได้ ทุกๆด้าน จึงเป็นเยาวชนที่มีภูมิคุ้มกันทางสังคมและวัฒนธรรม โดยผ่านกระบวนการขัดเกลาเพื่อให้เกิดความสามารถนี้โดยการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยกระบวนการปลุกบวกร และมีการบวกร คือ ผู้ที่ผ่านการฝึกฝนเพื่อที่จะสามารถพัฒนาเยาวชนให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองจนสามารถจัดการ

กับปัญหาต่างๆได้ ทั้งนี้กระบวนการสามารถเป็นบุคคลที่อยู่รอบตัวเยาวชน เช่น พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู หรือแม้แต่เยาวชนด้วยกันเองก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ได้

2.3 ปัจจัยและเงื่อนไขในการเรียนรู้ของเยาวชนเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม

จากผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า การสร้างกระบวนการเรียนรู้ของเยาวชนเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม ควรเป็นการการเรียนรู้จากมีส่วนร่วมกิจกรรมต่างๆ หรือเป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมด้วยตนเอง โดยอาศัยปัจจัยส่งเสริมและการสนับสนุนจากสถาบันต่างๆในสังคม ได้แก่สถาบันครอบครัว ชุมชน โรงเรียน และหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง โดยสถาบันเหล่านี้จำเป็นต้องร่วมมือกันเพื่อส่งเสริมให้การเรียนรู้ของเยาวชนมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์ พบว่า การสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันต่างๆในภาคปฏิบัติยังมีปัญหาและอุปสรรคทำให้เกิดความไม่ราบรื่นในการปฏิบัติงานจริง ผู้วิจัยจึงจัดกระบวนการสนทนากลุ่มจากตัวแทนสถาบันต่างๆที่เกี่ยวข้องเพื่อนำเสนอแนวทางการสร้างความร่วมมือ และแนวทางการสร้างความยั่งยืนในการทำกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมของเยาวชน โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.3.1 ปัจจัยในการเรียนรู้ของเยาวชนเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า เยาวชนส่วนใหญ่ยังคงมีความคิดเห็นว่า ครอบครัวเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อตนเองในเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม สอดคล้องกับการศึกษาของวชิราภรณ์ สังข์ทอง (2554) ที่กล่าวว่าสมาชิกในครอบครัวหรือเครือญาติเป็นบุคคลสำคัญที่สามารถสนับสนุนการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางสังคมของเด็กและเยาวชน

ขณะที่แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ของเยาวชนเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในปัจจุบัน มีความเห็นไปในทางเดียวกันว่า สถาบันครอบครัวที่เป็นสถาบันที่เล็กที่สุดในสังคม แต่มีพลังและมีอิทธิพลอย่างมากต่อเด็กและเยาวชน แต่การที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะเสริมพลังให้ครอบครัวที่มีอยู่เป็นจำนวนมากนั้นกลับมามีบทบาทในการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันให้เยาวชนเป็นเรื่องที่ทำได้ยากที่จะดำเนินการให้ทั่วถึงทุกครัวเรือน

“หน่วยงานต่างๆที่ดำเนินงานเกี่ยวกับการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม จึงเน้นไปที่การส่งเสริมการเรียนรู้นอกห้องเรียน โดยการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้การแก้ปัญหาจากประสบการณ์จริง ช่วยให้เด็กรู้จักการคิดวิเคราะห์ และการคิดหาวิธีการแก้ปัญหามากขึ้น เมื่อสามารถแก้ปัญหานั้นได้ เด็กจะเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง พัฒนาเป็นคนที่มีความเป็นผู้นำ และเกิดภูมิคุ้มกันในตนเองได้ในที่สุด”

(ผู้ทรงคุณวุฒิทางวัฒนธรรม, สัมภาษณ์วันที่ 16 ธันวาคม 2556)

แม้ว่าจะมีการส่งเสริมให้จัดกิจกรรมและโครงการต่างๆ ขึ้นมากมายแต่ก็ยังคงพบปัญหาว่า กิจกรรมที่จัดนั้นไม่ดึงดูดใจเยาวชนเท่าที่ควร หรือมีเยาวชนเข้าร่วมน้อยเมื่อเทียบกับสัดส่วนจำนวนเยาวชนทั้งหมดที่มีสิทธิ์เข้าร่วม นอกจากนี้ยังมีปัญหาด้านงบประมาณ ทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินงาน และปัญหาการขาดการสร้างพื้นที่แหล่งการเรียนรู้สำหรับเด็กและเยาวชน เมื่อพิจารณาจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นพบว่า เงื่อนไขด้านบุคคลที่ดำเนินงานของหน่วยงานหรือองค์กร กับบุคคลที่มีอิทธิพลต่อเยาวชนในวัฒนธรรมด้านต่างๆ ไม่สอดคล้องกัน จึงทำให้การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องศึกษาหากกลุ่มองค์กร หรือเครือข่ายที่จะเป็นตัวกลางในการสร้างพลังให้กับครอบครัว เพื่อเป็นสถาบันหลักในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมให้กับเยาวชนต่อไป

นอกจากนี้ยังพบว่า วิธีการการเรียนรู้ที่เยาวชนคิดว่ามีประสิทธิภาพในการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมในทุกด้านมากที่สุดคือ การเรียนรู้ที่มีผู้จัดเป็นหลักสูตรที่มีระบบและต่อเนื่อง และวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพรองลงมาคือ การศึกษาหาความรู้ข้อมูลต่างๆ ด้วยตนเอง ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับความคาดหวังของเยาวชนในการเรียนรู้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม โดยผู้จัดควรมีการจัดทำแผนงาน หรือหลักสูตรที่มีการกำหนดเนื้อหา ระยะเวลาดำเนินการ ให้มีรูปแบบตรงตามความต้องการของเยาวชน เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เยาวชนสนใจอยากเรียนรู้มากขึ้น โดยอาจให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมคิดวางแผนดำเนินการ ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมประเมินผล เนื่องจากกิจกรรมที่เยาวชนจัดและชักชวนโดยเยาวชนจะได้รับความนิยมอย่างมากในกลุ่มเยาวชนด้วยกันเอง ทั้งนี้ครอบครัว ชุมชน และโรงเรียนอาจช่วยจัดหาแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสม ช่วยกันเป็นหูเป็นตาเฝ้าระวัง และคัดกรองแหล่งข้อมูลที่เป็นโทษออกจากแหล่งข้อมูลที่เยาวชนสามารถเข้าถึง แม้จะไม่สามารถป้องกันได้ทั้งหมด แต่ก็ช่วยลดปริมาณความเสี่ยงลงได้ เมื่อมีการจัดการอย่างต่อเนื่องก็จะช่วยให้เด็กเกิดกระบวนการเรียนรู้ เกิดความรู้ความเข้าใจ จนสามารถที่จะอนุรักษ์ เลือกรับ และปรับเปลี่ยนวัฒนธรรม นั่นคือการมีภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมในที่สุด

จากการสนทนากลุ่ม พบว่า นโยบายในระดับกระทรวงนั้นมีความครอบคลุมในเรื่องของการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมหรือการสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม โดยเน้นการบูรณาการทุกภาคส่วนเกิดความร่วมมือกัน ทั้งสถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว ชุมชน และตัวเยาวชนเอง แต่ในการดำเนินการในเชิงปฏิบัติยังมีกลไกที่ยังดำเนินการได้อย่างไม่ราบรื่นและไม่ได้ผลเท่าที่ควร การติดต่อประสานงานของแต่ละฝ่ายก็มีทั้งที่สำเร็จและไม่สำเร็จในแต่ละภาคส่วน ดังนั้นเพื่อเป็นการส่งเสริมการสร้างความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาเพื่อให้เกิดการขยายผลในวงกว้างสรุปเป็นแนวทางได้ดังนี้

1) แนวทางการสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษากับสถาบันครอบครัว

เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความจำเป็นต้องประกอบอาชีพ งานบ้าน และภาระหน้าที่แตกต่างกันไป การให้ความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาต้องใช้เวลาอย่างน้อยครึ่งวัน ดังนั้นสิ่งที่เป็นเงื่อนไขสำคัญได้แก่ เวลาที่มีน้อย ดังนั้นหากต้องการความร่วมมือจากผู้ปกครองในการประชุมปรึกษาปัญหาต่างๆร่วมกัน ควรเลือกวันที่ผู้ปกครองต้องมาอยู่แล้ว เช่น วันปฐมนิเทศ วันรับผลการเรียน วันพ่อหรือวันแม่ เป็นต้น เพื่อการเข้าร่วมแต่ละครั้งได้ประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้เพื่อให้สะดวกต่อการจัดเวลาเพื่อให้ผู้ปกครองเข้าร่วมได้มากขึ้น ควรจัดทำเป็นปฏิทินกิจกรรมประจำปี ช่วงใกล้ถึงวันงาน ควรมีใบแจ้งเตือนและใบตอบรับจากผู้ปกครองอีกครั้ง หากผู้ปกครองท่านใดไม่สามารถเข้าร่วมได้ ทางโรงเรียนควรมีการติดต่อสอบถาม เพื่อเป็นการชี้แจงกิจกรรมที่เกิดขึ้น เพื่อสร้างความร่วมมือและความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง

2) แนวทางการสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษากับชุมชน

ตามนโยบายแล้วสถาบันศึกษามีตัวชี้วัดจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา เพื่อวัดการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่แล้ว เป็นส่วนหนึ่งที่เปิดโอกาสให้สถาบันการศึกษากับชุมชนเกิดการสานสัมพันธ์กันมากขึ้น แต่กระบวนการทำงานของโรงเรียนจะมีการวางแผนงานและโครงการต่างๆตลอดปีการศึกษานั้นแล้ว ดังนั้นหากชุมชนต้องการติดต่อเพื่อแทรกกิจกรรมในระหว่างภาคการศึกษาควรที่จะต้องเสนอแผนงานล่วงหน้า ระบุวัตถุประสงค์ของแผนงานให้ชัดเจน เพื่อทางโรงเรียนจะได้พิจารณาถึงความสอดคล้องกับแผนงานในแต่ละปี หรือความเร่งด่วนควรต้องได้รับการแก้ไขอย่างรวดเร็วที่สุดในเวลานั้น เป็นต้น เนื่องจากการจัดกิจกรรมที่แทรกเข้ามาแทรกอาจส่งผลกระทบต่อเวลาเรียนของนักเรียน นอกจากนี้แนวทางการเปิดช่องทางเพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างชุมชนกับสถาบันการศึกษาคือการเพิ่มความน่าเชื่อถือในการนำเสนอกลุ่ม หรือชุมชนของตนเอง เพื่อเข้ามาจัดกิจกรรมหรือโครงการต่างๆได้ง่ายขึ้น โดยการที่ชุมชนมีการร่วมมือกันหรือทำงานร่วมกันระหว่างชุมชนกับองค์กรที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงวัฒนธรรม สภาวัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ เป็นต้น

3) แนวทางการสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษากับกลุ่มเยาวชน

โดยทั่วไปสถานศึกษามีกิจกรรมให้นักเรียนเข้าร่วมตลอดปีการศึกษาเป็นปกติ แต่ปัญหาที่มักพบคือการไม่เข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนบางกลุ่ม มาตรการ บทลงโทษต่างๆที่นำมาใช้อาจช่วยให้มีนักเรียนหนีกิจกรรมน้อยลง หรือบางคนมาเพื่อให้ได้คะแนนในรายวิชาต่างๆ เป็นการเข้าร่วมเชิงถูกบังคับ เด็กก็จะไม่ตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของกิจกรรมที่ทางสถานศึกษาจัด

และให้ความร่วมมืออย่างไม่เต็มที่ ดังนั้นเพื่อเป็นการดึงให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ครู หรือ อาจารย์ต้องมีความเข้าใจธรรมชาติของคนในช่วงอายุนี้ พยายามเข้าหาเขาอย่างเพื่อนตาม รู้จักวิธีที่จะสื่อสารกับนักเรียนตามหลักจิตวิทยา การรับฟังความคิดเห็นของเยาวชน การแบ่งบางส่วนของงาน หรือกิจกรรมบางอย่างให้เป็นส่วนหนึ่งของนักเรียนที่จะมีสิทธิ์นำเสนอความคิดและแสดงออกได้อย่างเต็มที่ โดยอยู่ในการดูแลของครู อาจารย์ในเรื่องของความเหมาะสม เพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการเข้าร่วมของนักเรียนคนอื่นๆ เยาวชนย่อมมีอิทธิพลในกลุ่มเพื่อนด้วยตนเอง ขยายวงกว้างออกไป เด็กที่ไม่เคยมีส่วนร่วมก็จะได้มีส่วนร่วมมากขึ้น และเมื่อมีครั้งแรกก็จะมีครั้งต่อไปตามมา สถานศึกษาเอง ควรจัดให้มีกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เพราะการทำบ่อยๆ ทำซ้ำๆ เกิดเป็นความถี่ที่มากขึ้น เด็กก็จะมีทักษะในเรื่องที่ทำมากขึ้นตามลำดับ นอกจากนี้การให้รางวัลชื่นชมผลงาน เพื่อเป็นกำลังใจและเป็นแรงบันดาลใจให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมครั้งต่อไป

4) แนวทางการสร้างความร่วมมือระหว่างชุมชนกับกลุ่มเยาวชน

ผู้ใหญ่ในชุมชนควรมีความเข้าใจลักษณะนิสัยของเยาวชนวัยรุ่นสมัยใหม่ที่มีความเป็นตัวของตัวเองสูง บางเรื่องที่อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ก็อาจประนีประนอมต่อกันเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีและลดช่องว่างระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ แต่หากพฤติกรรมนั้นเกินเลยขอบเขตความเหมาะสม ก็ควรมีการตักเตือนเป็นครั้งไป ไม่ควรตำหนิอย่างเปิดเผยในที่สาธารณะ เพราะจะทำให้เยาวชนเกิดความรู้สึกเชิงลบและไม่อยากมาเข้าร่วมกิจกรรม การเปิดใจคุยกัน จะช่วยให้มีความเข้าใจอันดีต่อกัน เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เกิดเป็นความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นมากขึ้น เมื่อมีกิจกรรมก็จะได้รับความร่วมมือจากเยาวชนมากขึ้น

2.3.2 เงื่อนไขในการเรียนรู้ของเยาวชนเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม

จากการสนทนากลุ่มสามารถสรุปแนวทางการสร้างความยั่งยืนในการทำกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมของเยาวชน คือ การให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ทั้งนี้ต้องอาศัยการเปิดกว้าง การยอมรับและการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานและองค์กร โดยมีแนวทางดังนี้

1) ในแต่ละโครงการที่หน่วยงานต่างๆ จัดขึ้น ควรมีบางส่วนของงานที่เยาวชนสามารถมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการในการจัดกิจกรรมตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ ไปจนถึงร่วมประเมิน และร่วมรับผล โดยเริ่มแรกอาจเป็นการมอบหมายบทบาท หรือตำแหน่งที่เขาต้องรับผิดชอบด้วยความเชื่อใจและมั่นใจว่าเขาสามารถทำหน้าที่นั้นได้ดี ทั้งนี้ต้องอธิบายถึงความสำคัญของหน้าที่ที่เขาได้รับ เยาวชนจะได้ตระหนักถึงความสำคัญของตัวเขาเองที่มีต่อบทบาทที่เขาได้รับนั้น

จากนั้นเยาวชนจะเป็นผู้ชวนช่วยพยายามทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด โดยมีครู พ่อแม่ หรือผู้มอบหมาย บทบาทนั้นเป็นผู้ให้คำปรึกษาอยู่ห่างๆ เพื่อให้เยาวชนเกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตัวเอง

2) การทำกิจกรรมควรมีความต่อเนื่อง ให้มีความถี่มากขึ้นเพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ตลอดเวลา และควรเริ่มปลูกฝังตั้งแต่ยังเป็นเด็กเล็กๆ

3) การลดกรอบของงานหรือกิจกรรมต่างๆ เพื่อเปิดโอกาสให้เยาวชนได้มีส่วนร่วมในการคิดและวางแผนมากขึ้น เพื่อให้สิ่งที่เด็กอยากทำกับสิ่งที่ผู้ใหญ่ต้องการให้ทำสอดคล้องกันมากที่สุด เพื่อเป็นการดึงดูดให้เยาวชนอยากเข้ามามีส่วนร่วมเพิ่มมากขึ้น กล้าคิดกล้าแสดงออกมากขึ้น

4) การขยายเครือข่ายออกไปในวงกว้าง เยาวชนมีการขยายเครือข่ายได้เร็วและเป็นวงที่กว้างมาก หากเขาเห็นว่ากิจกรรมนั้นเป็นเรื่องที่เขาเต็มใจในการเข้าร่วม

5) ผู้นำกลุ่มควรต้องมีความเสียสละ นอกจากจะมีภาวะความเป็นผู้นำแล้ว ผู้นำกลุ่มจะต้องมีความเสียสละหลายด้าน ทั้งการเงิน เวลา กำลังกายและกำลังใจในการทำงานเพื่อให้กลุ่มเป็นที่รู้จักและได้รับการยอมรับต้องอาศัยเวลาในการสร้างผลงาน การประชุมงาน ติดต่อประสานงาน หลายครั้งที่เผชิญกับอุปสรรคและปัญหาต้องไม่ย่อท้อในการต่อสู้กับอุปสรรคนั้น เพื่อให้กลุ่มสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน

6) เยาวชนที่จัดกิจกรรมหรือโครงการต่างๆควรมีการจัดทำรายงานนำเสนอ รายละเอียด

7) ทุกหน่วยงานควรเปิดช่องทางในการรับเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมตามความถนัด ความสามารถของเยาวชนที่สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงาน

8) เครือข่ายเยาวชนควรจัดให้มีระบบฐานข้อมูลที่รวบรวมแหล่งข้อมูลข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับหน่วยงานทั้งทางภาครัฐและเอกชนที่มีความต้องการให้เยาวชนทั่วไปเข้ามามีส่วนร่วม หรือหน่วยงานที่สามารถให้การช่วยเหลือ คำแนะนำความรู้แก่เยาวชน เพื่อให้เยาวชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้ง่าย

“การสร้างควมยั่งยืนในการทำกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม ต้องทำให้ความคาดหวังจากผู้ใหญ่ในสังคมและความต้องการของเด็ก มีความสอดคล้องกันมากที่สุด”

(ประธานเครือข่ายเยาวชน, สทนากลุ่มวันที่ 31 มีนาคม 2557)

“การทำงานกับเด็ก ผู้ใหญ่ต้องมีความเสียสละ ที่สำคัญคือต้องเคารพสิทธิเด็ก ต้องเปิดใจอย่างเข้าใจ และมีทักษะการสื่อสารที่ดี”

(ประธานกรรมการชุมชน, สทนากลุ่มวันที่ 31 มีนาคม 2557)

2.3.3 การบูรณาการเรื่องภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมเข้ากับเนื้อหาวิชาเรียนในทุกกลุ่มสาระในสถาบันการศึกษา

จากการสนทนากลุ่มสามารถสรุปแนวทางการบูรณาการเรื่องภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมเข้ากับเนื้อหาวิชาเรียนในสถาบันการศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ในรายวิชาที่สามารถบูรณาการเนื้อหาความรู้ได้โดยง่ายและเนียนเข้ากับเนื้อหาและวัตถุประสงค์รายวิชา เช่น เรื่องการบริโภคกับวิชาวิทยาศาสตร์ วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี เป็นต้น ครูผู้สอนสามารถให้รายละเอียดของวัฒนธรรมการบริโภคแบบไทยในอดีตและปัจจุบัน การบริโภคแบบต่างชาติที่หลากหลายรวมทั้งบริบทของสังคมที่ทำให้แต่ละสังคมมีวัฒนธรรมที่แตกต่าง บอกลถึงความสำคัญของการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย สอดแทรกกิจกรรมสร้างสรรค์ที่ทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในห้องเรียนมากขึ้น จะทำให้การเรียนการสอนไม่น่าเบื่อ และนักเรียนให้ความสนใจ

วัฒนธรรมการใช้ภาษา ไม่เพียงแต่บูรณาการเนื้อหาเข้ากับวิชาภาษาไทยเท่านั้น ในทุกวิชาครูผู้สอนควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการพูด เขียนโดยใช้ภาษาที่ถูกต้องและสุภาพ เพราะครูคือบุคคลตัวอย่างของนักเรียน หากครูปล่อยปละละเลยเพราะเห็นเป็นเรื่องเล็กน้อย นักเรียนก็จะเคยชินและคิดว่าไม่เป็นไร แม้ว่าการพูดคุยกันเองกับเพื่อนสนิทอาจมีการใช้คำศัพท์วัยรุ่นบ้าง แต่หากใช้บ่อยๆจนชิน ทำให้แผลงไปใช้กับผู้ใหญ่ซึ่งเป็นเรื่องไม่เหมาะสม บางครั้งภาษาเหล่านี้สามารถสร้างความสนิทสนม และลดช่องว่างระหว่างวัยได้ แต่ก็ควรอยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม เพื่อไม่ให้นำไปสู่ความก้าวร้าว ผู้ที่เป็นครูจึงไม่ควรสนับสนุนการใช้ภาษาที่ผิด เพื่อให้นักเรียนก็จะมีควมระมัดระวังในการใช้ภาษามากขึ้น นอกจากนี้ภาษาต่างประเทศก็เป็นเรื่องที่ควรให้ความสำคัญด้วยเช่นกัน วัฒนธรรมการแต่งกายก็เช่นเดียวกันกับการใช้ภาษา ครูสามารถแต่งกายเป็นแบบอย่างถึงการแต่งกายที่เหมาะสม การรณรงค์จัดกิจกรรมให้เด็กใส่ชุดไทย และชี้ให้เห็นโทษของการแต่งกายล่อแหลม เป็นต้น

วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศ ครูผู้สอนสามารถยกตัวอย่างข่าวที่เกิดขึ้นจริงในสังคมมาเป็นอุทาหรณ์เตือนสติให้กับนักเรียนและให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นข่าวดังกล่าว หรืออาจเชิญหน่วยงานภายนอกเข้ามาให้ความรู้เพิ่มเติม ทั้งนี้ทางโรงเรียนควรมีการเรียนการสอนเนื้อหาเชิงให้ความรู้เรื่องเพศในระดับที่เหมาะสม ครู หรืออาจารย์ที่สอนเพศศึกษา ควรมีความเข้าใจทั้งเนื้อหาที่เชิงวิชาการและสภาพการรับรู้ของเยาวชน ไม่ใช่คำพูดที่อาจทำให้เกิดความเข้าใจผิด หรือยุยงส่งเสริมให้เด็กเกิดความอยากรู้อยากลอง แต่ต้องสร้างให้เกิดความสามารถในการคิดพิจารณาถึงผลดีผลเสียที่ตามมา และตนเองจะมีวิธีการรับมือกับสถานการณ์ที่เผชิญได้อย่างเหมาะสม ชุมชนควรช่วยกันเป็นหูเป็นตา ดูแลสอดส่องเยาวชนในชุมชนเพื่อไม่ให้เกิดการการกระทำ

อันไม่เหมาะสมในชุมชน เป็นการสกัดกั้นเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาที่จะตามมาในภายหลัง หรืออาจมีเครือข่ายผู้ปกครองที่ช่วยกันดูแลบุตรหลาน รวมถึงการให้คำปรึกษาซึ่งกันและกันเมื่อบุตรหลานของตนหรือคนในชุมชนมีปัญหา การรวมตัวกันแก้ปัญหาจะทำให้ชุมชนมีพลังในการแก้ปัญหาหรือขับเคลื่อนให้เกิดกิจกรรมสร้างสรรค์สังคมได้ดี

“การสอนเรื่องเพศให้แก่เยาวชนเปรียบเสมือนการส่งมิดให้เยาวชน มีทั้งด้านดีและร้าย ทั้งนี้ครูต้องทำหน้าที่สอนการใช้มิดอย่างไรให้ปลอดภัย”

(ผู้อำนวยการโรงเรียน, สทนากลุ่มวันที่ 31 มีนาคม 2557)

นอกจากนี้สถาบันครอบครัวควรต้องมีความรู้ในการพูดคุยกับบุตรหลานของตน ในแต่ละเรื่องอย่างถูกต้อง โรงเรียนอาจต้องมีการให้ความรู้เนื้อหาเชิงวิชาการกับผู้ปกครอง เพื่อให้มีความเข้าใจตรงกัน รวมถึงตัวเยาวชนก็ควรต้องให้ความร่วมมือด้วยเพื่อให้เกิดการแก้ไขอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ส่งเสริมให้มีบุคลากรที่ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการแสดงออกทางเพศอย่างถูกต้อง ควรมีความเข้าใจทั้งเนื้อหาวิชาการและสภาพการรับรู้ของเยาวชน และและมีวิธีการถ่ายทอดเนื้อหาเชิงให้ความรู้ในระดับที่เหมาะสม ไม่ใช่คำพูดที่อาจทำให้เกิดความเข้าใจผิด หรือยุยงส่งเสริมให้เด็กเกิดความอยากรู้อยากลอง

“หลายโรงเรียนพบว่าผู้สอนไม่มีความรู้ และขาดความเอาใจใส่ในการสอนเรื่องเพศศึกษา เนื่องจากครูไม่ได้จบมาตรงสาขา ทำให้การเรียนการสอนเป็นไปในลักษณะครูอ่านตำราให้ฟัง ทำให้เด็กเกิดความเบื่อหน่าย ไม่สนใจที่จะเรียน และไปหาความรู้จากสื่อทั่วไปที่เข้าถึงง่ายอย่างอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นสื่อที่ไม่มีการกลั่นกรองข้อมูล ทำให้ยิ่งเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน และการท้องในวัยเรียนตามมา”

(ตัวแทนเยาวชน, สทนากลุ่มวันที่ 31 มีนาคม 2557)

3. การจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นไทย ควรจัดทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการอนุรักษ์ให้เยาวชนเกิดความรู้สึกตระหนักและเห็นคุณค่า ความสำคัญของวัฒนธรรมไทยและสามารถสืบทอดต่อไปได้

4. การสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมให้กับเยาวชนควรเกิดจากการร่วมมือกันทั้งที่สถานศึกษา บ้าน และชุมชน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุดจึงต้องอาศัยความร่วมมือจากหลาย

ภาคส่วนทั้งโรงเรียน ครอบครัว และชุมชนที่จะช่วยกันตั้งแต่ในชั้นเฝ้าระวัง ช่วยกันกลั่นกรอง เป็นหูเป็นตาสอดส่องดูแล การทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งครูและผู้ปกครอง การสอนให้เยาวชนหมั่นค้นคว้าหาข้อมูลข่าวสารเพื่อให้รู้เท่าทันภัยต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา รวมถึงการเป็นที่ปรึกษาแนะแนวทาง โดยการให้ความรู้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว ดังนั้นสถานศึกษาจึงไม่เพียงแต่ให้ความรู้แก่นักเรียนเท่านั้น ยังต้องให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง และชุมชนพร้อมกันไปด้วย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แบบบูรณาการร่วมกันทั้งระบบ

ตอนที่ 3 การนำเสนอกระบวนการเรียนรู้ของเยาวชน เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม

การนำเสนอกระบวนการเรียนรู้ของเยาวชน เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม ครอบครัว ชุมชน โรงเรียน และเยาวชน เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 เนื้อหาการเรียนรู้ในการเสริมภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม

การเสริมสร้างให้เยาวชนมีความสามารถในการอนุรักษ์ หวงแหนซึ่งวัฒนธรรมของตนเอง มีความสามารถในการเลือกที่จะรับเอาวัฒนธรรมอันดีงามมาใช้ในชีวิตประจำวัน และมีความสามารถในการปรับประยุกต์วัฒนธรรมที่มีความเหมาะสมกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างกลมกลืนนั้น เยาวชนจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาการเรียนรู้ดังต่อไปนี้

1) **ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย** เยาวชนควรมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย ว่าคนไทยมีการกิน การอยู่ มีวิถีชีวิตอย่างไร มีความสอดคล้องกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อมที่รอบตัวได้อย่างไร เพราะการที่เยาวชนจะมีความสามารถในการเลือกที่จะรับวัฒนธรรมที่เหมาะสม ก็ต้องรู้ว่าเหมาะสมกับอะไร และอย่างไร การแต่งกายควรต้องพิจารณาความเหมาะสมกับตัวเอง คนรอบข้าง และบริบทรอบข้าง การรู้จักขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามจะช่วยให้เยาวชนวางตนได้อย่างเหมาะสมแท้จริง เช่น รู้ว่าเมื่อไปวัดหรือไปสถานศึกษาควรต้องแต่งกายอย่างไร เป็นต้น

การบริโภคควรต้องเลือกพิจารณาในเรื่องของคุณประโยชน์ของอาหารที่ร่างกายต้องการเลือกรับประทานให้เกิดความสมดุลไม่มากไปหรือน้อยไป ความสะอาดของอาหารที่รับประทาน รู้จักเลือกรับประทานอาหารตามฤดูกาลอันเป็นลักษณะการกินของคนไทยที่ส่งผลดีต่อสุขภาพ

ภาษาไทยเป็นสิ่งที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของความเป็นไทย เป็นมรดกตกทอดที่เป็นความภาคภูมิใจของคนไทย แม้การใช้ศัพท์วัยรุ่นจะเป็นกระแสที่มาเร็วไปเร็ว แต่การละเลยการใช้คำที่ถูกต้องเหมาะสมก็จะทำให้ติดเป็นนิสัยและส่งผลต่อการใช้ภาษาในการทำงานต่อไป

ชนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยมตามชนบธรรมเนียมประเพณีไทย เรื่องการรักนวลสงวนตัว การให้เกียรติคนรัก เป็นหลักในการปฏิบัติตนต่อเพศตรงข้ามที่จะช่วยให้เยาวชนเกิดความยับยั้งชั่งใจ ลดปัญหาการท้องในวัยเรียนได้เป็นอย่างดี

ดังนั้นเพื่อให้เยาวชนมีภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมได้นั้น จำเป็นต้องมีความเข้าใจในวัฒนธรรม ความรู้ความเข้าใจในรากเหง้าของวัฒนธรรมตนเองก่อน เพื่อให้สามารถสืบทอดวัฒนธรรมไทยที่ดั่งาม ต่อให้คนรุ่นหลังได้ช่วยกันรักษาสืบไป แล้วจึงค่อยต่อยอดเป็นการมีความสามารถในการพิจารณา เลือกรับ ปรับใช้วัฒนธรรมอื่นๆต่อไป

2) คุณธรรม จริยธรรมในการดำเนินชีวิต ส่งเสริมศีลธรรม คุณธรรมเพื่อให้เยาวชนมีความ ยับยั้งชั่งใจ และมีภูมิต้านทานต่อสิ่งยั่วยุต่างๆ ที่จะทำให้เกิดการประพฤติปฏิบัติผิดทำนองคลองธรรม ทั้งนี้เนื้อหาที่เยาวชนทุกศาสนาควรต้องเรียนรู้ต้องเน้นไปที่การเข้าถึงหลักปฏิบัติที่เป็นจุดมุ่งหมายของ แต่ละศาสนาอย่างแท้จริง ให้เยาวชนเกิดความศรัทธาในตนเองว่า ตนเองก็สามารถจัดการแก้ไขปัญหา ในชีวิตของตนได้ ที่จะสามารถเป็นหลักในการดำเนินชีวิตให้กับเยาวชนนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต

“ความเชื่อในการสะเดาะเคราะห์ การแก้กรรม ยึดติดในพิธีกรรมต่างๆ เด็กที่โตมากับการปลุกฝังเรื่องศาสนาแบบผิดๆ ก็จะมี ความเชื่อ ความศรัทธาที่ผิดไป ด้วย กลายเป็นคนที่หวังพึ่งพาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ไม่พึ่งพาตนเอง”

“การบนนั้นเป็นสิ่งที่ “คน” ไปสร้างสัจจะต่อสิ่งเคารพบูชา หาก “คน” รู้จักที่จะตั้งจิตอธิษฐานต่อสิ่งที่ตนให้การนับถือ เช่น หากประสบ ความสำเร็จ จะทำความดีตอบแทนอย่างนี้ ก็จะไม่มีปัญหาตามมา”

(พระเทพญาณวิศิษฏ์ วัดปทุมวนารามราชวรวิหาร, สัมภาษณ์, 11

พฤษภาคม 2557)

จากการสัมภาษณ์พระเทพญาณวิศิษฏ์ วัดปทุมวนารามราชวรวิหาร ได้ให้ความเห็นว่า คนไทยส่วนใหญ่มีนิสัยรักการทำบุญเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว แต่ยังคงขาดการปฏิบัติให้ลึกซึ้งถึงหลักธรรมในการดำเนินชีวิต มักมีการทำบุญแบบฉาบฉวย และด้วยวิถีชีวิตที่เร่งรีบในปัจจุบันที่ทำให้พุทธศาสนิกชนอยู่ห่างจากวัดมากขึ้น จะมีโอกาสได้เข้าวัดเฉพาะช่วงเทศกาล หรือวันสำคัญทางศาสนาเท่านั้น ดังนั้นคนไทยส่วนใหญ่ที่เชื่อเรื่องบุญเรื่องกรรม แต่ไม่รู้ถึงหลักปฏิบัติที่ถูกต้อง คิดว่าจ่ายเงินทำบุญมาก จะได้บุญมาก ต้องเปลี่ยนเนื้อหาการสอน และการให้ความรู้ว่าการทำความดีเยาะ ทำความดีด้วยกาย วาจา ใจ การทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่นเยาะ และไม่ได้เดือดร้อนตนเองและผู้อื่น จึงจะได้บุญเยาะ

3) การสอนเนื้อหาเกี่ยวกับทักษะการประกอบอาชีพ การที่เยาวชนสามารถหารายได้ได้ด้วยตนเอง จะทำให้เยาวชนเกิดความภูมิใจในตนเองที่สามารถดูแลตนเองได้ และช่วยแบ่งเบาภาระพ่อแม่ได้ เยาวชนจะมีความภาวะเป็นผู้ใหญ่ เป็นคนที่มีวุฒิภาวะ ที่สามารถรับผิดชอบคนในครอบครัวได้ และควรเสริมเนื้อหาการเรียนรู้เรื่องความพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อไม่ให้เยาวชนเกิดความฟุ้งเพื่อไปกับวัตถุนิยม และเกิดเป็นภูมิคุ้มกันในตนเองที่จะไม่หลงกับกระแสวัตถุนิยมในสังคมปัจจุบัน

“นักเรียนสายอาชีวะมีเวลาเข้าเรียนและเลิกเรียนเร็ว ทำให้นักเรียนมีเวลาว่างในช่วงเย็น การส่งเสริมให้เยาวชนฝึกทักษะการประกอบอาชีพ และมีรายได้ระหว่างเรียน เพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจ รวมทั้งป้องกันไม่ให้เยาวชนใช้เวลาในการหมกมุ่นเรื่องเพศหรือมั่วสุมกัน ซึ่งสถาบันอาชีวศึกษาได้รับความร่วมมือจากสถานประกอบการในการอนุญาตให้เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี สามารถทำงานได้”

(ผู้ทรงคุณวุฒิด้านอาชีวศึกษา, สัมภาษณ์วันที่ 7 พฤษภาคม 2557)

3.2 วิธีการเรียนรู้ในการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม

จากผลการวิเคราะห์แบบสอบถาม พบว่า วิธีการเรียนรู้ที่เยาวชนส่วนใหญ่คิดว่ามีประสิทธิภาพมากที่สุดในการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมได้แก่ วิธีการเรียนรู้แบบเป็นระบบ มีแบบแผน หลักสูตรที่ชัดเจน และมีความต่อเนื่อง ดังนั้นการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมจึงต้องมีการเรียนรู้ที่เป็นระบบ มีหลักสูตร และต้องมีความถี่ในการเรียนรู้บ่อยๆ เพื่อเป็นการตอกย้ำให้เยาวชนเกิดความตระหนักถึงความสำคัญ และเห็นว่าปัญหานั้นเป็นเรื่องที่ตนเองเป็นผู้ที่เกี่ยวข้อง และต้องมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่างๆอย่างจริงจัง ซึ่งวิธีในการจัดการเรียนรู้ สามารถทำได้หลายวิธี ได้แก่

1) การบูรณาการเนื้อหาการสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมเข้ากับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ผลการจากการสัมภาษณ์พบแนวทาง ดังนี้

วัฒนธรรมการบริโภค: บูรณาการเข้ากับกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ และกลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยสอดแทรกเข้าไปในเนื้อหาวิชา และให้นักเรียนได้มีโอกาสทดลองปรุงอาหารด้วยตนเองทั้งอาหารไทยและอาหารต่างชาติ ให้นักเรียนแยกส่วนประกอบของอาหาร ตรวจสอบคุณค่าทางโภชนาการ จัดโครงการทำนาบนตึก เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ธรรมชาติโดยตรงและตระหนักถึงความยากลำบากในการปลูกข้าว เพื่อสร้างเจตคติที่ดี และเกิดความห่วงใยในรากเหง้า

ของประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศเกษตรกรรม นอกจากนี้สถานศึกษายังมีการจัดการร้านค้าในโรงอาหารให้มีเมนูที่มีสารอาหารครบถ้วน รวมถึงขนมและผลไม้ที่ประโยชน์ให้นักเรียนเลือกรับประทาน

วัฒนธรรมการแต่งกาย: บูรณาการเข้ากับกลุ่มสาระสังคม กลุ่มสาระภาษาไทย กลุ่มสาระศิลปะ สร้างทัศนคติในเรื่องการแต่งกาย โดยให้เห็นตัวอย่างเสื้อผ้าของจริง เป็นต้น การแต่งกายนั้นทางสถานศึกษาจะเน้นครูทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการแต่งกาย และคอยสอดส่องพฤติกรรมการแต่งกายของนักเรียนอยู่เสมอ หากพบการทำผิดต้องกล่าวตักเตือนและให้นักเรียนปรับปรุงการแต่งกายให้ดีขึ้น รวมถึงการให้ความรู้ผู้ปกครองเรื่องการแต่งกายอย่างเหมาะสมและถูกกาลเทศะ เพื่อเป็นแบบอย่างแก่บุตรหลานและนักเรียนคนอื่นๆ หากพบผู้ปกครองแต่งกายไม่เหมาะสมในการเข้ามาในสถานศึกษาต้องชี้แจงให้ผู้ปกครองทราบถึงกฎระเบียบการแต่งกายที่สุภาพในสถานที่ราชการ นอกจากนี้ยังส่งเสริมการแต่งชุดไทยตามเทศกาลต่างๆ เช่น วันปีใหม่ วันสงกรานต์ งานกีฬา เป็นต้น ให้ครู และนักเรียนแต่งกายด้วยชุดไทยที่ตัวเองมี หรือบางโรงเรียนสามารถจัดหาให้นักเรียนสวมใส่เหมือนกันทั้งโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนรู้สึกว่าการแต่งชุดไทยเป็นเรื่องน่าภาคภูมิใจ และวัฒนธรรมการแต่งกายอย่างไทยมีความสวยงาม เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติไทย

วัฒนธรรมการใช้ภาษา: บูรณาการเข้ากับกลุ่มสาระภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ เน้นให้นักเรียนรู้ถึงความเป็นมา ความสวยงามของภาษา เช่น การจัดการประกวดบทร้อยแก้ว บทร้อยกรอง เรียงความ แข่งขันอ่านทำนองเสนาะ เพื่อเป็นการสืบสานวัฒนธรรมด้านภาษา นอกจากนี้ยังต้องให้ความรู้เรื่องภาษาต่างประเทศพร้อมกันไปด้วย เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน แต่ถ้าเป็นศาสนาอิสลามนักเรียนจะได้เรียนภาษาอาหรับเพื่อการอ่านคัมภีร์ตามหลักศาสนาเพิ่มเติม นอกจากนี้เรื่องของการพยากรณ์ที่สาธารณะก็จำเป็นต้องมีการอบรมให้ความรู้ เพราะแม้ไม่ได้อยู่ในสถานศึกษาแต่การพูดคุยกันด้วยภาษาที่หยาบคาย ไม่สุภาพ หรือตะโกนด่าทอใส่กัน ก็จะทำให้คนรอบข้างรู้สึกไม่ดีกับนักเรียนและสถานศึกษาไปด้วย บางสถานศึกษามีการร่วมกับเครือข่ายผู้ปกครองให้ช่วยกันสอดส่องดูแลในเรื่องการพยากรณ์ที่สาธารณะ หากพบเห็นการกระทำที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนให้แจ้งไปยังสถานศึกษาเพื่อทำการว่ากล่าวตักเตือน หรือลงโทษตามข้อตกลงของสถานศึกษาต่อไป

วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศ: บูรณาการเข้ากับกลุ่มสาระสุขศึกษา พลศึกษาโดยการสอนเรื่องเพศและสุขภาวะที่นักเรียนควรรู้อย่างถูกต้องทั้งการป้องกัน และการแก้ไขเมื่อเกิดปัญหา ควรมีการยกตัวอย่างข่าวในสังคมปัจจุบัน ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นต่อข่าว บางโรงเรียนมีการเชิญหน่วยงานภายนอกมาให้ความรู้ เช่น จากสำนักอนามัย กรมตำรวจ สสส. เป็นต้น หรือบางโรงเรียนมีการให้นักเรียนออกมาเล่าประสบการณ์เพื่อนใกล้ตัวที่เกิดปัญหาเรื่องเกี่ยวกับเพศไม่ว่าจะเป็น ปัญหาการท้องในวัยเรียน การเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เพื่อให้นักเรียนเกิดความตระหนัก

และเห็นปัญหาชัดเจน ออกกฎการใช้โทรศัพท์ในโรงเรียนต่อเมื่อจำเป็นเท่านั้น และผู้ปกครองต้องรับรู้ ว่าบุตรหลานพกพาโทรศัพท์มาโรงเรียน ด้วยการลงชื่อรับรองพร้อมเบอร์ติดต่อเพื่อการตรวจสอบ นอกจากนี้ในบางโรงเรียนครูต้องคอยสอดส่องพฤติกรรมเด็ก เช่น ไม่ให้อยู่ในที่ลับตาคนสองต่อสอง หรือการที่เด็กผู้หญิงชักชวนกันไปขายบริการทางเพศเพื่อแลกกับเงิน หรือของขวัญของแลกเปลี่ยน ต่างๆ

2) ส่งเสริมการเรียนรู้ในห้องเรียน เช่น การจัดกิจกรรมกิจกรรมที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง จัดกิจกรรมส่งเสริมศีลธรรม คุณธรรมเพื่อให้ผู้เรียนมีความยับยั้งชั่งใจ และมีภูมิคุ้มกันต่อ ยิ่งยั่วต่างๆ ที่จะทำให้เกิดการประพฤติปฏิบัติผิดทำนองคลองธรรม โดยผู้ที่ทำให้ความรู้ควรเป็น บุคคลที่มีความรู้ความชำนาญในเรื่องนั้นอย่างลึกซึ้งและตรงจุด เช่น พระครูมาสอนในเรื่องหลักธรรม ที่นำไปใช้ในการดำเนินชีวิต หรือวิทยากรที่ทำงานด้านสาธารณสุขมาให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาแก่ เยาวชน เป็นต้น จัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ จากการสัมภาษณ์ยังพบว่า นอกเหนือจากการเรียนการสอนในชั่วโมงเรียนตามปกติแล้ว บางโรงเรียนยังมีชั่วโมงคุณลักษณะที่เน้น เรื่องการวางตน การปฏิบัติตามมารยาทที่ถูกกาลเทศะแยกต่างหากอีกด้วย เพื่อเป็นการเน้นย้ำให้ นักเรียนมีพฤติกรรมแสดงออกอย่างเหมาะสมทั้งในและนอกโรงเรียน

“ในการทำกิจกรรมต่างๆ ต้องเน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียน รวมทั้ง การร่วมมือของผู้ปกครองในการแสดงตนเป็นแบบอย่างที่ดี และการ สอดส่องดูแล อบรมตักเตือนบุตรหลานของตนเมื่อเด็กกลับไปอยู่ที่บ้าน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันอย่างบูรณาการของสังคมที่อยู่รอบตัว นักเรียน เกิดเป็นภูมิคุ้มกันทั้งจากที่ตัวนักเรียนสร้างขึ้น และสังคม ช่วยกันสร้าง”

(ตัวแทนครู, สัมภาษณ์วันที่ 4 เมษายน 2557)

“แม้แต่การสอนในโรงเรียนหญิงล้วน ก็มองว่ากุลสตรียุคใหม่ไม่ใช่คนที่ เรียบร้อยตลอดเวลา แต่ต้องมีความเป็นผู้นำและทันต่อการเปลี่ยนแปลง และสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคม รู้เท่าทัน เทคโนโลยี เป็นคนรุ่นใหม่ที่ตั้งไว้ในความเป็นไทย”

(รองผู้อำนวยการโรงเรียนการฝายกิจการนักเรียน, สัมภาษณ์วันที่ 2 เมษายน 2557)

3) การสร้างความศรัทธาในตนเอง ในปัจจุบันการเรียนการสอนด้านศาสนาในปัจจุบัน ทั้งในสถาบันการศึกษาและสถาบันทางศาสนา อาจจะมีการสอนที่ผิดหรือต่างไปจากคัมภีร์อยู่บ้าง และบางครั้งก็กลายเป็นการเผยแพร่ศาสนาในเชิงพาณิชย์ ที่เน้นแต่เปลือกของศาสนา การประกอบพิธีกรรมต่างๆ การบนบานศาลกล่าว การแก้กรรมต่างๆ

จากการสัมภาษณ์พระเทพญาณวิศิษฐ์ วัดปทุมวนารามราชวรวิหารได้ให้ความเห็น ปัญหาเรื่องของบนบาน การขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์นั้น เป็นลักษณะนิสัยของคนไทย ที่ต้องการเพิ่มความมั่นใจ หรือการเข้าพระมาสวมใส่ห้อยคอไว้ เพื่อเป็นเสมือนเครื่องเตือนสติตน ให้ดำรงตนตั้งอยู่บนความไม่ประมาท และไม่กล้าที่จะกระทำไม่ดี ทั้งนี้หากต้องการแก้ไขการเผยแพร่ศาสนาในเชิงพาณิชย์ ต้องแก้ที่กระบวนการเรียนรู้ที่คน ต้องสอนให้เป็นคนที่มีความมั่นใจในตนเอง การให้ความรู้ว่าการทำความดีเยาะ ทำความดีด้วยกาย วาจา ใจ การทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่นเยาะ และไม่ได้เดือดร้อนตนเอง และผู้อื่น จึงจะได้บุญเยาะ

“การทำให้คนเข้าถึงศาสนาได้ต้องเริ่มจากการสร้างศรัทธาก่อน ศรัทธาของแต่ละคนมีความแตกต่างกัน การจะให้เยาวชนเข้าถึงศาสนา ก็จำเป็นต้องสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นก่อนเช่นเดียวกัน”

(พระเทพญาณวิศิษฐ์ วัดปทุมวนารามราชวรวิหาร,
สัมภาษณ์ 11 พฤษภาคม 2557)

4) การสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษา และชุมชน เนื่องจากครอบครัว โรงเรียนและชุมชน เป็นสถาบันที่เยาวชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งครอบครัวและโรงเรียน แต่การให้ทั้งสามสถาบันสามารถร่วมมือกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งสามสถาบันมีความเห็นในปัญหาด้านเยาวชนเรื่องเดียวกันแล้ว ควรร่วมกันวางแผนการจัดการ การดำเนินการแก้ไขปัญหา และปฏิบัติการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ควรต้องระบุหน้าที่ของแต่ละสถาบันอย่างชัดเจน เพราะแต่ละสถาบันมีความสามารถในการเข้าถึงเยาวชนในลักษณะที่แตกต่างกัน และมีปัญหาที่แตกต่างกัน เช่น การที่ชุมชนจะดึงพ่อแม่ผู้ปกครองให้เข้ามาร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับบุตรหลาน ก็อาจมีผู้ปกครองหลายท่านให้ความสนใจ แต่ติดอุปสรรคในเรื่องของเวลา ทำให้ไม่สามารถมาเข้าร่วมได้ ในขณะที่ทางโรงเรียนมีความสามารถในการเชิญผู้ปกครองมาเข้าประชุมหรือร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียนได้สะดวกกว่า เช่น ในวันปฐมนิเทศที่ผู้ปกครองต้องมารับฟังนโยบายของทางโรงเรียน ก็อาจจะสอดแทรกเรื่องการให้ความรู้เรื่องการเป็นพ่อแม่ตัวอย่างที่ดีแก่บุตรหลานในด้านการมีภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมทำอย่างไร เป็นต้น ในส่วนนี้ทางโรงเรียนจะได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองได้ง่ายและมากกว่า

ในขณะที่เรื่องการจัดกิจกรรมบางอย่าง หรือการให้ความรู้ในเรื่องนอกเหนือไปจากตำราเรียน ชุมชนสามารถให้ความรู้และประสบการณ์ได้อย่างลึกซึ้งและตรงจุดมากกว่า เช่น การสอนโดยครูภูมิปัญญาในเรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยโบราณต่างๆ เป็นต้น หรือการจัดค่าย กิจกรรมต่างๆ ภายในค่ายที่จัดโดยกลุ่มเยาวชนที่ทำงานในด้านนั้นๆ โดยเฉพาะ ก็จะมีรูปแบบของกิจกรรมที่ดึงดูดใจและสร้างสรรค์ ช่วยให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ได้มากกว่ากิจกรรมรูปแบบเดิมๆ ที่จัดซ้ำกันทุกปี

เครือข่ายผู้ปกครองนั้นก็เป็นส่วนสำคัญในการจัดหาผู้สนับสนุนงบประมาณต่างๆ ได้เป็นอย่างดี หรือบางชุมชนสามารถเข้าถึงหน่วยงานของรัฐและเอกชนเพื่อของบประมาณและทรัพยากรมาสนับสนุนในการทำกิจกรรมได้ดีกว่ากลุ่มเยาวชน

จะเห็นได้ว่าแต่ละสถาบันนั้นมีความสามารถในการส่งเสริมให้เยาวชนเกิดภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมและมีข้อจำกัดที่แตกต่างกัน แต่การสร้างความร่วมมือร่วมกันจะช่วยลดปัญหาและเติมเต็มศักยภาพซึ่งกันและกันได้ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นทุกสถาบันจำเป็นต้องมีการพูดคุยกัน เพื่อให้เห็นถึงจุดประสงค์เดียวกัน เพื่อที่จะสามารถดำเนินการสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมได้จริง

“การร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับครอบครัว และชุมชน อยากให้มีส่วนร่วมทุกฝ่ายตั้งแต่ตอนวางแผนงานมีการออกแบบร่วมกัน ไม่อยากให้ทำงานเป็นครั้งๆ ไปเพราะจะไม่เกิดผลต่อเนื่องในระยะยาว”

(ประธานเครือข่ายเยาวชนและครอบครัว, สัมภาษณ์วันที่ 2 เมษายน 2557)

3.3 กลไกการเรียนรู้ในการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม

ผลจากแบบสอบถาม พบว่า กลไกสำคัญที่มีอิทธิพลในการส่งเสริม และผลักดันให้เยาวชน เกิดภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมเกือบทุกด้าน ได้แก่ ครอบครัว และครู หรืออาจารย์ มากที่สุด แต่ในขณะเดียวกันครอบครัว และครูอาจารย์ก็ต้องการการเสริมแรงจากกลไกอื่นๆ ด้วยเช่นกัน ดังนั้นบทบาทของกลไกในการส่งเสริมการสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมให้กับเยาวชน จึงแตกต่างกันออก โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) **ครอบครัว** เป็นผู้ที่มิบทบาทสำคัญในการส่งเสริมเยาวชน ให้มีภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมได้ด้วยการส่งเสริมให้บุตรหลานมีความตระหนักเห็นคุณค่าในตนเองที่เกิดจากการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิด แก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง พ่อแม่ควรให้การอบรมในลักษณะชี้แนะแนวทาง ไม่ใช่เพียงบอกให้ทำ แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องชี้ให้เห็นถึงข้อดีข้อเสียของการกระทำนั้น ว่าส่งผลอย่างไร บางครอบครัวแม้ไม่ค่อยมีเวลาอยู่ด้วยกันกับบุตรหลานมากนัก เนื่องจากเวลาส่วนใหญ่ใช้ในการ

ประกอบอาชีพ แต่ควรแบ่งเวลาเพื่อให้ได้พูดคุยกันกับคนในครอบครัวด้วย เพราะการพูดคุยจะสร้างความเข้าใจ และความสัมพันธ์อันดีในครอบครัว การยกเรื่องใกล้ตัวมาเป็นตัวอย่างในการสอน หรือการนำประสบการณ์ชีวิตมาเป็นคำสอน ก็จะช่วยให่เยาวชนเห็นภาพชัดขึ้น และรู้สึกว่าเป็นเรื่องใกล้ตัว ก็จะมีควมระมัดระวังในการตัดสินใจทำเรื่องต่างๆมากขึ้น

คนในครอบครัวควรแสดงความรักต่อกันให้บ่อยจนเกิดเป็นความเคยชิน เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในครอบครัว ครอบครัวควรส่งเสริมให้เยาวชนมีการเรียนรู้ศีลธรรมอันจะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจให้มีหลักในการดำเนินชีวิต หากไม่สะดวกพาไปวัด ก็ควรแสดงตนเป็นแบบอย่างที่ดี เช่น การไหว้พระ นั่งสมาธิที่บ้าน หรือเปิดเทปสอนหลักธรรมให้เยาวชนฟัง เพื่อให้เกิดการซึมซับหลักธรรมในการดำรงชีวิตตั้งแต่ยังอายุน้อย แต่ต้องไม่สอนให้เยาวชนติดนิสัยการบ่น หรือการขอให้ได้ในสิ่งที่ต้องการ เพราะจะทำให้เยาวชนไม่ช่วยเหลือตนเองก่อน หวังแต่จะพึ่งสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และเติบโตมาอย่างไม่มีภูมิคุ้มกันในชีวิต นอกจากนี้การสนับสนุนให้เยาวชนได้มีโอกาสเรียนรู้กิจกรรมนอกห้องเรียนให้มากๆ เพื่อให้เยาวชนได้ค้นพบสิ่งที่ตนเองชอบทำและรักที่จะทำ เพื่อเป็นแนวทางของอาชีพที่ต้องการทำจริงๆต่อไปในอนาคต

“เวลาที่ลูกไม่อยากเรียน แม่ก็จะสอนลูกแม่ว่า การเรียนเปรียบเหมือน การกินข้าว กิจกรรมต่างๆเหมือนกับข้าว มีให้เลือกหลากหลาย เหมือนกิจกรรมที่มีอยู่มากมาย แต่ข้าวต้องกินตลอดชีวิต ก็คือการเรียนรู้ตลอดชีวิต คนเราสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต”

“เวลาเราคุยกับลูก บางครั้งเราต้องคิดว่าเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ ลูกก็คือครูเรา เราต้องฟังลูกด้วย”

“การพาลูกเข้าวัดไม่ใช่แต่เพื่อขอพรจากพระ หรือบ่นขอให้ได้ ขอให้สำเร็จ แต่ต้องให้ได้หลักปฏิบัติตามหลักธรรมที่เป็นแก่นแท้”

(ผู้ปกครอง, สัมภาษณ์วันที่ 9 เมษายน 2557)

2) **ครู หรืออาจารย์** เป็นผู้ที่มิบทบาทสำคัญในการส่งเสริมเยาวชน ให้มีภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมได้เช่นเดียวกับพ่อแม่ผู้ปกครอง ทั้งนี้ในความสัมพันธ์ระหว่างครูกับลูกศิษย์มีความแตกต่างจากความสัมพันธ์แบบคนในครอบครัว เพราะนอกจากความรักที่มีให้กันแล้ว ยังมีเรื่องความเคารพนับถือในฐานะของผู้ที่ให้ความรู้ ครูหรืออาจารย์จึงถูกคาดหวังให้เป็นผู้ที่ให้ความกระจ่าง คำปรึกษาทั้งในตำราและนอกตำราแก่ลูกศิษย์ เป็นผู้ที่พัฒนาความรู้ความสามารถของเยาวชนต่อยอดไปจากพ่อแม่ ดังนั้นบทบาทของครูจึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้รอบ มีทักษะในการสื่อสารกับเยาวชนเป็นอย่างดี ซึ่งปัจจุบันมีการจัดตั้งชมรมวิชาชีพครู เป็นแหล่งการจัดการความรู้ เพื่อเป็นเครื่องมือสนับสนุนและเพิ่ม

ประสิทธิภาพของ และเพิ่มสมรรถนะครูและบุคลากร พัฒนาตนเอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างองค์ความรู้ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน

เมื่อเยาวชนประสบปัญหาในชีวิต ครูหรืออาจารย์สามารถให้คำปรึกษาในด้านต่างๆ ทั้งในการปฏิบัติตัวทั้งในด้านการเรียนและการใช้ชีวิตอย่างเข้าใจ และมีความเห็นอกเห็นใจ และให้อภัยในความผิดพลาดที่เกิดขึ้น แต่ต้องชี้ให้เห็นถึงผลเสียของการกระทำดังกล่าว ไม่ซ้ำเติมแต่ก็ไม่สนับสนุน เพื่อไม่ให้เป็นเยี่ยงอย่างแก่นักเรียนคนอื่น ๆ โดยเฉพาะปัญหาที่จะส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตของเยาวชนในระยะยาว เช่น ปัญหาเรื่องการตั้งครรภในวัยเรียน นอกจากครูทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาปัญหาแล้ว ครูยังต้องเป็นผู้ประสานความเข้าใจระหว่างเด็กกับผู้ปกครอง เพื่อลดปัญหาการแก้ปัญหาด้วยการใช้ความรุนแรงที่จะนำไปสู่ปัญหาอื่นๆ ตามมา ต้องปรับทัศนคติให้ผู้ปกครองยอมรับและเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้น และช่วยกันหาวิธีแก้ไขปัญหาร่วมกับสถานศึกษา

“ครูไม่ได้เพียงแต่มีหน้าที่สอนหนังสือให้เด็กเท่านั้น บางครั้งต้องเป็นทั้งเพื่อน พี่ และพ่อแม่ให้เด็กได้ด้วย”

(ผู้เชี่ยวชาญสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา, สัมภาษณ์วันที่ 8 พฤษภาคม 2557)

ปัญหาเรื่องการตั้งครรภในวัยเรียนนั้นสมควรที่จะมีการป้องกันและการเฝ้าระวัง ไม่ให้เกิดขึ้นโดยอาศัยความร่วมมือทั้งครอบครัวผู้ปกครอง และครูหรืออาจารย์ รวมทั้งชุมชนบริเวณรอบข้างซึ่งมีความใกล้ชิดกับเยาวชน ช่วยกันเป็นหูเป็นตาเฝ้าระวังไม่ให้เกิดการมีวามสัมพันธ์ของเยาวชนในการทำเรื่องที่ไม่ดี การประชุมผู้ปกครองเพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันในการเฝ้าระวังปัญหาเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนอย่างรู้เท่าทัน

3) **กลุ่มเพื่อนหรือกลุ่มเยาวชน** จากแบบสอบถามพบว่า เพื่อนเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อเยาวชนด้วยกันหลายด้าน ทั้งในเรื่องของอุปนิสัย แนวความคิดหรือค่านิยมต่างๆ ดังนั้นกลุ่มเพื่อนจึงมีบทบาทสำคัญ และเป็นอีกกลไกหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมของเยาวชน จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล พบว่า เยาวชนมีลักษณะความสนใจในการเรียนรู้ที่แตกต่างกันออกไป เด็กบางคนชอบที่จะทำกิจกรรม มีความเป็นผู้นำสูง ชอบช่วยเหลือผู้อื่น เด็กเหล่านี้มักจะให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมอยู่เสมอ ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้มาก และมีความรู้ความเข้าใจ และความสามารถในการเลือกรับเอาแต่สิ่งที่ดีมีคุณค่าประโยชน์ มองเห็นโทษของสิ่งต่างๆ อย่างรู้เท่าทัน เยาวชนกลุ่มนี้มีเป็นจำนวนที่ไม่มาก แต่ก็ไม่ใช่น้อยในสังคม

ในขณะที่เยาวชนบางกลุ่มเป็นเด็กที่เลือกทำแต่เฉพาะกิจกรรมที่ตนเองสนใจเท่านั้น กิจกรรมใดที่ไม่ถนัดหรือไม่ดึงดูดใจ ก็จะไม่เข้าร่วมเลย เยาวชนกลุ่มนี้ก็จะมีความรู้ความเข้าใจ และ

ความสามารถในการเลือกรับเอาแต่สิ่งที่ดีในระดับหนึ่ง มีแนวโน้มที่จะเลือกปฏิบัติตนตามความชอบ ความนิยมส่วนตัว และมักคิดว่าสิ่งที่เลือก หรือปฏิบัตินั้นถูกต้องเหมาะสมแล้วและทำต่อไป จนกว่า จะมีคนมาท้วงติงว่าสิ่งนั้นไม่ถูกต้องหรือเหมาะสม บางคนมีการเปลี่ยนพฤติกรรมในขณะที่บางคนไม่ เปลี่ยน ขึ้นอยู่กับบริบทสังคมที่เยาวชนอยู่ว่าให้การยอมรับมากน้อยเพียงใด เยาวชนกลุ่มนี้มีอยู่มากใน สังคมและถือเป็นเยาวชนส่วนใหญ่

นอกจากนี้ยังมีเยาวชนกลุ่มเสี่ยงที่ขาดความภูมิใจคุ้มกันในการดำเนินชีวิต เยาวชนกลุ่มนี้ มักมีความเข้าใจที่ผิดๆ และไม่เห็นคุณค่าในตัวเอง ไม่ใส่ใจสังคมรอบข้าง มีแต่สังคมเพื่อนเป็นสังคมที่มี อิทธิพลมากที่สุด แม้จะเป็นเยาวชนกลุ่มน้อยแต่กลับสร้างปัญหาให้กับสังคมเป็นอย่างมาก ดังนั้น แนวทางการส่งเสริมให้เยาวชนแต่ละกลุ่มเพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และมีส่วนร่วมมากขึ้นจึง จำเป็นต้องมีหลากหลายรูปแบบ เช่น ในเยาวชนกลุ่มแรกที่มีความเป็นผู้นำสูง ชอบทำกิจกรรมควร ส่งเสริมบทบาทหน้าที่ของเขา ให้เห็นถึงความสำคัญของหน้าที่ที่เขากำลังทำอยู่ เพื่อให้เขาเกิดความ กระตือรือร้น ขวนขวายที่จะทำอย่างเต็มที่ และให้การสนับสนุนทั้งในด้านความรู้และทรัพยากรต่างๆ การยกย่องชมเชยก็เป็นอีกทางหนึ่งในการสร้างแรงจูงใจและเสริมพลังให้เด็กกลุ่มนี้สามารถขยาย ผลงานต่อไปได้อีก

สำหรับเด็กในกลุ่มที่สอง ที่มักเลือกทำแต่เฉพาะกิจกรรมที่ตนเองสนใจ ควรมีการ ส่งเสริมการจัดกิจกรรมในรูปแบบที่หลากหลาย ทำทนาย ตื่นเต้นและสร้างสรรค์ หรือกิจกรรมที่เข้าร่วม เป็นทีมเพื่อลดความเขินอายในการเข้าร่วม การเปิดพื้นที่ให้เยาวชนได้แสดงออกทางความสามารถ อย่างหลากหลาย และไม่ปิดกั้น จะช่วยให้เยาวชนกลุ่มนี้มีกิจกรรมที่สามารถเข้าร่วมได้มากขึ้น และ ควรมีการชี้แนะแนวทางในการต่อยอดกิจกรรมที่เขาสนใจ เพื่อให้เขาสามารถเกิดการเรียนรู้อย่าง ต่อเนื่องและขยายกลุ่มออกไป เมื่อเยาวชนกลุ่มนี้ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆบ่อยขึ้น ความ ภาคภูมิใจในตนเองก็จะมากขึ้นตามไปด้วย ค่อยๆหล่อหลอมให้กลายเป็นคนที่กล้าคิดกล้าแสดงออก มากขึ้น มีความเป็นผู้นำมากขึ้น และสามารถแก้ไขปัญหาได้ดีขึ้นจากการเรียนรู้การแก้ไขปัญหาในการ ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น กลายเป็นเยาวชนที่มีภูมิใจคุ้มกันที่สุดในที่สุด

ในขณะที่เยาวชนกลุ่มสุดท้าย เป็นกลุ่มที่เข้าถึงได้ยาก เพราะไม่ว่าผู้ใหญ่จะขอร้อง หรือ บังคับให้ทำอย่างไร เด็กกลุ่มนี้ก็จะไม่สนใจ หรือเข้าร่วมอย่างไม่เต็มใจ เพราะไม่ได้เกิดจากความสมัคร ใจของตนเอง ดังนั้นการจะเข้าถึงเยาวชนกลุ่มนี้จึงต้องเข้าหาทางเพื่อนที่มีอิทธิพลต่อเขามากที่สุด ให้ เพื่อนกันเองคอยชักชวน หรือตักเตือนกัน ในช่วงแรกอาจมีการติดต่อไม่บ่อยเข้าร่วม แต่หาก เพื่อนๆในกลุ่มทำ เขาก็จะทำตามไปด้วย ค่อยๆเริ่มไปเรื่อยๆ ทั้งนี้ผู้ใหญ่ในสังคมไม่ว่าจะเป็น ผู้ปกครอง หรือครู อาจารย์ควรมีความเข้าใจพฤติกรรมเด็กกลุ่มนี้ และเข้าหาอย่างใจเย็น เพราะหากมี การตำหนิ หรือว่ากล่าวเด็กกลุ่มนี้จะเกิดความรู้สึกต่อต้านทันที และไม่อยากเข้าร่วมกิจกรรมอีกต่อไป ต้องพยายามสื่อสารกับเยาวชนกลุ่มนี้อย่างเพื่อนที่เข้าใจ และคอยชี้แนะแนวทางการแก้ปัญหา เพื่อให้

เยาวชนกลุ่มนี้เกิดความตระหนักและเห็นคุณค่าของตนเองในขั้นแรก และนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในขั้นต่อไปได้ในที่สุด

“ถึงแม้กิจกรรมไม่น่าสนใจ แต่ถ้าเพื่อนในกลุ่มทำ หนูก็อยากทำ อย่างน้อยก็มีเพื่อน”

(เยาวชน, สัมภาษณ์วันที่ 12 เมษายน 2557)

“ตอนแรกก็ไม่ได้คิดอะไร เพื่อนชวนมา พอเข้ามาทำกิจกรรมแล้วสนุก เพราะเราได้คิดได้วางแผนเอง ได้เป็นคนรับผิดชอบงาน พองานออกมาดี พ่อแม่เห็นก็ดีใจ เราก็ดีใจ หลังจากนั้นพอมีกงานอื่น เราก็ก่อนอยากเข้ามาทำอีกเพราะเราคิดว่าเราทำได้นะ ”

(ตัวแทนเยาวชน, สัมภาษณ์วันที่ 12 เมษายน 2557)

4) **ผู้บริหารสถาบันการศึกษา** แม้ว่าจะไม่ได้เป็นกลไกหลักในการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมแก่เยาวชนโดยตรง แต่ก็เป็แรงเสริมให้กับครู หรืออาจารย์ในการดูแล และผลักดันให้เกิดการเรียนรู้ของเยาวชนทั้งในการป้องกันและแก้ไข การให้ความสำคัญของผู้บริหารจึงมีผลต่อการปฏิบัติงานของครู หรืออาจารย์ หากผู้บริหารมีประสิทธิภาพในการจัดการบริหารงาน และให้ความสำคัญในเรื่องการป้องกันและเฝ้าระวัง ก็จะทำให้บุคลากรในโรงเรียนมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานตามไปด้วย

“การแก้ไขปัญหาการท้องในวัยเรียนของเยาวชนอาชีพะ ต้องไม่ปล่อยให้ เป็นหน้าที่ของคนใดคนหนึ่ง ต้องเกิดจากความร่วมมือกันของทุกฝ่าย จึงจะก่อให้เกิดแรงผลักดันในการแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ”

(ผู้เชี่ยวชาญสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา, สัมภาษณ์วันที่ 8 พฤษภาคม 2557)

5) **หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง** เป็นกลไกสำคัญที่เป็นแรงเสริมให้การทุกฝ่ายในภาคปฏิบัติ เนื่องจากแต่ละกระทรวงมีการกำหนดนโยบายที่เป็นแนวทางในการดำเนินงานของหน่วยงานย่อยทั้งหมด ดังนั้นหากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง เห็นความสำคัญในเรื่องของการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมให้กับเยาวชนแล้ว หน่วยงานในระดับปฏิบัติการก็จะสามารถดำเนินงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพมากขึ้น

ทั้งนี้แต่ละกระทรวงที่มีความเกี่ยวข้องควรมีการประสานงานกันระหว่างกระทรวงว่า ในภาคนโยบายอาจมีการกำหนดให้มีความร่วมมือกันระหว่างกระทรวงต่างๆ แต่ในระดับปฏิบัติงานแต่ละกระทรวงจะมีโครงการหรือกิจกรรมของแต่ละกระทรวง จำแนกไปตามแต่ละหน่วยงานที่รับผิดชอบ จะกลายเป็นต่างคนต่างทำ ดังนั้นหากต้องการให้เกิดความร่วมมือกันจำเป็นต้องได้รับการมอบหมายงานจากหน่วยงานหลักโดยตรงกำกับในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดการปฏิบัติร่วมกันจริง และไม่เกิดการทับซ้อนของงานและได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

การลดกรอบของงานหรือกิจกรรมต่างๆ สามารถช่วยเปิดโอกาสให้เยาวชนได้มีส่วนร่วมในการคิดและวางแผนมากขึ้น เพื่อให้สิ่งที่ได้ก้อยากทำกับสิ่งที่ผู้ใหญ่ต้องการให้ทำสอดคล้องกันมากที่สุด เพื่อเป็นการดึงดูดให้เยาวชนอยากเข้ามามีส่วนร่วมเพิ่มมากขึ้น กล่าวคือถ้าแสดงออกมากขึ้น ผู้ทรงคุณวุฒิให้ความเห็นเรื่องนี้ว่า ในการทำงานร่วมกับเยาวชน บางโครงการหรือบางกิจกรรมจำเป็นต้องกำหนดกรอบงานไว้เพื่อรักษาวัตถุประสงค์ในการจัด แต่ก็จะมีหลายโครงการและกิจกรรมที่เยาวชนสามารถนำเสนอความคิด ออกแบบกิจกรรมและมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่

6) **สถาบันทางศาสนา** ปัจจุบันในชุมชนเมือง วัดอาจไม่ใช่ศูนย์กลางของคนในชุมชนดังแต่ก่อน แต่วัดก็ยังคงเป็นที่พึ่งพิงทางจิตใจของคนในสังคม ในวันสำคัญทางศาสนา คนไทยส่วนใหญ่ยังคงมีการประกอบพิธีกรรมทางศาสนากันอย่างเนืองแน่น แม้พิธีกรรมในการปฏิบัติ อาจมีการปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปในสังคม ทั้งนี้แนวทางการสอนขึ้นอยู่กับเจ้าอาวาส หรือพระในแต่ละวัดที่จะมีการสอนให้ถูกวิธี บางครั้งพบว่าบางวัดมีการเผยแพร่ศาสนาในเชิงพาณิชย์มากเกินไป ดังนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง เช่น มหาเถรสมาคม สำนักพุทธ ควรมีกระบวนการตรวจสอบในระดับปฏิบัติอย่างจริงจัง รวมทั้งรณรงค์ให้คนในสังคมรวมทั้งเยาวชนมีความรู้เรื่องวินัยของพระสงฆ์ รู้หลักปฏิบัติที่ถูกต้อง เพื่อไม่ตกเป็นเหยื่อของปัญหาพุทธพาณิชย์

3.4 แหล่งการเรียนรู้ในการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม

ผลจากแบบสอบถาม พบว่า แหล่งการเรียนรู้สำคัญที่เยาวชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย และสามารถเรียนรู้การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมได้อย่างต่อเนื่อง ได้แก่ บ้าน และสถานศึกษามากที่สุด ดังนั้นเพื่อให้แหล่งการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับการเรียนรู้ของเยาวชน การจัดการแหล่งการเรียนรู้จึงควรต้องพิจารณาปัจจัย ดังนี้

1) **สภาพแวดล้อมที่อยู่รอบสถานศึกษา** หากมีสิ่งยั่วยุที่เข้าถึงได้ง่าย เป็นแหล่งมั่วสุม เช่น ร้านเกม สถานบันเทิงต่างๆ ก็จะเป็นสิ่งรบกวนให้นักเรียนเกิดความอยากรู้อยากลองมากขึ้น ดังนั้นหากสถานศึกษาใดมีสถานที่เหล่านี้อยู่มากๆก็จะเพิ่มความเสี่ยงมากขึ้น

2) **สภาพแวดล้อมในห้องเรียน** บรรยากาศการเรียนรู้อันดี ความสัมพันธ์ของเพื่อนร่วมชั้น และครูที่ปรึกษากับนักเรียน เหล่านี้คือสิ่งที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โดยเฉพาะนักเรียนที่เคยทำผิดพลาด นักเรียนกลุ่มนี้มีความต้องการความเข้าใจมากกว่านักเรียนคนอื่นๆ ดังนั้นเพื่อให้โอกาสนักเรียนให้สามารถกลับมาเรียนได้อย่างปกติ ครูต้องสร้างความตระหนักในเพื่อนนักเรียนในห้องเรียน เห็นว่าเรื่องนี้ก่อให้เกิดผลตามมาอย่างไร แต่ในขณะที่เดียวกันต้องให้รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ไม่สร้างความลำบากใจ หรือความอึดอัดใจในห้องเรียน เพื่อในบรรยากาศการเรียนเป็นไปตามปกติ

นอกจากบ้าน และสถานศึกษาแล้ว จากผลการวิเคราะห์แบบสอบถามและการสัมภาษณ์แล้ว ยังพบอีกว่า “สื่ออินเทอร์เน็ต” เข้ามามีบทบาทในการเรียนรู้ของเยาวชนมากขึ้น เนื่องจากสามารถเข้าถึงได้ง่ายและรวดเร็ว ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการจัดแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมผ่านช่องทางสื่ออินเทอร์เน็ตนี้ รมณรงค์ส่งเสริมสื่อสร้างสรรค์ และป้องกันสื่ออันตรายให้แก่เยาวชน

จากการสนทนากลุ่ม ยังพบแนวทางการสร้างแหล่งการเรียนรู้ใหม่ๆ ได้แก่ การสร้างระบบฐานข้อมูลที่รวบรวมแหล่งข้อมูลข่าวสารต่างๆเกี่ยวกับหน่วยงานทั้งทางภาครัฐและเอกชนที่มีความต้องการให้เยาวชนทั่วไปเข้ามามีส่วนร่วม หรือหน่วยงานที่สามารถให้การช่วยเหลือ คำแนะนำความรู้แก่เยาวชน เพื่อให้เยาวชนทั่วไปที่มีความสามารถและสนใจในกิจกรรมที่ทางหน่วยงาน องค์กรต่างๆ หรือเครือข่ายเยาวชนจัดขึ้น เพื่อขอข้อมูลคำแนะนำต่างๆ สามารถเข้าถึงได้ง่าย และนำไปใช้ได้จริง หรือหน่วยงานใดๆที่มีความต้องการกลุ่มเยาวชนที่มีความสามารถในด้านต่างๆ สามารถเข้ามาค้นข้อมูลหรือประกาศรับสมัครเยาวชน ถือเป็นเปิดช่องทาง เพิ่มพื้นที่ให้เยาวชนกับหน่วยงานต่างๆ พบกันได้ง่ายขึ้นทั้งนี้การสร้างระบบฐานข้อมูลนี้อาจสร้างโดยองค์กรเอกชน หรือกลุ่มเยาวชนที่มีความสนใจในการเป็นผู้ประสานเชื่อมโยงฐานข้อมูลกลุ่มเยาวชน และข้อมูลหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน

“เครือข่ายเยาวชนควรจัดให้มีระบบฐานข้อมูลที่รวบรวมแหล่งข้อมูลข่าวสารต่างๆเกี่ยวกับหน่วยงานทั้งทางภาครัฐและเอกชนและข้อมูลกลุ่มเยาวชนที่มีความสามารถในด้านต่างๆ ถือเป็นเปิดช่องทาง เพิ่มพื้นที่ให้เยาวชนกับหน่วยงานต่างๆพบกันได้ง่ายขึ้น”

(ผู้อำนวยการ โรงเรียน สนทนากลุ่มวันที่ 31 มีนาคม 2557)

จากการตรวจร่าง พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิให้ความเห็นเรื่องนี้ว่า เห็นด้วยและถ้าทำได้จริงก็จะ เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม แต่กระทรวงหรือหน่วยงานต่างๆจะสามารถให้ข้อมูล ความร่วมมือ และความช่วยเหลือได้ตรงจุด และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยกระบวนการเรียนรู้ของเยาวชนเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยทั้งเชิงคุณภาพ(Quantitative Research) และเชิงปริมาณ (Qualitative Research) ซึ่งในการวิจัยใช้วิธีการที่หลากหลาย ได้แก่ การศึกษาเอกสาร การสนทนากลุ่ม

(Focus Group) การสัมภาษณ์ (Interview) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) โดยทำการวิจัยภาคสนามในกลุ่มเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาสภาวะภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมตามการรับรู้ของเยาวชน
- 2) เพื่อวิเคราะห์สภาพ ปัจจัยและเงื่อนไขในการเรียนรู้ของเยาวชนเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทาง วัฒนธรรม
- 3) เพื่อนำเสนอกระบวนการเรียนรู้ของเยาวชน เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม

2. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยทั้งเชิงคุณภาพ(Qualitative Research) และเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยทำการวิจัยภาคสนามในกลุ่มเยาวชนที่เป็นพื้นที่ที่ศึกษา การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ตอน แต่ละตอนมีวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ศึกษาสภาวะภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมตามการรับรู้ของเยาวชน โดยใช้แบบสอบถาม ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากเยาวชนที่มีอายุตั้งแต่ 15 - 24 ปี ที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร โดยมีแนวคำถามหลักเกี่ยวกับสภาวะภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมของเยาวชนใน 4 มิติ ได้แก่ วัฒนธรรมการบริโภค วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศ วัฒนธรรมการแต่งกาย และวัฒนธรรมการใช้ภาษา เมื่อได้ข้อมูลจากแบบสอบถามทั้ง 568 ฉบับแล้ว วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS FOR WINDOW นำข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหาเพื่อสรุปสภาวะภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมตามการรับรู้ของเยาวชน

2. วิเคราะห์สภาพ ปัจจัยและเงื่อนไขในการเรียนรู้ของเยาวชน เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม ในตอนที่ 2 นี้จะทำการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวัฒนธรรม และผู้เชี่ยวชาญด้านเด็กและเยาวชน และกลุ่มเยาวชนที่ทำงานด้านวัฒนธรรม จากนั้นนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จาก

แบบสอบถามและการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อสร้างประเด็นการสนทนากลุ่ม (focus group) ต่อไป

3. นำเสนอกระบวนการเรียนรู้ของเยาวชนเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม โดยการนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม ปัจจัยเงื่อนไขการเรียนรู้ของเยาวชน ในการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม มาศึกษาเพื่อหาวิธีการแก้ไขปัญหา หรือแนวทางการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของเยาวชนเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมต่อไป โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับเยาวชน ครอบครัว ชุมชน โรงเรียน เพื่อสอบถามถึงความเป็นไปได้ในการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกัน เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม

จากนั้นทำการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 2 และ 3 แล้วร่างแนวทางการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของเยาวชนเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม ในการนำเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรับผิดชอบด้านวัฒนธรรม หรือมีประสบการณ์ตรงด้านการเรียนรู้ของเยาวชนเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมตรวจสอบต่อไป

5.1 สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาวะภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมตามการรับรู้ของเยาวชน

จากผลการสำรวจเยาวชน อายุตั้งแต่ 15- 24 ปี ที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 568 คน พบว่า ส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับพ่อแม่ในลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยว ผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย พนักงานบริษัท และรับจ้างทั่วไป มีฐานะปานกลางถึงดีมาก แสดงถึงสภาพสังคมในปัจจุบันที่มีความเป็นปัจเจกมากขึ้น ความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติมีความสำคัญลดลง เมื่อพิจารณาการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมเพราะไม่รู้ แสดงถึงการเข้าไม่ถึงข้อมูลของเยาวชน และการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของหน่วยงานต่างๆ ยังไม่ประสบความสำเร็จมากพอ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมมักเป็นผู้ร่วมกิจกรรมมากกว่าผู้จัด ความถี่ของการเข้าร่วมกิจกรรมปีละ 2-3 ครั้ง

เยาวชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศที่เหมาะสมหมายถึงแสดงออกให้ถูกที่ ถูกเวลา ถูกคน และเหมาะสม ไม่เห็นด้วยกับการอยู่ก่อนแต่ง และไม่เคยมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน ในขณะที่มีเยาวชนจำนวนหนึ่งเห็นด้วยกับการอยู่ก่อนแต่ง และยอมรับว่าเคยมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน แม้ว่าเป็นจำนวนน้อยกว่า แต่ถือเป็นจำนวนที่มากพอสมควร คิดเป็นร้อยละ 38.2 และ 32.9 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่า เยาวชนส่วนใหญ่เลือกที่จะปรึกษาเรื่องเกี่ยวกับความรักกับเพื่อนมากกว่าพ่อแม่ และเมื่อมีปัญหาด้านความรักแล้วเยาวชนส่วนใหญ่ เลือกที่จะบอก

มากกว่าไม่บอก โดยเยาวชนชายจะบอกเฉพาะปัญหาที่รุนแรง เยาวชนหญิงบอกเพราะพ่อแม่รับรู้ ตั้งแต่แรก ในขณะที่เยาวชนเพศทางเลือกไม่บอกเพราะคิดว่าแก้ปัญหาเองได้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลวัฒนธรรมด้านการแต่งกายพบว่า เยาวชนส่วนใหญ่คิดว่าตนเองแต่งกายเหมาะสมแล้ว และเมื่อแต่งเครื่องแบบจะแต่งกายอย่างถูกต้อง คิดเป็นร้อยละถึงร้อยละ 63 และ 62ตามลำดับ ในขณะที่เยาวชนเคยถูกตำหนิเรื่องการแต่งกาย ร้อยละ 51 โดยพ่อแม่เป็นผู้ที่ตำหนิเรื่องการแต่งกายมากที่สุด จะเห็นได้ว่าปัญหาเรื่องความเหมาะสมของการแต่งกายของเยาวชน และในมุมมองของผู้ใหญ่ในสังคมนั้นมีบรรทัดฐานที่ไม่เท่ากัน โดยเยาวชนคิดว่าว่าตนแต่งกายได้เหมาะสมแล้ว แต่ผู้ใหญ่ในสังคมยังคงมองว่ายังไม่เหมาะสมจึงท้วงติงหรือตำหนิ นอกจากนี้เยาวชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การอนุรักษ์วัฒนธรรมการแต่งกายไทยคือ ควรมุ่งเน้นไปที่ความสุภาพเรียบร้อยและเหมาะสม โดยไม่จำเป็นต้องแต่งกายด้วยชุดไทยก็ได้ เพราะไม่เป็นที่นิยม และมีความเห็นว่าชุดไทยควรใส่เฉพาะโอกาสสำคัญเท่านั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีแนวทางการเลือกรับวัฒนธรรมการแต่งกายในแบบที่ตนเองชอบและตามกระแสนิยมเป็นส่วนมาก โดยมีเพื่อน ดารา นักแสดงที่เป็นที่นิยมเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลในการแต่งกายรองลงมาจากความชอบส่วนตัว

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลวัฒนธรรมด้านการบริโภคพบว่า เยาวชนส่วนใหญ่มีวัฒนธรรมการบริโภคอาหารแบบเน้นความสะดวกและรวดเร็วเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 68 โดยเยาวชนชายและเพศทางเลือกมักเลือกรับประทานอาหารที่สะดวกและอร่อย ในขณะที่เยาวชนหญิงเลือกรับประทานอาหารที่สะดวกและสะอาด ในขณะที่เดียวกันอาหารที่เยาวชนเลือกน้อยมาก ได้แก่ อาหารนานาชาติ และอาหารในห้าง คิดเป็นร้อยละ 6 และ 4 ตามลำดับ เยาวชนมีความเห็นว่าการอนุรักษ์วัฒนธรรมการบริโภคว่าหมายถึงการกินอาหารที่มีประโยชน์ และสะอาด วิธีการกินแบบไทยคือการกินแบบพอเพียง แสดงให้เห็นว่า แม้อาหารต่างชาติดูทันสมัย และดูเหมือนเป็นที่นิยมในกลุ่มเยาวชน แต่ในความเป็นจริงแล้วเยาวชนส่วนใหญ่ยังคงเห็นว่าอาหารไทยยังคงเป็นอาหารจานหลักที่บริโภคเป็นประจำมากกว่า แต่ที่ปัญหานั้นน่าเป็นห่วงคือ ปัญหาสุขภาพที่เกิดจากใช้ชีวิตแบบเร่งรีบ เน้นความสะดวกเป็นหลัก และการเลือกกินแต่อาหารที่ถูกปาก ไม่ได้คำนึงสารอาหารที่ร่างกายได้รับมากนัก ส่งผลให้ร่างกายได้รับพลังงานส่วนเกินและขาดสารอาหารที่จำเป็น

ในส่วนของปัญหาวัฒนธรรมด้านการใช้ภาษานั้น เยาวชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการใช้ภาษาไทยอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ บุคคล และถูกกาลเทศะ ความถูกต้องของการใช้ภาษาตามแบบแผน มีแนวทางการอนุรักษ์ภาษาไทยว่าควรฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง ในขณะที่เดียวกันก็ให้การยอมรับและพร้อมจะเรียนรู้ภาษาที่หลากหลาย กลุ่มตัวอย่างนิยมพูดคำแสลงเฉพาะกับคนที่สนิทเท่านั้น จะเห็นว่าเยาวชนส่วนใหญ่มีระดับภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมด้านภาษาตามการรับรู้ของตนเองมากพอสมควร

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพ ปัจจัยและเงื่อนไขในการเรียนรู้ของเยาวชนเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม

ปัจจุบันสภาพการเรียนรู้ของเยาวชนเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมมีหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสถาบันต่างๆให้ความสำคัญและมีการดำเนินงานจัดโครงการหรือกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาความสามารถทางวัฒนธรรม โดยรายละเอียดดังนี้

1. หน่วยงานของภาครัฐ มีการใช้กลไกด้านมาตรการทางกฎหมาย และกลไกทางสังคมและวัฒนธรรม การเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม ตรวจสอบ และเตือนภัยทางสังคมและวัฒนธรรม การสร้างและพัฒนาเครือข่ายทางวัฒนธรรมให้ทุกภาคส่วนในสังคมมีส่วนร่วมในการดูแล รักษา สืบทอด วัฒนธรรมของชาติ และสนับสนุนภูมิปัญญาท้องถิ่น อนุรักษ์สร้างค่านิยม จิตสำนึก และความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รวมถึงการรู้เท่าทันสื่อ สามารถเลือก รับ ปรับ ใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนการสร้างพื้นที่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ การจัดตั้งเวทีเสวนาผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในประเด็นทางสังคมที่เกิดขึ้น และการสร้างความร่วมมือระหว่างกระทรวงวัฒนธรรมกับภาคีเครือข่ายทางวัฒนธรรมอื่นให้เกิดพลังขับเคลื่อนภารกิจเหล่านี้ได้สำเร็จ เพื่อที่จะพัฒนาความเข้มแข็งและการสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมให้ประชาชน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนในการดำเนินชีวิตในกระแสสังคมในปัจจุบัน โดยเน้นการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดความเสี่ยงให้เยาวชนเด็กยุคใหม่ เน้นการสร้างพื้นที่ให้เยาวชนมีโอกาสในการแสดงออกมากขึ้น ต้องมีมากกว่าการศึกษาตามระบบและการเรียนรู้ในห้องเรียน

ในขั้นตอนของการปฏิบัติงานพบว่ามีปัญหาด้านการขาดการบูรณาการแผนการปฏิบัติงานอย่างจริงจัง เนื่องจากมีหน่วยงานด้านวัฒนธรรมเป็นจำนวนมาก เกิดการซ้ำซ้อนกันในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะในประเด็นเร่งด่วนทางสังคมและวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังพบว่า กระทรวงศึกษาธิการยังไม่สามารถบูรณาการแผนการพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อเด็กและเยาวชนที่เหมาะสมได้

2. สถาบันการศึกษา มีการส่งเสริมการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมทั้งในการเรียนการสอนในกลุ่มสาระเรียนรู้ต่างๆ เช่น วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี วิชาภาษาไทย วิชาสุขศึกษา นอกจากนี้โรงเรียนในเครือศาสนาต่างๆก็จะมีกิจกรรมทางศาสนาที่สอดแทรกคำสอนจากคัมภีร์คำสอนที่มีเนื้อหารวมไปถึงแนวทางในการดำเนินชีวิต รวมทั้งการปฏิบัติตน การใช้คำพูดให้เหมาะสม การแสดงออกต่อเพศตรงข้าม การแต่งกาย เป็นต้น ในช่วงเรียนบางครั้งมีการเชิญวิทยากรจากภายนอกเข้ามาให้ความรู้ประสบการณ์ต่างๆ นอกจากการเรียนการสอนในช่วงเรียนแล้วในแต่ละปีการศึกษาจะมีการจัดกิจกรรมต่างๆประจำปีในช่วงเทศกาลต่างๆ เพื่อให้นักเรียนเห็นถึงความสำคัญในการอนุรักษ์ความเป็นไทย ทั้งนี้บางโรงเรียนยังได้มีการร่วมมือกับเครือข่ายผู้ปกครอง

หรือชุมชนเข้ามาเป็นวิทยากร และจัดกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในแต่ละกิจกรรม และได้ลงมือปฏิบัติอย่างเต็มที่ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน แต่ก็ยังพบปัญหาการดำเนินงานที่ไม่ราบรื่น และไม่สามารถทำได้ในทุกสถาบัน เช่น ปัญหาการเข้ามาให้ความรู้ของชุมชนหรือหน่วยงานภาคเอกชนที่เข้ามาติดต่อประสานงาน แล้วมีการบรรยายหรือจัดกิจกรรมอย่างไม่เหมาะสม หรือมีวัตถุประสงค์อื่นแอบแฝง หรือจัดกิจกรรมแล้วนักเรียนไม่ให้ความสนใจหรือร่วมมือ ทำให้การจัดกิจกรรมนั้นล้มเหลวไป และหากมีการจัดกิจกรรมบ่อยเกินไปก็จะไปรบกวนเบียดบังชั่วโมงเรียนของนักเรียนได้ ทำให้ทางโรงเรียนจำเป็นต้องมีการพิจารณาอย่างละเอียดถี่ถ้วน ถึงแผนงานหรือโครงการรายละเอียดในการจัดกิจกรรม รวมทั้งการพูดคุยก่อนให้ชุมชน หรือหน่วยงานต่างๆ ที่ติดต่อประสานงานก่อนที่จะจัดกิจกรรมจริง โดยเฉพาะโรงเรียนในเครือศาสนาต่างๆ การเข้ามาพูดเรื่องความเชื่อต่างๆ ถือเป็นเรื่องละเอียดอ่อน

นอกจากสถานศึกษาจะมีการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียนแล้ว ยังเน้นการสร้างภูมิคุ้มกันนี้ให้กับทางผู้ปกครองด้วยการให้ความรู้เชิงแลกเปลี่ยนปรึกษากับผู้ปกครอง แต่ส่วนมากก็จะพบปัญหาเรื่องการไม่ให้ความร่วมมือของผู้ปกครอง เนื่องจากปัญหาด้านเวลาเป็นหลัก หลายโรงเรียนยังขาดเครือข่ายผู้ปกครอง

3. ชุมชนที่ทำงานด้านวัฒนธรรมหรือการส่งเสริม เด็กและเยาวชน มีการส่งเสริมการสร้างความรู้ทางวัฒนธรรมและสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมผ่านกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ ตั้งแต่การอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยเพื่อสืบสานประเพณีและความเป็นไทย ไม่ว่าจะเป็นการสอนการรำ การสอนการประดิษฐ์เครื่องจักรสาน เป็นต้น ผ่านครูภูมิปัญญาในท้องถิ่นนั้นๆ รวมถึงการให้ความรู้ทั้งในเชิงวิชาการและการปฏิบัติ เช่น การรู้จักดูแลสุขภาพตนเอง การรู้จักเรื่องเพศ และการแสดงออกอย่างถูกต้อง การรู้เท่าทันยาเสพติด เป็นต้น โดยบางงานคนในชุมชนช่วยกันจัดขึ้น และใช้วิธีของงบประมาณ และทรัพยากรในการจัดกิจกรรมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว องค์การพัฒนาเอกชน หรือจากผู้ปกครองเยาวชนที่มาร่วมกิจกรรม นอกจากการทำงานด้านการสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมแก่เด็กและเยาวชน บางชุมชนยังมีครอบครัวไปยังการสร้างภูมิคุ้มกันพ่อแม่ผู้ปกครองในลักษณะการให้ความรู้เชิงแลกเปลี่ยนความคิดอีกด้วย เช่น การตั้งห้องเรียนพ่อแม่ เป็นต้น แต่การทำงานของชุมชนมักประสบปัญหาด้านการได้รับความร่วมมือจากพ่อแม่ผู้ปกครองน้อย เนื่องจากปัญหาเรื่องเวลา ขาดความตั้งใจทำงานอย่างจริงจัง ผู้ปกครองบางคนเข้าร่วมได้ไม่นานก็เลิกไป ผู้ปกครองบางคนตัวเองไม่เข้าร่วมและไม่สนับสนุนให้บุตรหลานเข้าร่วมด้วยบางคนคิดว่าไม่ยอมให้ลูกออกจากบ้านไปทำกิจกรรมหรือซ้อมกิจกรรมบ่อยๆ เป็นห่วงเรื่องความปลอดภัย และผู้ปกครองบางคนมีทัศนคติเรื่องผลสำเร็จทางการศึกษามีความสำคัญมากกว่าการทำกิจกรรมเพื่อสังคมเหล่านี้ จึงมักให้ลูกใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับการเรียนเสริมพิเศษ นอกจากนี้ยังพบปัญหาการ

ทำงานกับเยาวชนหลายด้าน เช่น กิจกรรมขาดความต่อเนื่อง เนื่องจากเยาวชนหลายคน เมื่อถึงช่วงเวลาที่ต้องศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย บางคนไม่มีเวลาเนื่องจากต้องเรียนเสริมเพื่อให้สามารถสอบเข้ามหาวิทยาลัยที่คาดหวังไว้ บางคนไปเรียนไกลต่างจังหวัด ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง เมื่อมีเยาวชนรุ่นใหม่เข้ามา กิจกรรมบางกิจกรรมไม่ได้ถูกสานต่อจึงต้องหยุดไป

ปัญหาด้านการติดต่อประสานงานกับสถาบันการศึกษาเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่บางชุมชนประสบอยู่บ่อยครั้ง เนื่องจากแนวทางการจัดกิจกรรมของแต่ละโรงเรียนได้มีการวางแผนไว้แล้วตลอดทั้งปี หากชุมชนจะขอความร่วมมือในการเข้ามาทำกิจกรรมเสริมเพิ่มเติม จำเป็นต้องเป็นกิจกรรมที่มีแนวทางไปในทางเดียวกัน จึงจะได้รับความร่วมมือ อีกทั้งความน่าเชื่อถือของบางชุมชนที่ไม่ได้ทำงานร่วมกับองค์กรหรือหน่วยงานที่เป็นที่รู้จักเพียงพอ ก็ยิ่งเพิ่มความยากในการเข้าถึงความร่วมมือจากสถาบันการศึกษาต่างๆ

4. สถาบันครอบครัว ครอบครัวในปัจจุบันมีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น คนในครอบครัวต่างก็มีภาระหน้าที่ที่แตกต่างกันออกไป พ่อแม่ใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับการทำงานหาเลี้ยงครอบครัว โดยเฉพาะในปัจจุบันที่ค่าครองชีพสูงขึ้น หลายครอบครัวมีค่านิยมให้ลูกเรียนให้สูง เรียนให้เก่ง การประสบความสำเร็จทางการศึกษาวัดกันที่ผลการเรียน ทำให้หลายครอบครัวต้องขวนขวายหาเงินส่งเสริมการศึกษานอกระบบ ที่เน้นการกวัดวิชาเพื่อเพิ่มเกรด หรือเพื่อแข่งขันหรือสอบเข้าโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง ทำให้เวลาที่จะได้อบรมหรือพูดคุยกับบุตรหลานของตนน้อยลง และยังเป็นการปลูกฝังค่านิยมผิดๆให้กับบุตรหลานของตนอย่างไม่รู้ตัว โอกาสในการสอนเรื่องวัฒนธรรมมีบ้างตามเทศกาลงานบุญต่างๆประจำปี ด้วยการพาลูกหลานไปวัด หรือกลับภูมิลำเนาเดิมของตนเพื่อกราบไหว้ปู่ย่าตายายส่วนใหญ่ แม้ว่าสถาบันครอบครัวจะเป็นสถาบันที่ใกล้ชิดกับเยาวชนมากที่สุด และเป็นสถาบันที่ถูกคาดหวังจากสังคมให้เป็นผู้ที่จะสามารถอบรมบ่มเพาะเยาวชนให้เป็นไปตามที่สังคมคาดหวัง แต่กลับพบว่าหลายครั้งที่สถาบันนี้กลายเป็นสถาบันที่เป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับเยาวชนไม่น้อย บางครอบครัว พ่อแม่ยังมีอายุน้อย หรือพ่อแม่วัยรุ่น ผู้ปกครองกลุ่มนี้นอกจากจะมีปัญหาเรื่องการมีเวลาให้ลูกน้อยแล้ว ยังพบปัญหาการเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ลูก และไม่มีความรู้มากพอที่จะอบรมสั่งสอนลูกอย่างถูกต้องอีกด้วย

5. กลุ่มเยาวชนที่ทำงานเกี่ยวกับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม มีแนวทางการสร้างภูมิคุ้มกันผ่านทางการจัดกิจกรรม หรือค่าย หรือการเปิดเวทีเสวนาเป็นส่วนใหญ่ กิจกรรมที่กลุ่มเยาวชนจัดมักมีความสร้างสรรค์ ความแปลกใหม่และดึงดูดเยาวชนด้วยกันให้มาเข้าร่วมได้มาก รวมทั้งการเชื่อมต่อเครือข่ายกลุ่มเยาวชนที่ทำงานในด้านต่างๆไม่เพียงแต่เฉพาะด้านวัฒนธรรม เพื่อเสริมศักยภาพในการจัดกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น แม้ว่าการจัดโครงการหรือกิจกรรมต่างๆของเยาวชนจะได้รับความสนใจและความร่วมมือจากเยาวชนด้วยกันเองมาก แต่ปัญหาพบคือ

การขาดแคลนบุคลากรที่ลงมือปฏิบัติงานอย่างจริงจัง เยาวชนส่วนใหญ่มาเข้าร่วมเฉพาะกิจกรรมที่ตนเองสนใจเท่านั้น แต่ในความเป็นจริงแล้วต้องมีทั้งส่วนที่เป็นกิจกรรม และส่วนที่เป็นงานเอกสาร แผนงานต่างๆที่ต้องจัดทำเป็นรายงานสรุปกิจกรรมที่จัดขึ้นด้วย ปัญหาขาดบุคลากรที่มีความรู้เชิงเนื้อหาอย่างลึกซึ้ง ปัญหาการขาดแคลนงบประมาณและการตรวจสอบงบประมาณ ปัญหาการขาดความร่วมมือจากผู้ปกครองในการสนับสนุนให้บุตรหลานเข้าร่วมกิจกรรม

ในขณะที่เยาวชนส่วนใหญ่มีความเห็นเห็นว่า ในการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมการบริโภค การแต่งกาย และการแสดงออกทางเพศ คนในครอบครัว คือ บุคคลที่มีอิทธิพลต่อตนเองมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44 26 และ 46 ตามลำดับ และมีความเห็นว่าบ้าน คือแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41 25 และ 35 ตามลำดับ ในขณะที่การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมการใช้ภาษา ครู คือผู้ที่มีอิทธิพลมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44 และมีความเห็นว่าสถานศึกษา คือแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45

ในขณะเดียวกันแหล่งการเรียนรู้อีกหนึ่งแหล่งที่มีบทบาทมากขึ้นในปัจจุบัน ได้แก่ สื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆได้ง่าย และรวดเร็วมาก แต่ก็ยังเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีระบบคัดกรองน้อยมากและไม่ทั่วถึง ข้อมูลที่พบมีทั้งเชื่อถือได้และไม่ได้ เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่ต้องเฝ้าระวังเป็นพิเศษ โดยเฉพาะข้อมูลข่าวสารเรื่องเกี่ยวกับเพศ เนื่องจากเป็นเรื่องที่เยาวชนให้ความสนใจที่จะศึกษาจากสื่ออินเทอร์เน็ตมากที่สุดถึงร้อยละ 21 นอกจากนี้ยังพบว่า แหล่งการเรียนรู้ที่เยาวชนให้ความสนใจน้อย ได้แก่ สถานะที่ราชการ และสื่อสิ่งพิมพ์ โดยเฉพาะด้านการใช้ภาษา เยาวชนมีการเรียนรู้จากสื่อสิ่งพิมพ์น้อยที่สุด เพียงร้อยละ 8 เท่านั้น

วิธีการการเรียนรู้ที่เยาวชนคิดว่ามีประสิทธิภาพในการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมในทุกด้านมากที่สุดคือ การเรียนรู้ที่มีผู้จัดเป็นหลักสูตรที่มีระบบและต่อเนื่อง และวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพรองลงมาคือ การศึกษาหาความรู้ข้อมูลต่างๆด้วยตนเอง

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นจะเห็นว่า สถาบันครอบครัว และสถาบันการศึกษาเป็นสถาบันที่มีอิทธิพลต่อเยาวชนมากที่สุดในทุกวัฒนธรรม เนื่องจากมีความใกล้ชิด เยาวชนใช้เวลาอยู่ด้วยเป็นส่วนมาก และสามารถขอความช่วยเหลือ ปรึกษา และเข้าถึงได้ง่าย แต่อย่างไรก็ตามในการที่จะส่งเสริมการสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมของทั้งสองสถาบัน ก็ยังคงต้องได้รับความช่วยเหลือจากทั้งหน่วยงานต่างๆและชุมชนที่อยู่รอบตัวเป็นกำลังสำคัญเพื่อให้สถาบันครอบครัว และสถาบันการศึกษามีสามารถส่งเสริมให้เยาวชนเกิดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยเช่นกัน

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

ข้อค้นพบจากผลการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผล 3 ประเด็นคือ 1. สภาวะภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมตามการรับรู้ของเยาวชนเพศทางเลือก 2. สภาวะภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมตามการรับรู้ของเยาวชนในสายอาชีวศึกษา และ 3. แนวทางการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของเยาวชน เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.2.1 สภาวะภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมตามการรับรู้ของเยาวชนเพศทางเลือก พบว่า เยาวชนเพศทางเลือกเป็นกลุ่มเยาวชนที่มีภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมแตกต่างไปจากเพศชายและเพศหญิง โดยเฉพาะเรื่องการแต่งกาย และการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน เยาวชนเพศทางเลือกส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจถึงความเหมาะสมตามที่สังคมคาดหวัง แต่ในทางปฏิบัติกลับพบว่าเยาวชนเพศทางเลือกเลือกที่จะปฏิบัติตามที่ตนเองต้องการมากกว่า โดยที่สังคมไม่สามารถทำให้พวกเขาเปลี่ยนแนวทางการปฏิบัติได้ จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติม พบว่า การแต่งกาย เป็นการแสดงออกถึงความเป็นเพศทางเลือก เป็นการแสดงตัวตนของตนเอง เพื่อให้ตนเองมีพื้นที่ในสังคม จึงไม่พยายามที่จะเปลี่ยนแปลงตนเองในแบบที่สังคมต้องการ นอกจากนี้ยังพบว่าเพศทางเลือกส่วนใหญ่เคยมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนมากที่สุด และเมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับความรัก เพศทางเลือกปฏิเสธที่จะบอกพ่อแม่เพราะคิดว่าแก้ปัญหาเองได้ มีความคิดว่าเห็นด้วยกับการอยู่ก่อนแต่งมากที่สุด สอดคล้องกับ รัชต เวชสุนิห (2547) ที่กล่าวว่า การแต่งกายเป็นคุณลักษณะหนึ่งที่บ่งบอกถึงความเป็นรักร่วมเพศ สร้างความเป็นจุดเด่นของตนเองได้อย่างชัดเจน เมื่อรวมบุคลิก ท่าทาง และการแต่งกายเข้าด้วยกัน การมีประสบการณ์ทางเพศกับคนเพศเดียวกัน ซึ่งเป็นคุณสมบัติประการสำคัญของเพศที่สาม เพื่อเพิ่มความมั่นใจในอัตลักษณ์ใหม่ของตนมากขึ้น ในส่วนนี้ผู้วิจัยคิดว่า หากสังคมมีเยาวชนกลุ่มที่มีความเป็นตัวของตัวเองสูง จนไม่ยอมรับฟังคำตักเตือนของคนในสังคมเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ในอนาคต

5.2.2 สภาวะภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมตามการรับรู้ของเยาวชนในสายอาชีวศึกษา ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า เยาวชนที่มีศึกษาสายอาชีพมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนมากที่สุด แต่ในขณะเดียวกันก็พบว่ามีการศึกษาปัญหาพ่อแม่มากที่สุด เมื่อสัมภาษณ์ข้อมูลเพิ่มเติม พบว่า เยาวชนอาชีพส่วนใหญ่ มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการมีความรู้เรื่องการป้องกันตัวเองจากปัญหาการตั้งครรภ์และการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ แต่ยังขาดการยับยั้งชั่งใจในการปฏิบัติ และพบว่า เยาวชนอาชีพชายมีการจัดลำดับความสำคัญของบุคคลที่มีเพศสัมพันธ์ด้วย คือ หากไม่ใช่คู่รักของตนก็จะมีการป้องกันโดยใช้ถุงยางอนามัย แต่หากเป็นคู่รักของตนก็จะไม่ใช้ถุงยางอนามัย มีค่านิยมว่าการไม่ใช้ถุงยางอนามัยกับคู่รักเป็นเรื่องของความไว้ใจและเชื่อใจกัน เยาวชนชายมีแนวทางการแก้ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยเรียนด้วยการลาออกไปประกอบอาชีพเพื่อหาเลี้ยงครอบครัวและเด็กที่กำลังจะเกิด หรือบางส่วนที่ครอบครัวมีกำลังทรัพย์มากพอก็จะเรียนต่อและ

ให้ครอบครัวของตนดูแลฝ่ายหญิง ส่วนเยาวชนอาชีพจะหญิงหากไม่ทำแท้งก็จะลาออกมาอยู่บ้านตน หรือบ้านของคู่รักเนื่องจากความอาย

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ปัจจัยเงื่อนไขที่ทำให้เยาวชนอาชีพมีปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนมากที่สุด ได้แก่ การมีเวลาว่างหลังเลิกเรียนที่เร็วกว่า เยาวชนที่เรียนสายสามัญ รวมถึงการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว บางครอบครัวมีความเข้มงวดเกี่ยวกับเรื่องการคบเพื่อนต่างเพศ และปิดกั้นการพูดคุยในเรื่องเพศ ทำให้เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องในเรื่องนี้ และแสวงหาข้อมูลด้วยตนเองแบบผิดๆ ประกอบกับอยู่ในช่วงวัยอยากรู้ อยากทดลอง ทำให้เกิดเป็นปัญหาตามมา หลายครั้งพบว่า เยาวชนที่ตั้งครรภ์ในวัยเรียน เป็นเยาวชนที่เรียวร้อย หัวอ่อน ตามความคิดไม่ทัน ทำให้ถูกหลอกได้ง่าย ดังนั้นทางสถานศึกษาจึงควรเพิ่มช่องทางการส่งเสริมทักษะการประกอบอาชีพ เพื่อให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และสามารถพึ่งพาตนเองได้ดีขึ้น ต้องมีมาตรการการแก้ไข ปัญหาทั้งในลักษณะการป้องกัน ด้วยการให้ความรู้ และการเฝ้าระวังเพื่อลดความเสี่ยงในการตั้งครรภ์ ในวัยเรียน โดยอาศัยความร่วมมือจากครอบครัว ชุมชน เป็นกำลังในการช่วยเป็นหูเป็นตา นอกจากนี้ ภาครัฐควรเร่งผลักดันให้เกิดการป้องกันและแก้ไขปัญหาเรื่องการตั้งครรภ์อย่างจริงจัง

5.2.3 ศาสนากับการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมของเยาวชน

ศาสนาเป็นปัจจัยที่สำคัญที่มีผลต่อการเรียนรู้ของเยาวชน เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของเยาวชน ให้เป็นคนที่มีศีลธรรม คุณธรรม คอยขัดเกลาพฤติกรรมให้เป็นไปตามครรลอง แต่ปัญหาที่พบในปัจจุบันคือ พุทธศาสนิกชนในสังคมปัจจุบันมีจุดประสงค์ของการไปวัดเพื่อเน้นเรื่องผลประโยชน์ หรือ แก่กรรม หรือขอพรจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ การบวช การเข้าพระ แทนการไปวัดเพื่อฟังพระธรรมคำสอน เพื่อให้เห็นหลักปฏิบัติในวิถีชีวิตวัฒนธรรมแบบไทยและเป็นการขัดเกลาจิตใจให้อยู่ในศีลธรรมอันดี และมีที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ จึงทำให้เกิดปัญหาการเข้าไม่ถึงแก่นแท้ของศาสนา และเมื่อพุทธศาสนิกชนถูกดึงดูตให้เข้าวัดด้วยเรื่องของทุนนิยมมากขึ้น จึงก่อให้เกิดปัญหาระบบพุทธพาณิชย์ ตามมา โดยเฉพาะการทำบุญเน้นจำนวนเงินโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ยิ่งทำให้ห่างไกลออกจากวิถีชาวพุทธมากขึ้นเรื่อยๆ

ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ที่มีความเกี่ยวข้อง กลับพบว่า หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการรับผิดชอบโดยตรงยังขาดการเอาใจใส่ปัญหาเรื่องนี้ มีการปล่อยปละละเลยที่จะดำเนินการกับปัญหาด้านนี้อย่างจริงจัง ดังนั้นวิธีแก้ไข จึงต้องกลับมาแก้ที่กระบวนการเรียนรู้ของพุทธศาสนิกชน ให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในหลักปฏิบัติที่ถูกต้องของแต่ละศาสนา ทุกศาสนา เพื่อให้สามารถเข้าถึงหลักปฏิบัติที่เป็นจุดมุ่งหมายของแต่ละศาสนาอย่างแท้จริง โดยให้ความสำคัญกับการคิดแบบมีวิจารณญาณ เพื่อให้เยาวชนสร้างความศรัทธาในตนเองว่า ตนเองก็สามารถจัดการแก้ไขปัญหามานะชีวิตของตนได้ ที่จะสามารถเป็นหลักในการดำเนินชีวิตให้กับเยาวชนนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต

5.3 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

แนวทางการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมแบ่งตามผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ดังนี้

1) หน่วยงานภาครัฐ

หน่วยงานภาครัฐแต่ละกระทรวงควรมีการทำงานประสานร่วมกับกระทรวงอื่นๆ ในประเด็นที่สามารถแก้ปัญหาร่วมกันได้ เพื่อลดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงาน และเพื่อให้ผลเกิดการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

(1) ในภาคนโยบายอาจมีการกำหนดให้มีการประสานงาน เพื่อสร้างความร่วมมือกันระหว่างกระทรวงต่างๆ หากต้องการให้เกิดความร่วมมือในภาคปฏิบัติ กระทรวงต้องมีคำสั่งมอบหมายงานให้มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน อื่นๆกำกับด้วย เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานร่วมกันจริง และไม่เกิดการทับซ้อนของงาน และได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

(2) เปิดโอกาสให้บุคลากรในหน่วยงาน รวมทั้งเยาวชนที่สนใจเข้าร่วมโครงการ มีส่วนร่วมในการดำเนินงานในทุกขั้นตอน โดยภาครัฐหรือหน่วยงานต่างๆควรลดข้อจำกัดในการจัดกิจกรรมเพื่อเปิดโอกาสให้เยาวชนได้แสดงออกทางความคิดอย่างสร้างสรรค์ในขอบเขตที่เหมาะสม เพื่อให้สิ่งที่ภาครัฐหรือหน่วยงานต้องการในระดับนโยบาย กับสิ่งที่เยาวชนต้องการทำในภาคปฏิบัติ มีความสอดคล้องใกล้เคียงกันมากที่สุด ก็จะสามารถส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของเยาวชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมมากขึ้น

3) สนับสนุนเครือข่ายเยาวชนในการจัดระบบฐานข้อมูลที่รวบรวมแหล่งข้อมูลข่าวสารต่างๆเกี่ยวกับหน่วยงานทั้งทางภาครัฐและเอกชนที่มีความต้องการให้เยาวชนทั่วไปเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อให้เยาวชนทั่วไปที่มีความสามารถและสนใจในกิจกรรมที่ทางหน่วยงาน องค์กรต่างๆ หรือเครือข่ายเยาวชนจัดขึ้นในด้านการให้ข้อมูลและความรู้ในการจัดทำระบบ การขอความร่วมมือในการรวบรวมข้อมูลของกลุ่มเยาวชนต่างๆ และความช่วยเหลือด้านทรัพยากร

2) สถาบันการศึกษา

จากผลแบบสอบถามพบว่าบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ด้านการใช้ภาษาของเยาวชนส่วนใหญ่คือ ครู อาจารย์ และ เยาวชนมีวิธีการเรียนรู้วัฒนธรรมด้วย การเรียนรู้แบบเป็น

ระบบและต่อเนื่อง ซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่พบได้ในสถาบันการศึกษา ดังนั้นแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเยาวชนในมิติวัฒนธรรม ได้แก่

(1) ผู้บริหารควรส่งเสริมและพัฒนาให้มีบุคลากรในสถานศึกษามีความรู้ในวิชาที่สอนอย่างลึกซึ้ง เทคนิคการถ่ายทอดความรู้ที่เหมาะสม ทันต่อยุคสมัยและบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

(2) ครู หรืออาจารย์ควรให้ความรู้และปรับทัศนคติของผู้ปกครองทั้งในเรื่องการแข่งขันทางการเรียน การยึดติดกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากเกินไป แต่ควรเน้นที่การเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อให้เยาวชนมีทักษะในการดำเนินชีวิต การให้ความรู้ในเชิงวิชาการเพื่อให้ผู้ปกครองเป็นแบบอย่างที่ดี และสามารถให้คำปรึกษาแก่บุตรหลานได้ รวมทั้งการมีความรู้ความเข้าใจในการยึดเอาหลักศาสนามาใช้ในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง มีทัศนคติความศรัทธาในการทำความดี มากกว่าการยึดติดในพิธีกรรมต่างๆอันเป็นแค่เปลือกของศาสนา

(3) สถานศึกษาควรเน้นให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมและมีบทบาทในการสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมร่วมกับโรงเรียนมากขึ้น เช่น ผ่านทางเครือข่ายผู้ปกครอง เพื่อให้เกิดการดูแลสอดส่อง ฝึกระวังเยาวชนอย่างทั่วถึงทั้งในและนอกเวลาเรียน

(4) สถานศึกษาควรจัดหลักสูตรหรือการเรียนการสอนเพิ่มเติมในเรื่องของการเลือกรับสื่ออย่างถูกวิธีและสร้างสรรค์ การรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆอย่างรู้เท่าทัน และมีทักษะในการปรับใช้ข้อมูลต่างๆได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งทักษะการอ่านและการหาความรู้จากสื่อสิ่งพิมพ์ที่น่าเชื่อถือ

(5) สถานศึกษาควรเพิ่มเนื้อหาการเรียนรู้ที่จะช่วยให้นักเรียนมีภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม ได้แก่ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย ส่งเสริมศีลธรรม คุณธรรมที่เน้นการเข้าถึงหลักปฏิบัติที่เป็นจุดมุ่งหมายของแต่ละศาสนาอย่างแท้จริง การสอนเนื้อหาเกี่ยวกับทักษะการประกอบอาชีพ และเสริมเนื้อหาการเรียนรู้เรื่องความพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เยาวชนเป็นคนที่ภูมิคุ้มกันในตนเองที่ไม่หลงกับกระแสวัฒนธรรมที่ไม่เหมาะสม และทันต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคม

3) สถาบันครอบครัว

ผลจากแบบสอบถามพบว่า บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของเยาวชนส่วนใหญ่ในวัฒนธรรมด้านการบริโภค การแต่งกาย และการแสดงออกทางเพศ คือ ครอบครัว และแหล่งการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคและการแสดงออกทางเพศของเยาวชน คือ บ้านและสถานศึกษา ทั้งนี้

เนื่องจากสถานที่ที่เยาวชนใช้เวลาส่วนใหญ่ในการทำกิจกรรมต่างๆคือ บ้าน และสถานศึกษา ดังนั้นพ่อแม่ผู้ปกครองจึงควรหาเวลาที่จะเข้าร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ของเยาวชนอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

(1) ผู้ปกครองควรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบริโภค การแต่งกาย และการแสดงออกทางเพศอย่างถูกต้อง เพื่อทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่บุตรหลาน โดยมีแนวทางในการเข้าถึงข้อมูลเหล่านี้ พ่อแม่ผู้ปกครองสามารถปรึกษากับครูประจำชั้นซึ่งมีความใกล้ชิดกับบุตรหลานของตนมากกว่าคุณครูท่านอื่นๆ เพื่อนำไปสู่แนวทางในการแก้ไขปัญหาขั้นต่อไป

(2) เรียนรู้การใช้เทคโนโลยีที่หลากหลาย เพื่อลดช่องว่างในการเข้าถึงข้อมูล และการเรียนรู้ของระหว่างผู้ใหญ่กับเด็ก โดยอาจเรียนรู้ได้จากบุตรหลาน หรือผ่านกลุ่มพ่อแม่ด้วยกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้เท่าทันและมีทักษะการใช้สื่อ การกลั่นกรองสื่อได้อย่างเหมาะสม

(3) ส่งเสริมให้บุตรหลานมีโอกาสในการไปวัด ไปโบสถ์ หรือมัสยิดบ่อยขึ้น ทั้งนี้ต้องไม่ใช่การไปวัดเพื่อเน้นให้ได้บุญมากๆ หรือแก้กรรม หรือขอพรจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ บนบานศาลกล่าว แต่ต้องให้บุตรหลานได้ฟังพระธรรมคำสอนบ่อยๆเพื่อให้เห็นวิถีชีวิตวัฒนธรรมแบบไทยและเป็นการขัดเกลาจิตใจให้เด็กอยู่ในศีลธรรมอันดี และมีที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ

(4) จัดสรรเวลาในการพูดคุยถึงความเป็นไปของบุตรหลานอย่างต่อเนื่อง สอบถามปัญหาที่พบในแต่ละวัน ควรมีการพูดจากันอย่างเข้าใจและประนีประนอม ลดการใช้อารมณ์ในการแก้ไขปัญหาเมื่อบุตรหลานทำผิดพลาดไป การคุยกันมากขึ้นจะช่วยให้เข้าใจกันมากขึ้น นอกจากนี้ยังควรมีการสอบถามจากบุคคลที่อยู่รอบตัวบุตรหลาน เช่น ครูประจำชั้น หรือเพื่อนๆ เป็นต้น

(5) ปรับทัศนคติค่านิยมการแข่งขันทางการเรียน และการวัดผลความสำเร็จทางการศึกษาด้วยเกรดเฉลี่ยในแต่ละเทอม แต่ควรเน้นให้เด็กทำกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อการค้นหาความสามารถของตนเอง และการส่งเสริมสนับสนุนตามความสามารถและศักยภาพของเด็ก เพื่อให้เยาวชนเกิดความภาคภูมิใจ และตระหนักเห็นคุณค่าในตนเอง นำไปสู่การเรียนรู้อย่างมีความสุข

4) ชุมชน

ชุมชนคือคนในสังคมนรอบตัวเยาวชน ซึ่งส่วนใหญ่ก็คือพ่อแม่ผู้ปกครองของเยาวชน ที่มาร่วมตัวกันทำงานด้านการส่งเสริมพัฒนาศักยภาพให้กับเยาวชน ในการทำงานร่วมกับเยาวชน ชุมชนพบว่า มีข้อจำกัดในหลายๆด้าน เช่น ผู้ปกครองไม่ยอมรับ และไม่ให้ความร่วมมือ เรื่องของงบประมาณ สถานที่และทรัพยากรต่างๆ ดังนั้นการสร้างพลังให้กับชุมชนเพื่อเป็นแรงขับเคลื่อนในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเยาวชนจึงมีแนวทางดังนี้

(1) ต้องสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถาบันต่างๆให้ได้มากที่สุด เพื่อเป็นพลังขับเคลื่อนในการสร้างกิจกรรมเพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้สูงสุดแก่เยาวชน และเพื่อเป็นการเปิดช่องทางเพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างชุมชนกับสถาบันการศึกษา เพื่อประสานงานในการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่างๆกับสถานศึกษาได้ง่ายขึ้น

(2) การติดต่อขอความร่วมมือจากทางสถาบันการศึกษาเพื่อแทรกกิจกรรมในระหว่างภาคการศึกษา ชุมชนควรที่จะต้องเสนอแผนงานล่วงหน้า ระบุวัตถุประสงค์ของแผนงานให้ชัดเจน เพื่อทางโรงเรียนจะได้พิจารณาถึงความสอดคล้องกับแผนงานในแต่ละปี หรือความเร่งด่วน ควรต้องได้รับการแก้ไขอย่างรวดเร็วที่สุดในเวลานั้น เป็นต้น

(3) ชุมชนท้องถิ่นควรมีบทบาทมากขึ้น เน้นการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถปรับประยุกต์ใช้ได้จริง และช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตของเยาวชนโดยเน้นที่ทุนทางวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นเป็นหลัก

(4) ทำงานร่วมกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ หรือหน่วยงานท้องถิ่นในการเป็นหูเป็นตาเฝ้าระวังพื้นที่เสี่ยงให้มีจำนวนน้อยลง เพิ่มพื้นที่สร้างสรรค์ให้มากขึ้นในชุมชน เช่น แหล่งการเรียนรู้ วัฒนธรรมท้องถิ่นในรูปแบบที่จับต้องได้จริง และดึงดูดใจเยาวชนให้เข้ามามีส่วนร่วม

(5) ควรมีการติดต่อประสานร่วมงานกับชุมชนข้างเคียงในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชน และได้รับความร่วมมือในการจัดกิจกรรมร่วมกันในครั้งต่อไป

5) กลุ่มเยาวชน

ผลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์พบว่า เมื่อเกิดปัญหาต่างๆในชีวิตบุคคลที่เยาวชนส่วนใหญ่เลือกปรึกษาเป็นอันดับแรก คือ เพื่อน และเพื่อนยังมีอิทธิพลต่อเยาวชนในเรื่องของการแต่งกาย การใช้ภาษา และการบริโภคอีกด้วย แม้ว่าเครือข่ายเยาวชนจะมีความสามารถในการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ และดึงดูดใจเยาวชนด้วยกันได้เป็นอย่างดี รวมถึงการขยายเครือข่ายสร้างความสัมพันธ์กันได้อย่างรวดเร็ว แต่ในด้านของงบประมาณ ความรู้เชิงวิชาการ และการจัดทำแผนงานอย่างเป็นทางการยังคงเป็นอุปสรรคในการทำงานเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม จึงควรมีแนวทางการปรับปรุงดังนี้

(1) พยายามให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการทำกิจกรรม ตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการคิด การวางแผน การปฏิบัติ ร่วมรับผลประโยชน์ ตลอดจนร่วมประเมินผล

(2) การกระจายหรือมอบหมายบทบาท หรือตำแหน่งที่ให้สมาชิกในกลุ่มรับผิดชอบ ด้วยความเชื่อใจและมั่นใจว่าสมาชิกสามารถทำหน้าที่นั้นได้ดี ทั้งนี้ต้องอธิบายถึงความสำคัญของหน้าที่ที่ได้รับ สมาชิกในกลุ่มจะได้ตระหนักถึงความสำคัญของตัวเองต่อบทบาทที่ได้รับนั้น จากนั้น สมาชิกในกลุ่มจะเป็นผู้ชวนขวยพยายามทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มเกิด กระบวนการเรียนรู้ด้วยตัวเอง

(3) การขยายเครือข่ายออกไปในวงกว้าง ด้วยการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับเยาวชน กลุ่มอื่นๆ เพื่อร่วมกันทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และประชาสัมพันธ์โครงการผ่านสื่อที่ เยาวชนนิยมใช้กันมาก เช่น เฟสบุ๊ค ไลน์ เป็นต้น เพื่อเป็นการกระจายข้อมูลแก่เยาวชนที่สนใจเข้า ร่วมกิจกรรม นอกจากนี้การติดต่อประสานงานกับสถานศึกษาเพื่อเผยแพร่ข้อมูล ก็จะช่วยให้งิจกรรม ที่จัดมีเยาวชนรับรู้รับทราบเป็นจำนวนมากยิ่งขึ้น

(4) การจัดกิจกรรมหรือโครงการต่างๆควรมีการจัดทำรายงานนำเสนอรายละเอียด และการประเมินผลหลังการจัดกิจกรรมทุกครั้ง

(5) ผู้นำกลุ่มควรต้องมีความเสียสละ นอกจากจะมีภาวะความเป็นผู้นำแล้ว ผู้นำ กลุ่มจะต้องมีความเสียสละหลายด้าน ทั้งการเงิน เวลา กำลังกายและกำลังใจในการทำงานเพื่อให้กลุ่ม เป็นที่รู้จักและได้รับการยอมรับต้องอาศัยเวลาในการสร้างผลงาน การประชุมงาน ติดต่อประสานงาน หลายครั้งที่เผชิญกับอุปสรรคและปัญหาต้องไม่ย่อท้อในการต่อสู้กับอุปสรรคนั้น เพื่อให้กลุ่มสามารถ ดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน

(6) เครือข่ายเยาวชนควรจัดให้มีระบบฐานข้อมูลที่รวบรวมแหล่งข้อมูลข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับหน่วยงานทั้งทางภาครัฐและเอกชนที่มีความต้องการให้เยาวชนทั่วไปเข้ามามีส่วนร่วม หรือ หน่วยงานที่สามารถให้การช่วยเหลือ คำแนะนำความรู้แก่เยาวชน เพื่อให้เยาวชนทั่วไปที่มีความสามารถและสนใจในกิจกรรมที่ทางหน่วยงาน องค์กรต่างๆ หรือเครือข่ายเยาวชนจัดขึ้น เพื่อขอ ข้อมูลคำแนะนำต่างๆ สามารถเข้าถึงได้ง่าย และนำไปใช้ได้จริง หรือหน่วยงานใดๆที่มีความต้องการ กลุ่มเยาวชนที่มีความสามารถในด้านต่างๆ สามารถเข้ามาค้นข้อมูลหรือประกาศรับสมัครเยาวชน ถือ เป็นการเปิดช่องทาง เพิ่มเติมข้อมูลข่าวสารใหม่ๆอยู่เสมอ การจัดทำระบบฐานข้อมูลที่ใช้งานร่วมกัน ของเครือข่ายเยาวชนนี้จะช่วยลดปัญหาการยกเลิกกลุ่ม หรือการมีกลุ่มเครือข่ายเยาวชนเกิดใหม่ ฐานข้อมูลและโครงสร้างระบบจะยังสามารถพัฒนาและใช้ต่อไปได้

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษากระบวนการเรียนรู้ของเพศทางเลือกเพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้การ แสดงออกที่เหมาะสมกับสังคมไทยในปัจจุบัน

2) ศึกษาปัจจัย เงื่อนไขการเสริมพลังขับเคลื่อนกลุ่มเยาวชนที่ดำเนินงานเกี่ยวกับภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม ให้สามารถสร้างระบบฐานข้อมูลเครือข่ายและเชื่อมโยงเครือข่ายให้ขยายผลในวงกว้าง

3) ควรมีการศึกษาบทบาทของสถาบันศาสนาในการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อพฤติกรรม การแสดงออกทางวัฒนธรรมที่ไม่เหมาะสมของเยาวชน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายการอ้างอิง

- Bloom, B. S. H. T. J. M. G. F. (1971). Effective domain. In Handbook On Formative Evaluation of Student Learning.
- Bourdieu, P. (1986). "The Forms of Capital", In Richardson J. (ed.). Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education., New York: Polity Press.
- Cronbach, J. L. (1997). Education Psychology. New York: Harcourt Brace Jevanovich, Inc.
- Luthje C. (2004). Characteristics of innovating users in a consumer goods field—an empirical study of sport-related product consumers. Technovation., 24: 683-695.
- Magoon., G. C. K. a. R. (1972). Educational Psychology. Ohio: Charles E. Merrill Publishing Company.
- Metiri Group. (2003). Engauge 21atCentury Skills Literacy in the Digital Age. Los Angles.
- Roger, E. M. (1976). New product adoption and diffusion. Journal of Consumer Research., 2: 290-301.
- Saaksjarvi, M. (2003). Consumer adoption of technological innovations. European Journal of Innovation Management., 6 (2): 90–100.
- Savvidou., C. (2002). Understanding Chinese Names: Cross-Cultural Awareness in the EFL Classroom. Intercollege, Cyprus.
- Swatevacharkul., R. (2552). How to Integrate Cultural Awareness and Understanding into English Language Teaching. วารสารวิชาการศิลปศาสตร์ประยุกต์, (กรกฎาคม-ธันวาคม): 50-57.
- กมลทิพย์ ชนะกานนท์. (2543). บทบาทของกลุ่มเยาวชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตำบลห้วยสัตว์ใหญ่ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาพัฒนาชนบทศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- กรมวิชาการ. (2540). รายงานผลการศึกษาเพื่อการสร้างสรรค์วัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ.
- กรมวิชาการ กองวิจัย. (2543). แนวทางการศึกษาแนวการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างคุณลักษณะเก่ง ดี มีสุข. กรุงเทพฯ.
- กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2546) รายงานการสำรวจภาวะอาหารและโภชนาการของประเทศไทย ครั้งที่ 5 พ.ศ. 2546. : กรมอนามัย.

- กรมอนามัย สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์. (2553). รายงานประจำปี 2552. นนทบุรี.
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2554). สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ. รายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชนประจำปี 2554. สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ.
- กระทรวงวัฒนธรรม. (2550). แผนแม่บทวัฒนธรรมแห่งชาติ 2550-2559. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม.
- กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ. (2521). หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. กรุงเทพฯ: ส่วนท้องถิ่น.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2551). การเฝ้าระวังพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวี กลุ่มนักเรียนประเทศไทย ปี พ.ศ.2551. สำนักระบาดวิทยา.
- กระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต. (2544). คู่มือสอนทักษะชีวิตในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. กรุงเทพฯ: อิมเมจกรุ๊ป.
- กฤตินี ญัฏฐวุฒิสัทธี และคณะ. (2553). รายงานฉบับสุดท้าย: โครงการศึกษาวิจัยพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของโลกที่มีผลกระทบต่อวัฒนธรรม-สังคมไทย. สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กองสุขศึกษา. (2542). แนวคิด ทฤษฎีและการนำไปใช้ในการดำเนินงานสุขศึกษา และพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ. นนทบุรี: กองสุขศึกษา.
- กาสัก เต๊ะชั้นหมาก. (2545). ชุมชนนิยม: ฝ่าวิกฤตชุมชนล่มสลาย. กรุงเทพฯ: ส.เอเชียเพลส.
- กิ่งแก้ว ทรัพย์พระวงศ์. (2537). จิตวิทยาทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- คณะกรรมการโลกว่าด้วยวัฒนธรรมและการพัฒนา. (2540). วัฒนธรรมอันหลากหลายของมนุษยชาติ / รายงานของคณะกรรมการโลกว่าด้วยวัฒนธรรมและการพัฒนา. เรียบเรียงและแปลโดย นุชนาฏ เนตรประเสริฐศรี และพิทวัส ปทุมรัตน์รังษี. กรุงเทพฯ: สำนักเลขาธิการคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ กองการสัมพันธ์ต่างประเทศ กระทรวงศึกษาธิการ.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. (2527). การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาคนชนบทและการบริหารงานพัฒนาคนชนบทในจังหวัดนครปฐม., วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ฉวีวรรณ ประจวบเหมาะ. (2525). กลุ่มชาติพันธุ์. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เมอมาลย์ ราชภัณฑารักษ์. (2520). พัฒนาการเกษตรกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไทย., วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรงค์ เส็งประชา. (2539). พื้นฐานวัฒนธรรมไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 3. ed.). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

- ดโนยา ก้อนแก้ว. (2551). วงโปงลางสะออน: การปรับตัวทางวัฒนธรรมในกระแสโลกาภิวัตน์. มหาสารคาม., สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ดรุณี มั่นวานิช. (2537). การศึกษาแนวทางสร้างภูมิคุ้มกันการค้าประเวณีเด็กในทัศนะของผู้บริหาร การศึกษา ระดับประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย., วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ถาวร คำพิระ. (2546). การเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม: กรณีศึกษาบ้านแก่งโฮ ตำบลหนองบัว อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย., วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา สถาบันราชภัฏเลย.
- ทองสาย ศักดิ์วีระกุล. (2540). ความรู้ทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น., วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทิตนา แคมมณี ชนาธิป พรกุล และพิมพ์พรณ เดชะคุปต์. (2545). กระบวนการเรียนรู้ความหมาย แนวทางการพัฒนา และปัญหาข้อใจ. กรุงเทพฯ: บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.)จำกัด.
- ธงชัย สมบูรณ์. (2549). อัตลักษณ์ของชาติตามนโยบายการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ธนินทร์ ตรีธรรณ. (2539). ไทยในกระแสโลกาภิวัตน์: ศึกษากรณีผลของการสื่อสารต่อการบริโภคสินค้าและบริการของคนไทยในกรุงเทพมหานคร., วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นภาพรณ หะวานนท์. (2540). สังคมวิทยาสำหรับการพัฒนาประเทศ. . กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- นฤมล พุกขศิลป์ และ พัชรา หาญเจริญกิจ. (2543). การจัดการความรู้ = Knowledge management. รั้งสิตสารสนเทศ 6, 1 (ม.ค.-มิ.ย.);, 60-71.
- นันทวดี สังข์แดง. (2542). กระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอาชีพ., วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นิคม มูสิกะคามะ. (2545). วัฒนธรรม: บทบาทใหม่ในยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.
- นียบพรรณ (ผลวัฒนธรรม) วรรณศิริ. (2540). มานุษยวิทยาสังคมและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นิตากร สนามเขต. (2550). การมีภูมิคุ้มกันภายในและภายนอกเกี่ยวกับพฤติกรรมการคบเพื่อนอย่างเหมาะสมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย., วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- นิตรา คำมณี. (2544). ผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ด้านการจูงใจตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมหาวิทยาลัยศิลปากร จังหวัดนครปฐม., ค.ม. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- บุญมัน ธนาศุภวัฒน์. (2537). จิตวิทยาองค์การ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ประทับ จันทรแสง. (2551). การสืบสานและอนุรักษ์ประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวอาข่าที่เอื้อต่อ
 เยาวชนอาข่า: กรณีศึกษาเยาวชนอาข่า หมู่บ้านอาโยะใหม่ ตำบลแม่สลอง อำเภอแม่ฟ้าหลวง
 จังหวัดเชียงราย., วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒน
 มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ประภา เพ็ญสุวรรณ. (2520). ทศนคติ: การจัดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอนามัย. กรุงเทพฯ: ไทย
 วัฒนาพานิช.
- ประเวศ วะสี. (2542). ปฏิรูปการเรียนรู้. . กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
 แห่งชาติ.
- ประสาท หลักศิลา. (2511). สังคมวิทยา. . กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ก้าวหน้า.
- ปรียานุช พิบูลสรารุช. (2549). การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง., มหาวิทยาลัยราช
 ภัฏพระนคร.
- ปภาณี ฐิติวัฒนา. (2535). การพัฒนาเด็ก เยาวชนและสตรี. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่ง
 ประเทศไทย.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. (2543). กระบวนการพัฒนาและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา.
 กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- เปรม ตินสุลานนท์. (2547). ความเป็นคนไทยด้วยจิตวิญญาณ. วารสารราชบัณฑิตยสถาน., 29(2):
 269 - 274.
- พรพิไล เลิศวิชา. (2532). คีรีวงไพร่หนินายถึงธนาकारแห่งขุนเขา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. (2541). มนุษย์สัมพันธ์. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- พันธณีย์ วิหคโต. (2547). กระบวนการเรียนรู้. วารสารวิชาการ., 3(กรกฎาคม-กันยายน 2547): 40-
 49.
- พิทยา พิณสาร. (2543). รูปแบบการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของชุมชนชาวเขา., วิทยานิพนธ์ปริญญา
 มหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พิมพ์ชนก เทพโพธา. (2550). การมีส่วนร่วมของเยาวชนในกิจกรรมชุมชนบ้านเด่นห้า อำเภอเมือง
 จังหวัดเชียงราย. . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา.
 มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- แพร ศิริศักดิ์ดำเกิง. (2552). ทักษะวัฒนธรรม คู่มือวิธีการขัดกันฉันทมิตรหญิงแดนใต้ พิมพ์ครั้งที่ 2.
 กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.

- ภิญญามล กระจ่างแก้ว. (2550). ปัจจัยที่ส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1., วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. มาลี จุฬา. (2544). การประยุกต์จิตวิทยาเพื่อการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ์.
- เยาวลักษณ์ จิตตะโคตร. (2544). ทักษะเพื่อการพัฒนาศักยภาพนักศึกษา. วารสารวิชาการ Aphet Journal., 1 (พฤศจิกายน 2544): 1-9.
- รชต เวชสนิท. (2547). วิถีชีวิตเพศที่สาม ในจังหวัดขอนแก่น., วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รุ่งแสง อรุณไพโรจน์. (2547). อิทธิพลของวัฒนธรรมต่างชาติที่มีต่อพฤติกรรมสังคมของเยาวชนไทยในกรุงเทพฯ. Paper presented at the การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 42. 3 - 6 กุมภาพันธ์ 2004.
- เริงฤทธิ์ พลนามอินทร์. (2552). ศาสนาคริสต์กับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนของชุมชนในภาคอีสาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เรื่องชัย อิทธิกำพล. (2540). ความตระหนักของคณะกรรมการสุขภาพเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม: กรณีศึกษาในสำนักงานจังหวัดลพบุรี., วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์.
- ลดาวลัย พอใจ. (2537). การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตอำเภอพิบูล จังหวัดนครศรีธรรมราช., วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลีลาภรณ์ นาครทรรพ. (2539). การศึกษากับการวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย: การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- วิชชุดา วัฒนันท์. (2532). การวิเคราะห์เนื้อหาด้านวัฒนธรรมไทย ในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น., วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วินัย วีระพัฒนานนท์. (2546). สิ่งแวดล้อมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วินิจ เกตุขำ. (2522). กระบวนการกลุ่ม. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วีระเดช เชื้อนาม. (2545). เจาะแก่น Child Centered การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางคืออะไร. วารสารวิชาการ., 2 กุมภาพันธ์ 2545: 2-10.
- ศิริพร วุฒิกุล. (2549). กลยุทธ์การสื่อสารอัตลักษณ์ของชาติในโครงการณรงค์ทางการท่องเที่ยวของประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย., วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาคการสื่อสารมวลชนคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ศิริรัตน์ แอดสกุล. (2548). การแต่งงานข้ามวัฒนธรรมของหญิงชนบทในเขตจังหวัดอุดรธานี. Retrieved 12 กุมภาพันธ์, 2555, from <http://www.polsci.chula.ac.th/sumonthip/journalsrirat.doc>
- ศุภร เต็มทรัพย์. (2552). การเสริมสร้างความตระหนักในการใช้ยาของประชาชน อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี., วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสุขภาพศาสตรการพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2526). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: อักษรบัณฑิต.
- สมจิต แदनสีแก้ว. (2548). การขับเคลื่อนชุมชนเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดแก่สังคม., วิทยานิพนธ์ปริญญาดุขศึกษบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สร้อยพัฒน์ ต้นสุขเกษม. (2547). การสื่อสาร และการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมงานประเพณีแห่เทียนพรรษาจังหวัดอุบลราชธานี., วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สายชล สัตยานุรักษ์. (2550). คีฤทธีกับประติษฐกรรม “ความเป็นไทย” เล่ม 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2548). เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร. คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). แนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). รายงานการวิจัยฉบับสุดท้าย: โครงการศึกษาวิจัยพลวัตการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อวัฒนธรรม-สังคมไทย. กรุงเทพฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2555). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559). กรุงเทพฯ: สหมิตรพรินติ้ง.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2549). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554)สาระสำคัญของแผนพัฒนาฯฉบับที่ 10. กรุงเทพฯ: สหมิตรพรินติ้ง.
- สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2551). สถานการณ์การเรียนการสอนเพศศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. กระทรวงสาธารณสุข.
- สุญาดา สุนทรศารทูล. (2552). รูปแบบความร่วมมือของบ้าน วัด โรงเรียนและชุมชนในการสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมแก่เด็กและเยาวชนในเขตปริมณฑลกรุงเทพฯ., วิทยานิพนธ์ปริญญาดุขศึกษบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- สุนทรภรณ์ มะโน. (2552). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้จริยธรรมสำหรับเยาวชนโดยวัดและชุมชน: กรณีศึกษาสถานวัดตะโหมด ตำบลตะโหมด อำเภอตะโหมด จังหวัดพิจิตร., วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สุพัตรา ซาติบัญญัติ. (2548). กระบวนการเรียนรู้ แนวคิด ความหมาย และบทเรียนในสังคมไทย. กรุงเทพฯ: พิสิษฐ์ ไทย ออฟเซต.
- สุภัทรา ภูษิตร์ตนาวลี. (2547). ปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคมของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย., วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โสภณ โสมดี และคณะ. (2545). กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน. Retrieved 16 มกราคม, 2555 from <http://www.members.thai.net/rattima/news.doc>
- อมรา พงศาพิชญ์. (2537). วัฒนธรรม ศาสนา และชาติพันธุ์: วิเคราะห์สังคมไทยแนวมานุษยวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรศรี งามวิทยาพงศ์. (2549). กระบวนการเรียนรู้ ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการจัดการทางสังคม.
- อัจฉรา ธรรมภรณ์. (2532). จิตวิทยาการเรียนรู้ ทฤษฎีและปฏิบัติ. ปัตตานี: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว (2547, 2547.6 กรกฎาคม). โลกาภิวัตน์ทางวัฒนธรรม., มติชนรายวัน.
- อารี พันธุ์มณี. (2534). จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อ.
- อุ้นดา นพคุณ. (2533). การศึกษานอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เจริญผล.
- อุไรวรรณ อินทยรัตน์. (2541). ผลของการสอนวิธีบทบาทสมมติ และกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับมัธยมศึกษา. . วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ก็ฉันคิดว่ามันเป็นแบบนี้ !!
 ตอบในแบบที่คิดว่าใช่ ตามความเข้าใจเลยจ้า

วัฒนธรรมการกิน

ถ้าให้เรียกว่า “อนุรักษ์” ต้องกินแบบ
 .....
 .....
 รู้จัก “เลือกรับ” หมายถึง
 .....
 .....
 กินอย่างรู้จัก “ปรับเปลี่ยน” คือ
 .....
 .....

วัฒนธรรมการแต่งกาย

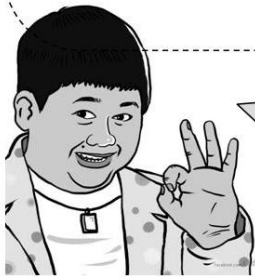
ถ้าให้เรียกว่า “อนุรักษ์” ต้อง
 .....
 .....
 รู้จัก “เลือกรับการแต่งตัว” หมายถึง
 .....
 .....
 แต่งตัวแบบรู้จัก “ปรับเปลี่ยน” คือ
 .....
 .....

วัฒนธรรมการใช้ภาษา

“อนุรักษ์ภาษาไทย” หมายถึง
 .....
 .....
 รู้จัก “เลือกรับภาษา” หมายถึง
 .....
 .....
 ใช้ภาษาอย่างรู้จัก “ปรับเปลี่ยน” คือ
 .....
 .....

วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศ

แบบ “อนุรักษ์วัฒนธรรม” ต้องแสดงออกแบบ
 .....
 .....
 การแสดงออกรู้จัก “เลือกรับวัฒนธรรม” หมายถึง
 .....
 .....
 แสดงออกอย่างรู้จัก “ปรับเปลี่ยน” คือ
 .....
 .....

ขอบคุณ
 จ้า
 ♥

แบบสอบถามกระบวนการเรียนรู้ของเยาวชนเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม

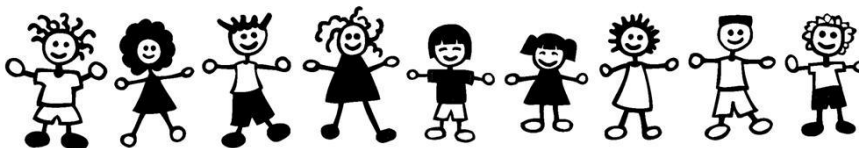
แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่อง กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมของเยาวชน เพื่อศึกษากระบวนการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมในแต่ละมิติ ได้แก่ วัฒนธรรมการบริโภค วัฒนธรรมการแต่งกาย วัฒนธรรมการใช้ภาษา และวัฒนธรรมทางเพศ เพื่อเป็นแนวทางในการเพิ่มความสามารถในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย การเลือกรับและปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมภายนอกให้มีความเหมาะสมกับตนเองและสังคม โดยแบ่งคำถามเป็น 2 ตอน ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐาน และข้อมูลด้านกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม

ข้อมูลที่ได้รับจากท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับการปรับปรุงแนวทางการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมของเยาวชน จึงขอให้นักเรียนทุกคนตอบคำถามด้วยความเป็นจริงและครบทุกข้อนะคะ

- คำชี้แจง** แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่
- ตอนที่ 1** แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป
- ตอนที่ 2** แบบสอบถามกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม
- ส่วนที่ 1 ประเมินความรู้ความเข้าใจ ความตระหนักและทักษะทางวัฒนธรรม
- ส่วนที่ 2 กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม

.....

*แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์หมื่นหนัดเกิด สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
เรื่อง กระบวนการเรียนเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมของเยาวชน

หน้า 1

ทำเครื่องหมาย **บ๊อง** ใน หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด (ตอบทุกข้อนะจ๊ะ)

- เพศ ชาย หญิง
 เกย์ ตี๋/กะเทย ทอม อื่น
 อื่นๆ โปรดระบุ.....

อายุ 15-18 ปี 19-22 ปี 23-25 ปี

ศาสนา พุทธ คริสต์ อิสลาม ฮินดู ซิกข์ อื่นๆ โปรดระบุ.....

การศึกษา

มัธยม	มหาวิทยาลัย (ป.ตรี)	อื่นๆ
☐ สาย ☐ สายสามัญ ม.4-6 ☐ สายอาชีพ ปวช/ปวส ☐ สังกัด ☐ โรงเรียนรัฐบาล ☐ โรงเรียนเอกชน ☐ ประเภท ☐ โรงเรียนหญิง/ชายล้วน ☐ โรงเรียนสหศึกษา	☐ รัฐบาล ☐ เอกชน	☐ ศึกษาต่อระดับปริญญาโท ☐ ประกอบอาชีพ

ปัจจุบันพักอาศัยอยู่กับ

- พ่อแม่ (ครอบครัวเดี่ยว) พ่อแม่ (ครอบครัวใหญ่) ผู้ปกครอง (ที่ไม่ใช่พ่อแม่)
 เพื่อน คนเดียว แยก อื่นๆ โปรดระบุ.....

ผู้ประกอบการท่านอะไรกันจ๊ะ (ธุรกิจส่วนตัวโปรดระบุว่าเป็นธุรกิจเกี่ยวกับอะไรนะจ๊ะ)

- จักรหาการ พนักงานบริษัท ค้าขาย
 รับจ้างทั่วไป ไม่ได้ประกอบอาชีพ อื่นๆ โปรดระบุ.....

รายได้ของผู้ปกครองรวมกัน

- ต่ำกว่า 10,000 บาท/เดือน 10,001 - 30,000 บาท/เดือน
 30,001 - 50,000 บาท/เดือน มากกว่า 50,000 บาท/เดือน

บริเวณบ้านโดยรอบเป็น...

- ย่านการค้า หมู่บ้าน บ้านจัดสรรชานเมือง
 ชุมชนแออัด อื่นๆ โปรดระบุ.....

เคยเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการ
เสริมสร้างภูมิคุ้มกันทาง
วัฒนธรรมหรือไม่ ?

ไม่เคย ไม่รู้มาก่อนเลยว่ามีกิจกรรมแบบนี้ด้วย

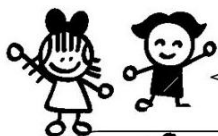
ไม่สะดวกเข้าร่วม

เคย เป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้น
 เป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรม

ถ้าเคย บ่อยไหม ?

- ปีละครั้ง ปีละ 2-3 ครั้ง
 เดือนละครั้ง อื่นๆโปรดระบุ.....

ข้อไหนในขั้นที่สุด ทำเครื่องหมาย **ü** เลย :) ข้อเดียวเราจะ คิดดีๆ

1

อาหารที่ฉันกินอาหารส่วนใหญ่คือ ?

- อาหารอาหารตามสั่งทั่วไป
- อาหารจานด่วนในห้าง เช่น เคเอฟซี แมคโดนัลด์
- อาหารนานาชาติ เช่น พิซซ่า ซูชิ สປາเก็ตตี้
- อาหารที่ปรุงเอง
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

เพราะ ?

- สะดวก
- อร่อย
- ทันสมัย ดูมีสไตล์
- สะอาด ปลอดภัย
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

2

3

ถ้าหากฉันจะอนุรักษ์วัฒนธรรมการกิน ฉันจะ..

- กินอาหารไทยแบบโบราณ สูตรชาวจีน
- กินอาหารไทยพื้นบ้านท้องถิ่น ใช้วัตถุดิบของไทย
- กินแบบภูมิปัญญาชาวบ้าน สมุนไพรไทย
- กินอาหารที่มีประโยชน์ สะอาด ถูกหลักอนามัย
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

วิธีการกินแบบไทย ในความคิดของฉันคือ ?

- กินอย่างสุภาพ มีมารยาท
- กินแบบพึ่งพาธรรมชาติ
- กินแบบพอเพียง ไม่กินทิ้งกินขว้าง รู้คุณค่าของอาหารที่กิน
- กินด้วยมือแบบคนยุคโบราณ
- กินอย่างมีพิธีตรองและเป็นขั้นเป็นตอน
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

4

5

ด้วยวัฒนธรรมที่หลากหลายที่มีในปัจจุบัน ทำให้ฉันเลือกกินอาหารดังนี้..

- กินอาหารไทยเหมือนเดิมดีที่สุด
- เลือกกินอาหารที่หลากหลาย เพื่อให้รู้วัฒนธรรมอื่นๆที่แตกต่าง
- เลือกกินอาหารที่สะอาด มีประโยชน์ และดีต่อสุขภาพ
- เลือกรับเฉพาะวิธีการรับประทานอาหารที่สุภาพเหมาะสม ไม่ขัดกับวัฒนธรรมไทย
- กินอะไรก็ได้ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของสถานการณ์ และโอกาส
- นำส่วนผสม/วัตถุดิบจากต่างชาติมาปรับใช้กับอาหารไทย ให้ถูกปากคนไทย
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

6

เพื่อให้ฉันได้มีส่วนร่วมในการสืบต่อวัฒนธรรมการกินแบบไทย ฉันคิดว่าควรจะ..

- อนุรักษ์อาหารไทยแบบดั้งเดิมให้คงไว้ไม่สูญหาย
- สนับสนุนอาหารไทยท้องถิ่น กินตามประเพณี วัฒนธรรม เทศกาลต่างๆ
- ปรับแต่งอาหารไทยให้ทันสมัยมากขึ้น เหมาะกับยุคสมัยที่เปลี่ยนไป
- ประยุกต์วัฒนธรรมการกินจากประเทศอื่นให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมไทย
- กินอย่างประหยัด ไม่สิ้นเปลือง
- ไม่กินอาหารขยะหรือ junk food
- ไม่กินอาหารที่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

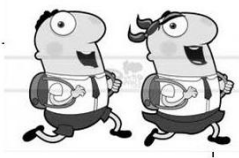

7 เสื้อผ้าที่ฉันชอบใส่คือ ?

- ตามกระแสนิยมไว้ก่อน เป็นผู้นำแฟชั่น
- ตามแบบที่ชอบ ไม่ทันสมัยเป็นไร
- สไตล์เดียวกับเพื่อนในกลุ่ม
- คอสเพลย์แนวเกาหลี ญี่ปุ่น หรืออื่นๆ
- แล้วแต่พ่อแม่จะซื้อมาให้ ไม่ได้ตัวเอง
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

เพราะ ?

- มีคนซื้อให้
- ใส่สบาย
- ทันสมัย ดูมีสไตล์
- ความชอบส่วนตัว
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

8

9 ถ้าให้เลือกสวมชุดประจำชาติของชาติต่างๆได้ 1 ชุด ฉันจะเลือก ?

- ไทย เกาหลี
- ญี่ปุ่น อังกฤษ
- จีน อื่นๆ โปรดระบุ.....

เพราะ ?

- ชุดของประเทศคนนั้นสวยงาม
- อยากแต่งตัวตามดาราหรือคนที่ฉันชอบ
- กำลังเป็นที่นิยม
- นี่แหละ ตัวตนของฉัน
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

10

11 เมื่อสวมใส่ชุดนักเรียน ชุดนักศึกษา หรือเครื่องแบบ ฉันจะ...

- ใส่ถูกต้องตามกฎระเบียบ
- ใส่ตามแฟชั่น
- ใส่ถูกต้องตามกฎเฉพาะเวลาที่มีพิธีการหรือโอกาสสำคัญ
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

12 คิดว่าการแต่งกายของตัวเองเหมาะสมแล้วหรือยัง ?

- เหมาะสมแล้ว
- ยังไม่เหมาะสม
- ไม่แน่ใจ
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

13 เคยมีคนตำหนิ หรือตักเตือน เกี่ยวกับการแต่งกายหรือไม่ ถ้ามีแล้วเธอทำอย่างไร ?

เคย →   ไม่เคย →

- เปลี่ยนการแต่งตัว
- ไม่เปลี่ยนการแต่งตัว
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

- แต่งตัวเหมาะสมอยู่แล้ว
- คนรอบข้างก็ใส่แบบเดียวกัน
- เพราะปกติไปไหนมาไหนคนเดียว
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

14 ส่วนมากคนที่มักจะตำหนิ หรือตักเตือนเธอสื่อเกี่ยวกับการแต่งกายคือ...

- พ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่
- ครู อาจารย์
- เพื่อน รุ่นพี่ หรือรุ่นน้องที่สนิท
- แฟน
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

15 คนที่มีอิทธิพลต่อการแต่งกายมากที่สุด คือ...

- คนในครอบครัว
- เพื่อน
- ดารา นักร้อง หรือบุคคลมีชื่อเสียงที่ชื่นชอบ
- ตนเอง
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

16 คิดว่าการใส่ชุดไทย ควร...

- ใส่ทุกวัน ให้เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ
- รณรงค์ให้มีการใส่บ่อยๆ หรือใส่มากขึ้น
- ใส่เฉพาะโอกาสหรือพิธีการที่สำคัญ

18 ฉันคิดว่า วัฒนธรรมการแต่งกายแบบไทย คือ...

- การแต่งชุดไทย ใช้ผ้าไทย เช่น ผ้าไหม
- การแต่งกายสุภาพเรียบร้อย เหมาะสมและถูกกาลเทศะ
- การแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่ผลิตในประเทศไทย ทำโดยคนไทย
- การแต่งกายถูกต้องตามแบบแผน
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

17 ฉันคิดว่าสิ่งที่ทำให้คนใส่ชุดไทยน้อย เพราะ...

- ไม่นิยม
- ราคาแพง
- เป็นชุดที่มีคุณค่า ควรใส่เฉพาะโอกาสหรือพิธีการที่สำคัญใส่เฉพาะโอกาสหรือพิธีการที่สำคัญ
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

19 ถ้าฉันจะสืบทอดวัฒนธรรมการแต่งกายแบบไทย ฉันจะ...

- ใส่เสื้อผ้าให้คุ้มค่า ไม่สิ้นเปลือง
- แต่งกายด้วยผ้าไทยบ้างตามเทศกาลและโอกาสสำคัญ
- แต่งกายให้สุภาพเรียบร้อย เหมาะสมกับสถานการณ์ และสถานที่
- สนับสนุนผ้าไทย และเสื้อผ้าที่ผลิตโดยคนไทย
- แต่งตัวตามยุคสมัย แต่ดูให้เหมาะสมและไม่ขัดกับวัฒนธรรมไทย
- ประยุกต์ชุดไทยให้ร่วมสมัยมากขึ้น เพื่อให้ใส่ได้หลากหลายโอกาส
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

20 ใช้ศัพท์วัยรุ่น คำแสลงในชีวิตประจำวันบ่อยไหม?

- ไม่เคยเลย / ใช้น้อยมาก
- พูดจนติดปาก
- ใช้ตอนคุยกับคนที่สนิท
- ใช้กับหลายคน แต่ดูตามสถานการณ์ว่าพูดได้หรือไม่

21 คิดว่าการพูดทับศัพท์ (ภาษาต่างประเทศ) บ่อยๆ เหมาะสมไหม ?

- เหมาะสม จะได้เป็นการฝึกการใช้ภาษาต่างประเทศให้ชำนาญ เพราะเรากำลังจะเป็นอาเซียน
- แล้วแต่ความเหมาะสม เช่น ถ้าเป็นคำที่นิยมใช้คำทับศัพท์แล้วเข้าใจง่ายก็ควรพูด
- ไม่ควรใช้เพราะมีอีกหลายคนที่ไม่เข้าใจและทำให้สื่อความหมายไม่ตรงกัน
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

22 การอนุรักษ์ภาษาไทย คือ...

- การฟัง พูด อ่าน เขียนภาษาไทยอย่างสุภาพ และมีมารยาท
- การฟัง พูด อ่าน เขียนภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง
- การไม่ใช้ภาษาวิบัติ
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

23

ท่ามกลางกระแสวัฒนธรรมในปัจจุบัน แนวทางการเลือกรับวัฒนธรรมการใ้ภาษาของฉฉฉฉ คือ...

(ข้อนี้ จัดอันดับความสำคัญ 1-3 โดย 1 หมายถึง สำคัญที่สุดนะจ๊ะ)

- อนุรักษ์การใ้ภาษาไทยให้ถูกต้องตามแบบแผน
- เรียนรู้ภาษาใ้ให้หลากหลาย เพื่อการสื่อสารและความเข้าใจที่ถูกต้อง
- ใ้ภาษาใ้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ บุคคล และถูกกาลเทศะ โดยไม่ทำให้ภาษาไทยเสื่อม
- เลือกใ้คำพูดที่ก่อให้เกิดความเข้าใจอย่างถูกต้อง บางครั้งอาจต้องใ้คำทับศัพท์
- ยอมรับ และเข้าใจภาษาที่ปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย
- นำภาษาใ้ใหม่ๆมาปรับใ้ในภาษาไทยให้เหมาะสมขึ้น ทันสมัยมากขึ้น
- การปรับวัฒนธรรมการใ้ภาษา อาจทำให้เกิดภาษาวิบัติ
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

24

เมื่อมีแฟน จะบอกหรือปรึกษาใคร? (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- เพื่อน พี่น้อง
- พ่อแม่ผู้ปกครอง อื่นๆ โปรดระบุ.....

25

ถ้ามีปัญหาเกี่ยวกับความรัก จะปรึกษาพ่อแม่หรือไม่?

- บอก เพราะพ่อแม่รับรู้ตั้งแต่แรก
- บอก เฉพาะปัญหาที่รุนแรงหรือไม่สามารถแก้ไขเองได้
- ไม่บอก เพราะกลัวพ่อแม่ตำหนิ หรือใ้เลิกกับแฟน
- ไม่บอก เพราะคิดว่าแก้ปัญหาเองได้
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

เคยมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนหรือไม่?

- 1 เคย
- 2 ไม่เคย
- 3 ไม่เคย แต่อยากลอง

26

มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนอย่างไร?

- a ไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง เพราะเป็นบ่อเกิดของปัญหาสังคมอีกมากมายที่จะตามมา
- b มีได้ถ้ารู้จักป้องกัน
- c มีได้ถ้าคนนั้นเป็นคนที่เรารักและไว้ใจ

ตอบตรงนี้นะจ๊ะ ^^

- 1-a 1-b 1-c
- 2-a 2-b 2-c
- 3-a 3-b 3-c

27

เห็นด้วยกับการอยู่ก่อนแต่งไหม?

- เห็นด้วย เพราะจะได้เรียนรู้นิสัยใจคอของคนที่เราคบว่าอยู่ด้วยกันได้ไหม
- เห็นด้วยเพราะสมัยนี้สังคมเปิดกว้างมากขึ้น ค่านิยมเรื่องความบริสุทธิ์ของผู้หญิงก่อนแต่งงานมีความสำคัญลดน้อยลง
- ไม่เห็นด้วย เพราะผู้หญิงจะเป็นฝ่ายเสียหาย
- ไม่เห็นด้วย เพราะอาจก่อให้เกิดปัญหาตามมา เช่น ท้องก่อนแต่ง การติดโรคทางเพศสัมพันธ์
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

28

ถ้าจะป้องกันตนเองใ้ปลอดภัยจากการคุกคามทางเพศ คิดตนเองยัง ✓79 ความรู้ด้านใ้บ้าง?

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ศิลปะการป้องกันตัว
- การไม่ทำให้ตนเองตกอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการคุกคามทางเพศ รู้เท่าทันภัยสังคม
- การป้องกันตนเองจากการติดโรคทางเพศสัมพันธ์ และการตั้งครรภิ์ไม่พึงประสงค์
- หน่วยงานหรือองค์กรที่สามารถใ้คำปรึกษาหรือความช่วยเหลือ
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

29

การแสดงออกทางเพศที่เหมาะสม ในความหมายของฉันทคือ...

- แสดงออกให้ถูกที่ ถูกเวลา ถูกคน และเหมาะสม
- ยึดถือตามประเพณีไทย ผู้หญิงไทยต้องรักษานวลสงวนตัว ผู้ชายต้องให้เกียรติผู้หญิง
- การแสดงออกให้ตรงกับเพศของตัวเอง
- แสดงออกตามทัศนคติของตัวเอง ทำแล้วสบายใจ
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

30

แนวทางการเลือกรับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับแสดงออกทางเพศ จากวัฒนธรรมต่างประเทศที่เข้ามาในประเทศไทย ฉันทคิดว่าควรจะ...

- เลือกรับเฉพาะวัฒนธรรมที่ดีงาม และเหมาะสมกับสังคมไทย
- เรียนรู้วัฒนธรรมใหม่ๆ ยอมรับในทุกเพศ ทุกวัฒนธรรม
- สามารถแสดงออกทางวัฒนธรรมได้อย่างถูกต้องทั้งวัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมต่างชาติ
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

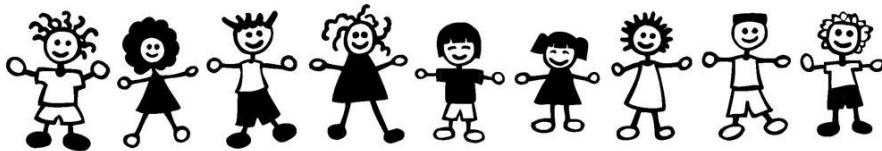
31

ด้วยวัฒนธรรมที่หลากหลายที่มีในปัจจุบัน แนวทางการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการแสดงออกทางเพศ ฉันทควร...

- ปรับเปลี่ยนการแสดงออกไปตามยุคสมัย แต่อยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม
- สำรองตนเอง และเปลี่ยนพฤติกรรมการแสดงออกทางเพศให้ดีขึ้น
- สามารถแสดงพฤติกรรมแสดงออกทางเพศได้อย่างถูกต้องทั้งวัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมต่างชาติ
- ปรับเปลี่ยนทัศนคติ ยอมรับการแสดงออกทางเพศที่เปลี่ยนไปในปัจจุบัน
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

หน้าต่อไป เราจะมา “เรียงลำดับที่ 1 ที่ 2 และที่ 3”

ตามความเหมาะสมกันนะคร้าบ... ^^

คำชี้แจง ให้เรียงลำดับจาก 1-3 ตามความเหมาะสมในแต่ละข้อ โดยให้ 1 หมายถึงมีความเหมาะสมมากที่สุด

ตัวอย่าง การตอบชี้	การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม				
	1) บุคคลเหมาะสมที่สุด*				
	ก	ข	ค	ง	จ
วัฒนธรรมไทย	3	1	1	2	

หมายเหตุ *
 ก = คนในครอบครัว
 ข = คนในชุมชน
 ค = เพื่อน
 ง = ครู/อาจารย์
 จ = ดารา นักร้อง หรือบุคคลมีชื่อเสียงเป็นที่นิยมของเยาวชน
 ฉ = ภาครัฐ
 ช = ภาคเอกชน

หมายเหตุ **
 a = การเรียนรู้จากสถานศึกษา
 b = การเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น การสังเกต การอ่าน การฟัง เป็นต้น
 c = การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในกลุ่ม เช่น การทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนๆ
 d = การเรียนรู้จากประสบการณ์ เช่น การได้รับคำชม การถูกทำโทษการถูกตำหนิ

หมายเหตุ ***
 1 = บ้าน
 2 = สถานศึกษา
 3 = สถานที่ราชการ
 4 = สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น นิตยสาร หนังสือพิมพ์ วารสาร
 5 = สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต

การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม	1) บุคคล/หน่วยงานที่เหมาะสมที่สุด*							2) วิธีการเรียนรู้ที่ได้ผลที่สุด**				3) แหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมที่สุด***				
	ก	ข	ค	ง	จ	ฉ	ช	a	b	c	d	1	2	3	4	5
วัฒนธรรมการบริโภค เช่น การเผยแพร่อาหารไทยโบราณ การกินอยู่อย่างไทย การทำอาหารไทย เป็นต้น			1.1						2.1				3.1			
วัฒนธรรมการแต่งกาย เช่น การรณรงค์แต่งผ้าไทยเล่นสงกรานต์ การแต่งกายของนักศึกษาให้ถูกระเบียบ เป็นต้น			1.2						2.2				3.2			
วัฒนธรรมการใช้ภาษา เช่น การอ่านเรื่องแก้ว ร้อยกรอง การส่งเสริมภาษาไทย เป็นต้น			1.3						2.3				3.3			
วัฒนธรรมการแสดงออกทางเพศ เช่น การสร้างความเข้าใจเพศสัมพันธ์ การป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมทางเพศ เป็นต้น			1.4						2.4				3.4			

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวชมพูนุช ลลิตมงคล เกิดวันที่ 18 ตุลาคม 2528 สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนบางละมุง ปีการศึกษา 2544 สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนสาธิตพิบูลบำเพ็ญ มหาวิทยาลัยบูรพา ปีการศึกษา 2546 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จากมหาวิทยาลัยมหิดล ปีการศึกษา 2550

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY